Preottonus

Musical Treatises

200212363

rū suū · memorari mīae · Ihl
qppe uir uidens dm̄ intp̄tat̄ ·
Quo nōe omīs redēptoꝝ hominū
coetū designat̄ · ꝓpt̄ quos ut
dm̄ uidere ualeant · ipse ds̄
homo uisibilis int̄ homines ap-
paruit · Qui suscepit isrl̄ quasi
medic̄ egrū quē curar & · q̄si
rex ppl̄m quē ad hostiū incur-
sione defender & · Immo hoste
ꝓstrato liberū redderet ac
secū ꝑpetuo regnare donar & ·
Et bene addidit puer
videlic & humilē ob

tre nr̄os abraha & semīnī eius
in scl̄a · Patrū memoriā facien̄
beata maria rectae habraham
nominatū exprimit · quia & si
multi patre ac sc̄i dominicae
incarnationis testimoniū mist-
ce ꝓtuler̄ · Ipsi tam̄ primo mani-
feste sunt eiusdē incarnationi ·
ac nr̄ae redēptionis archana
p̄dicta · ipsi specialit̄ dictū ē ·
atq; inte benedicent̄ uniuer-
sae cognationes tr̄ae · Quod ad
sal uatorē ꝑtinere nullū
ū dubitat q addandam

F. Fassatus de cumolio ppa

p se se hæc habeant extollunt.
ut int' alumine ueritati' ina
nescunt. Singulis aut' his uer
siculis quos dedi uerso supborum
atq; humiliu' statu tu beata
maria ptulit. ad iungendu' e.
qd p' misit ut pgenie' & pgenie'.
Quia nimirum p omne labentis sc'li
temp' creator iust' ac misericors
& supbis resistere & humilib;
dare gr'am consueuit. Vn bene
p' generale diuinæ pietatis
& iustitiæ comemoratione
ad specialem noue incarnatio
nis dispensatione quamundu'
redimere ds dignatus est.
confessionis suæ uerba conuer
tu suu' memorari miae. ibi

F. Fassatus de cumolio ppa

q; significans. qa non nisi p uir
tute humilitatis qs ad sortem
potest redemptionis attingere.
Vn & dns ait. Nisi conuersi fue
ritis & efficiamini sicut pariui
li. non intrabitis in regnu' celorum.
Bene qq sub iunx. memorari
miæ. qa qd ds hominem ut redi
mer & ad sup sit. Non humanæ
meritu' conditionis. sed diuinæ
donu' pietati' extitit. Quid eni
p' culpa p' uaricationis. nisi iu
sta conditoris ira meruimus.
Vnde restat ut qt qt ad salute
uitaq; recuperam' aeterna. Non
hoc nob ipsis. sed ei' grae tribu
am'. cui dic tu e. In ira miæ me
ire nr' abraha & semi' eius

libertatis. sed in dō facim' uir-
tutē. & sicut alias scriptū ē.
& brachiū eoꝝ n̄ sal uabit eos.
sed dextera tua & brachiū tuū
& Inluminatio uultu' tui. Dis-
ꝑsit aut' suꝑbo' mēte cordissui.
q̄a initiū omīs peccati suꝑbia.
ob cui' meritū dn̄s gen' humanū
a stabili habitatione patrie cele-
stis eiciens. In hui' peregrinati-
onē exilii longe lateq; dispulit.
sed in his q̄ in peccati ꝑdurare n̄
timent. grauiorē futuræ dis-
ꝑsionis uindictā reseruauit.
Deposuit potentes de sede. Eosdē
potentes appellat. quos ante
dixerat superbos. Qui [illegible]

sit intellegi. q̄d nunnūquā
illi ipsi q̄ merito suæ elationis
ad n̄o fuerant deiecti. denuo
miserante illo ad humilitatis
grā redeant. sicq; merito deuo-
tæ humilitatis erigant' ad gl̄am.
Deniq; saulus ob suꝑbiā de sede
doctrinæ legalis depositu' est.
sed mox ob humilitatis subiecti-
onē ad euangelizandā xp̄i fidē
leuat'. Esurientes impleuit
bonis. & diuitē dimisit manes.
Qui aeterna bona ꝑfectæ nunc esu-
riunt. atq; ad hæc appetenda
infatigabili operū iustoꝝ instan-
tia gestare non desistunt. saci-
[illegible]

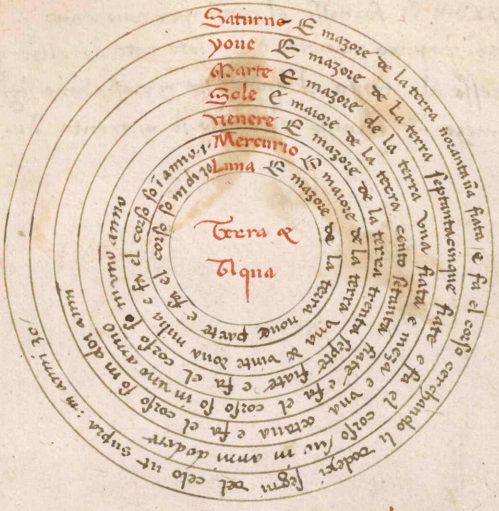

Questo e el corso de li pianeti quanti anni e di stano in ciaschaduno segno e di. Et prima de saturno.

Saturno el quale e sopra tuti pianeti e sta ĩ caschaduno segno per doy anni e mezo & fornisse el corso so ĩ .30. anni :

Iupiter secũdo pianeto sta ĩ ciaschaduno segno per uno anno fornisse el corso suo in dodece anni :

Marte terzo pianeto el quale sta in ciaschaduno segno ꝑ sessanta di : fornisse el corso suo in doy anny :

Sole in mezo de la rota e de li pianeti sta ĩ ciaschaduõ segno per trenta di : fornisse el corso so in uno anno :

Venere quinto pianeto el quale sta in ciaschaduno segno per .28. di e fornisse el corso so in uno anno ꝑ statione de trenta di e retrogratione come mercurio :

Mercurio sexto pianeta el quale sta i ciascaduno segno per
xxviij. di formisse el corso per uno anno.
Luna sempimo pianeta, e sta soto tute le altre pianeta, a
presso ala terra el quale sta in ciascaduno segno p doy di
e mezo. & formisse el corso so in trenta di.

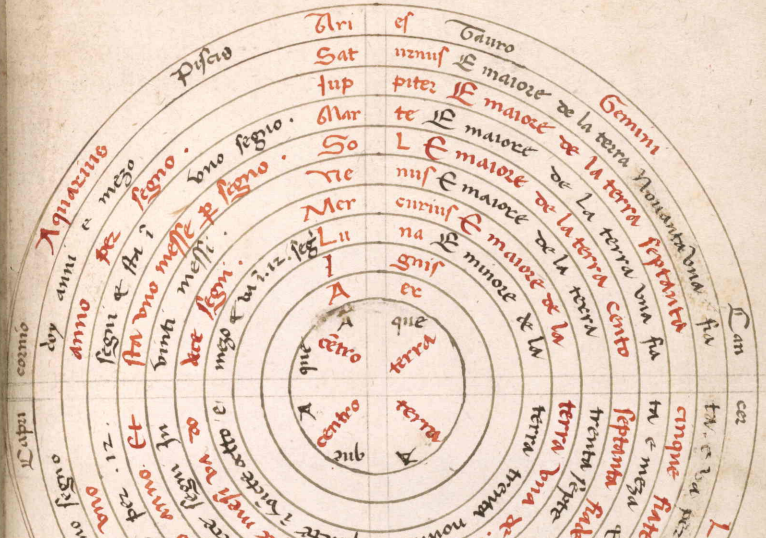

Ipa ego sum Johiffrancisca [illegible] et scripta in dsum
Qui ppria et scripsit me quoq; iure tenet.

Liber mei fassoni fassati ex condnis cuniolij legum scholaris studentis in regia ciuitates papie anno dni 1489 die

434025
32

a

Ista ē queda ratio Paschalis que īcipit in mile-
simo quadrigentesimo: et finit ī milesimo nōgen-
tesimo trigesimo primo. et semp finita reiteratur mut-
tatis tn̄ milesimus. idest augumētatio. et ita nūq̄
deficiet. Et nūi Rubei ſuiūt aprili. Et numeri ni-
gri ſuiūt Martio. Et vnusquisq; milesimus ſuit pro
vno anno ordinate pcedendo de numero ī numerū a
capite usq; ad finē ipius tabule. Verbi grā. ¶ In pncipio
tabule idest in milesimo quadrigentesimo hēs.. xviij.
numerū rubeū. Ergo ipo anno pascha erit die.. xviij.
mēsis aplis. ¶ Sequenti vo anno idest in milesimo qua-
drigentesimo pmo hēs.. iij. numerū rubeū ī ipo igit
anno pascha erit die.. iij. mēsis aplis. ¶ In tertio
aūt anno sequēti idest. m°. cccc ij°. hēs. xxvj^m. nūz
nigrū. ī ipo anno pascha erit. xxvj°. die mensis
Martij. et sic de singulis. ¶ Explicit Rubrica infra
scripte tabule: quaz scripsit don iohannes franciscus
preotonus de papia. deo grās. Incipit tabula :—

M°. cccc°.	xviij	.iij.	.xxvj.	.xv.
	.xxx.	.xix.	.xj.	.xxvij.
	.xv.	.vij.	.xxiij	.xij.
	.iij.	.xxiij.	.viij.	.xxxj.
	.xix.	.xj.	.xxvij.	.xvj.
M°. cccc°xx°	.vij.	.xxiij	.xij.	.iiij.
	.xxiij.	.viij.	.xxxj.	.xx.
	.iiij.	.xxvij.	.xvj.	.j.
	.xx.	.xij.	.xxviij.	.xvij.
	.viij.	.xxviij.	.xiij.	.v.

M°. cccc°. xl°.	.xxvij.	.xvj.	.j.	.xxj.
	.xij.	.xxviij°.	.xvij.	.viij.
	.xxiij.	.xiij.	.v.	.xxv.
	.viij°.	.j.	.xxj.	.vj.
M°. cccc°. lx°.	.xxviij.	.xvij.	.ij.	.xxv.
	.xiij.	.v.	.xviij.	.x.
	.j.	.xiij.	.vj.	.xxviij°.
	.xvij.	.ij.	.xxij.	.xxiij.
	.xxviij°.	.xviij.	.x.	.xxvj.
M°. cccc°. lxxx°.	.xiij.	.vj.	.xxij.	.xj.
	.ij.	.xxij.	.vij.	.xxx.
	.xviij.	.iij.	.xxvj.	.vv.
	.vj.	.xviij°.	.xj.	.iij.
	.xxij.	.vij.	.xxx.	.xviij°.
M°. v°.	.iij.	.xxvj.	.xv.	.xxxj.
	.xviij.	.xj.	.xxvij.	.xvj.
	.vij	.xxiij.	.xij.	.iij.
	.xxiij.	.viij.	.xxxj.	.xx.
	.xj.	.xxvij.	.xvj.	.viij.
M°. v°. xx°.	.xxiij.	.xij.	.iij.	.xxiij.
	.viij.	.xxxj.	.xx.	.v.
	.xxvij.	.xvj.	.j.	.xxj.
	.xij.	.xxviij.	.xvij.	.viij.
	.xxxj.	.xiij.	.v.	.xxviij.
M°. v°. xl°.	.xvj.	.j.	.xxj.	.vj.
	.xxviij.	.xvij.	.viij.	.xxv.
	.xiij.	.v.	.xxv.	.x.
	.j.	.xxj.	.vj.	.xxviij°.
	.xvij.	.ij.	.xxv.	.xiij.

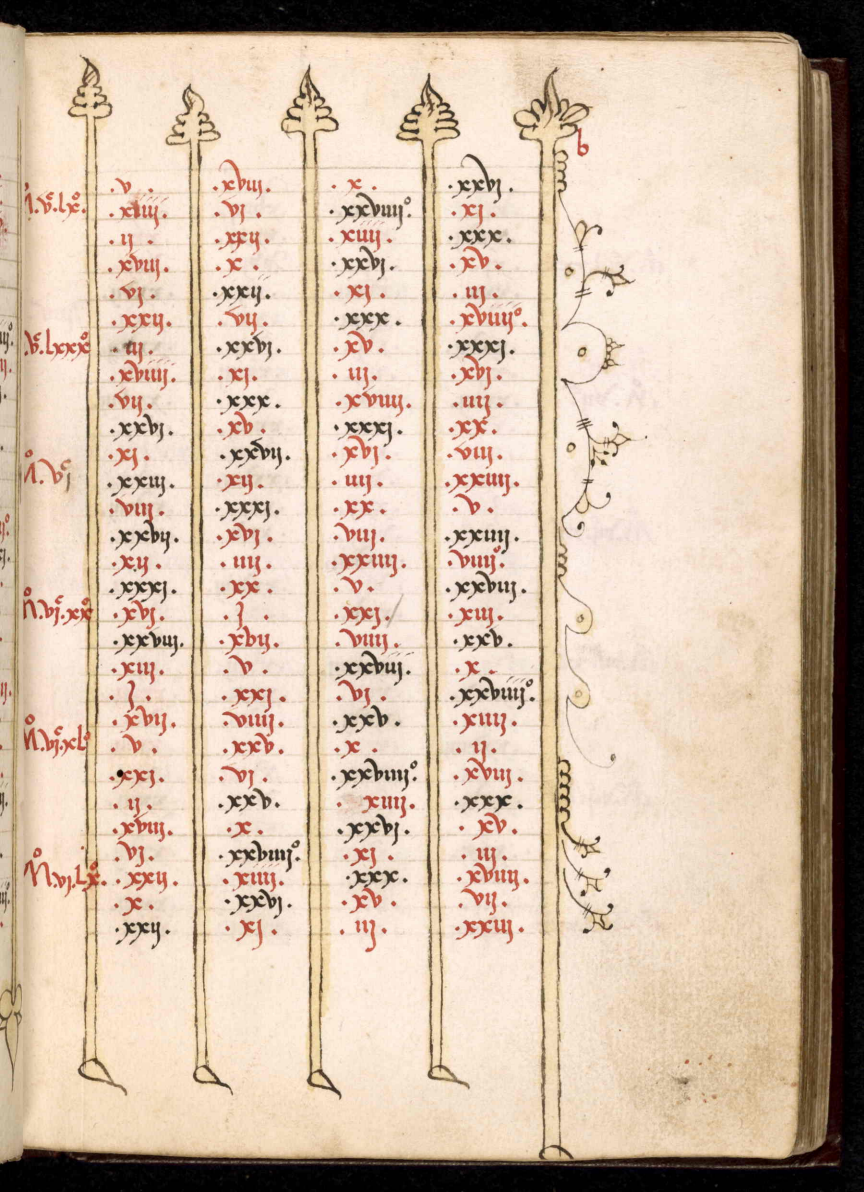

	.v.	.xviij.	.x.	.xxvj.
ⁱ.v.lx.	.xiiij.	.vj.	.xxviiij.	.xj.
	.ij.	.xxij.	.xiiij.	.xxx.
	.xviij.	.x.	.xxvj.	.xv.
	.vj.	.xxij.	.xj.	.iij.
	.xxij.	.vij.	.xxx.	.xviiij.
.v.lxxx	.iij.	.xxvj.	.xv.	.xxxj.
	.xviiij.	.xj.	.iij.	.xvj.
	.vij.	.xxx.	.xviiij.	.iiij.
	.xxvj.	.xv.	.xxxj.	.xx.
	.xj.	.xxvij.	.xvj.	.viij.
ⁱ.vj	.xxiij.	.xij.	.iiij.	.xxiiij.
	.viij.	.xxxj.	.xx.	.v.
	.xxvij.	.xvj.	.viij.	.xxiiij.
	.xij.	.iiij.	.xxiiij.	.viiij.
	.xxxj.	.xx.	.v.	.xxviij.
ⁱ.vj.xx	.xvj.	.j.	.xxj.	.xiij.
	.xxviij.	.xvij.	.viiij.	.xxv.
	.xiij.	.v.	.xxviij.	.x.
	.j.	.xxj.	.vj.	.xxviiij.
	.xvij.	.viiij.	.xxv.	.xiiij.
ⁱ.vj.xl	.v.	.xxv.	.x.	.ij.
	.xxj.	.vj.	.xxviiij.	.xviij.
	.ij.	.xxv.	.xiiij.	.xxx.
	.xviij.	.x.	.xxvj.	.xv.
	.vj.	.xxviiij.	.xj.	.iij.
ⁱ.vj.lx.	.xxij.	.xiiij.	.xxx.	.xviiij.
	.x.	.xxvj.	.xv.	.vij.
	.xxij.	.xj.	.iij.	.xxiij.

	.vij.	.xxx.	.xviij.	.iij.
	.xxvj.	.xv	.xxxj.	.xx.
M°.vj^c.Lxxx°	.xj.	.iij.	.vj.	.viij.
	.xxx.	.xviij.	.iij.	.xxvij.
	.xv.	.xxxj.	.xx.	.xxij.
	.xxvij.	.xvj.	.viij.	.xxviij.
	.xij.	.iij.	.xxiij.	.viij.
M°.vij^c.	.xxxj.	.xx.	.v.	.xxviij.
	.xvj.	.viij.	.xxiij.	.xij.
	.iij.	.xxiij.	.viij.	.j.
	.xx.	.v.	.xxviij.	.xvij.
	.j.	.xxj.	.xiij.	.xxviij.
M°.vij^c.xx°	.xvij.	.viij.	.xxv	.xiij.
	.v.	.xxviij.	.x.	.ij.
	.xxj.	.vj.	.xxviij.	.xviij.
	.viij.	.xxv.	.xiij.	.vj.
	.xxv.	.x.	.ij.	.xxij.
M°.vij^c.xL°	.vj.	.xxviij.	.xviij.	.iij.
	.xxv.	.xiij.	.xxx.	.xviij.
	.x.	.xxvj.	.xv.	.vij.
	.xxviij.	.xj.	.iij.	.xxiij.
	.xiij.	.xxx.	.xviij.	.xj.
M°.vij^c.Lx°	.xxvj.	.xv.	.vij.	.xxiij.
	.xj.	.iij.	.xxiij.	.viij.
	.xxx.	.xviij.	.iij.	.xxvij.
	.xv.	.xxxj.	.xx.	.xij.
	.iij.	.xvj.	.viij.	.xxxj.
M°.vij^c.Lxxx°	.xviij.	.iij.	.xxvij.	.xvj.

c

	.xxxj.	.xx	.xij.	.xxviij.
	.xvj.	.viij.	.xxiiij.	.xiij.
	.iiij.	.xxiiij.	.viiij.	.j.
	.xx.	.v.	.xxviij	.xvij.
.viij.c	.viij.	.xxiiij.	.xiij.	.v.
	.xxiiij.	.viiij.	.j.	.xiiij.
	.v.	.xxviij.	.xvij.	.ij.
	.xxj.	.xiij.	.xxviiij.	.xviij.
	.viiij.	.xxv.	.xiiij.	.vj.
.l.viij.c.xx.o	.xxviij.	.x.	.ij.	.xxij.
	.vj.	.xxviiij.	.xviij.	.iij.
	.xxv.	.xiiij.	.vj.	.xviiij.
	.x.	.ij.	.xxij.	.vij.
	.xxviiij.	.xviij.	.iij.	.xxvj.
.l.viij.c.xl.o	.xliij.	.xxx.	.xviiij.	.xj.
	.xxvj.	.xv.	.vij.	.xxiij.
	.xj.	.iij.	.xxiij.	.viij.
	.xxx.	.xviiij.	.xj.	.xxvij.
	.xv.	.vij.	.xxiij.	.xij.
.viij.c.lx.o	.iij.	.xxiij.	.viij.	.xxxj.
	.xviiij.	.iiij.	.xxvij.	.xvj.
	.xxxj.	.xx.	.xij.	.xxviij.
	.xvj.	.viij.	.xxxj.	.xiij.
	.iiij.	.xxviij.	.xvj.	.j.
.l.viij.c.8.a	.xx.	.xij.	.xxviij.	.xvij.
	.viij.	.xxiiij.	.xiij.	.v.
	.xxiiij.	.viiij.	.j.	.xxj.
	.v.	.xxviij.	.xvj.	.ij.

	.xxiiij.	.xiij.	.v.	.xviij.
M°. viij°.	.viij.	.j.	.xiiij.	.vj.
	.xxviij.	.xvij.	.ij.	.xxij.
	.xiij.	.xxviiij.	.xviij.	.x.
	.xxv	.xiiij.	.vj.	.xxij.
	.x.	.ij.	.xxij.	.vij.
M°. viij°. xx°.	.xxviiij.	.xviij.	.iij.	.xxvj.
	.xiiij.	.vj.	.xviiij.	.xj.
	.ij.	.xxij	.vij.	.xxx.

Qui finise la suprascripta tauola a trouare la pascha. scripta per don iohe francesco da pauia. i. 1477. nonas octobris./

Si uis inueire lr̃az dominicalez. debes notare hanc rotaz p̃sentez. et debes scire q̃ in año dñi milesimo quadrigẽtesimo quadragesimo p̃mo currit. A. qd̃ ẽ in principio rote. et postmodũ. g. et sic de singlis. et quãdo p̃ueneris ubi st̃ due lr̃e una supra aliaz: tunc erit bixtus. vñ año illo p lr̃a dñicali a p̃ncipio ãni usq̃z ad sctũ mathiaz cũr̃et lr̃a inferior. deinde superior usq̃z ad finẽ ãni. Explicit tabula incipit Rota./

1997

d

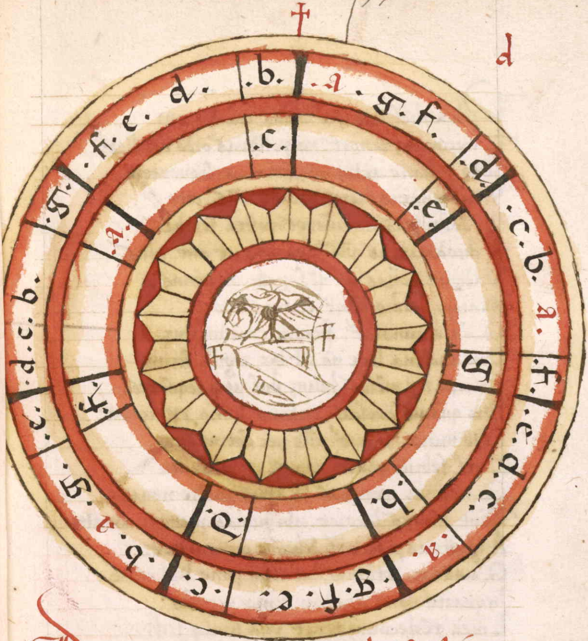

De aureo numero quo modo i scribitur in kalendario. versus ..

Aureus hac arte nūs hētur aperte.
Taliter iscribitur . et sic scriptꝰ reperit

Prima dies Jani que ianua dicit anni
Ternariuz retinet. ne posterus ordo vacillet.
Scito p hanc artez nūz formare sequentem.
Si duodenario fuerit minor nūs. octo
Illi cōiungas. coniūctos postea scribas.
Si duodenarius nūs tibi uenerit aut plus
Vndenos tollas. et qd supest ibi ponas.
Maiori numero debet tertius ordo
Quādo minorat. pennti continuatur.
Per duodena loca nō est hec regla firma.
Excipe sex mēses Juliuz pus atqz sequētes.
His quāuis crescat vndenis sūma ppinquat.
Octo minor sequit nūs nec cōtinuatur.
Tres februi quarto nonarz continuato
Quattuor apponas sb aplis pridie nonas.
Tot Junius lacerat. ubi nonas quattuor aptat.
Augusti capiti tres debes continuare.
Quattuor octobris latatim pone kalendas.
In quartis nonis duodeni deniqz mensis
Linea tēdecimuz tenet vna simlqz scdz.
Tali quippe mō describit Aureus ordo.

Ad quorz uersuuz ītelligētiā notāduz q pmo die Januarij ponit nūs ternarius. cui nūo addunt octo. q tota sūma facit vndeciz. q nūs ponit in tertio die. cui nūo vndeciz addūt et octo. q tota sūma facit decez

et nouē. qui nūs ponit ī quinto die. cui nūo xix. aufe-
rūt undeciz. ⁊ restant tm̄ octo. q nūs ponit ī sexto
die. Itaq; qn̄ nūs fuerit minor duodeciz. addūt semp
octo ⁊ trāsilit una linea. et qn̄ nūs fuerit duodenari⁹
aut plus semp auferūt undeciz. et scribit successiue
sine aliq⁰ itermedio. Sz fallit ī duodeciz locis circa
pncipiuz sex mensiū pariuz. quoꝝ pm⁹ ē februarius.
scd's Aplis. terti⁹ Junius. quartus Augustus. qntus
october. sextus decenber. sic ī supscriptis versibus dr̄.
et circa finē sex mēsiuz ultimoꝝ. quoꝝ pm⁹ ē Juli⁹.
2⁹. August⁹. 3⁹. september. 4⁹. october. qnt⁹ nouēber.
sext⁹ december. qz in his mēsibz post nūz undeciz seqt
īmediate decem ⁊ nouē. cū deberet ēē ibi una linea
sine vnus dies in medio p spatio. ¶ Qs uo aureus
nūs cūrat anno ī q⁰ uolueris scire. nota versus positos
īfra post psētez rubricā ī manu ratiōis. paschalis
hebraice cū sua declaratiōe. ¶ Itē nota q scl'uz
cōtinet centuz annos. Indicio qndecim. Lustrū
qnq;. Olimpias quattuor. Annus uo continet
duodecim mēses. Mensis q̄ttuor septimanas ul'
paulo plus. Septimana septem dies. dies quatuor
quadrātes. quadras sex horas. hora quatuor pūcta.
pūctuz decez momēta. Momētuz duodeciz uncias.
Uncia q̄dragītaseptē atthomos. ¶ Initiūq; diei
uarie sumitur. Unde versus.

Nane diē greca gens incipit. astra seq̄ntes/
In medio lucis. iudeus uespere. sancta
Incoat ecclesia/ medio sub tp̄re noctis./
Nota quot dies quilibz mensis habeat ꝑ ifrascp̄tos
versus. videlicet./
Aprilis Junius September mēse nouenbri
Hi t'ginta dies/ vigintiq3 octo secūdus
Cui si bisextus fuerit! sup̄addit̄ vnus.
At reliqui oīns t'ginta satiantur et vno./
Nota ꝑ seq̄ntes versus qualr̄ ordinēt̄ none idus
et kalende ī quolibet mense. vn̄ v̄sus./
Sex nonas maius/ october/ iulius ⁊ mars.
Quattuor at reliq. tenet idus qlibet octo.
Totū et quod restat! kalendis iure debet̄./
Itē ad cognoscēdaz p̄mā lr̄az cui⁹ libet mēsis nota
versus ifrascp̄tos. In qbus st̄ duodeciz dictiones.
quarꝝ p̄ma lr̄a d̄notat p̄mā lr̄az cui⁹ libet mēsis. v̄sus.
Alta domat dn̄s gratis beat eque gerentes.
Contemnit fictos angebit dona fideli;
Nota q̄ p̄ma quarta feria seq̄nti festū exaltatiōis
scē crucis siml' cū seq̄ntibz feria. 6. et sabbato cele-
brāt̄. 4. tp̄ra sb̄ p̄cepto ecclie ieiunāda. Simil̄r
fit post festū scē lucie. ⁊ post diē mercurij d̄ cinere.
atq3 p⁹ dia karismata. 1. p⁹ diē pētecostes. vn̄ v̄./
Vult crux/ lucia/ cinis/ ⁊ carismata dia.

Q det uota pia quarta seqns feria.
Nota q ieiunium vernale contra luxuriam. Estiuale cōtra sup
biā ul' irā. Autumnale ꝯ auaritiā. Et hiemale ꝯ pigritiam
celebrat. Que tpra p versus seqntes denotātur. versus.
Dat clemens hiemen. dat petrus ver cathedratus
Estuat vrbanus. autumnat bartholomeus
Andree festo vicinior ordine quo vis.
Aduentuz dni prima colit feria.
Nota p anscptos usus ubi pncipiū aduentus fieri debeat.
Per seqntes uo usuz dmōstrat tps uetitū z pmissuz ad
sponsalia cōtrahenda. vnde uersus
Aduentus septez rogat sponsalia demi. Hoc ē dicē q
i domica aduētus et septuagesime atq rogationū. s.
i triduo an ascensionē phibet ab eccla d iure canonico
i troductio sponse ad domū viri. et deinde pmittit
et legiptime cōtrahūt post octauā epphanie pasche z
pentecosten.

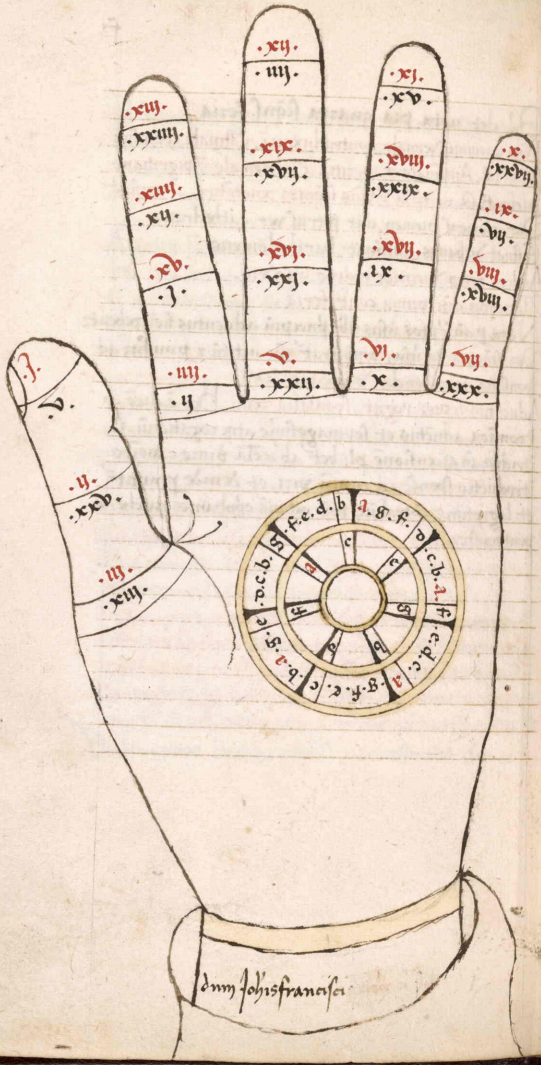
dum Johis francisci

RAtio paschalis secundum hebreos infallabilis. cognoscitur in pnti manu. Post quam prima sequenti dominica pascha nrum celebrabis similiter infallant. Ad quod sciendum nota quod nrum rubei in eadem ipsa manu denotant aureum nrum quod primo et principaliter querendus est quis currat in illo anno in quo cupis pascha reperire. Quo aureo nro inuento. nrus niger suppositus illi denotat pasca hebreorum. post quod prima sequenti dominica nrum pascha celebrabis. hoc attento quod ipsi nrum nigri a viginti infra seruiunt apli. et a viginti supra seruiunt martio. in quibus mensibus pascha semper occurrit. Ad inueniendum uero predictum aureum nrum quis currat eo anno de quo queris. Nota quod diuidere debes annos dni occurrentes in decem nouem. et quod residuum fuerit illo anno erit aureus nrus. semper illi residuo annorum dni addito vno. Ad quos diuidendos nota sequentem versum. Dant centum quinque duodenos dant tibi mille. verbi gra. quia si diuisis annis dni occurrentibus in decem nouem remanserit. xvij. et huic nro. xvij. addatur. j. curret pro aureo nro. xviij.to Quod si remanserit. xviij.to curret pro aureo nro. xix.e addito. j.o Et si remanserit. xix. tunc proiectis illis. quia omnes nrum. xix. proiciuntur et addito. j.o curret. j. pro aureo nro. Sed item si remanserit. j. current duo pro aureo nro. quia semper in fine diuisionis annorum dni additur vnus. vnde versus. Auratum nrum quisque cognoscere tentas. Oblatos dni in partes tu diuide cunctos Inque decem atque nouem diuisos proice. tuncque Tollens residuos illis

vno addito semper

Pro nūo certe ĩaurato suscipe tibi. Nodo videndū
sequit̃ que lr̃a currat p dc̃a anno p̃nti ꝺ q̃ queris. Ad
qd̃ sciendū nota q̃ p̃mo debes anos dn̄i occurrētes divi-
dere p vigintiocto. ad quos dividendos nota seq̃ntē v̄sū.
Bis octo ex centū. remanēt ex mille viginti. Quibꝫ
divisis tollēdo annos q̃ restant si fuerit octo aut minus adde
illis viginti. si v̄o fuerit plus octo: deme octo. ꝛ illud totū
qd̃ remanet deducas singlatiꝫ numerando cū police p
nodos quattuor digitorꝫ sinistre man̄ ĩterius et exte-
rius, q̃ st̃ vigintiocto computatis eorūdē digitorꝫ sūmi-
tatibus ĩcipiendo sēp ab ĩdice et pcedendo versus pnulū
digitū. donec compleat̃ nūs residuorꝫ ānorꝫ et ibi sb̃sistēs
a numerando, sūmes postea hūc v̄sū Filius esto dei celū
bonū accipe gratis. et deduces ip̃m cū police numerando
gradatim de ditione ĩ dictionē p eosdē nodos sup̃dictos
reiterando semp eūdē versū. donec pveias ad sup̃dictū
nūz ānorꝫ dn̄i q̃ supfuerit. et lr̃a p̃ma illi⁹ dictiōis
q̃ ibi occurrerit: erit sine dubio lr̃a dc̃alis. Hoc or-
dine retento q̃ semp in quarto nodo q̃ semp debet ēē
in nodis pnui digiti noīes duas dictiones v̄ersus supra-
dicti. qui quartus nodus denotat quartū ānū in q̃o
semp ~~bisexe~~ bisextus ĩscrit̃. p pt̃ qd̃ due dictiones
ponūt̃ ibi. quarꝫ p̃ma lr̃a dictionis p̃me durat p
lr̃a dc̃ali a p̃ncipio ām tūc currētis usq̃ ad sc̃tū mat-
thiam. deinde a sc̃to matthia usq̃ ad finē ām durabit

h

p lrā dōcali prima lrā secūde dictionis ibidē ī eodem
quarto nodo. hoc ē in iuncturis quarti digiti noīate.
verbi grā. tangēdo cū police p̄mū noduz p̄mi digiti
sinistre manus iterius. id est ī radice īdicis noīnies
p̄mā dictionē supradicti versus. s. filius. tangendo sedz
noduz qd ē ī radice sedi digiti noīes sedaz dictionez
. s. esto. tangendo tertiū noduz qd est ī radice tertij
digiti noīes tertiā dictionē. s. dei. . Deinde tangēdo
quātuz noduz qd ē in radice parui digiti noīes duas
dictiones. s. celum bonuz. Postea tangēdo sedz noduz
p̄mi digiti noīes sextā dictionē. s. accipe. tangēdo
sedz noduz secūdi digiti noīes septimā dictionem. s.
gratis. q̄ est ultima supdicti versus. et tangendo sedz
noduz tertij digiti resumēdo iterū p̄dictuz versum
noīes p̄mā dictionē ipius. s. filius. Et sic decetero
annuati p̄cedendo cognosces p̄culdubio q̄ sit lrā do-
minicalis. et qn bisextus occurrat usq̄ ī eternuz
et in seculuz seculi. / . Explicit rubrica. /

In isto libelo continent' oia ifrascripta opa p ordinem./
Primo et pncipalit' Lucidarius Marcheti d padua./
Secundo opus magistri Johannis de Muris./
Tertio: opus magistri Johannis de galadia./
Quarto: opus doni Egidij Monachi./
Quinto: opus venerabil' pioris Johais de anglia./
Sexto: opus fris Petri de scto dionisio./
Septimo et vltimo: opus M. Johis d muris de Arte cpuncti./
Incipiunt capitula lucidarij Marcheti d padua./

De inuentione musice. Capl'z. 1. i fo. .1.
De pulcritudine musice. Capl'z. 2. i fo. .2.
De vtilitate musice. Capl'z. 3. i fo. .2.
De iuditio musice. Capl'z. 4. i fo. .2.
Quid sit musica. Capl'z. 5. i fo. .3.
Vnde dicat' musica. Capl'z. 6. i fo. .3.
De diuisione musice. Capl'z. 7. i fo. .3.
De musica armonica. Capl'z. 8. i fo. .3.
De sono qui e vox. Capl'z. 9. i fo. .3.
Vnde dicat' vox. Capl'z. 10. i fo. .3.
De distinctione uocuz. Capl'z. 11. i fo. .4.
De musica organica. Capl'z. 12. i fo. .4.
De sono qui no e vox. Capl'z. 13. i fo. .4.
De musica rithmica. Capl'z. 14. i fo. .4.
De diuisione musice. Capl'z. 15. i fo. .4.
De gne gneralissimo. Capl'z. 16. i fo. .5.

Incipiunt capitula libri sedi lucidarij.

Quid sit tonus. Capl̄z. .1. ifo. 4.
Unde dicat̄ tonus. Capl̄z. 2. ifo. 4.
De nomībus toni. Capl̄z. 3. ifo. 4.
In quibz nuīs ꝯstituat̄ tonus. Capl̄z. 4. ifo. 6
Demōstratio ꝑtiuz toni. Capl̄z. 4. ifo. 7.
De diosi. Capl̄z. 6. ifo. 8.
De semitonijs ī gn̄e. Capl̄z. 7. ifo. 9.
De semitonio cromatico. Capl̄z. 8. ifo. 9.
De proportiōibus ib quibz ꝯsistit ton' ac et semitonīz enarmoīcuz et diatonicū. Capl̄z. 9. ifo. 10.
De ꝓportiōibz ꝯsonantiarū et disonātiarz. C. 10. ifo. 10.
De nuīs musicalibz et de ꝯsonātijs ī spāli. C. 11. ifo. 11.
De diapente ꝯsonatia. Capl̄z. 12. ifo. 12.
De dyapason ꝯsonatia. Capl̄z. 13. ifo. 12.
D̄ dyapason dyateseron ꝯsonātia. Capl̄z. 14. ifo. 12.
De diapason diapente ꝯsonātia. Capl̄z. 15. ifo. 12.
De bis dāpason ꝯsonātia. Capl̄z. 16. ifo. 12.
De ꝓportionibus. Capl̄z. 17. ifo. 12.
De ꝓportiōibz quot sint. Capl̄z. 18. ifo. 13.
De sexq̄t'cia ꝓportione. Capl̄z. 19. ifo. 13.
De sexqaltera ꝓportiōe. Capl̄z. 20. ifo. 13.
De dupla ꝓportione. Capl̄z. 21. ifo. 13.
De dupla sup̄bip̄tiente. Capl̄z. 22. ifo. 13.
De tripla ꝓportione. Capl̄z. 23. ifo. 13.

Incipiunt capla libri tertij lucidarij Marcheti.

De cōsonantijs i gnāli capl. 1. ifo. 14.
De disonātia capl. 2. ifo. 14.
De euphonia capl. 3. ifo. 14.
De Armonia capl. 4. ifo. 14.
De Simphonia capl. 5. ifo. 14.
Questio de disonātijs a ꝯsonātijs. capl. 6. ifo. 14.
De consonātijs quō et quare vna melius consonet q̄ alia. capl. 7. ifo. 17
De ꝯsonantijs i speciali et de spēbꝫ ꝯsonantiarꝝ et pmo de pma q̄ dr dyatesson. capl. 8. ifo. 17.
De dyapente. capl. 9. ifo. 17.
De dyapason. ꝯsonātia. capl. 10. ifo. 18
Demōstratio sm pictagoras dypason dyatesson nō ēē ꝯsonātiaꝫ. capl. 11. ifo. 19.
De gnibꝫ iequalitatis que et quot sint necessaria in musica. capl. 12. ifo. 20.

Incipiunt capla libri quarti Marcheti de padua.

De necessarijs ad cognoscenduꝫ naturaꝫ tonorū et semitoniorꝝ. capl. 1. ifo. 21.
De ꝑmutatiōē qd sit et vbi fiat. capl. 2. ifo. 21.
Quid sit mutatio et vbi fat. capl. 3. ifo. 22.
De nā. ♮. quadri. b. rotondi et nature. et eius proprietate. capl. 4. ifo. 23.
De ꝯiunctionibꝫ vocū. qd sit et qt sr. capl. 5. ifo. 24.

Incipiunt capitula libri quinti Marcheti de padua.

Quid sit mensura in musica capl̄z. 1. ifo. 30.
De tonis q̄ ppe mōi dn̄r et q̄t sit. c. 2. ifo. 30.
De tonis vnde sint et qui. capl̄z. 3. ifo. 30.
De tonis quo nō soluz ppt' ascensuz et descensuz iudicandi sunt. capl̄z. 4. ifo. 32.
De primo tono quo formet'. capl̄z. 5. ifo. 33.
De p̄ncipys primi toni. capl̄z. 6. ifo. 34.

Incipit epistola Marcheti de padua.

Agrifico militi et poteti dno suo Raynerio dni Zacharie de vrbe veteri illustris pn cipis dni Johanis Clare et excelse meo rie dni karoli regis yerusalē et sicilie gloriosi filij comitis grauine et honoris motis sci an geli dni in pruntia romadiole vicario gnali. Marche tus de padua. seipm patu ad oia gna mādatorū. et

Gloriosus it aplos pncepes petrus pastor ouiuz rector ecce sacro scē romane vicarius Jesu christi et celestis clauiger paradisi obiaz tāqz uirtutuz et omniuz contētiuaz i sua epla imperat xpi fidelibz q ad oes firmit obseruare. Obedietes estote iquit et karissimi omi humane creature pp deū sine regi tāqz pceleti. sine ducibz tāqz ab eo missis. ei doctrinaz humilit imitādo cū m it musicos mimo mādauerit ura nobilitas q ad regimē tante pruntie magestas regia destinauit lucidariuz plane musice ponē. seu opus q vniuersi musici et cātores scirent rōna bilit i plana musica qd cantaret debere iux me uz modulū ꝯpilare. Infrascptū opus ꝯposui adiu uāte me frē syphante de feraria ordis pdicatorū tā circha libri ordinē qz etia ipi libro necessarias suas phycas rōnes qd qdez nre duxi magficētie

p̄sentādaz ad laudē ꝛ gl̄iam ꝯditoris cui ī cele-
stibus scs̄ scs̄ scus̄ cantāt cotidie āgelice ꝛ
gerarchie. / Incipit lucidariū marcheti de padua ī arte musice
plane. Tractatus p̄m̄ de īuentiōe musice. Capl̄m primum

Qualr̄ pitagoras adīuenit musicā monstrat
macrobi⁹ li°. 2°. p⁹ p̄n̄m. Cū īquit cau p̄te-
riret ī pu⁹ fabros ig'tuz ferrū ictibus
malcātes audiuit atq̄ ī aures ei⁹ sonū sb̄ certo s̄
redentes ordīe / repēte reciderūt ī qbus grauitatis
acumīa ꝯsonabāt. Vt utq̄ ad audiētes sb̄statuta
diuisiōe remaneret ex uarijs ī pulsibus sibi ꝯso-
nātia nascētur. fecitq̄ fabros mutare maleos /
qbus mutatis diūsitas sonoꝝ ab hoīnibz recedens
maleos seq̄bat. Cūq̄ diūsitates ponderis ī singl̄is
ānotass̄ / maiores maleos fieri impauit. et ex
maleis ad fides eūtit examē / r / ītestina oīuz
ul' bouū neruos tā uarijs pōderibus illigatis
tetendit q̄lia p̄us ī maleis fuisse didicāt / talisq̄
cātus eueīt qualē p̄or obs̄uātia p̄mis̄at adiecta
dulcedīe q̄ nā sonora fidū p̄stabat. sicq̄ pitago-
ras tāti secti ꝯpos dep̄hendit nūos qbz soni cō-
soni nascerēt et hijs sic p̄portionatis ut ibi
tinierat ad hedificandā musicā p̄fecit hec ibi /

¶ Verum ipse fidibus et cantu usus est prout ait tulius li. 4. questionum tusculanarum ubi ait: quod pitagorici cum carminibus esse dicuntur. et precepta quedam tradere oculis et mentes suam ad cogitationem intentionemque cantu fidibusque ad tranquillitatem transducere./

De pulcritudine musice capitulum sedm.

Pulcrior in artibus musica est de qua remigius. Magnitudo musice capit omne quod uiuit et quod non uiuit. hanc concentus angelorum archangelorum sanctorumque omnium ante conspectum dei sanctus sanctus sanctus dicentes sine fine decantant. de hac boetius in prologo suo. Nichil enim est tam proprium humanitati quam remitti dulcibus modis astringi contrariis. et idque non modo in singulis uel studiis uel etatibus tenet. Verum per cuncta diffunditur studia et infantes ac iuuenes nec non et senes ita naturaliter modis musicis affectu quidem spontaneo adiungunt ut nulla sit omnino etas que a delectatione dulcis cantinelle disiuncta sit./

¶ Inter ceteras arbores admirabilis musica est cuius rami sunt pulcre proportionati per numeros. Flores eius sunt species consonantiarum. Fructus eius sunt armonie dulces per ipsas consonantias ad effectum producte. de ipsa. B. Vna est musica uniuersalis cuius magnitudo nutu diuino caput mouet. continet omnia que celi motu sunt et que in terra et in mari et in uoce hominum et animalium. et per incrementa corporum et annos et dies et tempora consistunt./

De utilitate musice. C. 3.

Lydorus. sine musica nulla disciplina pt ee pfcta nichil
ei sine illa. Legit q dd cu citharam pcutiebat sa-
ul mi uexabat aspu. z hoc erat obducedie musical
soni. Legit i q eliseus ppha cu esset itrogatus a rege
itellexit i se tunc no ee spm pphie / iussit sibi adduci
psaltriu / z cu psallere icepisset cognouit spm pphie
i eu mox descendisse / z pphetauit. Videm nam q cotidie
de utilitate musice / na pliates robustiores fiunt i
plys audietes sonu tubarum z aliorum istrumetorum / silr q
aialia letat ob ipm sonu. Medici q motu pulsus ra-
ru et densu ee p ipam diiudicat musica. Vn dicebat
pitagoras. Hunc mundu p musica oditu ee / z gubnari
posse. qz qcqd loqm ul itnsecus uenarum pulsibus como-
uet p musicos rithimicos armoie uirtutibus pbat
assotiatu ee. Boeti. Nulla ei magis ad aimu de disci-
plinis uia q auribus patet. De iudicio musice. C. 4.

Non e iudiciu musice solu i sono / qz sensus audit
pot falli / ut z ceti sensus corpois. Naz fallit
sensus uisus si rectu lignu i aqa ponat. qz ospicit oculis
tortuosu. Fallit et sensus audit sepi cu delectat
i sono ab oi rone / z a pportioe remoto. Ob hoc dicebat
boeti. Sic no suffic i uisu ospici colores z formas nisi
et inuestiget q sit eorum ppetas. sic no suffic tm i
catilenis delectari. n et inuestiget qlr pportoes uo-
cu it se disiuncte sint. Iudi ig z ppetates musice

ē rō nūōꝝ q̄ ī ipa cuncta dispēsat / ⁊ q̄i dūa impat. /
Nā remigi⁹ dic. Veritas musice ē ī nūis ꝓportiōuz. / Q'd sit musica. / C. 5.

Musica ē ars spectabilis ⁊ suauis cui⁹ son⁹ ī celo ⁊ ī t'ra modulat. Itm musica ē scīa q̄ ī nūis ꝓportiōibz / ꝯsonātijs / mēsuris / ⁊ q̄ntitatibz ꝯsistit. Guido. Musica ē mot⁹ uocuz ꝑarsim ⁊ tesim / hoc ē ꝑ eleuatiōez ⁊ depositōm. / Vnde dicat⁹ musica. C. 6.

Musica dr̄ amoys q̄d ē aq̄ / eo q̄ iuxta aq̄s īueta fuerit. Remigi⁹ refert / q̄ sic aqua nō pōt tāgi qn moueat. sic ñ musica q̄ nō audiat. Inq̄t ei ipe. Moys gen⁹ ē q̄d aq̄z sig̃ficat. multū ei iuuat aq̄ sonū musicū / ut ꝓbabile appet ī fistulis organalibz / q̄ īplent aqua ut sonuz reddant. /

Auaz uis omis modu / De diuisiōe musice. C. 7.
Alato uocis ⁊ soni / ac ēt q̄cq̄d auditu ꝑcipit musica sit. q̄z ꝑ ipaz de eis redit rō. tn̄ sciendu ē q̄ musica nom gn̄is est. ⁊ diffinitio ē data de ipa deffi⁹ gn̄is est. et q̄z genus ē q̄d hēt spēs. ideo ē sciend⁹ q̄ musicaꝝ alia armoīca. alia orgaīca / et alia ritimica dicit. de q̄bus oībz ē ꝓpositum breuit demōstrare. Sed q̄z amoīca ꝑma dr̄ eo q̄ ī uoce hois / seu ab ipo hoīe nālit sit formata idcirco q̄d sit ipa / ē ꝑmo uidēdu. De musica armoīca. C. 8.

Musica armoīca ē illa q̄ fit sonū ꝑ q̄ ē uox / hoc ē ꝑ uoces hoīnuz ⁊ aīaliuz. Vt aūt ꝑdcā

diffio uideat. dicēdum ē qd sit sonus q vox ē i q ꝯsti-
tuit musica. Armonica plibata qm ei ad oīa alia
ꝯueit cū alijs duabus musicis. Naz qcūq ꝑ ipaz
cātari pnt ꝑ organicā musicā z ritimicā pnt
ēt modulari. Soluz eiz ī hoc differt ab eis qz ipa
sola ꝑ sonū fit q ē uox hoīs sine aīalis. de sono q nō

Sonus q ē uox ē sonus aeris spū uberati sēsibilis
auditu sōm nālibus īstrumētis aīalis fōmat.
Instrumēta eiz nālia uocis dicim q ad plus sūt. 6.
.s. pulmo gutur palatus lingua dentes ante-
riores et labia. lz sine qbusdaz ex istis quedā
aīalia possūt formare uocē. s. aues q nō hnt
dentes. sz neccia īstrumēta oīo ad fomādū uocē
sūt pulmo gutur palatus et labia. sine istis
eiz sonus q ē uox nullatenus ēe pōt. Primo eiz ane-
litus a pulmōe ꝓcedit. scdo ꝑ mediuz guturis
transit. tercio palatū ferit qd ipm retinet. 4o.
a lingua sindit ut diuisificet. quīto ꝑ tactum
ipi lingue ꝯ dentes disnit quid hō ꝓferat. 6o.
a labijs moderat post hec uox est. Phns. uox
ē repcussio aeris ad uocale arteriā cū ymagīe
ad sigdz. idē uox ē sonus ab ore aīalis ꝑ latus
nālibus instrumētis format. Vnde dicat uox. c.

Vox dr a uocādo sic dux aducendo. Itm uox 10.
dr eo q nota cordis ꝑmat. vn phs. sūt

ci q̄ sūt ī uoce earꝫ q̄ st̄ ī aīa passionū nocte. ⁊ ob
hoc recte appellat̄ nota illa q̄ figurat̄ ī cantu / ⁊
a uoce pfert̄. Nā ipa ē quoddaꝫ sig̃ maīfestās uisui
q̄lr eā pfere debeam̄. De distinctione uocuꝫ. C. 11.

Notandū ē q̄ uocū / alia articulata ⁊ litēa.
alia ī articulata illit'ata. ⁊ alia āticulata
illiterata. et alia ī articl'ata et lr̄ata dr̄. Vox
articulata ⁊ lr̄ata ē q̄ intlligi ⁊ scribi pōt. ut pe-
trus ⁊ martinus. In articulata illr̄ata uox ē que
n̄ ītelligi n̄ scbi pōt. ut rugit⁹ leonis ⁊ mugit⁹ bouis.
Articl'ata illr̄ata uox ē q̄ intlligi pōt / ⁊ scbi nō pt.
ut sibili hoīuꝫ / ⁊ gemit⁹ īfirmorꝫ. lꝫ eiꝫ scbi nō pos-
sint ista talia. tamē effcūs eorꝫ intlligi pōt. Maꝫ
p sibillū hoīs mitigatioēꝫ alicui aīalis / ul' ei uoca-
tioēꝫ ītlligim̄. p gemitū quoq; dolorē imaginam̄.
In articl'ata lr̄aterata uox est q̄ ītlligi nō pōt. et
tn̄ scbi / ut p uoces aniuꝫ pferentiū / cra cra / cui⁹
plationis effcs lꝫ scbi possit. penit⁹ ignoram̄. de
q̄bus solū articulatā et literatā uocēꝫ q̄ ītelligi
et scbi pōt dicim̄ solū ad musicā armoīcaꝫ ptinē.

Musica orgāica ē que / De musica organica. C. 12.
fit p sonū q̄ nō ē uox. et tn̄ cū anelitu hoīs
seu aeris fit. ut ī tubis / cimelis fistulis / organis
et hys similibꝫ. ad quā diffinitōm ītlligendū uidam̄
quid sit sonus q̄ nō ē uox. De sono qui nō est uox. C. 13.

Sonus q̄ nō ē uox fomari pōt ēt sine nālibus
īstrumētis. solū ēi cū anelitu ꝛ īpulsu aeris
ūberanti fit. sic patz ī oībz īstrumētis artificiali-
bus. Inq̄bdam ēi fit talis sonus cū q̄dam anelitu sic
ī tuba et organo. et qr sonꝰ q̄ ē uox plus ꝯtinet
de pfcōne q̄ sonus q̄ nō ē uox. ideo pt ēt ꝑ talē
sonū q̄dam īstrumētū pulsari. sic tuba et cimella
et tūc ī q̄ntū ī dcīs īstrumētis est dr̄ esse sonus q̄ nō est
uox. et talis sonus q̄ nō est uox actus cū impulsu
et anelitu aeris ī instrumētis p̄dcīs ꝛ similibz dr̄
solū ad organicam musicā ptinē. ¶ Sonus uero q̄ nō
fit cū anelitu. sz ex ūberatōe aeris ppt̄ pcusionē
ē qcq̄d audit sensibile ex p̄dcā. ut pulsus cordarū
tintinabuli strepitꝰ pedū. et hys similia. et tal
sonus nō uox dr̄ ad ritimicam musicā ptinere.

Musica rithimica est De musica rithimica
q̄ fit p sonū q̄ nō ē uox. et talis sonꝰ fit sine aneli-
tu ut s̄ monstratū ē ut ī monacordo psalterio. tītiā-
bulo ꝛ similibus. De diuisione musice.

Istarū aūt triū musicarū alia plana et alia
mēsurata. Musica plana dr̄ quilz cantꝰ q̄ absq̄
tp̄is mēsura ꝛ limitatōne figurat notularū et can-
tat. sz ut libet cuiūcq̄ et signat et pfert. ¶ Musica
mēsurata ē quilz cātus tp̄r mēsuratꝰ cui figure sūt
oēs limitate noīe et figura ī q̄ntitatis eēntia q̄bus

mēsurate artam̄ cātare cātus q̄ st̄ talibus notulis si-
tuati. q̄ q̄dez q̄ntitatez augē nō possum̄. n̄ diminuere
scd̄m formas. et ipar̄ nōia figurar̄. de hac ēi mu-
sica mēsurata ad pn̄s ĩ ītendim̄. qz ī q̄dāz alio nr̄o
ope de ipa et de suis accn̄tibus ꝓpossum̄ nō semiple-
ne tr̄tare dn̄o ꝯcedente. ¶ Dcm̄ est sup̄ q̄ musica
ē scīa q̄ nūs ꝓportiōibz ꝯsonātijs ꝯiunctiōibus mē-
suris et q̄ntitatibus ꝯsistit. de q̄bus oībus ē uidendū.

De gn̄e gn̄alissi° et spē spēlissi^a ī musica.

GEnus gn̄alissimū ī musica ē rō cātandi gn̄al'
nō det'miāta ad aliq̄ spālez modū. sz ꝯphendēs
omēz modū cātandi siue sit illud qd̄ cātat armo-
nicuz sit siue orgaīcuz siue sit rithimicū siue et
sit planū siue mēsuratū. q̄ quidē oīa st̄ spēs gn̄is s̄
dcī. q̄ et spēs ī alias spēs diuidūt. s. ī cromaticuz
et diatonicū et enarmoīcuz. q̄ st̄ spēs spetialissime.
eo q̄ ī ultimiores spēs nō diuidūt. sic spēs hōis que ē
spēs spāli^a. mltiplr̄ tn̄ accipr̄ spēs hōis lz spāli^a pro
gn̄e cū fit mtio de toto humāo gn̄e. et sic hec spēs
s. cromatice diatonice z enarmoīce. quia lz spēs
spālissi^e sint tn̄ ꝑ gn̄ibus uīusalr̄ ponūt ī musica
et qz de dcīs cromatico diatoīco et enarmoīco nō
possz plene tr̄tari n̄ de tono p̄us uideret. cū ipa
st̄ semitonia. idcīco p̄mo uidēd^m est qd̄ sit tonus et
quō ꝑ nūos diuidat. Quid sit tonus. Tractat^s
sed̄s.
.c.j.

Ad huius euidentiam est sciendum quod secundum Remigium tonus et sonus idem sunt. Sed diastema hoc est distantia inter eos est, quia sonus in una corda sumitur, tonus uero non minus quam in duabus sumi potest. propter quod dicit heucheridion ubaldi. quod tonus est legiptimum spatium a sono in sonum. / Unde dicatur tonus. / C. 2

Guido / tonus dicitur a tonando. i. a sonando. nam dicitur fieri sonus rotundus et integer a sono in sonum. siue fiat per ascensum / siue per descensum. Boetius / Omnis tonus coniunctionibus et quantitate duorum ptogorum / hoc est duorum sonorum semper consistit. / De nominibus toni. / C. 3.

Auctores musice nuncuparunt tonum / epodogum / diastema / emelis / colon / et sexquioctauum. ¶ Epodogus dicitur ab epi quod est super et igdoas octo. arismetrica ratione / eo quod nouenarius numerus est super octonarium. in quibus numerus tonus estat. ¶ Dyastema in musica tonus est. nam dyastema grece. latine inter spatium uel interuallum duorum ptogorum dicitur. ¶ Emelis sonus secundum boetium tonus est in musica. i. aptus melos in una tensione. ¶ Colon gramatica ratione tonus est. nam colon grece / latine menbrum est / namque tonus est membrum omnium sinphoniarum. ¶ Sexquioctauus in numeris tonus est. nam sexqui grece / latine totus et octa pars. et hii numeri sunt nouem comparat ad octo. hec namque nouenarius totum octonarium. et eius octam partem.

Igitur sic dicamus. Tonus in arismetica epodogus dicitur. Colon in gramatica / Sexquioctauus in numeris. Diastema et cinelis in musica. / In quibus numeris constituatur tonus. C. 4.

Sciendum est quod secundum omnes auctores musice. Tonus siue natura eius dicitur consistere in proportione nouenarij numeri ad octonarium / qua ratione autem hoc sit. nondum inuenitur fuisse auctoribus demonstratum. hoc autem demonstrare intendimus / circa quod hoc ordine procedemus. Primo enim ostendemus qua ratione tonus consistat in nouenario numero / et non in maiori numero uel minori. Secundo per hoc ostendemus quomodo tonus se habeat ad octonarium numerum. 3o. ex hys concludetur quod natura toni consistit in proportione numeri nouenarij ad octonarium et non in aliorum proportionibus numerorum. /

Quantum ad primum est | Primum dicti capituli.

Sciendum quod secundum omnes philosophos et doctores in istis materialibus numeris cantatur ex diuisione continuij. et in tot partes in quot potest diuidi continuum. et eo modo quo potest diuidi tot possunt esse numeri. et eodem modo et augmentari / propter quod ipsi dicunt / quod quia continuum est diuisibile in infinitum. ideo numerus est augmentabilis in infinitum. Nunc autem sic est / quod continuum ultimiori diuisione in qua possit diuidi secundum omnem demonstrationem comprendere uolumus ita ut reducatur ipsius diuisio in tres partes. Nam si diuideremus primo ipsum in quatuor / esset ipsum diuidere in bis duas. si in quinque in tres et duas. si in sex / in bis tres etc. /

et sic tales diuisiones non esset prime. sed ad alias reduce-
rent. Si autem ipsum continuum diuideremus in duas. illa non esset
ipsius maior prima diuisio / cum plus contineat ipsius diuisio
in tres. sic ergo patet quod continuum primo et de se primaria / hoc est
impl' continentem / ita quod ad aliam aliquam primariam diuisionem
non reducatur est ipsius diuisio in tres partes. et maiori diui-
sione diuisibile est in tres partes. multiplicando autem diui-
siones si volumus partes. hoc impl' continentem / ita quod ad aliam
aliquam primariam diuisionem non reducatur est ipsius diuisio in
tres partes diuidere diuisione qua diuisum est totum.
de qualibet tertium partium faciemus tres. et sic habebimus nouem. et
si illas 3es in alias tres diuideremus faceremus alias nouem.
et sic de nouem in nouem per talem diuisionem partium esset proces-
sus usque in infinitum, vt in presenti patet figura in modo circuli
ducta. ¶ Patet ergo ex dictis
quod ultra nouenarium numerum per
diuisionem continui procedendo / et partium ipsius per maiorem et primariam diuisi-
onem semper de nouenario in nouenarium procedimus. et ista nouenaria ita se habent ad inuicem. quod primus nouenarius
plus continet de ipso continuo quam

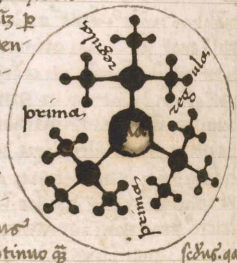

secundus. qa

ꝯsgit ex p̄mis ꝑtibus eius. ¶ Scd'us uero min' ꝯtinet q̄ꝫ p̄mus
q̄ ꝯsgit ex ꝑtibus p̄mi et ex ꝑtibus ꝑtiū. et sic dein-
ceps. hem' ig' ex dc̄is q̄ cū sum' ad noueāz diuisiōez
ꝯtinuij nō ē ult'ius ꝓcedendū. et īfra ip̄m noueāz nō
est stand'. eo q̄ nō est ꝑfecta diuisio. ꝫ statim de vno ꝛ
noueario ad aliū nos trāsferim'. ꝛ q̄ ī nūo noueario
ꝯsistit ꝑfectio diuisiōis ꝯtinui ꝛ ꝑtiuz. Inde ē q̄ ī cōpo-
ribus sonoribus puta ī fidibus noueāria ꝑs una alit'
sonat q̄ꝫ noueāria ꝑs alia / q̄ ista plus ascendit / q̄
min' ꝯtinet de ꝯtinuo. et it'm noueāria alia ꝑte sup̄-
ta mutabit' son' / ꝛ altior fiet. q̄ min' adhuc ꝯtiēbit
de ip̄o ꝯtinuo. ¶ Silogicem' g° sic. dc̄m ē sup̄ius q̄ ton'
ē legitimū spatiū de sono ī sonuz. ꝫ hic. s. transit' de so-
no ī sonū fit trāseūdo de noueario ī noueāriuz imp̄ti-
bus ꝯtinuij ex quibz nūs causat / g° ī noueario nūo
ꝛ nō ī plus n̄ ꝛ min' ꝯsistit sub'a et nā. ꝛ total' uel
fomalis rō ip̄i' toni. et ex hoc sequ' q̄ tonus sit illud q̄d
est mai' et ꝑfectius ī tota musica. ꝯsistit eiz ī noueario
nūo ult' quē diuisiōe p̄maria ꝛ maiori nō ē possibi'
transire ī cantādo nūz / et ꝯtinuū diuidēdo. et sic de-
mōstratū ē p̄muz. Scd'm siml' et t'cium dc̄i capli.

S. Equit' uidē scd'm. s. id q̄d addit'. s. q̄d oporteat
ꝓportio noueārij ad octonaīuz. ad q̄d ōndēduz
oportet nos ad minorem diuisiōez ꝯtinuij. s. binaīaz
trāsferam' ¶ Diuidam' g° ꝯtinuū ī duas ꝑtes. quas ꝑtes

ĩ duas alias diuidam⁹. ⁊ illas ĩ duas alias. et sic usq; ĩ
infinitũ nũz; nũq; quat'nariũz nũm excedemus ut ĩ
pnti. pz figura.

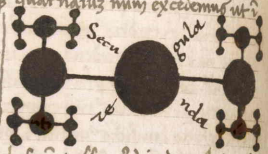

¶ Et pmus quater-
narius plus ꝯti
nebit de ꝯtinuo
q̃ sedus. et sic de-
inceps. ⁊ quia ĩ plus nõ possum⁹ diuidere. Inde est
q̃ p quat'nariũ nos oportet oẽs ꝓportiones reducẽ
musicales q̃ de se pnt duplicari. qz sic ꝓportio ẽ
duorũ ad unũz. ita ẽ ꝓportio unus ad duo. et sic de
aliis. duplicãdo g° ꝓportiões hemus quat'nariũz
nũz duplicatũ. et sic hemus octo. ꝫ qz oĩs ꝓportio
oportet q̃ ꝯsistat ĩ toto ul' ĩ pte. q̃ aut aliud ꝯtine-
at. oz q̃ excedat ipm ĩ aliq°. al' eĩz nõ poss ipm ꝯti-
nere. oportet igr q̃ tonus q̃ ꝯtinet ꝓportões et
duplicatas ĩ aliq° excedat ipas ꝓportões. ꝫ ipas
ꝓportões duplicate ꝯsistũt ĩ octonaĩo nũo. oz g°
q̃ ton⁹ ipas ꝯtinẽs nõ pot ampl⁹ eas excedere q̃ ĩ
uno ꝛõne aũ tradita. cũ ꝯsistat ĩ noueãrio nũo.
et sic pz sedm simil' et t'ciũz. s. q̃ nã toni et essẽtia
ei⁹ ꝯsistit ĩ noueãrio nũo ad octonariũ ꝯpato.

Ostẽso supi⁹ de q̃ditate Demõstratio ptiũz toni.
toni ⁊ nã. nũc de ipi⁹ ptibus ẽ uidẽdum.
ĉcha qd hoc ordĩe ꝓcedemus. ¶ Pmo eĩz oĩdem⁹

quot sunt, rōnabilr ptes toni. Sedo ex eis qd et quot semitonia ondemus. Primuz dci capituli.

Q Uo ad pmū, ē sciēdū q toni hēt qnq ptes et nō plures, neq pautiores. q sic demōra mus. Probatū ē supi tonuz ꝯsistere ipportiōe. i. ipfectione nūj nouēarij. qd ondim ad sensuz i cōpo ribus sonoribus. puta i monocordo et alijs. Nunc aūt ita ē q nouēarius nūs nūq pt diuidi imptes eq les. ē eiz ibi uitas q resistit diuisioni. et pꝯseqns nō sb diuidr. Nunq eiz pt diuidi. ꝯ. p duo, quatuor, 6. et. 8. eqlr ipm dicim diuidēdo. et tota rō ē pp eius ipritatē. relinqt g° q ptes ipi debeāt ēē iequales. ita q vn sit pma ps de vno ad tres. Seda de tribus ad qnq. 3a de qnq ad septez. 4a de septez ad nouem. Quinta et tal qnta ps est qntus nūs impar totius nouēarij. Sic pz q ton nō pōt hēre nisi qnq partes. n plures n pautiores. Itaq qnq ptes fatiūt totuz tonū. et sic pmuz patet. Sedm dci capituli.

Q Uo ad sedm, ē sciendū q. 4or ptes ipi nō ꝯphē dūt totū tonuz. et io uocātur semitonia oia illa q nō ꝯphendūt. v. ptes. al q ꝯphendūt i. v. ptes. et dr a semi qd est ipfcm. seu ps. vn semitonū qi ps toni. huiꝰmoiāt ptes i tono, seu huiꝰmoi semitoia fuerūt i musica adiuenta. ut pdisonātias colora tas seu cuiusdaz pulcitudinis ipaꝝ adpfores seu pl

cores i cantu consonantias ueniam. sic infra de consonantiis et disonantiis ondet. et id merito consurgit ex partibus inequalibus ipsius toni ut innuat ex tali inequalitate talis disonantia causari ac et inueniri quod maxime apparet in corporibus sonoribus sic in monocordo. ubi ondet quod nec istorum semitoniorum in quinque partes spatium ipsius toni. s. diuidendo clarissime cognoscunt. quarum quelibet quinta pars uocat diesis. quasi decisio seu diuisio. suma hec est maior diuisio que possit in tono cantabili reperiri.

¶ Oue at simul coniuncte ex istis quinque. componunt semitonium enarmonicum quod minus est. quod a platone uocatum est linea continens duas dieses. ¶ Tres uero ex istis diesibus faciunt semitonium diatonicum quod maius est. quod quidem uocat apothome a platone maius. i. pars maior toni in duas partes diuisi quatuor autem dieses cromati cum semitonium constituunt. de quibus omnibus per ordinem est videndum.

De diosi. capitulum. 6.

Diesis quinta pars est toni puta cum aliquis tonus bipartitur propter aliquam consonantiam colorandam suple tertiam sextam sine decimam tendendo ad aliquam consonantiam. quia prima pars toni sic diuisi si per asensum fit maior est et uocat croma pars uero que restat diesis dicitur ut hic patet.

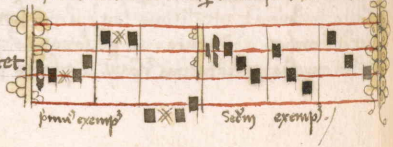

Et nota q̄ nā diesis maxīe cog̃scat̃ p̄ ꝯparatoēz ad semitoniū cromaticū / ꝑpt̃ qd̃ de diesi oñditur nā cromatici oñdendo. de semitoniis diatoīco et enarmoīco simul eo q̄ vnū p̄ aliud meli⁹ cognoscat̃.

Semitoniū min⁹ seu enarmoīcū ē qd̃ ꝯtinet duas dieses / q̄ qdz utimur ī cantu plano. Diatoīcū ūo tres ꝯtinet dieses. q̄ qdz nō utimur ī cātu plano / eo q̄ ꝑp̄ suā maioritatē excedat oīo ꝯsonātiarū ꝓportiones disonātias inde creans. Vtimur eīz eo ī cantibz mēsatis. huiusmōi āt seitonia sic ad inuicē recognoscūt. Semitoniū diatoīcū ē qn̄ fit p̄mutato. b. rotūdi ī. ♮. quadrū. ul̃ eꝯ. ꝑp̄ asensū ul̃ descēsū. vt hic patet ītuenti.

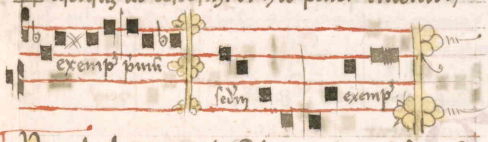

Naz ab A acuto ad p̄mū. b. s. rotūdū ē semitoniū enarmoīcū. qd̃ ut p̄dicit̃ min⁹ est a p̄mo. b. ad sedz ♮. quadratū ē semitoniū diatoīcū. qd̃ dr̄ maius. In sedā figura a p̄mo. b. ad sedz. ♮. diatoīcū semitonū est. A sedo ūo. ♮. ad. C. acutū semitoniū enārmoīcū est. Sicq̄ patet quō tonus q̄ ē ab. A. acuto ad sedz. ♮. ī enarmoīcū et diatoīcū seitoīa diuidat.

multū de seitonis enarmoīco et diatomico sil. eo q̄ p̄ vnū aliud melius cognoscatur.

Capt̃ 7.

N

Et tonus q̄ ē a p̄mo. b. ad. C. p̄dcm̄ ī diatonicū et enarmoīcuz. ex enarmoīco et diesi ꝯsgit diatoīcuz. ex diatoīco et diesi cromaticū. ex cromatico et diesi tonus ꝯtinet sicq̄ enarmoīcuz duas dieses. diatoīcuz tres. Cromaticū. 4or. Tonus n̄o ex q̄nq̄ diesibus est formatus.

De semitoīo cromatico.

Cromaticū semitoīuz ē id q̄d q̄nq̄ diesibus quas hēt tonus quatuor ꝯphendit. et ut p̄dicit semp̄ cū diesi tonuz p̄fic. Fit eīz cū aliquis tonus bip̄tit pp̄ aliq̄z disonātiaz colorandā puta tertiaz sextaz siue decimā tendendo ad aliquā ꝯsonātiā. Naz p̄ma p̄s toni sic diuisi si p̄ ascensuz fiat erit maior. q̄ dr̄ croma. p̄s q̄ restat diesis est ut hic.

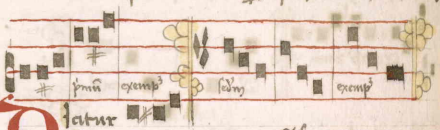

Dicitur eīz cromaticū a cromate. Est nāq̄ croma ī greco color. Inde cromaticū color pulc̄tudinis appllatur. qr pp̄ pulc̄tudiēz dulcediēmq̄ disonātiaꝝ diuidr̄ tonus ult̄a diuisiōn diatonici et enarmoīci gnis. ut a ꝯsonātia q̄ sequit disonātias p̄ mīorez distātiaz p̄ motū vt̄ usq̄ distet. ita uidelicet q̄ ī tali distantia sup̄ ul̄ īfra vnius toni p̄latio semp̄ extet.

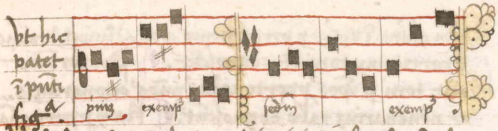

¶ Nisi forte fiat talis toni bipticio p descensuz q̄ est min⁹ ppa in disonātijs tendentibus ad ꝯsonatias.

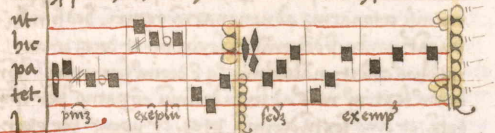

¶ Hec eiz bipticio toni dz fieri cū colore ficticio. ut qui eaz pfert fingat i pmo descensu q̄ ē diesis ac si uelet post talem descensuz sursuz redire / post hoc cromaticuz descendat. et sic orit ꝯsonātia lz minus nāliter et ppe subsequat. ¶ Quare aūt dz distare disonātia ān ꝯsonātiaz p minorez distantiā. Inferi⁹ de ꝯsonātijs ondet. / De pportioibus iqbus ꝯsistit ton⁹ ac et semitoniuz enarmoicuz et diatonicuz. / et Capl̄z. 9.

Dictū ē sup̄ q̄ ton⁹ dz sexoctanus / hoc nom ap portioibus fuit suptuz. dz aūt a sexqui / qd ē totuz / et octa ps. eo q̄ maior nūs q̄ ē nouenarius ꝯtinet totū minorē. s. octonariū. et ei⁹ octam ptem. iqbus nūs et pportioibz eorūdez naturā toni dicimus ꝯsistere. ut sup̄ mōstratuz ē. et io oz exq̄ nā

toni ꝯsistit ĩ eis ꝙ ꝑ proportiones eorꝫ ad ĩuicẽ dimissio
ꝓportionũ toni et cognoscat. ¶ Proportiones
aũt toni ꝑ ipos ꝓportonales nũos octonariũ. s.
et nouenariũ talr cognoscũt. ¶ Nam ꝓportiona
do octonariũ ꝑmo nouenario nõ cadit aliquis
nũs medius ĩt ipos. et ꝑ ꝯns nõ pot ibi aliq̃ ꝓpor
tio nisi octonariũ ad nouenariũ repiri. Sed si multi
plicat ambo ꝑdcti nũj. s. sexdecim et decẽ et octo
nit hos cadit nãlis nũs q ẽ decim septimus. ¶ Igr
decim septim nũs ad sextũ decimũ cõpatus hẽt ipm
totũ et eius sextã decimã ꝑtẽ. et uocat hec ꝓpor
tio sex sextadecima. ¶ In hac aũt ꝓportiõe ẽ semito
niũ diatoĩcũ qd maius dr enarmoĩco ꝯpatũ. hoc
semitoniũ uocat appotome mai. hoc ẽ ꝑs maior
toni medietatẽ excedẽs. ¶ Decimus octau nũs
ad decimũ septi ꝯpatus hẽt eũ totũ. et eius decimã
septimã ꝑtẽ. et uocat hec ꝓporto sexquiseptima
decima. In hac qdm ꝓportõnẽ ẽ semitoniũ enar
moĩcũ qd minus dr. et hoc semitoniũ a platone
uocatũ est linea ꝯtinens duas dieses.

De proportionibus ꝯsonantiarũ et disonantiarũ.

Quoniam musica ẽ supi diffinita qꝫ ẽ scia q
ĩ nũjs ꝛ ꝓportõnibꝫ ꝯsistit. Viso et declara
to quõ ĩ eisdẽ nũjs et ꝓportõibꝫ ꝯsistat musica
q ad tonas et semitonia. eorũdẽ ꝑncipalr uide

amus quo ꝯsistat ĩ eisdẽ nũꝰs et ꝓportiõibus eorꝝdẽ
q̃ ad ꝯsonãtias q̃ ꝯsurgũt in musica ex eisdẽ. ¶ Vbi
ꝑmo sciendũ ẽ ꝙ de nũꝰs et ꝓportiõibꝫ eorꝝdẽ nichil
ad musicã ut musicꝰ ẽ. sꝫ de eis ꝑtinet ad arismet-
caꝫ absolute uidere eĩꝫ quo tria se hẽant ad qnqꝫ
absolute nõ ẽ musici. sꝫ arismetici ꝯsideratio ꝑncil.
Sed de nũꝰs et ꝓportiõibꝫ applicatis ad cantuꝫ ad
musicã ꝑtinet. Naꝫ soluꝫ musica ẽ de cantu. Videt
igr exqbus ꝓportiõibꝫ nãlibus ĩ cantu ꝓportionãdo
.s. uoces et notas numeratas adĩuicẽ ꝯsurgit
ꝯsonãtia ĩ cantu. et ex qbus disonãtia hec ꝯsidera-
tio musici est. et hoc ꝑexꝑientiã ẽ notãduꝫ soluꝫ
ĩ musica posse cognosci. puta ĩ corꝑibꝫ sonoribus.
q̃ diuidũt ꝑ ꝑtes. ꝑtes ille nũte ad ĩuicẽ ꝓpor-
tionate ĩ pulsando meliorẽ reddũt ꝯsonãtiaꝫ in
vna ꝓportõne ꝑtiuꝫ q̃ ĩ alia. et diũsam ĩ vna ꝓ-
portõne ꝑtiuꝫ ab alia reddẽ ꝯsonãtiaꝫ reꝑimus.
qd ẽ ĩ uocibus ad sensuꝫ ꝓportionãdo. s. uoces nũe-
ratas diũsimode adĩuicẽ. et ex eis diũsimoda ꝯsonã-
tia tũc ꝯsurgit. ꝙ de disonãtijs itidem dicimꝰ. ¶ Quãe
aũt duo nũꝰ ꝑtiuꝫ ad alios ꝯꝑati. ul' plures ĩt'duꝫ
reddant ꝯsonãtiaꝫ et ĩt'duꝫ disonãtiaꝫ hoc nõ est
rõne nũorꝝ. sꝫ rõne uocuꝫ. ꝑtiuꝫ corporis sonori
se hñtiuꝫ ꝑsecessuꝫ ul' defcm ꝓportiõis. et tũc red-
dũt disonãtiaꝫ ul' in q̃daꝫ debita ꝓportõe seu adeq̃tõe

ad inuicem et tunc reddunt consonantia. ¶ Igitur prius quam de consonantiis et disonantiis tractemus de numeris et proportionibus prout in consonantiis et disonantiis consistunt et de principalibus ad quos et ad quas omnes numeri alii et proportiones reducuntur principaliter videamus simul videndo quo in ipsis numeris et proportionibus sumantur consonantie et disonantie eorundem.

De numeris musicalibus et de consonatiis in speciali.

Ad videndum autem de numeris musicalibus prout s. in consonantiis reperiuntur. seu ex quibus consonantie sunt formate prescriri oportet quod species consonantiarum sunt sex. s. diatesson. diapente. diapason. diapason. diatesson. diapason. diapente. et bis diapason. de quarum una quoque tractabitur inferius in suo loco. Sed quedam de eis prescriri oportet si scire volumus earum numeros musicales. Unde sciendum est quod diatesson est illa que componitur ex duobus tonis et uno semitonio. scilicet minore ut boetius refert. Et dicitur diatesson a dia quod de et teson quod est quatuor. eo quod de. iiii.or sonis. vel de distantia. 4.or sonorum fit. ¶ Hec enim consonantia in numeris epitria nuncupatur. eo quod in epitrio numero sit constituta. ¶ Nam epitrius numerus est quaternarius ternario comparatus. et hii similes. ¶ Dicitur quoque epitrius ab epi quod est super et tres. eo quod quaternarius numerus est continens ipsum totum. et eius tertiam partem. et hii similes sunt numeri diatesson. De diapente consonantia. C. 12.

Diapente ꝯsonātia est q̄ ꝯponit ex t'bus tonis et uno semitonio. s. minore (teste boetio). Et dr̄ diapēte a dia qd est de et penta qnq. eo q ꝯpoit ex qnq sonis vl distantia qnq sonorꝫ. ¶ Hec igit ꝯsonātia ī nūs emiola uocat. eo q sit ī emiolio nūo ꝯstituta. ¶ Estq ennoli' nūs t'narius binario ꝯparatus ꝛ hy similes. dr̄ eiz emioli' ab emi qd dimidiū et olon qd ē totuz. eo q t'narius nūs ꝯtinet totuz binariuz. et ei' medietatē ī hys nūs et similibz poit diapēte. / De diapason consonātia.

Diapason ꝯsonātia est q̄ ꝯpoit ex qnq tonis. et duobus semitonijs minoribz / ut dic boetius. et dr̄ diapason a dia qd est de et pason totū. vl omē / eo q de oībus simphonijs dna sit. et eas oēs ī cludat. ¶ Hec aūt ꝯsonātia ī nūs dupla dr̄. eo q sit in duplo nūo ꝯstituta. ¶ Est eiz duples nūs / cū maior nūs ꝯphendit totū minorē bis. Vt duo ꝯparati ad unū / et in his quidē nūs ꝛ similibus poit diapason. / De diapason dyatesson ꝯsonātia.

Diapason diatesson ꝯsonātia est q̄ ꝯpoit ex septez tonis et t'bus semitonijs. s. minoribz. teste boetio. ¶ Hec ꝯsonātia ī nūs dupla supbipātiens nūcupat. eo q sit ī duplo supbpātienti nūo ꝯstituta. ¶ Est eiz duplex supbipartiens nūs. qn maior nūs ꝯtinet totuz minorez ī se duplr / et ī

C. 13.

C. 14.

eius duas partes. ut .8. comparati ad tres. in hys numeris et similibus ponitur hec consonantia diapason diatesson.

De diapason diapente consonantia. C. 15.

Diapason diapente consonantia est que componitur ex .8. tonis et tribus semitonijs minoribus ut boetius refert. Hec autem consonantia in numeris triplam dicitur eo quod sit in triplo numero constituta. Est namque triplex numerus cum maior numerus continet totum minorem in se triplicem. ut tres ad unum comparati. In hys quidem numeris et similibus ponitur consonantia diapason diapente.

De bis diapason consonantia. C. 16.

Bis diapason consonantia est que componitur ex decem tonis et quatuor semitonijs minoribus teste boetio. Hec consonantia in numeris quadrupla dicitur. eo quod sit in quadruplo numero constituta. Est namque quadruplex numerus quando maior numerus continet totum minorem in se quadruplicem. ut quatuor ad unum comparati. In hys igitur numeris et similibus ponitur hec consonantia bis diapason. Est namque ei alius numerus qui sexquoctauus dicitur. in quo ponitur tonus ut superius dictum est. Numerus autem sexquoctauus est quando maior numerus continet totum minorem in se. et eius octauam partem. Et dicitur sexquoctauus a sexquo quod est totum et octa pars. In hijs numeris et similibus ponitur tonus. et hec de numeris musicalibus dicta sufficiant.

Proportio est quedam habitudo De proportionibus C. 17.

duorꝝ t̄miorꝝ ĩt̄ se adinuicem vl̄ distantia duorꝝ t̄miorꝝ ĩt̄ se. ¶ Sed notandum ē q̄ aliud est ꝓporto. et aliud ē ꝓportonalitas. ¶ Nam ꝓporto ut p̄dicit̄ est de duobus t̄mis ꝓportionalitas aūt n̄o minus q̄ꝫ de t̄bus sumi p̄t. dr̄ aūt ꝓportio ꝑs nūalis ĩ musica. De ꝓportionibꝫ quot sint. C. 18.

PRoportiōes aūt ĩ musica ĩ q̄bus ꝯsonātie ꝯsistūt s̄t sex. s. sexquit̄cia. sexqalt̄a. sexquiat̄a dupla / dupla sup̄bip̄tiens / tripla / et quadrupla ¶ Proportiōes n̄o ĩ q̄bus mēbra ꝯsonātiarꝝ ꝯsistūt s̄t tres. s. sexqoct̄a / sex̄ sextadecima / et sex̄decima septima. de quibꝫ oībꝫ ē uidēdum. De sexqt̄cia ꝓportiōe. C. 19.

SExquit̄cia ꝓportio est q̄n maior nūs ꝯpatur minori ꝯtinēs ip̄m totū ei⁹ et t̄ciam ꝑtem. vt. 4ᵒʳ. ꝯpati ad tres. et ut sup̄i⁹ diximus talis nūs epitrius uocat̄. et ꝑ hoc seqt̄ q̄ ꝯsonātia diatesson epit̄a et sexqt̄cia nūcupat̄. et dr̄ sexqt̄cia a sexqui q̄d totū. et tercia ꝑs. eo q̄ quat̄narius nūs ꝯpat̄ t̄nario. ꝛ ꝯp̄hendit ip̄m totū ꝛ ei⁹ t̄ciam ꝑtem. De

SExqualt̄a ꝓportio / sexqualtera ꝓportiōe. C. 20.

ē q̄n maior nūs ꝯpat̄ minori ꝯtinēs totum et ei⁹ alt̄am ꝑtem. s. medietatē / ut t̄a ꝯpati ad duo. et sup̄i⁹ dc̄m est / talis nūs emiolius nōinatur. ꝛ ꝑ hoc pꝫ q̄ diapēte ꝯsonātia emiolia / et sexqualtera nūncupat̄. ¶ Et dr̄ sex̄altera a sexqui / q̄d est totū. et alt̄a ꝑs / eo q̄ ternarius nūs

ꝯtinet totū binariū ī se et eius alt'am ptem. s.
medietatem. De dupla proportione. C. 21.

Dupla proportio ē qn maior nūs ꝯpat minori
ꝯtinens ipm totū duplr. ut duo ꝯpati ad
vnuz. ꝯtinet naqz duo duplr vnū. De dupla supbi patiente. C. 22.

Dupla supbiptiens pportio ē qn maior
nūs ꝯpat minori ꝯtinēs ipm totū duplicat
et ī sup eius duas ptes. et octo ꝯpati ad t'a. Naz octo
narius nūs ꝯphendit tōm t'nariuz bis in se eius
duas partes. De tripla proportione. C. 23.

Tripla pportio est qn maior nūs ꝯpat
minori ꝯtinēs quadruplr ipm totuz et
eius octaz ptez. vt. 9. ꝯpati ad. 8. Nam nouenarius
cōphēdit tōm octoariuz 2 eius octam ptez. ipm tōm
t'plr. vt t'a ꝯpati ad unuz. ꝯpdūt namqz tria triplr
vnum. De quadrupla proportione. C. 24

Quadrupla pportio ē qn maior nūs ꝯpat
minori ꝯtinens quadruplr. regre ubi
ē. b. nsz ad. d. ī capto t'pla. De sexquiocta pportione. C. 25.

Sex quiocta ē qn maior nūs ꝯpat minori
ꝯtinens ipm tōm et eius octam ptem. vt. 9.
ꝯpati ad octo. Nam nouenarius ꝯphēdit tōm octoa-
riuz et eius octam ptez. et dr sexqoctauus. a sexqui
qd totuz. et octa ps. De sexqsextadecima pportione. C. 26

Sexqsextadecima pportio ē qn maior nūs

ꝯpat minori ꝯtinēs ipm tōm et eius sextā decimaz ptem. ut. 17. ꝯpati ad. 16. Hēt eiz decimus septimus nūs tōm sextum decimū i se et eius sextā decimaz ptez. De sex septia decima pportione. C. 28.

Sex qui septiā decima pportio est qn nūs maior ꝯpat minori ꝯtinēs ipz totū. et eius septimā ptez. ut. 18. ꝯpati ad. 17. Continet nāqz decimus octauus nūs totū decimū septimū. et eius septimā decimā ptez. ¶ Sed nota q lz tonus sit i sex qocta pportione. semitoniuz maius i sex qsexta decima pportione. et semitoniuz minus i sex decima septima non tn ꝯsonātie sūt vt boetius refert. z ifra de ꝯiunctioibus ostendetur. Tertius tractatus Incipit.

Habemus g q sex ꝯsonātie supte i nūs i sex pportionibus includūt. Nam diatesson pma ponit i sex qtrcia pportione. Sedā diapēte i sex qualta. Tertia diapason i dupla. Quāta diapason diatesson i dupla supbipticente. Quīta dipason diapēte i tripla. Sexta bis diapason i quadrupla. Et de pportioibus ad pns sufficiat.

Sequit videre de ꝯsonātijs i gnāli. C. 1. de ꝯsonantijs i gnāli. natijs. de qbus pmo videbimus i gnāli. et ꝯseqns. Sedo de eius opposito qd est disonantia. Tertio de spēbus ꝯsonātiarū videndo per ordiez procedemus Capitulū pmum.

Qosonātia ē eiz teste boetio acuti soni gra

nijs

mixtura suauit' vniformit'q; auribus accedns. Item
ipe. Consonātia ē duarū uocū disimiliū ī unū
redacta ꝯcordia. huic nāq; ꝯtia ē disonātia.
Dr̄ eī ꝯsonātia a cōseqndo. qr ꝯsonātia dz ēē ī motu
duz organizat'. Boetius. Omīs pantitas ad plura
litatez ita sese hēt ut nūs ad nūz ꝯpatus. eorū uo q̄
sedm nūz ꝯferant' pti st' sibi equalia / et ptiz ī equalia.
q̄ circa soni q̄q; ptiz st' equales / et ptiz ī equales dis
tantes. s; ī hijs uocibus q̄ nulla ī equalitate discordāt
nulla omīo ꝯsonātia ē. Est eīz ꝯsonātia ut sup̄ dcm
ē disimiliū uocū ī unū redacta cōcordia. ē itaq; x
amica sitūtudo. hec est ꝯsonātia. disimilitudo uo
odiosa. atq; ꝯtia hec disonātia. De disonantia. C. 2.
Disonātia sedm ysidorū / ē duorū sonorū sibimet
pmixtorū / ad aures veiens aspa / atq; ī iocūda
pcussio. Boetius. Disonātia fit / cū duo soni simul pul
si sibimet pmisceri nolūt. s; sibi quisq; glisit ire. h
est q̄ vt'q; sonus ad locū ire cupit. ubi est pmixtio
iocūda amicabilis et suauis hec est Cōsonātia.
Disonātia aūt et dyaphonia idm st'. Nam dic' ut
Isidorus. diaphonia st' voces discrepātes / sine di
sone. ī qbus nō ē iocūdus s; asp̄us sonus. Harū at
diafoniarū seu disonātiarū / alie ꝯpatiūt' sedm audi
tū et rōm. et alie nō. Que uo ꝯpatiūt' st' tres
pncipalr. s. tertia / sexta / et decima. hec aūt diso

natie et hys similes io ꝯpatiunt ab auditu / qr st
magis ꝓpinque, cosonatijs. cu mouent sursuz et deorsuz.
¶ Opporte eiz q qn due uoces st i disonatia q ꝯpatit ab auditu.
q ipaꝝ quelibet requires ꝯsonatia moueat. ita uidelz. ut si una
i sursuz tendit. reliqua i deorsuz semp distando p miore distantia
a ꝯsonatia ad qua tendut. Alie uo disonatie sine diaphonie io
no ꝯpatiut ab auditu. qr et si moueat sursuz et deorsuz no tn
an ꝯsonatias p minore distantia st distantes. De euphonia. c. 3.

Eufonia bona sonoritas dicit. Nam ut ysidorus dicit.
Eu bona fonia sonoritas itptatur. inde eufonia bona
sonoritas dicitur. De Armonia capl3. 4.

Armoia ut Ibaldus refert. est diuisaꝝ uocu apta
coadunatio. et dr armonia ab armos grece q latie
est adunatio. Inde armoia coadunatio uocu dr. Phus. Ar-
monia est adunatio uocu nuoꝝ i acuto et graui. De simphonia. c. 4.

Sinfonia ut dic Augustinus est ꝯcordia uocu i quibus
no est absurdus ul disonus sonus. ¶ Ex diffinitoibus
sup dcis colligere possum q eufonia / Armoia. Simphonia et
ꝯsonatia unu qdammo st. Questio de disonatijs a ꝯsonatijs. c. 6.

Quonia dcm est supius q qdaz disonatie no se ꝯpatiut
n st ꝯpassibiles auditui eo q magis st remote a ꝯso-
natijs qz opporteat. Nam st distantes ab ipis p maiore dis-
tantiaz. et queda se ꝯpatiut et auditui st ꝯpassibiles eo q
magis sut ꝓpiqz ꝯsonantijs. et p minorez distantia st distates.
io questio ꝯsurgit. ¶ Quare. s. oppoteat disonatia ꝯpassibile

auditui

p̄ minorem distantiā a ꝯsonātia distare. ¶ Et respondemꝰ q̄ hoc
ĩo est. eo q̄ disonātia sit quodaz ĩpfectū requirens pfectū
q̄ pfici possit. ꝯsonātia aūt ē pfecto ipi⁹ q̄sto et disonā
tia minus distat a ꝯsonātia. tanto min⁹ distat a sua pfōne
et magis asimilat eidem. et ĩo magis amicabilis ē auditui
tanq̄ plus hn̄s de nā ꝯsonātie. ¶ Sed tūc dicet aliqs. q̄r
opportet me distare a ꝯsonātia ptonū et diesim quaz di
cis ēē minorem distantiā ad quā attendē. ¶ Nūqd ēē ĩpfectoꝝ
disonātia et ĩ magis amicali auditui quia ĩ magis ppinqua
cōsonātie. Nullum motū faciēdo ĩ alto duoꝝ cātuum aūt. s.
aūt ĩ fra ut hic patet.

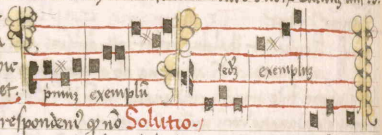

¶ Et respondemꝰ q̄ nō Solutio.
quia magis est delectabilis nē ꝓportio ptinz ad suuz totuz.
q̄ proportio vnius totius ad aliud totū. Nam ꝓportionādo
duo ad ĩuicez ꝯsurgit maior delctatio. et ꝯformitas q̄
ꝓportionādo duo tota. et ĩo opportet q̄ ibi fiat motus
ĩ vt'sq̄ ptibus. ut earꝝ ꝓportio et ad se ĩuicez et ad sua tota
et cognoscat q̄ nō ēēt si ex pte vnius nō mot⁹ aliquis
cantaret. ¶ Nam vtraq̄ duarꝝ uocuz ĩ disonātia ē. et pp
hoc vtraq̄ appetit pfici. nec pōt si nō mouet de loco sine de
sono ĩ quo est. ¶ Opportet ergo q̄ moueāt ambe sursuz
et deorsuz ad aliquā ꝯsonātiaz ĩtendētes. dz aūt disonātia

distare aũ ꝯsonãtiaꝫ ꝑ mĩorẽ distantiã et ꝑ motũ ut usq; rationibus superius allatis ut hic patet.

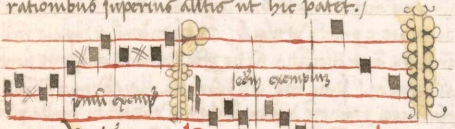

Overit quare Itm alia que stio circha idem.
nõ est sic propriũ disonãtie q̃ dr̃ sexta tendere ad ꝯsonãtiã que dr̃ diapente. sic ad ꝯsonãtiaꝫ q̃ dr̃ diapason cũ ipa disonãtia sexta a q̃cũq; ipaꝝ ꝯsonãtiaꝝ distare ꝑ minorẽ distantiam videatur ut hic patet.

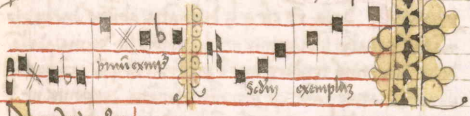

Nam videm⁹ q̃
ĩ pñti figura cantus supior a tenore ĩcipit ĩ diapason. et descendit vnã diesim. pro q̃ descensu tenor ascendit vnũ tonũ q̃ ꝯtinet q̃nq; dieses. et sic fiũt. decẽ. dieses que sũt mĩor distantia a ꝯsonãtia diapason ad quã tendere dinoscunt. In sedã figura sile distat a diapente ꝑ minorem distantiã. s. ꝑ sex dieses. quia cantꝰ supior q̃ est sup̃ tenorez ꝑ diapason descendit vnã diesim. ꝑ quo descensu tenor ascendit vnũ tonũ. et sic sũt ĩ disonãtia que dr̃ sexta. post hoc cantus supior descendit semitoniũ cromaticũ q̃d ꝯtinet

Solutio

.4or. dieses et tunc tenor ascendit semitonium enormaticum quod
habet duas dieses. et sic sunt .6. et ecce minor distantia facta ante
diapente et per motum utriusque. ¶ Respondemus quod duplex ratio est
quare sexta que est disonantia non sic perfecte tendit ad diapente sicut
ad diapason. ¶ Prima ratio est quod licet disonantia illa ab utraque predictarum
consonantiarum per minorem distantiam distare videatur. tamen in nullo predictorum
duorum cantuum sedem figure est minor distantia quia non est ibi pars
minor toni. et per consequens non est ibi minor motus cum transeunt
de disonantia in consonantiam ut patet in presenti. ¶ Opportet enim ut in-
telligatur que sit minor distantia ante consonantiam quod in altero
duorum cantuum minor pars toni que est diesis superius aut inferius
proferatur. ¶ Secunda ratio est quod licet disonantia ab ipsis duabus conso-
nantijs equaliter sed diapente et diapason sit vicina ad illam
debet libentius tendere que est perfectior. et ad quam iocundius in-
clinatur. diapason autem est perfectior consonantia diapente. ut in
patebit. et ob hoc minus iocundius inclinatur ad diapente
quam minus perfecta est. patet ergo quod disonantia que dicitur sexta minus proprie
tendit ad diapente quam ad diapason. licet sepius in cantibus talis
color qui dicitur ficticius apponatur. preterea minus iocunde profertur
et in ipsam diapente transit talis toni bipticio per desensum. Et
hec intelligere debemus de quolibet tono indivisibili propter aliquam disonantiam
tertiam sextam seu decimam per descensum ut in presentibus figuris probabiliter patet

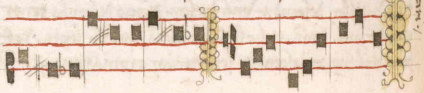

scriptum

De consonantijs

De cōsonātijs quō et quare vna meli⁹ ꝯsonet q̄ alia. C.

Queritur quare vna ꝯsonātia magis ꝯcordat q̄ altera. Quanta quare sic nō ꝯcordat cū auditu diatesson sic diapente. et sic de alijs. Solutio Respondem⁹ ꝙ hoc nō est rōne ꝓportōnuz mūorū ad inuicē vt nūi sūt. s̄ rōne ꝑtiuz corpꝝ sonorū seu vocū nūatarū q̄ a nā hēnt qd̄ reddant tales ꝑtes ꝓportionate ꝑ diapente sonū magis amicabile auditui q̄ ꝓportionate ꝑ diatesson. Idem dicim⁹ de ceteris. et hoc pz ī diuisione et ꝓportōe ꝑtiuz monocordi et sonorū corporū aliorū. Si quis aūt querat q̄r talem hūt nām requirat auctorē ipsorūz. ad nos eīz nō ꝑtinet de nāis corporū. s̄ solū de ꝯsonātijs musicalibus pertractare. De consonātijs ī spectali. et de spēbz ꝯsonantiarū et primo de ꝑma que dr̄ diateseron. C. 8.

Consonātia diatesson duna dispōe ī tantū gaudet quatnario nūo. vt. 4or. et hāt quatna diuisione fiat. vt ī monacordo ꝓbabile demōstrat. ꝙ si diuidat per 4or. totū ī ꝑma quatnariaz ꝑtē diatesson ꝯsonatia resonabit. Remigi⁹. Omīs eīz nūs infra quatnariuz ꝯtinet. Nā ītra se hēt denariuz nūz. q̄ omēs nūos ī se ī cludit. Nam hēt q̄tnarius vnū duo tria quatuor hij nūi sūt ꝑtes quatnarij q̄ decē ꝯstituūt. hic ē ille quatnarius ī ꝑtibus cui⁹ absolute omīs ī cludr̄ simphonia. Nā duo ad vnū diapason ꝯsonātia ē ꝓportio dupla. tria ad duo diapente ꝯsonātia ē ꝓporto sexalta. quatuor ad tria diatesson ꝯsonātia ē ꝓportio sexqtertia. tria ad vnū diapason diapente ꝯsonātia est

pportio t'pla. quatuor ad vnū bisdiapason ē pportio q̄dru
pla. ¶ Itm̄ duplicat' quat'nari' et t'nario ꝯpatus diapa
son diatesson ꝯsonātiā facit q̄ ē pportio dupla supbipatiēs.
¶ Hoc ē illud quadruniuz ul' ē diatesson ꝯsonātia ī q̄ t'nario
nūo ꝯstituta cui ꝯpant'. 4or. tp̄a anni. 4or. plage mūdi.
4or. elemēta mundi. ac etiā illa q̄t'naria r̄o mathema
ticaꝝ. q̄ st̄ quatuor euuāgelia. 4or. humores seu ꝯplexi
ones hūāi cor'. qs g° negabit hui' prerogatiuā et nobi
litatē quat'narij. certe nemo. ymo dicet' ꝙ pfc̄us sit. et
ꝙ ꝯsonātia q̄ in eo posita ē et pfc̄a et grā ipi' quat'narij
nūi ī q° est. et grā diuisionū suaꝝ ptiū. ut supius ē iam
dictū. et p̄ hoc pz eroꝝ q̄rūdaz dicētiuz diatesson diapēte
medias ꝯsonātias ēē. vnison' aūt ꝛ diapason ēē pfc̄as.

Consonātia diapēte ē int'naria diuisi De diapente.
one corpoꝝ sonoꝝ. puta cū totū monacordium
diuidit' t'naria diuisione. Nam ī p̄ma t'naria diuisiōe
corpoꝝ sonoꝝ resonat ipa ꝯsonātia diapente de t'nario
nūo. Remigius loqt' sic. Ternari' nūs ē p̄m' et origo ꝛ
oīuz pfc̄oꝝ nūoꝝ. sexti videlz atq; noui. q̄ nūi. s. t'ni bis
terni. et ter terni. tria possidēt. hoc ē principiū. me
diū et finē. dunā eiz dispositiōe quale ē p̄nci' eoꝝ tale
est mediū et talis finis. vt ī p̄ntibz nūs demostratur.

Terni bisterni Ter terni. iij iij iij iij.

¶ Terni ꝯpati bist'nis dupla faciūt pportiōm que ē
ī ꝯsonātia diapason. ¶ Bist'ni ꝯpati ter t'nis sexaltaz

q̄ est ꝯsonātia diapente. ¶ Terni itm̄ ꝯpati ter t'nis t'plā/
que est ꝯsonātia diapente diapason. ¶ Igit' t'narius
nūs ꝑfcūs est. eo ꝙ rō nūorꝫ dispensat/ ordinat/ et
disponit p'nci'm mediū et finē. de hoc t'nario. ¶ Remigi'
sic dic̄. Sic̄ quat'nario nūo q̄ ē diatesson ꝯueit illud
quadruuiuz qd̄ est ī quatuor ꝑtibus. et illa q̄ sub figu'a
quadrata ꝯtinēt'. sic isti t'nario ꝯueit illud t'uiuz qd̄
t'bus nālibus artibz cōtinet'. simile tria tp̄a. s. tp̄us
p̄ns p̄t'ituz et futurꝫ. ac ēt calor frigus et tēpies.
¶ Ipe eīz t'narius nūs ī trinitate ꝯsistit/ que ē omniuz
rerꝫ visibiliuz et ī visibiliuz sūma ꝑfcō. ¶ Ternari'
nūs impar est/ et ob hāc cām significatiōis atributus
ē maribus. quia maioris virtutis est q̄ par q̄ ē ifir-
miori femineo sexui at'but'. Nā nūs par mutabilis
ē et diuisibil'. Nūs uō impar īdiuisibilis ē ꝯtinēs vi-
tatez ī modio sui/ q̄ diuisioni resistit./ ¶ Ex dc̄is īme-
diate collige' possum' quō hic t'narius nūs sit q̄t'na-
rio q̄ ē reducibil' ad binariū ꝑfcōi/ et nobilior/ et per
ꝯns ꝯsonātia q̄ ꝑ diuisionē t'nariaz ī monacordo seu
ī alijs corꝑibz sonoribus reꝑit' q̄ est diapēte. ¶ Fit
eīz diapente sono suauior/ et auditui amicabilior in
suarꝫ ꝑtiuz diuisone t'naria/ q̄ ī suarꝫ ꝑtiū diatesson
quaternaria./

De diapason consonantia./

Consonātia diapason sedm̄ dc̄a boetij dupla ꝓ-
portio dr̄/ de qua remigi'. ¶ Tertia simphonia.

ē q̄ ēt octo dr̄. vn̄ et nom̄ accepit. Naz apud veteres cithara ex octo cordis cōstabat, ipa eiz diapason ōs sonos ĩcludit. ¶ Bernardus. pulcra simphonia diapason ĩ .8. vocibus polet. Antiqui eiz mūz octonariuz iustitiā vocauerūt. ¶ Remigius. Tertia simphonia ē .i. ꝯsonātia q̄ melius equisonat vocat̄ ĩ melicis. hoc ĩ musicis diapason. ¶ Itm̄ ipe. Concētus ē similiuz vocū adunata societas q̄ dr̄ diapason. ¶ Boetius. ꝯsonātia diapason. pma maior et suauior ceteris ꝯsonātijs est, cuius ꝓpetatez sensus auditus aptius apphendit. ¶ Hec figura octonaria pcūtis mirabilis ē. Nam octaua die ysaac circūcisus ē post circūcisionē pris sui habrae. et dns nr̄ yhs xps octaua die ab eius natiuitate voluit circūcidi. Sic eiz signū circūcisionis pp tria datuz ē gn̄ hūano. sic hec ꝯsonātia diapason pp tria ĩ musica data est. ¶ Signū nāqz circūcisionis pmo datuz est pp meritū fidei habrahe. vt sic fides distabat a ceteris natiōibz. sic distaret ēt circūcisiōis. ¶ Sig̃m sibe pma ꝯsonātia diapason ĩ musica data ē, quia sic distabat a ceteris ꝯsonātijs quas sub se ꝯphēdit ĩ figura. sic distaret ēt in soni suauitate. ¶ Sedo sig̃m circūcisiōis datū ē vt pplus q erat ex eadē ꝓgenie nasciturus, p sig̃m circūcisionis peculiaris et familiaris agnosceret. ¶ Sedo ēt diapason ꝯsonātia ĩ musica data est. vt ꝯsonātie q̄ nascunt̄ ex ipa, p ipm̄ sig̃m et distinctiones cognosceret. ¶ Tertio sig̃m circuz

cisioꝰ dari est / qꝛ i tali libro circũcisio, in ssa est fi-
eri / ꝓ qd carniꝰ origo ꝓpagaretꝰ. ¶ Tertio sitꝛ diapa-
son ꝯ musica data est / et i figura octonariꝰ ꝯstituta /
eo q ipa omniꝫ ꝯsonantiarꝫ est origo. ¶ Continet eiꝫ
i se diatesson et diapote tanq̃ ptes suaꝰ. sic ꝯtinet p-
tes. bñ sup nãq; memoratũ ẽ et tales due ꝯsonantie
q̃ st ptes ipi tocꝰ singlꝛ st ptes. totũ eiꝫ ꝯtinet sicut
suaꝰ ptes / oportet ipm ea ptecinꝰ ptes ꝯtineꝰ sicut
ptesꝰ. ¶ Sic eiꝫ octa dies nꝛe resurrectioꝰ pcutꝰ erit
dulcior ac et suauior. sic hec ꝯsonantia i octonario miꝰ
ꝯstituta ẽ dulcior et suauiꝰ reperit ab auditu. ¶ Per
octo suaꝰ vocꝰ intlligim octo beatitudiꝰ / ꝓ sua bmaiaꝫ
dimissiõ dilectionẽ dei et ꝓximi / nouiꝫ testm et veteꝫ
ac et vitaꝫ actuã z ꝯtemplatiuã. ¶ Enchiridion /
poro maxima simphonia diapasonꝫ. dꝛ / eo q i ea pfecꝰ
ꝯsonantia pcetꝰ sit. ¶ Ptholomeus / diapasonꝫ ꝯsonã-
tia tale vocꝰ effiat quietoneꝫ vt vnꝰ atq; idẽ ner-
uꝰ ẽ videatꝰ. Nulla eiꝫ aliq̃ ꝯsonantia ẽ q i duabꝰ vo-
cibꝰ diuisimode platoꝰ pfẽ ꝯcordet cũ alta simul
cantãdo / et q nõ sit nẽ laboriosa et i sono auditui te-
diosa / ꝓter ꝯsontiã diapasonꝫ. Nam i aliq̃ aliarꝫ nõ
similitudo i ꝯsola diapasonꝫ / ut ꝓbabile appet i duabꝫ
nocabꝫ diuisimode platoꝰ distantibꝰ alta ab alta per
diapasonꝫ. qa si vna virilis est alia puerilis q nasi vnũ
et idẽ sonꝫ auditui ꝛitant. ¶ De alijs mu ꝯsonantijs

t̄bus. s. diapason diatesson diapason diapente et bisdiapa
son dicē nō oz. cū ꝯponant̄ a diapason diatesson et dia
pente. q̄ sūt simplices ꝯsonātie. et ꝑ istas simplices alie
que dicūr ꝯpōite cognoscūt̄. / Demonstratio sedz pita
goras diapason diatesson nō esse consonantiam. / C. II.

PRopuz aūt ꝯsonātiarꝝ artis musice aūt in
multiplici aūt i sup ꝑtīl q̄ntitatis gnē ꝯsistit. sz
diapason diatesson ꝯsonātia nō nec i multiplici n̄ i sup ꝑtīl
i eq̄litatis gnē / ettipa igr ꝯsonātia nō est. ꝑtea diapason
ꝯsonātia q̄ est i multiplici gnē i equalitatis dupla ꝓpor
tio dr̄ diapason diapente q̄ est i multiplici gnē i equalitatis
tripla ꝓportio dr̄. Int̄ istas aūt nō pōt aliqua ꝓpor
tio reperiri / et ꝑhoc nec ꝯsonātia. qa omnis ꝯsonatia in
ꝓportione est. Respiciūt eīz sese dcē ꝯsonātie due ꝑ
binariuz et t̄nariuz nūz. Sz intra binariuz et t̄nariuz nō
repit̄ aliquis nūs. qz it̄ duplū et t̄plū nō cadit aliquis
medius nūs / g̃ int̄ diapason duplā et diapason diapente
t̄pla nō poterit aliq̄ ꝯsonātia repiri. / Responsio. /

BOetius. ꝑtolomei sn̄iaz aꝓꝓbans dic. Qm̄ diapa
son ꝯsonantia talē vocis effic̄ ꝯiunctionez. vt vnus
atq; idem neruus ēē uideat̄. q̄ circa siqua ꝯsonātia huic
fuerit addita / integra atq; inuiolata ꝑuat̄. qa ꝯiungitur
sibi tāq̄ vni neruuo. due eīz uoces diapason pene vna uo
cula st̄. talis eīz ꝯsonātia est diapason. vt unū effingat
sonū / q̄tumcūq; eī ꝯsonātiaz huic iūxerim̄ nō mutabit̄.

quia vt dcm est iungit sibi unu vocale. si pfcam eidem iunga
mus pfcam ꝯseruat / nec ipam muttat / nec ex ꝯsonantia disonantiam
reddit / nec eo. Itaq ꝯsonantia diatesson ut pdicit pfca est
et huic addita pfca seruat nec muttat. hec aut ꝯsonantia
ꝯiuncta sine ꝯposita nuncupat q in pportioibus dupla sup
bipartiens dr / eius nu sit octo ad tria ꝯpati. Nam octo
narius ht totu tnariu i se bis. insup et eius duas ptes.
siquis g mt pdcos duos nuos. 4or. ponat. efficiet isti
.s. octo. 4or. et tres. Comparet aut. octo ad. 4or. dia
pason ꝯsonantia e pportio dupla. quatuor ad tres dia
teson ꝯsonantia e pportio sexquitercia. Octo g ad tria
diapason diatesson. q est eadem diatesson. s. pma sz in multiplici
suppartiente nuo ꝯstituta. Vn patet qd negabant imu
sica nuz multiplicez suppartiente i q dicim hanc ꝯsona
tia ꝯstituta. Sed quia ois ꝯsonantia i gne iequalitatis
ꝯsistit. Idcirco videndum e quot sit gna iequalitatis. et
que et quo in musica adducant. De gnibz iequalita
tis que et quot sint necessaria i musica. C. 12.

Genera i eqlitatis qnqz sit. s. multiples / suppar
ticulare. suppartiens. multiplex suppartiens.
et multiplex supparticulare. Primum igit genus
iequalitatis est multiplex cum maior nus ꝯtinet
totum minorem i se duplr vl triplr aut quadruplr /
et sic de inceps. nichilqz de esse nichilqz exuberat /
applat eiz aut duplum aut tplum aut quadruplum

i. sex

vt sunt duo ad vnum. aut tria ad vnum / aut quatuor ad
vnum. ¶ In hoc quidem genere inequalitatis ponuntur tres consonan-
tie. s. diapason diapason diapente / et bis diapason ¶ Secundum
autem genus inequalitatis est quod appellatur supparticulare.
hoc est cum maior numerus continet totum minorem in se / et eius
aliquam vnam partem. vt sunt tres ad duo. 4or. ad tres. et s.
ad. 4or. etc. ¶ In hoc quidem genere inequalitatis ponuntur
due consonantie. s. diatesson et diapente / que sunt proportio-
nes sextertia et sexaltera / nec non proportio sexquiocta.
in qua est tonus quod ut dictum est / sed de coniunctionibus ondet.
consonantia non est ¶ Similiter que due proportiones duorum se-
mitoniorum minoris et maioris. hoc est enarmonici et
diatonici. que vocantur sexsextadecima / et sexquidecima
septima ¶ Tertium genus inequalitatis est quod sup-
partiens dicitur / cum maior numerus continet totum minorem in se.
et eius aliquas partes. et siquidem duas partes supra continet
vocatur proportio superbipartiens / et si tres supra partiens
dicitur etc. / vt sunt. 6. ad. 3. hec proportio dicitur superbipartiens
vel. 7. ad. 4or. hec enim proportio superbipartiens nominatur.
¶ In hoc quidem genere inequalitatis nulla consonantia
cadit. quia in eo simpliciter sumpto nulla est proportio musi-
calis. ¶ 4m. genus inequalitatis est multiplex
supparticulare / cum maior numerus comprehendit totum
minorem in se bis vel ter / vel quater etc. / et insuper eius
vnam partem / et si eum continet bis in eius medietatem vocatur

pportio dupla supsexqaltera. vt sunt quinq; ad duo. Si
uero maior nūs adhuc ꝯtinet minorez ī se bis et eius
tertiā ptē nocat pportio dupla supsextertia. vt sunt
septem ꝯpata ad tria. Si aūt ꝯtineat maior nūs totum
minorez ī ter et eius medietatez nocat pportio tripla
supsexaltera. vt sunt .7. ad duo. et si maior nūs ꝯtinet
totuz minorē ī se et eius tertiā ptē nocat pportio tripla
supsexqtertia. vt decē ꝯpati ad tria. ¶ Quintū genus
inequalitatis est qd multiplex suppartiens noiatur. cū
maior nūs ꝯtinet totū minorez ī se bis. vl ter vl quat. 2c.
et ī sup eius aliquas pātes. Et si bis eū ꝯtinet et duas ptes
vocat pportio dupla supbipartiēs. vt sunt .8. ad .3. In hoc
quidez gnē īequalitatis ponit ꝯsonātia diapason diatesson.
pporcio dupla supbipartiēs. Et rursus tripla supbipartiēs
dr si maior nūs ꝯtineat totum minorez ī se ter. in sup eius
duas ptes ut sunt .xi. ad tria et sic de inceps. ¶ Ex pdcis
īmediate appet q de quinq; gnibus īequalitatis ī musica oio
tria sunt neccia. s. multiplex ī quo ponunt pportiones tres. s.
dupla tripla et quadrupla. Supparticulare ī quo ponuntur
sexqtertia sexqualtera sexqoctā sexqsextadecima et sexq
septima decima. Et multiplex supbipartiēs ī quo ponit
ꝯsonātia diapason diatesson. Et hoc de gnibz īequali
tatis dcā sufficiant. De neccijs ad cognoscēdū nāz tonorz et semitoniorz. c. j.

Quoniaz omnis tonus et semitoniū ī voce ꝯsistit
et ī notis ex quibus format. Igit ad cognitionem

Liber. 4.

pfectam ipoꝝ videdū est de pmutatiōibz et ꝯiūctiōibz vocū
exquibus diuisificatio tonoꝝ diuisitas gnāt / atq; videda
hoc ordīe pcedemus. ¶ Primo eīz de pmutatiōe dicemus
ppt ꝯsonantiā siue disonātiaz ī diatonicuz et enarmo
nicū aut īcromaticū et diesim ē diuisibilis qs sit
tonus. ¶ Sedo de ipa mutatiōe dicem' q̄ fit ī quolz
loco man' vbi due ul' tres voces sub una lra ī cludūt.
¶ Tertio de ipis ꝯiūctiōibus tr̄tabim' p quas ī musica
ē dispo siue ordiatio sonoꝝ siue vocū ad īuicez īsilabis
et dictiōibus. Et ex hijs oībus tonoꝝ et semitonioꝝ
musice nālitas aparebit. De pmutatiōe qd sit et vbi fiat.

PErmutatio ē variatio nōis vocis seu note in
eodez spto ul' linea ī diuiso sono. Fit eīz pmutatio
vbi tonus diuidit ppt ꝯsonātiaz aut disonātiam
ī diatoicuz. et enarmoicuz / aut ī cromaticū. et diesi l' eq
vt hic.

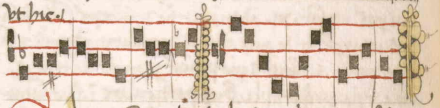

Signa aut quibus nobis inuit pmutationē facere
st' ta. s. ♮. quadrū. b. rotūduz siue molle / et aliud
signū qd a vulgo falsa musica noiat de quibz videre optet.
¶ Prima nāqz duo signa. s. ♮. et. b. st' ul' ēē possūt ī quolz
cantu plano ac ēt mēsurato. ¶ Tertiuz vo signū solū ī
cantū poit mēsurato. ul' ī plano. q aut īcolarate cantat.

aut ĩ mẽsurate transit puta ĩ tenoribus motetorꝝ seu ali
orũ cantuũ mẽsuratorꝝ. ¶ De p̃mis nãq; duobus signis ait
Ricardus normãdus. Vbicũq; poit. ♮. quadrũ dicimus
voce. mi. vbicũq; vo. b. rotũdũ dicim⁹ voce. fa. hec ẽi duo
.b. ♮. sic ꝑ lineas et spatia figurantur vt hic.

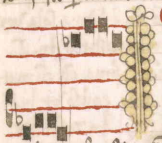

¶ Nam. b. rotũdũ si dz ĩ notis in
spatio positis ſuire tũc albũ qd est
ĩ ei⁹ rotũditate ꝑ mediũ spatij fiat.
Si aũt notis que st ĩ linea ſuire dz.
tũc eodẽ mõ ꝑ lineas ꝑtrahat ut in
mediate supi⁹ demõrat. ¶ ♮. quadrũ eo mõ ꝑ lineas et
spatia ꝑtrahat. ita tamẽ qꝫ linea q̃ ẽ ĩ ꝑte sinistra ĩpius
♮. ĩsursũ tendat. q̃ aũt in ꝑte dextra q̃ ꝑ decore eidem
addit ĩferius protrahat hoc modo.

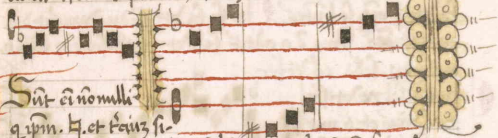

¶ Sũt ẽi nõ nulli
q ipm. ♮. et tẽciũ si-
gnũ qd p̃dicit a vulgo falsa noiat. edẽ mõ figurãt
ꝑpaz ꝑpetatẽ et diuisam eorꝝ significatiõẽ peitus ignorã
tes. ¶ Nã ꝑpa ꝑpetas. ♮. ẽ semp diuidere tonũ ꝑ enarmo
nicũ. et diatonicũ semitoĩa. vl' eꝰ ut supi⁹ ostũsũ est.
¶ Alteri⁹ vo signi ꝑpa ꝑpetas est tonũ diuidere ẽt ꝑ semito
niũ cromaticũ ꝑ medietatẽ ut sup̃ ꝑ qbusdã dcm est

ꝯsonātijs post disonātias assumēdis. Quid sit mutatio et vbi

Mutatio ē variatio vocis nōis, seu note ī eodē spatio linea et sono. ¶ Fit nāq; mutatio vl' fieri potest ī quolz loco vbi due l' tres voces seu note nōie sūt diuse q̄ q̄dm̄ voces seu note sub sola vna lr̄a ī cludūt. ¶ Sz quia ī gamaut et ī Are. et ♮ mi singlr̄ nō ē n̄ vna sola vox sub vna lr̄a ī o ī ipar̄ aliq̄ mutatio nō existit. ¶ In. C. fa vt ēi sūt due voces et due mutatiōes. p̄ma eīz cū mutatur. fa. ī vt. ꝓpt ascensuz. ♮. ī nām. sed̄a eꝯuso vt hic.

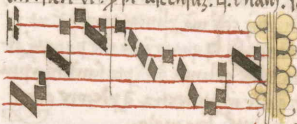

¶ In d. sol. re. et ī E. la. mi. sūt similr̄ due voces et due mutatiōes eo mō quo et ī. C. fa. vt. ꝑ oīa se hn̄tes. ¶ In F. fa. vt. sūt due voces et due mutatiōes. p̄ma ē ꝯ ꝯuertit fa ī vt ꝓpt ascensuz nē ī. b. rotūduz. sed̄a eꝯ vt hic.

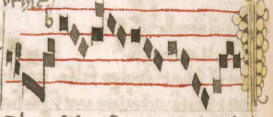

¶ In G. sol re vt sūt tres voces et. 6. mutatiōes. p̄ma ē cū ꝯuertit sol ī re. ꝑꝑ ascensuz nē ī. b. rotūduz. sed̄a ē cōtrario vt hic ī ferē.

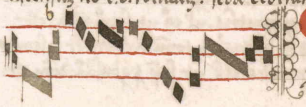

¶ Tercia cū ē sol ꝯuertit ī vt ꝓpt ascensum

nature ī ♮. quadrū. quarta ecotrario vt hic īferius./

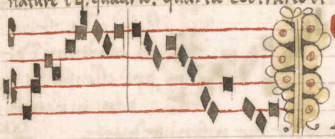

¶ Quinta ē cū ꝯuītur re ī vt ꝓpt assensuz. b. rotundi ī ♮ quarū. Sexta eꝯuso vt hic aparet ītuenti./

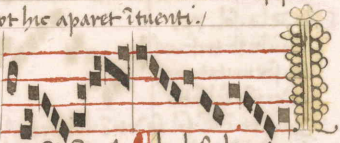

¶ In. A. la. mi. re. similr tres uoces et. 6. mutatiōes ꝑ oīa sic se hntes ꝓvt. G sol re vt ut ꝑdcm est. ¶ In. b. fa. ♮. mi non ē mutatio/ cui⁹ rō ē/ quia lz ibi sint due voces diuse nō tn st sb vna sola lra. sz sub duabz diuisis. Pretea ille due voces nō st ī eodem sono. ut sup de ꝑmutatiōe ōnsuz ē/ sed diceret aliqs ymo videt ee sb una lra. qz. b. et ♮. vtraq dr. Soltio Tūc dicim⁹ q ipaꝝ qlz diffinituz het nomē. nā vna dr. b. rotūduz et figurat sic. b./ Alia aūt. ♮. quadrū et figurat sic. ♮. Itaq st diuse nā/ noīe/ et figura./ ¶ In C sol fa vt st tres voces et sex mutatiōes. Prima ē cū sol ꝯuītit ī fa ꝓpt assensuz. b. rotūdi ī ♮. qadruz. sed a e ꝯ vt hic īferius./

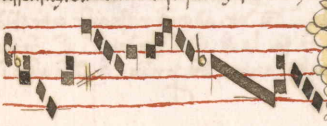

¶ Tertia ē cū sol ꝯuītit ī vt

ppt assensuz. b. rotūdi ī nām. Quāta eo ut hic īferi.

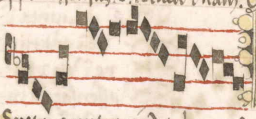

¶ Quīta est cuz fa conūtitur ī ut ppt assensuz. ♮ quadri in naturā.

Sexta econtrario ut hic inferius patet.

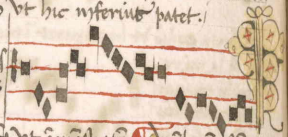

¶ In. d. la. sol. re. similr st tresuoces et sex mutationes eodez mō se hntes p oīa ut ī C sol fa ut ē mōstratū. ¶ De oībz eīz seqntibus ē tale iudiciū qle de ipis similibz pcedetibus ē ēnsuz. Sed qr hee mutationes fiūt ī ♮ quadruz ī b. rotūduz et ī nā. ideo de ipis quid sint videre necesse est.

De nā ♮ quadri. b. rotūdi et nē et eius pprietate.

Sciendū ē qr ista tria st tres ppetates tocius cantus. est eīz ppetas ī cantu derivatio pluriuz vocū ab uno et eodez pncipio q uariant cuz variat ipm. Ipius eīz pncipij variatio sumit tribz modis hoc ē sub tribz lrīs. s. sb. C. F. G. ¶ Qn eīz sumit pncipiuz ī G. tūc ꝯsuis detmiatis vocibus sine notis cantari dr p ♮ quadrū. ¶ Est eī huiusmōi pncipiū vox illa q dr ut. ad quā respiciūt cete sbsequtes. s. re mi fa sol la. ¶ Qn vo ut ē ī C. cū suis detminatis vocibz cantari dr p nām. ¶ Qn aūt ī

fa p b rotūdū. ¶ Est nāq; nālis cant⁹ ille q̄ ī oī
quarta ꝯiūctiōe sonoꝝ semp diatesson hēt. n̄ vnq̄ pt
alr̄ nālr̄ repiri. Naturalis ob hoc dr̄ eo q̄ nāliter vox
hūana ī omī quarta voce siue īt̄ quatuor voces semp
pferre semitoīuz delectat. ¶ Cantus. ♮ quadri dr̄ ille
q̄ pp mutatiōez ppetatis nē ī ipm̄ ul' eo⁹ duriciā pduc
tritoni ascēdendo ul' ēt dessendēdo. hec eīz figura tritoni
siue ꝯiūctio. 4or sonos durissime amplectit. et ob hoc. ♮.
quadrū. ♮. durū meruit noīari. et qa 4or sonos ꝯphendit
ī sua duricia. ī o adoctoribz musice ordinatū ē ipm̄ quadre
figurari. ¶ b. rotūdi cant⁹ dr̄ ille q̄ pp mutatiōez ppe
tatis nē ī ipz ul' eo⁹ nil durū resonat sz molle et delec
tabile. et ob hoc. b. rotūdū. b. molle merito nūcupatur.
Et qz ī eo nulla duricia repit. ī o ad drīam. ♮. quadri
ipz rotūduz pdcī doctores figurare curarūt. ¶ Et ē
nōnduz qm̄ dcm̄ ē sup̄. q̄ vbicūq; poit ♮ quadrū dicim⁹
voce mi vbicūq; aūt b rotūduz dicim⁹ voce. fa. Hec eīz
note qbz pdcā duo signa. s. duo b ♮ deseruiūt semp hūt
secū nām semitonij. q̄ nā si īcipiat p deseruiētez notaz
a fa. ibi ponit. b. rotūduz. si vo a mi ponit ♮ quadrū.
Et hec sūt ppetates prope. b. rotūdi et ♮ q̄dri. ¶ Et
h̄ ē rō q̄re ibidz ī cātu scribūt et ea secūt sōm due pdcē
.s. fa. et. mi.
et nō alie
vt hic pz

¶ Dicendum est ergo sic de avibus et de animalibus quorum si propria nomina ignoremus, dicimus et denominamus ea a nominibus suorum generum, dicendo animalia sunt. Ita recte et in proposito. Nam si non oportet poni aliquod signum in cantu deservientes mutationi alicuius note tunc dicitur quod talis cantus cantabitur per proprietatem que est natura. Si autem ponantur predicta duo signa propria deservientia spatie quibusdam notis ut dictum est, tunc dicimus quod talis cantus cantatur per spatiales proprietates. s. b. rotundi vel ♮ quadri. Et tales proprietates sint et naturales. Et de predictis proprietatibus dicta sufficiant.

De coniunctionibus vocum quid sit et quot sunt. Ca. 5

Coniunctio in musica est dispositio sive ordinatio sonorum sive vocum ad invicem in sillabis et dictionibus. Coniunctiones autem in musica. 16. esse dicuntur. s. semitonium. Tonus. Semiditonus. ditonus. diatesson. diapente minus. Tritonus. diapente exeadem minus. exadem maius. Eptadem minus. Eptadem maius. diapason in perfectum. diapason. diatesson. diapason diapente. et bis diapason. ¶ Harum autem coniunctionum omnium. alie dicuntur coniunctiones et sillabe, et alie coniunctiones et species. et alie coniunctiones tantum. ¶ Que autem dicuntur coniunctiones sillabe sunt quatuor. s. semitonium enarmonicum Tonus. Semiditonus, et ditonus. quorum exempla sunt hec.

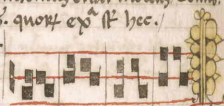

¶ De hiis bernardus ait Sillaba in musica est tonus, semitonium, ditonus, et semiditonus. que consonantiarum membra proprie nuncupantur. ¶ Ybaldus. toni et semitonia sunt particule consonantiarum. ¶ Ditonus

aut nil aliud e q̄ duplex tonus. nūc aut sic e q̄ tonus
ꝯsonātia nō e q̄ lz sit ī ꝓportiōe musicali nō tn̄ e ī ꝓpor
tiōe ꝯsonātie. Est eī ī sexꝑocta ꝓportiōe. ex qua nulla
redūdat ꝯsonātia vt ī monacordo. et ī ceteris corpōibz
sonoribz pt ꝓbabilr ī tueri. Sz si tonus nō e ꝯsonātia
q̄ e ī ꝓportione sexꝑocta q̄ tonuꝰ seītonuꝰ. qd e ꝑs eiꝰ
et ditonꝰ et seīditonꝰ quorꝝ nulla e ꝓportio. pz ig̃ ignorantia
Guidōis q̄ has coiūctiōes qut vt ꝑdr̄ mēbra
ꝯsonātiarꝝ sr̄ ee ꝯsonātiarꝝ spēs assꝑebat. ¶ Ille vo q̄
coiūctiōes et spēs sr̄. 6. ee dnr̄. 5. diatesson diapente
diapason diapason diatesson
diapason diapente
et bis diapason
quorū exempla
sūt hec.

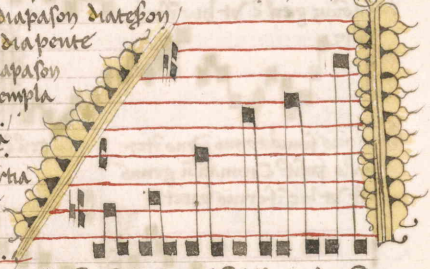

¶ prima. 4ª.
seda. 4. tertia
octauua
4ª. u. 4ª.
12. 6ª. 14.

¶ Alie aut q̄ sōm coiūctiōes dnr̄ et spēs sr̄. 6. 5. diapēte
ī ꝑfcm̄ t̄ tonꝰ exadz minꝰ
exadz maiꝰ. eptadē minꝰ
eptadz maiꝰ et diapason ī
ꝑfcm̄ q̄rꝝ exª sr̄ ista.

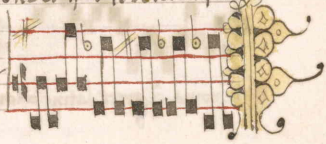

Sed qa omis ꝯiunctio ĩ aliq̄ ꝯsistit gn̄e puta enarmoĩco. diatonico ul' cromatico. ĩo de ipis q̄no sumat ĩ eisdẽ gn̄ibus putauim' demorare. Vbi p̄mo sciedũ ẽ q̄ tonus de p̄mo videndũ est. Nã de semitonijs sup̄i' dcm̄ ẽ. Tonus aut nũq̄ alr sumi pt nisi ĩ enarmoĩco gn̄e. cui' r̄o ẽ qa oĩs ton' semp ĩ vno int'uallo poit. Enarmoĩcus grece. latĩe vnũ. ĩo nõ pt tonus dici n̄ ĩ enarmoĩco gn̄e ꝯstitut'. q̄ nũq̄ n̄ ex vno ĩt'uallo fit vt hic.

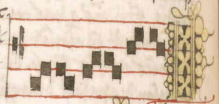

Ditonus aut ĩ vno ĩt'uallo poit r̄one dcã q̄ enarmoĩcũ gen' ẽ vt hic ĩferi' pz.

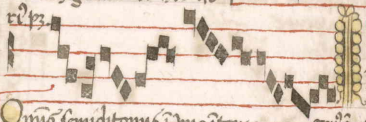

In duobus vero ĩt'uallis ditoĩcũ gen' ẽ ut h' ĩferi' pz.

Omis semiditonus ĩ vno ĩter uallo posit' Cromaticũ genus est vt hic ĩferius patet.

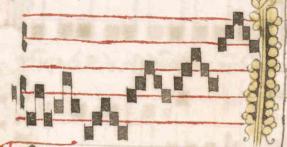

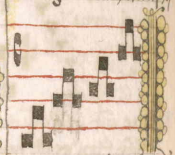

Croma ei grece. latine color.

dia eĩ grece latĩe dr̄ duo. ĩo diaton' ĩ duobz ĩt'uallis poit' ĩ diatoĩco dr̄ ꝯstitut'.

ide cromaticu color plcritudinis apllat. pulcra qqz sil
laba semiditon' e cui si infra ul' sup addit' ton' diapete
ꝯsonatia mox ꝯsurgit / si aut ton' diatesson. Ite si
sup ul' ifra ditonus adiungat' diapete ꝯsonatia redun
dabit. Omis semiditonus duobz itualls ꝯstans dia
toicuz cromaticu gen' est. vt pz hic

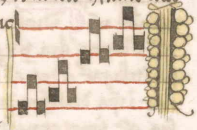

Omis diatesson i vno itualls
posita enamoicu gen' e vt h iferi.

Omis diate
seron i tribus itualls posita diatoni
cuz genus e vt hic inferius pz.

Omis diatesson in
ditono aut et sei
ditonio posita
enamoicuz diato
nicu gen' e vt hic inferius patet.

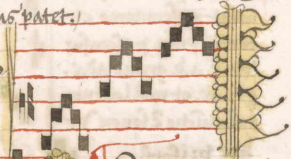

Omis diatesson in sei
ditono et tono posita cro
maticu diatonicu gen'
e vt hic iferi patet.

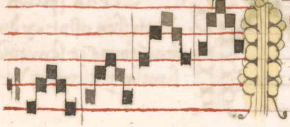

Ex pdcis exempl'
ꝯphende possum' quo
merito diffiat' diate
sson.

a dia qd ē de et tesson. 4or. qa de. 4or. sonis sine vocibus ipsam cognoscim' ēē ꝯstitutā. s. duobz tonis et vno seitonio. naz duo tonu ē vnū seitoniz lz nō sint n̄ quidm tria. qz duo et vnū et tn̄. 4or. diuisorz sonorz noīa ꝯphendūt. ¶ Sūt ei nō nulli diffiniētes diatesson sic. et p ꝯns diapete r c̄ ꝯsonātias. ¶ Dicūt ei diatesson a dia qd duo r tesson .4or. scribentes dya p y grecū q̄ quidz diffitio tollan pt. ut sic itelligat a dya qd duo et tesson. 4or. eo q duc dulse noces sint i ipa diatesson distātes p 4or. sonos. ul' q duo extrema sua. 4or. sonos ꝯtineāt iclusiue. qn̄ ei dya scribit p y grecū tūc duo dic. qn̄ aūt p i. latinū denotat de. ¶ Spetierz aūt diatesson alia pma alia seda alia tcia nūcupatur. r

¶ Prima igr̄ spēs diatesson ꝯstat ex vno tono r seitonio et tono et hec itellige p ascensuz. vt ē ab A graue ad D. graue. et i qlz alio loco vbi talis ꝯuictio ē sonorz vt hic pz.

¶ Secūda spēs diatesson ꝯstat ex semitonio et tonis. puta p ascensuz vt ē a.b. graue ad.c. graue. et in oī loco vbi tal' ꝯuictio ē sonorz vt hic pz iferi'.

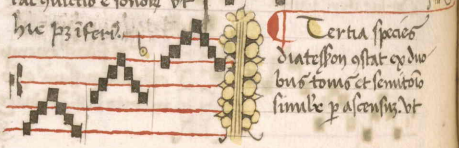

¶ Tertia species diatesson ꝯstat ex duobus tonis et semitonio simil'r p ascensuz. vt

ē a C. graue ad F. graue. et ī oī loco vbi talis ꝯiunctio est sonoꝝ vt hic pz.

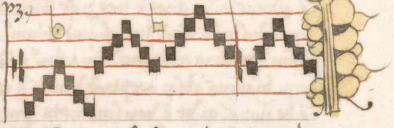

Q Sed posset aliqs dicere q̄re p̄ma spēs diatesson nō īcipit ī p̄ma nota q̄ ē vt. cū dcm̄ sit sup̄i q̄ vt ē p̄ncipiuz et p̄ncipalius īter notas. et sic subseq̄ter sēda et t̄cia ī t̄cia.

S Ad hoc cī duplr̄ respondem̄. et sic p̄mo. lz vt sit p̄ma vox et p̄ncipiuz omniuz vocū. sine nota et p̄ncipiū omniuz notarꝝ. q̄ntuz ad ordiez ꝛ ꝓpetatē. q̄a variant cū variat ipsa. et ab ipsa ut sup̄ dcm̄ est. tn̄ q̄ntuz ad cēntalez ordiez man̄ ī qua et aqua docem̄ omēz cantū cantare ipsa vox sine nota.

Vt nō est p̄ma. q̄ sic pbam̄. planuz ē q̄ septē sūt lr̄e graues. .7. acute. et .4or. supacute. vt īfra patebit. Ipsarꝝ autē grauiuz p̄ma dr̄. A. q̄ sedm̄ oēs phos. et auctores musice plambaos menos uocat. hoc est signū p̄mū sine lr̄a p̄ma q̄ ī musica apponat et hoc ad sensuz patet. Nā qui monocorduz ꝯstituere uolūt ī p̄ma nouēaria diuisiōe ipius semp̄ ipsaz lr̄az. A. descrbūt. sub ipsa nāqz. A. vna vox est sine nota q̄ dr̄. re. Ipsa igr̄ erit p̄ma vox q̄ sb p̄ma lr̄a īcludit et sēda sb que sēda rc̄. Dicim̄ eīz p̄mus ꝛ sēdus finit ī voce. 4a. hoc ē. d. graue. que q̄nata nō diceret si A. p̄ma nō esset. q̄z pz q̄ vt nō sit p̄ma vox. sz re. Sēda rō ē. certū ē q̄ ipsa musica ē de notis et ipse note sūt de

mūs.

ita est g° de ordie ipar notar sic ē de nūs. Sz i nūs ita
ē q̄ vnus nūat duos r tres p̄ q̄s sbseqntes cet'i nūi nūant.
et tn vn' nūs nō ē. Itaq; siquid volum' ostituē i p̄mo nūo
ipm i binario ostituim'. quia p̄m' nūs dr. lz nō possit ꝯ
cipi biarius absq; ꝯceptioē vnius q̄ nūs nō ē. sic simlr
ē de notis. q̄z vt ē vox sine nota p̄ma q̄ occurrit i can
tu et son' est. et tn nllaz melodiā fac. Illa igr q̄ p̄ximior
sibi ē ē. re. ad quā fac p̄mo motū. pp eiz motuz hētur
cātus. et sine motu cant' nō ē. Maz si oēs note eēnt in
vna linea l' i vno spatio nō ꝯsgeret cantare sz potius
vlulare. Ob hoc dixit guido. Musica ē mot' vocū p
arsim et thesim. i. p eleuatioēz r depositioēz. Illa igit
dr p̄ma vox i q̄a p̄mo itelligit cantus. sic ille dr p̄mus
nūs q̄ poit i binario. Ex p̄dcis pz q̄ re sit p̄ma nota
sine vox q̄ i cantu ponat. et q̄z p̄ma io meito omis spēs
p̄ma diatesson diapente r diapason i ipa poi dz. et sedā
sb sedā. q̄ ē. b. et tcia sb tcia. et sic deinceps. q̄z ipa nota
re. vt p̄dr ē p̄nci' omis cant'. Sed posset aliqs dicē q̄z A.
g° p̄ponit. s. A. i manu q̄ ē p̄ma lrā greca postq̄z poit
A. p̄ma lrā alphabeti latini. Ad hoc eiz rndem'. nulli S.
dubiū ēē dz q̄ phy aquibz latini hūerūt musicā greci
fuerūt. et quidqd latini hūerūt a grecis hūerūt. Latini
quoq; nō igrati vt defferēnt vt decet p̄mis doctoribus
et phys ipius musice a qbus ipaz hūerūt et huius
rei ad ppetuā memoriā i p̄ncipio man' lrāz. s. q̄ apud

:. 28. 8. Jon :.

nos. g. dr posuerunt. sz qre. l. g. et no alpha q e pma
lra alphabeti grecorz. dicimus eo q. l. g. e pma lra
q describit nomez ipoz. oclusuz e igr q pma lra. A.
e pa in manu. et p qns nota sine vox q sb ipa e. s. re.
pma. Sup vo hanc spem pma diatesson si ton addit
mox pma spes diapente osurgit ostans ex tono sei-
tonio et duobus tonis vt hic

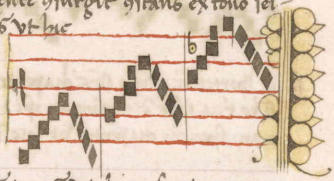

Si aut supra
sedam spem diate-
son ton addatur
2e spes diapete
osurget ostas ex
semitonio et tribus tonis vt hic infra pz

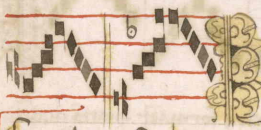

Si vo sup tercia
spez diatesson tonus addat
no osrgit tercia spes
diapente. sz 4a. vt hic
infra patet.

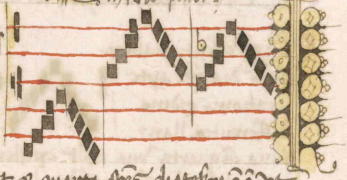

Et ex hoc erroneuz
ee vr qd dic bnadus
et mlti alij musice
doctores. s. q tcia
spes diatesson addito
tono sup ostituat
tcia spem diapete. et q quarta spes diatesson q e vt

prima addito tono sup̄ ꝯstituat quātaz spem diapēte. Naz tres sūt spēs diatesson differētes apte locatiōis ut ōnsuz ē. et. 4or. sūt spēs diapente aparto locationis similit̄ differētes vt hic īfra de ipis patet./

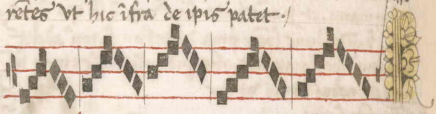

Oportet ēt q̄ vna spēs diapente ex se ipa formetur. si vero tercia spēs diatesson ut ipi dicebāt formaret terciam speciem diapente vt hic īfra pz./

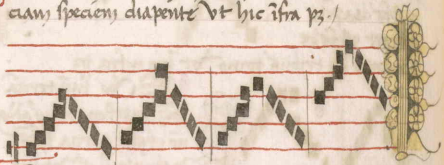

Et q̄. 4a. spēs diatesson formaret quartā diapētē vt hic pz./

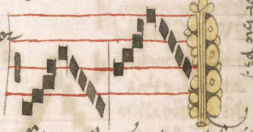

Non essent quatuor spēs diapēte apte locationis ordine differentes. Nam prima cū quarta vna esset existens ex tono et semitonio et duobus tonis vt hic infra patet./

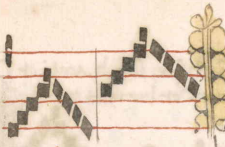

Sed ipi possunt dicere volumus constituere hanc quartam speciem diapente per. ♮. sedz acutum ut non sit prima ut hic pz.

Tunc dicimus quod non erit dissimilis ab illa specie diapente que est ab. F. graue ad. C. acutum. per dispositionem primi. b. acuti. Nam utraque formatur ex duobus tonis. et semitonio et tono ut hic infra pz.

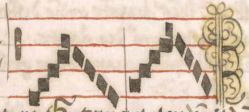

Quarta autem species diapente consurgit ex tercia diateseron posita in. G. graue et tendens ad. D. acutum ut hic in pz.

Questio.

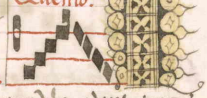

Sed possit aliquis dicere quare non formatur. 3. species diapente a tercia diateseron. sicut prima a prima. et sedua a sedua. et quarta ex se ipsa. Solutio.

Respondemus sic. Non est aliquis locus in manu ubi cadant tres toni subsequenter et unum semitonium / nisi ab. F. graue ad. C. acutum per dispositionem sedi. ♮. acuti. et a primo. b. acuto ad. F. acutum. ac ab ipso. F. acuto ad. C. superacutum. per dispositionem sedi. ♮. superacuti. oportet enim quod talis coniunctio sonorum constituat hanc terciam speciem diapente ab aliis dissimilem. Ubi enim talis coniunctio sonorum primo occurrit in manu / primo enim ponitur hec species tercia diapente.

.s. ab. F. graue ad. C. acutū p dispōez sedi. ♮. acuti. et ī
oī loco vbi tal' cōiunctio est sonorū vt hic infra pz.

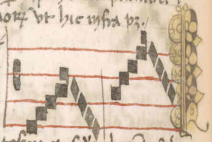

Nūc hēm' q ī pma finali lit-
tera pma spēs diatesson et
pma diapente īcipit ī. D.
graue. ī seda finali. s. m. E.
graue īcipit ī seda spēs diatesson et seda diapete. ī tcia
finali. s. ī F. graue īcipit tcia spēs diatesson et tercia
diapete. In quarta aūt finali. s. G. graue īcipit. 4a.
spēs diapete. et sic st. 4or. spēs diapete ordīe differētes
quas de tonis īferius mōstrabim' deo dante.

Omnis diapete ī vno ī t'uallo posita enarmonicū gen' est
vt hic pz.

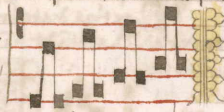

In quatuor ī t'uallis posita diatonicū gen' ē vt hic īferius pz.

In semidito et ditono posita enarmonicū genus ē ut hic infra patet

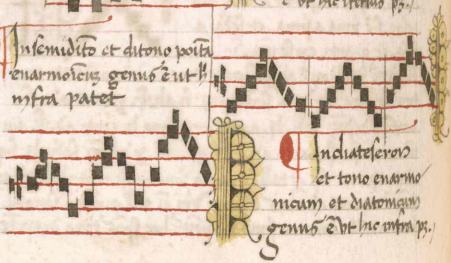

In diatesseron et tono enarmonicum et diatonicum genus ē vt hic infra pz.

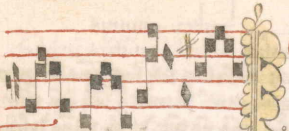

In tritono et semitritonio enarmonicuz et diatonicuz genus est vt hic infra pz.

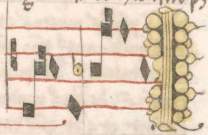

Omnis diapason in vno intervallo posita enarmonicuz genus est vt hic infra patet.

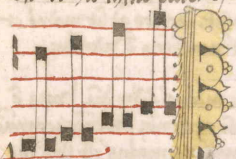

In octo intervallis cōmaticuz et diatonicū genus est vt hic infra patet.

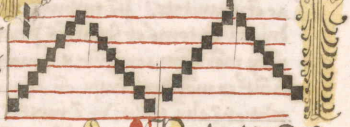

In diapente et diatesson posita vel eius diatonicū genus ē vt hic infra pz.

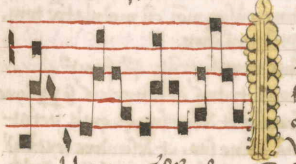

Per has eī spēs sic interuptas quilibet tropus siue tonus formatur. de quibz et quō p eas formentur videre necesse ē. sed quia qlibet tonus sedm suuz nōm in certa mēsura ꝯsistit. ĩo pmo qd sit mēsura in musica breuiter videamus.

Liber quintus

Mensura in musica Quid sit mensura in musica. C. j.

est ordo cantuum mensuratorum secundum sua nomina et figuras. Secundum sua nomina ut est quilibet cantus planus qui secundum suum nomen mensuram habet super vel infra quam non potest. ut est perfectus imperfectus plusquam perfectus mixtus et comixtus. Secundum vero suas figuras ut est quilibet cantus tempore mensuratus. de qua mensura per nos alibi est tractatum. ¶ Sed quia quilibet cantus sive sit perfectus sive imperfectus etc. de aliquo modorum existit. idcirco quid sit modus et quot sint et qui et quomodo variantur necessario est videndum.

De tonis qui proprie modi dicuntur et quot sint. C. 2.

Tonus tropus sive modus secundum dictam Boetii est constitutio vocum in totis vocum ordinibus differens accumine. ac est gravitate. ¶ Item tropus sive modus est species modulata ex tonis et semitonis prodiens gravata. ab hac namque modi nomen acceperunt. s. a modulatione. tropi vero modi dicuntur et modi toni tropi cum conveniunt puta cum unus procedit et in alium transit. ut est mixtus vel comixtus. Nam tropus grece dicitur latine conversio. modi cum modulatione toni. quia ex tonis et eorum partibus gravatur. De tonis unde sint 2 q. C. j.

Modi tropi sive toni fuerunt. 4or. primitus adinventi. s. protus. deuterus. tritus. et tetrardus. sed propter inconvenientem unicuique ascensum et descensum. quia quilibet poterat ascendere usque ad decimam a fine suo. et descendere sextam quod erat laboriosum humane voci proferre. in aliis autem 4or. sunt divisi. et sic sunt octo. s. primus. secundus etc. ¶ Ut enim inconveniens

ascensus et descensus ut p̄dicit̄ vitaret̄ quator digiori
bus. s. ī paribus at̄but⁹ ē ascēsus. et merito ī paribus.
¶ Nā vt sup̄ mōstratuz ē nobilioris ꝓpetatis ē nūs impar
q̄ par. et ideo p̄dcī. 4or. impares sūt autētici noiati. re
lictis alijs. Reliqui vo. 4or. paribz atribut⁹ ē descēsus.
et iō plagales siue sbiugales sūt adoctoribus musice nūcupati.
aquibz qdez et ordinatū est vt oēs octo deberet bini asociati
ī. 4or. disilibz lr̄is t̄minare q̄ ab ipis uocate sūt finales. Et
sūt iste. D. E. F. G. graues. ¶ Protus aūt cū suo sbiugali
finit ī voce q̄ta q̄ ē sb. D. graue. ¶ Deuterus cū suo
sbiugali ī voce q̄nta finit q̄ ē sb E. graue. ¶ Tritus
cū suo sbiugali ī voce sexta que ē sb. F. graue. ¶ Te
trardus. ꝯ suo sbiugali ī voce septima q̄ est sb. G. graue.
¶ Sed qa ꝑꝑ accidentia q̄ plura ī ꝯueniētia cadentia ī ipis
tonis ul' ipoꝝ aliquibus q̄ iferius ondēt nō posset ipi ul' ipoꝝ
aliq̄ semp ī p̄dcis lr̄is t̄minare. Ideo adoctoribz musicis alie
4or. sūt repte q̄ ꝯfinales dicūt ī quibus ī t̄duz toni p̄dcī ul'
ipoꝝ aliqui neccio finiūt. et iste sūt. A. b. C. D. acute.
q̄ singlarit̄ corēdēt finalibz sup̄dcis sup̄i⁹ ꝑ diapete ¶ Istoruz
aūt tonoꝝ. alius ꝑfcus alius ī ꝑfcus. ali⁹ plus q̄ ꝑfcus
alius mixtus. alius comixtus dr̄. ¶ Tonus ꝑfcus est
ille qui implet modū suuz sup̄ et īfra. Implere ei moduz
suuz ī autenticis ē a suo fine ad diapason ascendere. et nō
vltra. et ab eodez fine descendere vnū tonū. Excepto trito
q̄ semitoniuz hēt a fine de q̄ ī spali reg^la ondemus. de

ceteris. Vo tribus exempla sunt hec iferius./

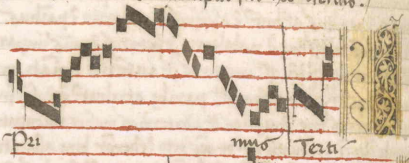

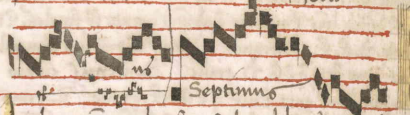

Implere aut moduz suuz i plagalibus e a fine suo ad sextā ascēdere. et ab eodz fine. 4.^{am} descendē et nō vltra vt hic ifra p3./

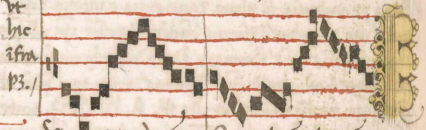

Tonus. Vo ipfcus sine sit autēticus sine sit plagalis dr ille q nō iplet modū suū aut sup aut ifra mō supi declarato. vt hic inferius patet./

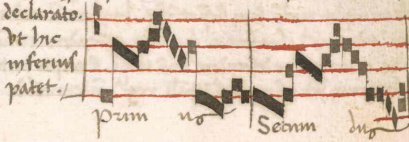

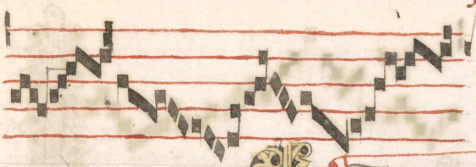

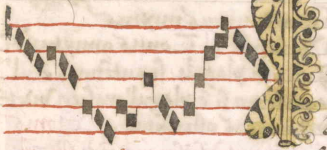

Tonus plus-
q̄ pfcūs au-
tenticus dr̄ ille
q ultra diapason
a suo fine ascēdit
.s. ad nonaz ul' de-
cimā. Plusq̄ pfcūs uo plagalis dr̄ ille plagalis
q ifra quartā a suo fine descendit. Regla. Onūs
autenticus ton' dr̄ plusq̄ pfcūs soluz apte supra.
Plagalis uo quilz soluz apte ifra. Ton' mixtus
dr̄ ille si autenticus ē q plusq̄ vnicū tonū descēdit
a fine suo tāgens sui plagalis descēsuz vt hic ifra pz.

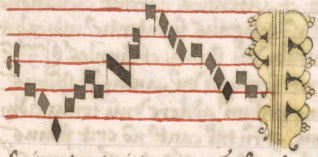

Mixtus
uo tonus plagal'
dr̄ ille q ultra
sextam a suo
fine ascendit
sui autentici tangens ascensum ul' aliquid de
ascensu. vt hic infra patet.

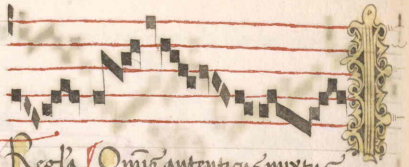

¶ Regula. ¶ Omnis autenticus mixtus
infra. plagalis vero supra. ¶ Tonus commixtus dicitur
ille qui cum alio quam cum suo plagali, si autenticus est vel
cum alio quam cum suo autentico si est plagalis misceri videtur,
ut de speciebus ipsorum inferius ostendetur. De tonis
quando non solum preter ascensum et descensum iudicandi sunt, capitulum 4.

Sunt enim non nulli qui absque specierum lege cantus diui-
dicant cuius toni sint solum per ascensum vel descen-
sum inspecto fine. quorum iudicium pluribus rationibus fal-
sum est. ¶ Prima ratio est quod omnis cantus qui autenticus est ob
sui breuitatem acumen assumit. Neque omnis qui plagalis
est depositionem. ¶ Secunda est quod unus cantus plagalem
habebit depositionem. et autentica carebit eleuatione,
et tamen talis cantus non plagalis sed autenticus iudicabitur
ut est Regum. Sint lumbi vestri precinti. et similes. ¶ Tertia est
quod sophistice poterit formari unus cantus de speciebus
tercii toni. et in fine possumus addere unum tonum eidem
infra. s. in finali primi. et tamen talis cantus non erit primus
sed tercius. ¶ Maior si primus diceretur videretur quod tonus
additus infra plus haberet de potestate formationis tonorum

q̄ꝫ p̄ncipia distinctiōes et spēs ip̄oꝝ qd erroneū est et falsum. ¶ Hys rōibus dicimus q̄ tales iudicātes cantus de tonis soluz pp ascēsuz et descensuz nō musici sz ceci errorisq̄ cantores pocius dici possūt. ¶ Nos eīz p̄posuimꝰ ōndere quō cantus p suas distinctiōes et spēs cognoscāt. Nam vt dic bernardus. Spēs sūt musicales epule que nīo creant.

De primo tono quomodo formetur. Capl̄z. 4.

PRimus tonus format ex p̄ma spē diapete q̄ ē a. D. graue ad A. acutuz. et ex p̄ma spē diatesson supi. ¶ Est eīz ī vno quoq̄ tonoꝝ spēs diatesson supius. illa q̄ sup̄ ī diapente īcipit sursūq̄ tendit. vt h̄ īfra pz.

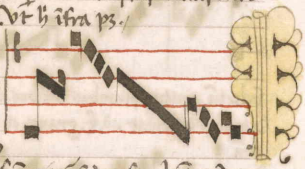

¶ Ex hys duabus spēbus si bn̄ adūtimꝰ format sursuz p̄mi pfcō atq̄ adito tono .I. eius finalem perfcō eius ī deorsuz hētur vt hic īfra pz

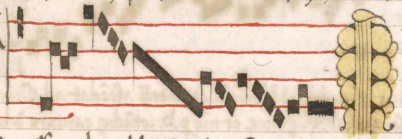

Sed posset aliqs dicere. dz. nāq̄ cantari p̄mus

tonus p. b. rotūdus an p ♮ quadrū. Dicimus q p. ♮. S.
quadrus semp qn modus suus īplet supi ut dcm est.
Et rō ē qr tūc ī ipa pma spē diapēte et diatesson ex
quibz format rōnabilr repit q nō essz si p. b. rotūdus
cantaret. Nā sup pmā spēz diapente nō repiret pma
diatesson sz seda. que īdentero et eius plagali ppe repit.
Si vo suū modus nō īplet tūc ē duplr adūtendus. qr
aut ascendit vltra pmā suā spēz diapēte ad. b. acutū
et nō ultr. et tūc semp p. b. rotūdus debet modulari
r cū sexto dr ēē ɔmixtus vt hic īfra patet

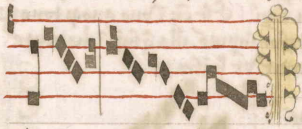

Aut aliqn ad
C. acutū attigit
et tūc duplr. qr
aut ascēdit ad. b.
pdictū acutus pluribus uicibus. et ad. C. acutū post hec ascē
dit ānqz descendat ad. F. graue. et tūc semp cantabit p. ♮. q
drū
vt
hic
pz.

Aut ascendit ad pdcm. b. et anteqz ascēdat ad. C. acutus
descēdat ad. F. graue. et tūc p. b. rotūdus cantare debemus
vt hic.

¶ Sicq; pz. q si pmo occurat sibi. C. acutu q̄ ad. F. graue cantari dz p ♮ quadru. Si vo pmo ad. F. p. b. rotunduz. Sz nondum ē q pmus tonus et sbiugal' ei' post' tminari in quolz loco manus. ubi spes q ipos format supi' et iferius pnt ppe ordinari. Et illud idzq; dicim' de quolz alio tono tam autetico q̄ et sbiugali ei' vt de ipis iferius ondetur.

¶ Sed possz aliqs dicē. q̄r i A. graue no ostituit pma spes diapete. na fit ex tono semitoio. et duobus tonis. et ibi finiat pmus ton' et sedis. Et sic sbseqnt' alie spes ex qbus toni aliq sine reliqui ordinat'. ¶ Rndemus pluribus roibus. ¶ Pma ro ē q lz i. A. graue possumus sursuz ascendedo icipere pma spez diapente. sup ipaz tn pma spes diatesson nullaten' repit. ¶ Seda ro ē q sbiugalis pmi no haberet suu descensuz. ¶ Tertia ro ē q sbseqnt' pcedendo no possem' sedaz spez diapete iueire.

¶ Naz a. ♮. graue ad. F. graue nulla spes ee pot. sz ouictio. ut supius ē onsuz. ¶ Sed itm dic aliquis supi' ondistis q quilz tonus pt pp aliquod accidens in ofinalibz tminare. nuc aut dico q si prim' ton' finit i ei' ofinali no het sup suu diapete pma spez diatesson sz sedaz et hec ē ro vna qua adducitis q̄r no pt i. A. graue ronabile tminare.

¶ Ad qd sic rndem'. ¶ Si aliquis tonus i ofinali finit hoc semp ē p accidens. na quilz tonus dz ifinali sua ppa tminare. et tuc talis ton' dr regtaris. eo q iuxta s data regtaz modulat. Si aut ut dcm ē ifinali finiri no

pot. dz i ꝯfinali finiri / et tunc talis tonus iregularis dr.
eo q pp accides qd i eo e ul' ee pot sedm sibi datam ppam
no icedit. Vt e gradualis Nimis honorati st amici tui et si
milia. Quod qdm e sedi toni / et eius ꝯfinali pp duo acci
dentia q i ipo cadut neccio tminat. Et pmu e. qr
i dictioe tui. s. i silaba. i. oportet q cantet p. b. rotundu.
q face no possum si i finali ppa tminaret. Naz i. E.
grave caderet. b. rotundu q face no possum si i finali
ppa tminaret. qd qdm ibi nalit no existit vt h i fra.

Sedze pp tonu qui
het i descensu i dictio
ne deus. et i pluribus
alys locis ipius gradua
lis et V. qr i finali si tminaret fieret ton a. C. grave
ad ♮ grave. n sibi nalit nunc existat vt hic i ferius.

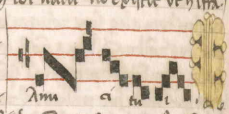

Et dicim idm
de quolz alio tono
. s. q pp aliquod
accidens. ul' plura

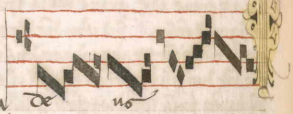

dz tminari i ꝯfinali. si i finali sua ppe no pt colocari.
Sut eiz no nulli cantus q neqz i finali neqz i ꝯfinali
finiri post pp aliqz iꝯueientiaz accidentia i ipis cade
tia. vt e com bts ꝑuus. et similes Naz si i finali sua
ppa tminat. tunc oz q fiat semiditon descendendo ab. A.

acuto ad F. graue i eo loco vbi dr̄ inuenerit a silaba
ne ad silabam it p̄t̄ea ille spēs diatesson q̄ sūt ab inuenerit
usq; ad dictionē dico vobis. sūt ifigura p̄me spēi diatesson. et
earū platio sonat t̄ciā spēm diatesson. Nam i oī loco vbi
descendim⁹ de. G. graui i. F. graue. nālit̄ coinclinam ad
semitoniū pferendū. vt hic de ambobz accūtibz p̄dcis pos
sumus
pbabilr̄
expiri.

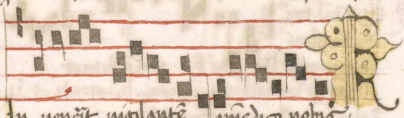

In uenerit uigilantē amē dico nobis.

Siaūt ī ꝯfinali debeat t̄minare. tūc oz q̄ fiat semitoniū
ascēdendo ab F. acuto ad G. acutū ab eo loco vbi dr̄ s̄uus
silz silaba i ser vt hic ifra.

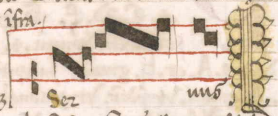

Et ī pluribus alijs
locis. qd̄ qd̄m semitoniū
nō ē ibi naturalr̄. p̄t̄ea p̄mū ī ꝯueniens qd̄ erat a silaba
ne ad silabaz eit. s. ab A acuto ad F graue. Nūc ab E.
acuto ad C. acutū silr̄ inuenit. Item aliud. s. de spēbus
diatesson vt hic clarissime demostratur.

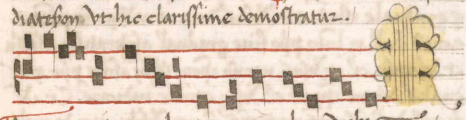

In uenerit uigilantez amez dico vobis.

Ex hys rōibus dicim⁹ q̄ quilz tonus p̄t t̄miare in quolz loco manus ubi ei⁹ sp̄es ꝓpe p̄nt repiri. debem⁹ eiz locare hac comūionez. Beatus s̄uus ī. A. acuto. p̄n̄m et finez cantādo ꝑ b. rotūduz. mediuz aūt ei⁹ et distintōes ꝑ ♮. quadrū. et ī eodem loco t̄miare et. vt hic īfra patet.

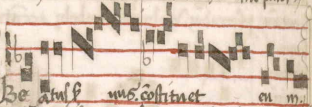

Et tal tonꝰ dr̄ acq̄situs eo q̄ acq̄rit ei⁹ sp̄es ꝑ variatōnes signorū. b. rotondi et ♮. quadri et ī alio loco q̄d impꝓpe t̄minat.

De p̄ncipijs primi toni. / capl̄z 6.

Primus tonus h̄et p̄ncipia ꝓpa quinq̄. s. C. D. E. G. grauia. et A. acutuz. comixta v̄o unū. s. E. graue. Mixta aūt duo. s. A. et ♮. graui. Incipit nāq̄ p̄mus tonꝰ in. A. graui. vt p̄dcr̄. vt gradualis. Gloriosus deus cuius v̄sus ē dextera tua dn̄e. Sed possz aliq̄s dicē. quare graduale istud ꝑꝑ ei⁹ descensuz nō indicat de sedo tono. et v̄sus ei⁹ ꝑꝑ eius ascēsuz de p̄mo. Rn̄demus. q̄ graduale istud et ei⁹ v̄sus vna et eadēq̄ ꝯsequētia cant⁹ ē. Naz h̄ito ꝓpo fine gradual⁹ ꝯsideratisq̄ ascēsu et descensu ei⁹. et v̄sus nec nō ipōrz sp̄ēbz a fine ꝓpo gradualis debem⁹ ip̄z et ei⁹ v̄suz ꝯtinue indicare. Et idē dicim⁹ de Rn̄sorijs nocturīs cū eorz v̄sibz. atq̄ de quolz

alta et eius versus. ¶ In ♮. graui. et iterum mixte incipit
primus tonus. vt graduale. Saluum fac seruum tuum cuius versus
est Auribus percipe. Sed sic non nulli qui hoc graduale incipiunt .q.
in F. graue. et tunc terminat in confinali primi. ¶ Et ratio quam mo
uet ipsos hec est. dicunt enim quod incipere ipsum per dispositionem duorum tonorum
subsequentium est magis consonans auditui, et quod est magis conformem
nature platio ipsorum duorum tonorum, quam platio semiditonii
que consurgit si in finali propria terminatur. vt hic in ambobus princi
piis patet. ¶ Quibus sic respondemus de duobus inconuenientibus. S.
necessario cadentibus in cantu aliquo semper quod est minus eligendum
est. Sed incipere hoc graduale in ♮. graue cum adictione. b.
rotundi est minus inconueniens quam incipere ipsum in F. graui. g. rectum.
¶ Si enim incipit in ♮. graue cum adictione. b. rotundi talis aditio
naturaliter non est ibi. sed melioris sonoritatis cum dicitur. b. ro
tundum in sui principio adimus deseruiens duabus solum notis
sine vocibus vt hic infra patet.

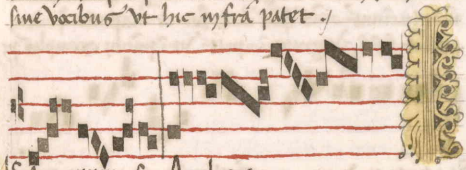

¶ Incipere autem in F. graue surgit inconueniens vnum quod in
pluribus locis cadit. Nam necessario in F. acuto fit. mi.
et in G. acuto, et per consequens fit. fa. pluribus et diuersis

vicibus ubi et nāl̄r nō existūt vt hic īfra pz.

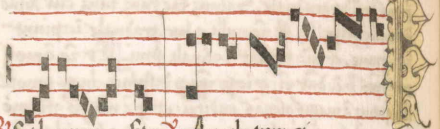

℞ Sal num fac. ℣ Auribz per ci

¶ Et quia hoc īconueniens maius est. ideo ipz ī ♮. grauī cū adictōe ut p̄dicat. b. rotūdū deberē ꝯnecessario figurare. talis tonus dr artificial. eo q artificiāl̄r locatur vnus tonus ubi nāliter nō existit. ¶ Incipit primus tonus ī. C. grauī ut ē introitus. Gaudeamus oēs ī dn̄o.

¶ Item īcipit ī. D. grauī vt ītroitus. Statuit ei dominus.

Q. Sed possz aliqs dicere quare nō possumus īcipere hūc ītroitū Statuit ī G. grauī nā ibi p dispositiōez. b. rotūdi īueniunt oīs spēs diatesson et diapente. q̄ eidem ꝯpetūt sic ī. D. grauī īcipiat. vt ī pn̄tibz exemplis pz.

¶ Statuit ei domi nus testamētū pa cis.

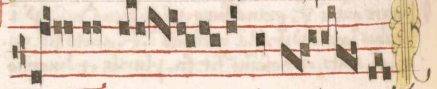

¶ Statuit ei do mi nus testamentū pacis.

Rndemus q talis tonus apte ꝯpositionis dicet ꝓprius /
eo q ex spebus suis sit ꝓprius formatꝰ. sz dicet ipprius apte
locationis. qa i loco alio q̃ ipprio collocat. In. E. grani
et hoc raro vt responsoriuz. Anuntiatuz ē ꝑ gabrielez et hoc
comixte dicimꝰ quia tale principium principalis tercio et
quarto ꝯpetit tonis. In. E. grani ut itroitꝰ Ego
aut. Incipit aut i A. acuto ut itroitꝰ. Sapientiaz
scoꝝ. Possut aut spes ipius i principijs ꝓprijs. et i
. C. et. d. acutu ꝓpe tminare. mixte autez i mixtis
et ꝯmixte rarissime i. E. grani. / De sedo tono. / C. 7.

Secudus tonus format ex pma spe diapete
et ex pma spe diatesson comi et iferius. /
Dicit eiz spes comuis illa i quolz tonoꝝ q̃ icipit
i eodem spatio ul linea. vbi tonꝰ ille tminare debet sur-
suzq tendit. q quide spes. et i autenticis et i plagalibus
lz sepius i plagalibz poni pot. Hec ei spes si i cantu
aliquo fuerit pluries repcusa. et cantus a fine non
vltra sextaz ascendat. et si nichil descendit. tonus
ille indicabit sbiugalis. Spes aut diatesson iferiorꝰ
dz illa i qlz tonoꝝ q̃ icipit vbi tonꝰ tmiare. dz. descē-
dendo ifra. vt hic de pdcis spebz i sedo pz tono. /

Debet naq cantari sedꝰ
tonus semp. b. rotudus. /
Cuiꝰ ro est. qz sedꝰ tonus
eo q sbiugalis est vltra. G.

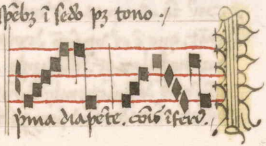

pma diapete. cois iferꝰ. /

scandere non potest ut superius dictum est. Ad ipsam vero si ascenderet per ♮. quadrum tunc ab. F. grave quocumque ascendendo ad dictum. ♮. vel ab ipso. ♮. quocumque descendendo ad predictum. F. fieret tertioni duritia, que in cantu quolibet est penitus evitanda. De principiis sedi toni.

Secundus autem tonus habet principia propria quinque. s. A. C. D. E. F. gravia. et unum plusquam perfectum. s. Γ. incipit autem in Γ. licet raro ut Rx. Educ de carcere. In. A. ut Rx. De ore leonis. In. C. ut ant. O. sapientia. In. D. ut Rx. Memento mei deus. In. E. licet raro ut ant. Ecce Maria. In. F. ut introitus. Me expectaverunt. possunt species eius terminare in suis propriis principiis. et in. G. grave itemque in. A. acuto. De tercio tono. c. 9.

Tercius tonus formatur ex sedis specie diapente et sedis specie diatesseron suspensus. ut hic clarissime patet.

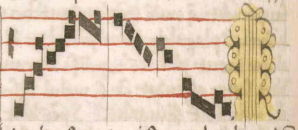

Ex hiis duabus speciebus adito tono infra percipitur tercius tonus.

Debet namque tercius tonus cantari semper proprie per ♮. quadrum. cuius ratio est. quia omnis tonus a suo fine diapente sursum requirit. que est eius ut supra diximus confinalis. Si enim per. b. rotundum modulare etc. tunc appropria eius finali ad ipsum. b. species nulla esset. ut supra de coniunctionibus est ostensum. Preterea cum talis cantus vellet ascendere ad suum perfectum ascensum. quod est. E. acutum.

inueniret tritoni duritiam que est a primo. b. acuto ad ipsum. E. que
vt sepe diximus est euitanda. / De principiis tercii toni. / C. 10

Tertius tonus habet propria principia. 4or. s. E. F. et
G. graue et C. acutum. ¶ Incipit autem tercius
tonus in. E. vt in troitus. Confessio. ¶ In. F. vt in troitus.
Nunc scio uere. ¶ In. G. vr an. Qui sequitur me. ¶ In
. C. vt Rm. Rogaui dnm. ¶ Possunt eius species terminare in
omnibus suis principiis. et in. D. graui atque. A. ♮. sedo et. E.
. q. acuto. ¶ Sed possunt aliquis dicere. quare versus Rnsoriorum
tercii toni et scolorum a fine huius incipiunt in sexta sursum. cum
aliorum rnsoriorum auctenticorum incipiant versus in diapente. /
. S. ¶ Dicimus quod ad euitandum tritoni duritiam que caderet uel ca-
dere posset cum. ♮. sedo acuto descensum faceret ad. E. graue.
uel ab ipso. E. ascensum faceret ad. ♮. predictum. / De quarto tono. / C. 12.

Quartus tonus formatur ex sedata specie diapente. et
ex sedata diatesaron communi et inferius. licet raro
vtatur diatesaron inferius. sed tamen potest vt hic patet. /

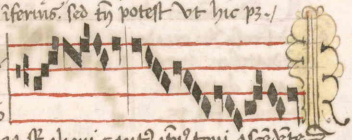

Debet autem cau-
tari quartus tonus
ratione data de tercio
per. ♮. quadrum. Sed quia sunt aliqui cantus ipius toni ascendentes
a fine suo ad diapente super tangentes in eorum ascensum. F.
graue. uel descendentes ab ipso diapente ad finem predictum iterum tan-
gentes. F. in quibus duritia occurret tritoni. ideo dicimus ad dictam

duritiā euitādaz q̄ tales cant⁹ cantari debeāt p̄. b. ro
tūduz. vt ē R̄m. hierusalez. et huic similes./

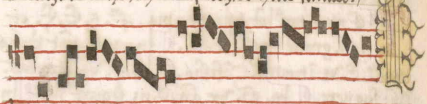

¶ Hyerusalem. De p̄ncipijs quarti toni./ C. 13.

Quartus ton⁹ hēt p̄nci ppa sex. s. C. D. E. F.
et G. graue. et A. acutū./ ¶ Incipit aūt ī. C.
graue. vt ē īuitatoriū. Surgite vigilem⁹. ¶ In. D. ut ān
Secus decursus aquarū. ¶ In. E. vt ān. Post p̄tuz virgo./
¶ In. F. ut R̄m. Int̄rogabat magos herodes. ¶ In. G. ut
ān. Syon noli timere. ¶ In. A. acutū ut ān. Et omīs
mānsuetudīs. p̄nt spēs ei⁹ t̄minare ī oībz suis p̄ncipijs.
et ī ♮. supi⁹ sedo graui sed raro./ De quinto tono. C. 14.

Quintus tonus format ī suo ascēsu ext̄cia spē
diapēte. et t̄cia diatesson supi⁹. vt hic pz./
¶ In descensu vero exeadez
spē diatesson. et ex
quarta diapnte.
vt hic infra pz./

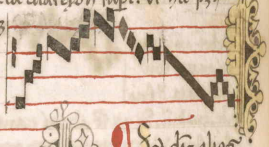

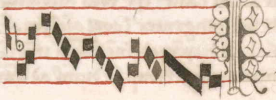

¶ Sed dic aliqs
g° videt q̄ qntus to
nus ī ei⁹ ascensu cātē

ret' p. ♮. quadrū. et ī descēsu p. b. rotūdū. ¶ Dicim⁹ q̄ sic et t'plici rōne. ¶ Pma ē q̄ cū ascendit a fine ad ꝛ diapente sup̄ quecūq; taliū ꝑlatio notar̄ dulcior atq; suauior ad auditū transit. nec nō aptior ēt ī ore ꝑferentis existit. vt hic ꝑbabilr̄ apparere potest./

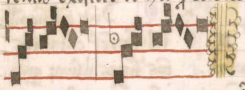

¶ Sed'a rō ē ut ī eor̄ t'cia spē diapēte vtamur q̄ in nullo tonor̄ ꝑt'q̄ ī isto et ei⁹ sbiugali poterit ordinari. ¶ Tertia rō ē ut cū vellet q̄ntus ad eius ꝑfcōnē ascendē nō īueniat t'toni duriciā q̄ adesset si p. b. rotūdū ipm̄ ascēdendo ꝛ cātarem⁹. s. a. b. ꝑmo acuto ad. E. acutū. ¶ Cantari dz ēt p. b. rotūdū ī suo descēsu. vt cū vult se adiapēte sup̄ ad finē deponē possit t'toni duriciā euitare. ꝛ

¶ Ondere nāq; volum⁹ qualr̄ ītelligat ei⁹ ascēsus. vt cātet' p sedz. ♮. et ei⁹ descēsus. vt cātet' p ꝑmū. vbi dicim⁹. q̄ q̄n cēcha. C. acutū st̄ notule q̄nti toni nō descendētes infra A. acutū cantare debemus p. ♮. quadrū. vt hic pz./

¶ Pret'q̄ ī aliquibz cantibz vt est R̄m. Ecce dn̄s ueniet. et R̄m Ecce veniet donumus et similia vt hic pz. infra./

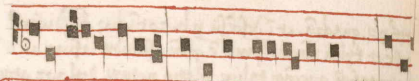

Ecce dn̄s veiet et omēs scti e ius cū eo. Ecce

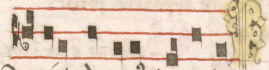

Sūt eiz nō nlli
ī differēt cātantes
veniet dominꝰ protector. / oēs fines ūsuuz qnti
toni p. ♮. quadrū nlla rōne tecti. ſ a cāu et fortuna. et
ceci ītinere īcedentes. cōtra quos sic dicimꝰ. q̄ si aliqui
fines ūsuuz qnti tonti cantari debēt p. ♮ quadrū. aliq̄ vo
p. b. rotūduz. Debēt eiz fines ipius cantari p ♮ quadrū. cuz
repetenda q̄ ē ī Rº p ipm. ♮. quadrū cātat. Nam finis
vsus cū pncꝰ repetende vna et eadē ꝯseqntia esse dz. vt
est Rm. Delectare ī dno. Nā eiꝰ repetenda ī d. acutū īcipit.
et p. ♮. quadrū cantatur vt hic īfra pz. /

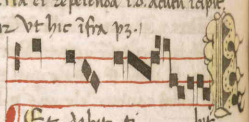

Et tunc finis uer
sus cantari debet ēt
per. ♮. quadrum vt
hic īfra patet. /

Et dabit ti bit

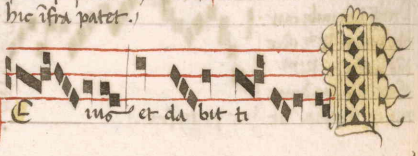

E ius et da bit ti

~: Per. b. rotūduz :~

¶ Per. b. rotundum aut debet fines ipi cantari cum repetenda que est in Rº p ipm. b. cantat. ut est in Rº. Ecce dns veniet / cum multis alijs ut hic infra patet. /

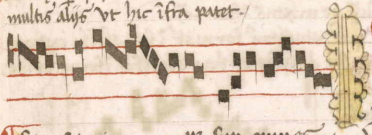

¶ Maz si finis cantaret p. ♮. quadrum non esset

¶ Et in peri um sup omnes. / cadm consequentia cum repetenda. q p. b. rotundum necessario modulat. sz duritia tonj aspa et in iocunda. ut ibi bn pt pbabilr intueri. Ergo bn dcm est q aliqui tales fines debent per primum. b. cantari. aliq p sedz. ♮. necessario modulari. / De

Quintus tonus het principia / principijs quinti tonj. / c. 14.
ppa quatuor. s. F. et. G. graue. A. et. C. acutum et vnum in ppriu. s. D. graue. ¶ Incipit aut in. d. graue ut est Rm. pacifice loqbant. ¶ In. F. ut Rm. Bndicam dnm. ¶ In. G. ut com. Intellige clamorem meum. ¶ In. A. acuto. ut Rm. Obsecro dne. ¶ In. C. ut Rm. hodie nobis celorum. ¶ Pnt et eius spes terminare in oibz suis principijs. et in. F. acuto / ac et in. D. graue. sz raro et in ppre ¶ Et notandum est q quintus tonus rarissime descendit infra suum finem. eo q ab infra non het tonum sz semitonium. sz si descendit pt ad. d. graue ut dcm est attingere. et hoc duplr intelligendum est. qa si aliqs cantus huius tonj incipiat in. d. graue. vel in aliqua pte sui ad ipam attingat. et vltra diapason a fine non transeat /

talis cātus dicet pfcūs sup̄ et īfra. Si vo ad ipm. D. attingat et vltra diapason afine ascēdat. dicet plusq̄ pfcūs sup̄. et mixtus īfra. ꝛc. De Sexto tono.

Sextus tonꝰ format ī suo ascēsu ex tcia spē diapēte et tcia diatesson īferius. vt hic.

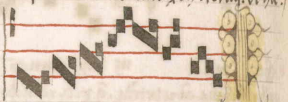

In descensu vo eiꝰ ex quarta spē diapēte et tercia diatesso inferius et comuī vt hic īfra pz.

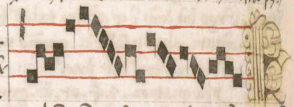

Quare aūt sic format. et quo cātari debēt per. b. rotūdū. an p. ♮. quadrū ro eadē est q̄ de suo autētico data ē.

Sextus tonꝰ ht pncā vsitata De pncipijs sexti toni. ta. s. C. D. et F. graue. Incipit aūt ī C. ut. Rm̄ tradiderūt me ī mānibz. In. D. ut ītroitꝰ Sacdotes dei. In. F. ut Rm̄. Aspiciebā ī visu noctis. Pōt ēt hēre pncm̄ ī. G. graue et ī. A. et ī. b. pmo. acuto. lz nō sint ī vsu in cātibus Gregorij. Pūt eius spēs tmīare ī oībus suis pncipijs. et ī. g. graue. et ī A. acuto. et ī. b. pmo. et ī. C. acuto.

De septimo tono. Capl̄. 18.

Septimus tonus format ex quarta spē diapēte q̄ sursuz ē tendens incipit ī. G. graui. Et ex pma

spē diatesson supius. atq; īfra fine adito tono sup̄ et īfra
ei⁹ p̄fectio īvenit vt hic īfra pz.

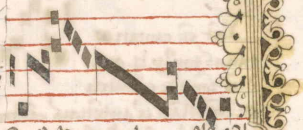

Debet nāq; cantari sep
timus ton⁹ semp p. ♮.
quadrū. cuius rō est q̄r
si p. b. rotūdū cātaret
tūc nlla ēēt essentialis
diferētia īt ipm et pmū esset. Nam ambo ex eisdē spēbz
diapēte et diatesson formaret. Protēa nō ē aliquis ton⁹
cui ī sui ascēsu possit applicari. 4ª. spēs diapēte n̄ huic
et suo subiugali. De principijs septimi toni. C. 19.

Septim⁹ ton⁹ ht pncipia ppa. 6. s. F. et. G.
grave. A. acutū. ♮. sedm. C. acutū et. D. acu
tū. Incipit ei ī. F. gravi vt offr. Portas celi. In. G.
vt introit⁹. Puer natus. In A. vt introit⁹. Eduxit
eos dn̄s. In. ♮. acuto. sedo vt an̄. Dixit dn̄s dn̄o meo.
In. C. acuto vt an̄ Benedicta filia. In. D. vt an̄t
Sit nom dn̄i bn̄dictū. pnt aut ei⁹ spēs t̄minare ī oībz
suis pncipijs. et ī. E. et ī. G. acutis. De octauo tono. C. 20.

Octauus ton⁹ format ex. 4ª. spē diapēte. q̄ incipit
ī. G. grave. et extēa spē diatesson q̄ īcipit ī. C.
acuto deorsū tendēs. q̄quidē spēs eidē et eius antētico
comis ē. lz sepius ī
ipo octauo ponatur
vt hic patet.

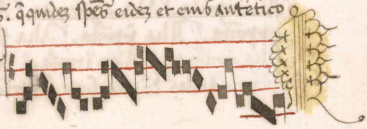

Item ex eadem quarta spe diapente et prima spe diatesson in ferius que incipit in. G. graue deorsum tendens vt hic patet.

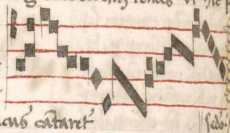

Debet enim cantari octauus tonus per. ♮. quadrum rone de eius antetico dca. Nam si eius antetica cantaret per b. rotundum simul esset primo. Iste eadem rone simul esset sedo.

Octauus tonus habet principia. De principijs octaui toni.

propria quinque. s. D. F. G. graue. A. et. C. acutum. et vnum plusquam perfectum. s. C. graue. Incipit aut in. C. graue vt offert. Elegerunt apli. In. D. ut Rm. Iurauit dns. In. F. vt Rm. Merito hec patrum. In. G. vt Rm. Viri sci. In. A. acutum vt Rm. Orauit iacob. In. C. acuto ut an. Ecce ancilla dni. Possunt aut eius spes terminare in oibus suis principijs. et in. ♮. sedo et in. D. acuto.

De spebus diatesson et diapente quo in tonis ponite nominentur.

Visso et declarato de tonis. s. quo per spes formentur videre oportet de ipis spebus quale nominentur. Vbi sciendum est. quod sperum diatesso et diapente. Alia principalis. Alia terminalis. Alia propria. Alia comis. Alia simplex. Alia composita. Alia agregata. Alia disgregata. Alia apposita. Alia preposita. Alia subposita. Alia continua. Alia connexta. Alia intensa. Alia remissa dicitur.

Principalis dicitur illa siue diatesson. siue diapente. que

poit i principio alicui toni. Terminalis dr illa q
poit i fine vt hic

Propria dr
illa que prope
in autentico siue in plagali consistit vt sup pz.

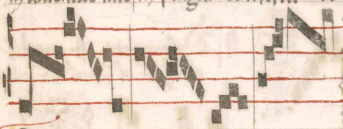

Comunis que poi pot et i autetico et i plagali. lz
ut dcm sit q sepius in plagali vt hic supi ostensz est.

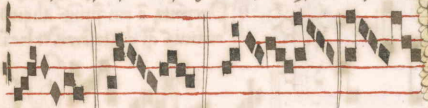

Cois primi et secundi. Cois Tertij et quarti. Cois Quinti et sexti. Cois Septimi et octaui.

Simplex que simplr per se stat vt hic iferius pz.

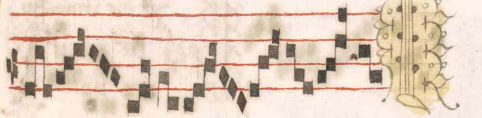

Composita q̄ particulariter ꝯficit ex duabus.

Agregata que agregat omēs sonos suos in vno ĩteruallo. vt hic infra pz.

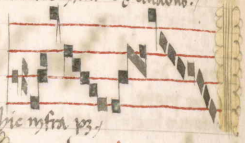

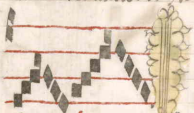

Disgregata est que disgregat eius sonos. vt hic pz.

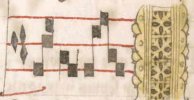

Aposita que appoit sup altera. vt hic ĩfra pz.

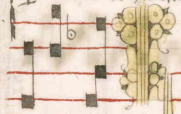

Prepoita ē cui ꝓpoit aliquid minus q̄ diateseron. vt hic ĩ pz.

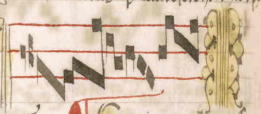

Suppoita ē cui suppoit aliquid minus q̄ diateseron. vt h̄ infra pz.

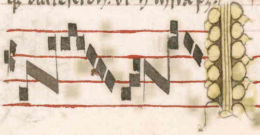

Continua est que fit ex vno interuallo. vt hic ĩferius pz.

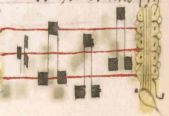

Comixta est cui additur alia species vel minus secundum id quod additur competit proprie alteri tono / et non illi cui additur. et tunc talis additio comixta dicitur. ut hic infra patet.

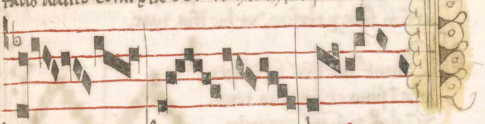

Hec species primi comiscitur sexto. Hec species primi comiscitur quarto. Hec species primi comiscitur tercio.

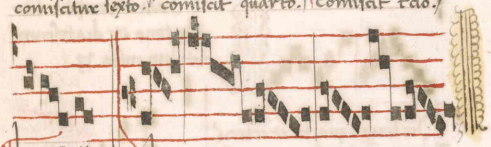

Hec species primi comiscitur septimo. Hec species primi comiscitur quinto. ut hic supra patet.

Ex hiis colligere possumus quod quilibet tonus potest cuicumque alteri comisceri. et huius gratia cantari. et per .4. quadrum et per .b. rotundum. licet non proprie. ut superius dictum est. Intenssa species dicitur illa que fit per arsim. ut hic infra patet.

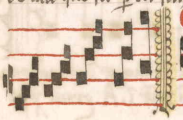

Remissa que est per thesim ut hic in patet.

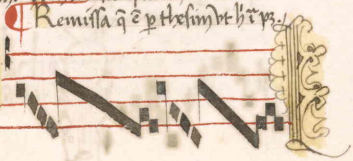

L

De ĩtuptoĩbus p̃me spẽi diapẽte et qũo et ĩquibus tonis cadat ꝓp̃e intupta. Capl̃z. 23.

Prima ĩtuptio diapente fit ex oĩbꝫ suis sonis sine per arsim sine ꝑ thesim. vt hic ĩfra pate.

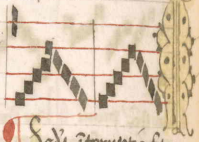

Ponit hec spẽs sic ĩtupta ꝓp̃e ĩ p̃mo et ĩ octauo tono. Si ĩ aliq̃ ponat̃ comixta dicetur vt hic ĩfra pz.

Sed̃a ĩteruptio fit ex tono et diateseron vt hic infra pz.

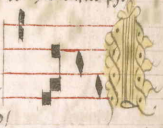

Hec semp ĩ quarto. et ceteris vo comixta. 3ª ex tono et sẽi ditoĩo. hec ꝓp̃e ĩ quarto et sedo comixta ĩ ceteris. quarta ex diateseron et tono. vt hic pz.

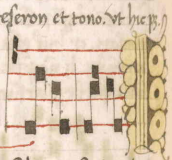

Hec spẽs in sedo ꝓp̃e et raro ĩ p̃mo. q̃nta ꝯstat ex sẽiditono cũ ditono. vt hic pz.

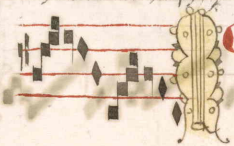

Hec ĩ p̃mo et ĩ octauo tono. et si poĩt ĩ. A. graui ꝓp̃e

ī sedo. ¶ 6ª. extono et semitoīo et ditono. vt hic pz.

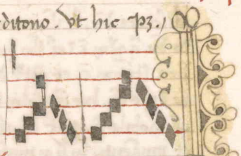

Hec spēs raro ī p̄mo et sepe ī sedo et ī octauo. aliqn̄ ī quarto et sexto. ¶ 7ª. ex semiditono et duobus tonis. vt hic pz.

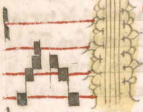

Hec spēs in p̄mo et ī octauo et aliqn̄ in sexto. si vo locet in. ꝟ. graui ī sedo. ¶ 8ª. q̄ fit ex vno ītervallo. vt hic patet.

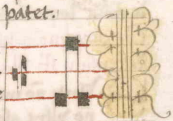

Hec spēs semp ī p̄mo aln aut ī 4º.

Sed notādum ē q̄ spēs diapente que fit ex vno ītervallo q̄cūq; sit illa est auctoritatis tante. q̄ si ī vno cantu bis ul' ter repcussa fuit q̄tūcūq; tal' cant⁹ descendat. et si nō ascendat ultra diapente a fine suo tal' cant⁹ autēticus dr̄. vt est R̄m. Sint lumbi vri p̄cinti. et similes. Idemq; dicim⁹ de oībus alijs tonis. De ītruptioībz aliarū spēr̄ nil aliud ītendim⁹. n̄ q̄ ītrupte ī auctenticis ī plagalibz poī pnt p̄t q̄ illa q̄ fit ex vno ītervallo. vt dictū ē. Quid sit q̄titas ī plana

Liber sext⁹ musica. c. p̄mus.

Ostensso supi⁹ de tonis quo p spēs formet et quo ipi sedm q̄tī ascēsus et descēsus ppis noībus nominent. nūc aut videre opportet quid sit q̄titas ī musica. vbi sciendum ē q̄ q̄titas ī musica alia ɔtinua. Alia

discreta dr. ¶ Continua eiz qtitas i musica e q magnitudo dr q qdm e i ei sbo hoc e i sono. Na cu aliqs sonus e musica statim e. et qtm durat sonus / tatuz qtitas ctinua ee i ipo dr. hoc eiz solm e no pmaens et mobile. et i hoc qd mobile e cpat cu astrologia / q qdm e de sbo mobili et pmaenti. In h q musica e in sbo no pmaneti cpat cu geometria q e de sbo no pmaneti sz i mobili. s. de terra.

¶ Discreta aut e qtitas q multitudo dr i musica e q de nuor pportioe tractat. et i hoc cpat cu arismetica q de nuis loquit. et h de qtitate sufficiat ibi dicta.

De cantibus q pp eorz ascensuz st auctetica / et pp eorz descensum st plagales. capitlm sedm.

Sunt no nulli cantus q a fine eorz ad diapete et no vltra ascendut. et p tale itruptioez qd i auctetico e i plagali cade no pot / nec ifra a fine aliqd descedut. nec hnt diapete ctinua. nec vtut diapente comm q plures i vno catu repesa facit ipz sbiugalez / ut supi dcm est. Et nus talis cantus cui atribui debet auctentico / an plagali. dicim q tales cantus iudicadi st p cordam eorz. videlicet sic. q si note q st sup eorz corda st plures qz ille q st ifra. auctenticus erit. et e cuso. Et nota q note q st i corda poite no debet csupioibz nz iferioibz nuari.

¶ Corda nāq; p̄mi et ei⁹ plagalis est. F. graue. ¶ Tercij et ei⁹ plagalis est. G. graue. ¶ Quinti et eius plagal' ē. A. acutū. ¶ Septimi et eius plagalis ē. ♮. sed; acutū. qo Sed dicet aliqs vnus cant⁹ format ex spēb; comib; diatesson et diapente. puta sic. q p has nō poterit iudicari. Itmq; ī notis sup̄ et īfra cordā poītis eq̄litas īueīt qd erit talis cant⁹. Dicim⁹ q plagalis. x. .q. .s.

¶ Cui⁹ rō ē. qa quilz auctēticus gliscit ad suā pfōnez. vl' ad ptē eius ascendē. et si hoc facē neqd ob sui breuitatē semp ī eo st aliq spēs vl' ptes ipar. p quas ip̄z possum⁹ auctēticū iudicare. vn̄ ē hec antiphoa.

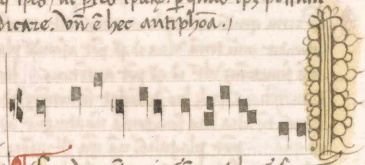

¶ Primū eīz ei⁹ ē ps p̄me spēi diapēte q nūq; ī plagali cadit ut s̄ de ītuptiōib; est ōnsum. ¶ Fundamēta eius, ī motibus scis. ¶ Itm dicet aliqs equalitas ī spēb; et ī notis ē ī vno cantu. q quilz ascendit vltra diapente a fine semiditoīuz simīlēq; ab eodm fine semiditonū descendit, hic cantus erit auctēticus an plagalis. Dicimus q ī tali cantu ɔsiderādus ē ascensus et descensus. et si ascensus ē maior q̄z descensus ultra id qd pōt plagalis auctenticus iudicat. et eɔtrario vt in p̄ntibus patet exemplis. .a. .s.

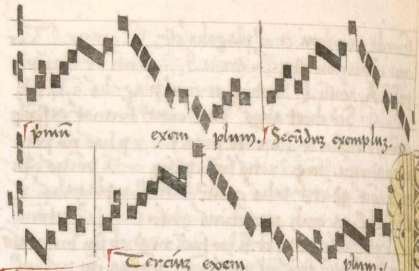

Primi quidē exmpli cantus est auctēticus. quia ascendit unū tonū vltra id qd pōt ascendē plagal. et nō descēdit nisi semitoniū vltr id qd pōt autēticus. Item sedi ex cātus ē auctēticus. qr lz bis descēdat semitoniū ad qd nō pōt auctēticus tn alia duo semitonia nō atingūt ad magtudinē toni. ad quā nō pōt plagalis. nā ipa st minora qr enarmonica est qd Sed dices cantabit p. ♮. quadrū. Rūsio Tunc dicim qr qd qd ascendit sup. b. primū acutū ē de sba primi toni et nō sedi. Naz ut sup dcm ē. sedus semp p. b. rotūdū dz neccio modulari. Tertij ex cantus ē plagalis. qa ta semitonia ad q descēdit tonū excedūt ī vno diesi. Nā ta semitonia enarmonica sex dieses ꝯtinet īclusive. vnus aūt tonus ꝯtinet solm quoq. et sic ī oībz cantibz st adūtende regule sup dcē. De pausis quo debeāt fieri seu figurari ī cantu plano. C. 3.

Sequit videre de pausis. s. quo ī cantu plano debe

ant figurari. Naz sunt aliqui pro sue libito voluntatis absque
lege et distinctionum ratione speciem est ipsas in cantibus figurant.
non advertentes quod sic sunt diversi modi sine toni. sic sunt diversa
principia distinctiones species pneume et finales. Naz modos per
species indicamus. et species per distinctiones agnoscere nos oportet.
Signa enim que habent distinguere species inter se. sunt linee protrac
te infra per spatia. et lineas que pause dicuntur. Ubicumque enim
pausa fit innuit nobis dessistere a cantare. Et hee pa
use debent distinguere species et ipsas diversificare secundum quod
in diversis tonorum cantibus ordinantur. pneume dicuntur ille
que in uno quoque modorum diverse existunt. que quidem ponuntur tam circha
primum quam circha medium. quam et circha finem. Unde quod semper
terminantur in finali. ubi terminare debet cantus in quo posite sunt. per
ipsas quoque satis sedet auditum post tonum cognosci. Nam secundum
ysidorum pneuma est coniuncto notularum in quolibet modorum quod
cantum format distinguit copulat et concludit. sed quia
species et pneume supradicte sunt ex diversis notularum nominibus
constitute. ideo videre necesse est de signis per que notarum figu
ratarum in cantibus nomina cognoscamus. que quidem claves
vulgariter nuncupantur. De Clavi quid sit et quot. C. 4.

Clavis est reservatio notarum in cantu quolibet signatorum.
Clavis sicut per clavim reservatur ostium ad conservanda que
intra ostium sunt. sic per clavim in cantu ipse reservatur cantus. et
conservantur notarum nomina. et ab invicem esse distincta cogno
scimus. Et tales vulgariter usitate sunt due. s. F. grave. et. C.

acutū. ꝑ ipāꝝ aūt discretā repositiōez ꝑ lineas pōt oīs
cantus cuiꝰcūq; sit tom rōnabilr collocari. Distāt eīz
ab īnicez ꝑ diapēte. ¶ Naz. F. ī graubus. C. ī acutis
ꝯstituta sr. Qō Sed dicet aliquis. Quid ē vox grauis.
acuta. et sup acuta. solūtio Dicim' ꝙ vox grauis dr illa
q̄ īqualz uoce humana ꝓpinquior est scilētio. q̄ qdez
format ī voce pectoris q̄ ē inferior resonatio. et ma
gis ꝓpinqua ē cane pulmōis a qua ꝓcedit vox. et iō dr
grauis. quia ī illo inferiori loco ꝑmitus ē fōmata. et ta
les ī ꝯstitutiōe man' sr septem. s. A. B. C. D. E.
F. et G. graubz. ¶ Acute dnr eo ꝙ acutū reddūt
sonū respectu grauiū ꝑdcāꝝ. formāt ēi ī supiori
loco. s. ī voce guttoris. et iō sup illas sonū reddūt.
et tales sr silr septē. q̄ nō sr a ꝑmis graubz nōibz dif
ferentes. ¶ Sup acute dnr eo ꝙ sup acutas ꝑdcās sonū
reddūt. Et rō est quia formāt ī excelsiori loco. s. in
voce capitis. et tales sr. 4or. s. A. b. ♮. C. D. ¶ Est
eīz alia et adiūcta. s. E la. ut ad ꝑfectōm ꝑncipij
qd ī G. sol. re. vt acuto īcipit ꝯpleam'. ¶ Et notādū
est ꝙ ī una quaq; humā voce quātūcūq; ascendē possit
et descendere. vl' qm̄cūq; ascensus ul' descensus penuriā
patiat. Hec voces graues acute et sup acute neceiō
distinguūt :- Nomīa grauiū et acutaꝝ cordaꝝ ꝓut
a phys fuerūt ꝑmitus adīuenta pz ī seqntibus.
¶ A. prolambanos / ♮. ipateypaton / C. paripateypaton.

D. licanos ypaton. E. ypate meson. F. paripate meson.
G. lichanos meson. A. meson. B. primū tricesmemenon.
C. parancte sinemenon. D. netesi nemenon. ♮. sedm
parameson. reuertere ad ♮. acutū. C. trice die zemonon.
E. netredie ceumenon. F. trice ypboleon. G. para
netey pboleon. A. nectey pboleon. De musico et cantore. C. 4.

Musicus dr̄ ille testa boetio. cui adest facultas
sedz speclatonez et rōez ipius scie musice de
mois ac rithimus deqz gnibz cantilenarū. Omis
ei ars seu oīs disciplina honorabiliorē nālr hēt rō
nez qz artificiū qd manu artificis atqz ope exercetur.
Musicus eiz cognoscit virtutē et rōnez pportonum
musicaliū. et sedm hoc iudicat et nō solm p sonum.
Cantor vo est sic īstrumētuz qddam ipius musici
i q istrumēto opat artifex. s. musicus praticādo
ea q iam p rōnez cognouit. Est itaqz musicus ad
cantorē sic iudex ad pconez. Nam iudex ordinat et
p pconē pconizari mādat. Sic et musicus ad cātorez.
Nam musicus cognoscit sentit disnit eligit ordi
nat et disponit oīa q ipam tangunt sciam. et
p cantorez iubet tāqz p suuz nūtiuz pticari. Et
hec de musica plana dicta ibi sufficiant. Explicit.
Explicit lucidariuz Marcheti de padua quod scri
psit dōr Johannesfranciscus de papia monachus
venerabilis cenobij sci Georgij de venetijs. 1465.

Hic continetur manus greca latina atq; ꝯpūti.

A	pro	G.Γ.	ama vt.	Re mi sol
B	de	A	Re	vt mi fa la
C	nos tri	♮	mi	Re fa sol
D	de pro	C	fa vt	vt mi sol la
E	ad de	D	sol re	Re fa la
F	nos tri	E	la mi	vt mi sol
G	te pro	F	fa vt	vt re fa la
A	ad de pro	G	sol re vt	Re mi sol
B	nos. ♮. de	A	la mi re	vt mi fa la
C	te nos tri	b	fa ♮. mi	re fa sol
D	ad te pro	C	sol fa vt	vt mi sol la
E	ad de	D	la sol re	Re fa la
F	nos tri	E	la mi	vt mi sol
G	te pro tri	F	fa vt	Re fa la
A	ad de pro	G	sol re vt	vt mi sol
B	nos. ♮. de	A	la mi re	Re fa la
C	te nos	b	fa ♮ mi	
D	ad te.	C	sol fa	
		D	la sol	
		E	la.	

Ad te nos de pro tri.
vt re mi fa sol la.

Ex tractatu magistri Johannis de muris de p̄tica arte mensurabilis cantus.

Quilibet ĩ arte pratica mẽsurabilis cantus
erudiri mediocĩter affectans, ea scĩbat diligẽ
ter q̃ secũt sumarie ꝯpilata sedm̃ magistrũ
Johem de muris.

Quinq; sũt ptes plationis. vz. Maxima ■ longa
■ brevis ■ semibrevis ♦ et minima. ut hic. ♦.

Maxima pfcta valet tres longas sive de mo pfco sive
de mo ĩpfco. si longa sit. de mo pfco maxima pfcta vz
nouẽ tempora. si ĩmpfcta sex. vt hic pz. ■ ■ ■
■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■

Maxima ĩ pfcta valet duas longas. sive sit de mo pfco sive
de mo ĩpfco. Si de mo pfco valet. 6. tpa. si de mo ĩpfco. 4or.
vt hic ■

Ex hys infert q maxima pot esse pfcta. longis exntibz
ĩpfectis. et eqs. Maxima pot ee ĩpfecta longis exntibus
pfctis. longa ĩ mo pfco valet tres breves. In mo ĩpfco duas
vt hic. ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■. Brevis ĩ tpe pfco va
let tres semibreves. In ĩpfco valet duas. vt hic ■ ♦ ♦ ♦ ■
■ ♦ ♦ ■ Semibrevis ĩ maiori platione valet tres mini
mas ĩ minori duas vt hic ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ Nota q
duplex ẽ mo. s. pfectus et ĩpfectus. pfectus qñ vz longa
tres breves. Inpfectus qñ vz duas. Nota q duplex
ẽ tpus. s. pfectu et ĩpfectu. pfectu qñ brevis valet tres
semibreves. Impfectu qñ vz duas. Exempla patet exp
dctis. Nota q duplex ẽ platio. s. pfcta q̃ vocat maior

et ĩpfca q̃ uocat̃ mĩor. pfca sine maior platio ẽ qn̄ sẽibre-
uis ualet tres minĩas. ¶ Inpfca sine mĩor platio ẽ qn̄ sẽibre-
uis vz duas mĩas. Ex̃ patent ex p̃dcis. ¶ In sup̃ ẽ notãdũ
q̃ oĩs nota pfca pot ĩpfici. et ĩpfca pfici. Inpfici p abstrac-
tionẽ t̃cie ptis sui ualoris. pfici p addcõm medie ptis sui
valoris. Nam pfcõ ꝯsistit ĩ nũo t̃enario. Inpfecõ in binario.

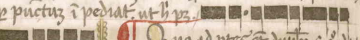

Maxima pfca ĩ toto et ĩ ptibz pot ĩpfici duplr. vz q̃
ad totũ et q̃ ad ptes. ¶ Q̃ ad tõm duplr. s. apte ante
et apte post. ¶ Apte ante qn̄ ea p̃cedit sola longa. apte p̃
qn̄ ea sẽr sola longa. ul̃ 4or. ul̃ 7m. ul. 10m. longe ul̃ earũ
valor. tũc p̃ma ul̃ eius ualor ĩpficit maximaz p̃cedentez
nisi p punctuz ĩ pediat. ut h̃ pz. [illegible]
[illegible] ¶ Quo ad ptes et duplr. s. q̃ ad ptes
ppinq̃s. et q̃ ad ptes remotas. p q̃ notãdũ ẽ q̃ ps ppinqua
alicuius tocius ẽ illa ĩq̃ ipz tõm ĩmediate diuidr. sic maxĩa
rũ ptes. ¶ Ptes ppinque sũt longe longarũ. breuis breuiũ
sẽibreuis ꝛc. ¶ Ptes remote sũt ptes remote ppinq̃rũ. ¶ Re-
motiores sũt ptiuz ppiquarũ. ¶ Maxĩa igr̃ q̃ ad ptes ppiq̃s
pot ĩpfici duplr. s. apte ãn et apte post p abstractiõem
t̃cie ptis. cuiuslibz ualoris ppiq̃ ptis. ul̃ alterius earũdẽ.
¶ Et sic silr̃ q̃ ad ptes remotas p abstractõm t̃cie ptis. ul̃ ua-
loris cuiuslibz ptis remote. ul̃ alterius earũdẽ ꝛc. ¶ Et ita
suo mõ pot ĩtelligi de longis. breuibz. et sẽibreuibz. Ex̃ ita
patebũt ĩferius. Et p̃dcis et ĩfrascriptis nota has duas
reglas. ¶ Prima 2a est q̃ longa ãn longã ĩmõ pfcõ

semp ē pfecta. Et breuis ante breuē ī tpr pfecto similr ē pfecta. Et
semibreuis ante semibreuē ī maiori plicatione semp ēt ē pfecta vt hic
pz. Secunda regula ē q̄ quocumq; aliq̄ nota dz ipfica opz
q̄ ea ī mediate sequat nota maior vl minor ī forma vl ī paussa ꝛ
maioris vl minoris forme. qa similr ante similē non pot ipfici.
vt hic. Tercia regula
ē q̄ qn post longam de mo pfecto sequntur due breues vl tres
tm. nlla sola breuis precedente aliq̄ possit ipfica pfecta ē. n puncti
diuisionis ponatur ī pma breuē vl aliam. vl alias sequntes. Nam
tunc pma breuis imperfiat longam precedentem. Et idem ē ī intelli-
gendum de breuibz tpis pfecti ꝛ semibreuium. Et de semibreuibus
maiorum plicationis ꝛ minorum. vt hic.
Quarta regula ē q̄ qn ī duas longas
remanet sola breuis pfectione ꝯputata. tunc illa ipficiat pma
longa. s. precedentem. n p puncta aut alter ī pediat. Et idem ē
de semibreui ī breues. et de mia ī semibreues. vt hic.
Quinta regula ē
qn una sola nota debet reduci ad pporione locum que pot here.
vt hic.
Sexta regula
ē q̄ omis nota q̄ imperfiatur. ipfiatur appinquiori vt hic ī pz.
Septima

2ª ē q̄ q̄n ī ueniunt due note simul sole. ille nō debet ptm
s̄ simul ꝯputari vt hic

Alt'ius notādū est
q̄ q̄n aliqa nota īpficit a pte ppīqua ul' ei' ualore. hoc
fit rōne tocius. sine q̄ ad tōm. sine a pte remota. ul' apti
bus remotis. nō tm̄ ualentibus vnā ptē ppīquaz. hoc ē
q̄ ad ptē ppīquaz. ul' q̄ ad ptes ppīquas. Iterū notā
dū ē q̄ qcquid īpficit a tcia pte īpficit. Ex q̄ seqt
q̄ qqd est diuisibile in tres ptes eqles pōt īpfici a tcia pte.
Et q̄ciēsq̄ diuidi pōt ī 3es ptes equales pōt īpfici ab
illa tcia pte. et īpficiēs pōt ppōni et post poni illi q̄
īpficit iuxta libitū uolētis. s̄uata tn̄ hac 2ª. q̄ nulla
nota pōt īpfici an̄ sibi simile. s̄ bn̄ an̄ minorez ul' ma
iorē. ut supi' dcm̄ ē. Seqt̄ et exp̄missis. q̄ semibreuis p
latōnis maioris pōt īpfici ab vna mīma pcedent ul' se
q̄nte ut hic

Breuis mō. q̄ nō est
diuisibil' ī tres ptes
īpfcā mīoris plātōnis nō pt īpfici aliq̄ equales.
Breuis impfcā maioris plationis pt īpfici ab vna
mīma pcedēte ul' seqnte. q̄ ad ptē vnā. et adnabz mīmis
q̄ ad ābas ptes vt hic

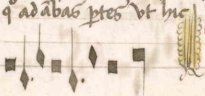

Breuis īpfcā mīoris pla
tiōis pt īpfici ab vna sēi

breui vl' aduabus minimis. et hoc q° ad to^m ut hic ĩfra pz.

Et notaduz q̄ quidaz cantores. s. Guliellm⁹ de mascādio et nō nlli aly impficiūt breuē pfcāz mīoīs platōis ab vna sola mīma. Et breuē ĩpfcāz maioris platōis a duabz mīmis siml' seqntibus vl' pcedētibz ut hic

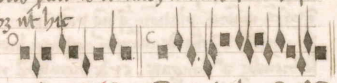

Et dicūt illi ibi mutare qualitatē. Cupiūt eīz ibi breuē pfcāz mīoīs platōis ac si eēt breuis ĩpfcā maioīs platōis. et eq°. breuē maioīs ĩpfcāz platōis. ac si essz breuis pfcā mīoīs platōis. Breuis pfcā maioīs platōis pōt ĩpfici ab vna sola mīa pcedente vl' seqnte. et hec q° ad vnā ci⁹ ptez. et aduabus mīmis vna pcedēte et alia seqnte. q° ad duas ptes vt hic.

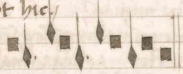

Vel ambabus seqntibus vl' pcedētibz vt hic

Vel atribus mīmis vl' earz ualoē q° ad to^m vt hic ĩfra.

Et aquatuor mīmis vl' earz valoē quo ad

ad totum. et q° ad vnam partem vt hic

Et a quinque minimis vel earum valore quo ad totum et ambas partes remanentes vt hic.

Et non potest plus imperfici. quia non remanent ei nisi valor. Breuis imperfecta minoris prolationis quam non potest imperfici ut dicitur. Et quicquid de imperfectione est dictum de minimis respectu breuium intelligatur. de semibreuibus 2ⁿ longarum. et de breuibus 3ⁿ maximarum. et quod dictum est de semibreuibus 2ⁿ breuium. intelligatur de breuibus 2ⁿ longarum. et de longis 3ⁿ maximarum. Vnde sic dare longam imperfectam valentem duas semibreues valentes 4ᵒʳ minimas. sic est dare longam valentem duas breues valentes 4ᵒʳ semibreues. et maximam valentem duas longas valentes 4ᵒʳ breues. sic est dare breuem imperfectam valentem duas semibreues valentes sex minimas. Et sic est dare longam imperfectam valentem duas breues valentes sex semibreues. Et maximam imperfectam valentem duas longas valentes sex breues. Et sic est dare breuem perfectam valentem tres semibreues valentes sex minimas. sic est dare longam perfectam valentem tres breues valentes sex semibreues. Et maximam perfectam valentem tres longas valentes sex breues. Et sic est dare breuem perfectam valentem 3ᵉˢ semibreues valentes nouem minimas. Sic est dare longam valentem tres breues valentes nouem semibreues. Ex quibus

pdcis sufficiet hēt quō maxīe et longe post īpfia.
tn̄ videāt ex q̄ sequūt. Et pmo de longis impfcis mō
et tpr ut hic et maiori platiōe.

Item de longis īpfcis mō.
s̄ pfectis tpr ut hic īfra

Item de longis pfcis mō.
sed īpfcis tpr ut hic infra.

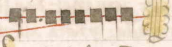

Item de longis perfcis
mō et tpr ut hic īfra

Sequūt ex quō maxīe post
īpfia. et pmo de maximis
īpfcis quarū longe st pfce ut hic.

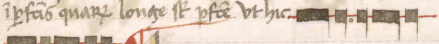

Item de maxīs pfcis quarū longe
sūt et īpfce ut hic

Item de maxīs pfcis quarū longe st et pfce ut hic īfra.

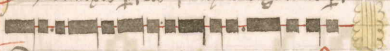

Et pdcā de impfcōe notarū sufficiāt. Seqt de alt'atōne

Alteratio īmusica ē ppij valoris sedm note formā
duplicatio de qua tales dant regle. Pma
rā ē q ōis nota. pt alt'ari an̄ sibi simile nec ante ma
iorē se. Seda rā ē q omīs nota pōt alterari an̄ pxiā

maiorē se. sic minima an semibreue vl' an pausaz longe.
et longa an maxima et no alt'. ¶ Tertia 2a ē q̄nq̄
it' duas longas de mo pfco vl' pausas longar. vl' it' pūc-
tū et longa ī ueniunt' due breues sine pūcto ī medio. sed'a
alt'at'. i. valet duas breues. Similr qn ī ueniunt' due
sēibreues it' duas breues de tpr pfco. vl' it' pūctuz et
breuē. sed'a alt'at'. i. valet duas sēibreues. Idem ē de dua-
bus minimis it' duas sēibreuenes de maiora platione.
Naz q̄nq̄ remanet due sine pūcto. sed'a ē alterata.
¶ Et ē notāduz q̄ nota alt'ata pot ī pfia apte ante. Ex-
patet
hic.

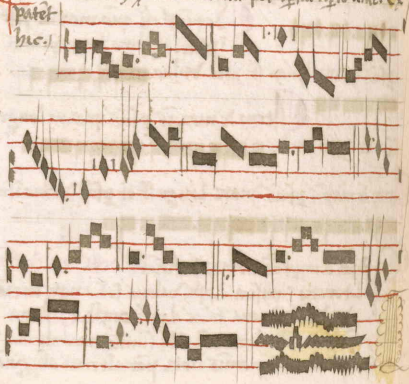

~: Nota q̄ duplex :~

Nota q duplex ē mīma. sēibrenis brenis et lōga. s. recta et altera. Recta qn̄ simplr̄ poit̄ pro valore sui forme. Altera qn̄ pduplex. Itē notandū q qn̄ aliqua nota altat̄. hc̄ fit cā pfcōis. s. ut pfcō cōpleat̄. Unde brenis altat̄ ad pficiēdū mōnz. semibrenis ad pficiēdū tpus. Et mīma ad pficiēdū platione. et hec de altatiōe sufficiat. Sequitur de puncto.

Duplex ē pūctus. s. pfectiōis et diuisiōis. Pūctus pfectiōis pficit longā ī utraq mō. brenē ī utroq tpr. et sēibrene ī utraq platiōe. Pūctus diuisiōis ipficit longā diuidēdo brenes. et ipficit brenes diuidendo sēibrenes. et ipficit sēibrenes diuidendo mīas; Vn̄ uidendū ē p quē ul' quō cognoscit̄ pūctus pfectiōis a pūcto diuisiōis. Cū unus heat pficere figuras et alius impficere, ut dcm̄ ē. Qn̄ pūctus poit̄ post lōgā pfectiōis ēē dr̄. qn̄ vo post mīmaz diuisiōis ēē dr̄. Et triplex ē diuisio. s. mōi. tpus. et platiōis. Itē nō q si pūctus ponat̄ īt̄ duas brenes diuidit modū. nisi forte brenes ille forēt de tpr ipfcō. p' quas ul' an̄ quas repit̄ aliqua sēibrenis sola q̄ p sincopam reducēt̄ ad dcāz brenez. pūcto pfectiōis pūctata. Si aūt pūctus ponat̄ īter duas sēibrenes p diuisiōe tpus assignatur. nisi forte ille sēibrenes eēnt de mīori platione p' qs ul' an̄ quas īueniret̄ aliq̄ mīa sola q̄ p sincopā reducēt̄ ad dcāz sēibrenez pūcto pfcōis pūctata. Et hic

de punctis sufficiat studere volentibus. Ex de predictis punctis.

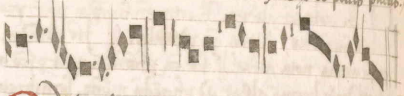

Quum duplex sit tempus et plato ut supra dictum est. videndum est per quem distinguntur. Unde quadrangulus cum tribus tractis ponitur pro modo perfecto ut hic cum duobus pro modo imperfecto ut hic patet ex de ambobus.

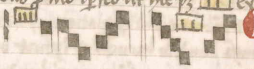

Item circulus ponitur pro tempore perfecto. Item semicirculus ponitur pro tempore imperfecto. Item si in circulo vel in semicirculo inveniuntur tres puncti maioris plationis est si duo minoris est ut hic infra patet.

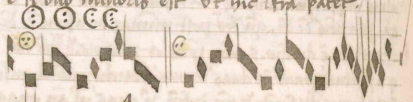

Item maius tempus platio distinguitur et per notas rubeas sive vacuas et per nigras quando in aliquo cantu variantur. Unde si in aliquo cantu reperiantur longe nigre rubee vel vacue. nigre sunt modi perfecti. et Rubee vel vacue imperfecti ut hic infra patet.

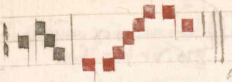

Item si breues inueniant nigre rubee ul' uacue. Nigre sunt tpis perfecti. et rubee ul' uacue tpis imperfecti vt hic infra pz.

Et semibreues nigre sunt maioris plationis.

rubee uel uacue minoris vt hic infra pz.

Item in coloribus sub scriptionis. pausis et signis. perfectum distinguitur ab imperfecto et etiam cognoscitur. Item sex sunt modi. Primus modus procedit ex vna longa et altera breui. vt hic

Secundus modus e contrario. s. ex vna breui et altera longa vt hic infra.

Tertius modus ex vna longa et duabus ul' tribus breuibus. vt hic infra.

Quartus e contrario ex duabus breuibus ul' tribus ex vna

longa
vt hic

Quintus ex omnibus longis. vt hic infra.

Sextus ex omnibus
brevibus et semibrevibus.
vt hic infra patet

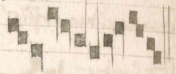

Dicunt aliqui cantum solum esse per quinque modos. et illi
ponunt quintum cum. et sextum loco quinti. De ligaturis

Vnde ligaturarum alia ascendens. alia descendens.
Ascendens quando secunda nota est altior altera. s. prima.
descendens vero e contrario. quando prima nota est altior secunda. Prima
secunda est quod quandoque prima nota est altior secunda. huius caudam sive
tractum a parte sinistra descendente sive fuerit in quadro
sive in obliquo corpore figurata. cum proprietate dicitur. et est
prima nota brevis. vt hic infra

Secunda secunda est quod quandoque secunda nota est
altior prima. et prima habuit tractum
a parte dextra descendentem sine proprietate dicitur. et est prima
nota longa
vt hic patet

Et si prima nota

nō hūt tractū sine pfecōe dr̄. et ē pma brevis. ut hic.

Tertia 2a ē q̄ qn̄cq̄ pma nota fiūt quadra sine obliqa. est altior sedā carens tractu. et sine ppetate dr̄. et est pma longa. ut hic

pz.

Quarta 2a est q̄ ī oī ligatura pma nota hns tractū apte sinistr̄ ascendentē, cū appoita ppetate dr̄. et facit duas pmas ēē seibrenes. ut hic īfra pz.

Quīta 2a est q̄ ī omī ligatura ultima nota descēdens sb penultima ī quadō poita, cū pfectione dr̄ et

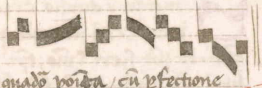

lōga ut hic

Et ī obliq coe figurata. sine pfectiōe dr̄. ē brevis ut hic pz

Sexta 2a ē q̄ omīs nota stans directe sup̄ penultīa hns tractū apte destra, cū pfectione dr̄. et ē longa. et sedz aliqs nocat lōga p appoitaz ppetate ut hic

Septima 2a ē q̄ omīs ultima nō stans alatere sup̄ penultīa sine tractu, sine fiūt quadra sine obliqa. sine pfectiōe dr̄. et ē brevis

vt hic

Octaua r^a ē q̄ ī omī ligatura medie st̄ breues vt hic ī fra. n̄ p̄ma ess̄ cuz apposita ꝓpetate. q̄ tūc sed̄a iret cū p̄ma ꝑ ona breui iuxta quartā r^ā ꝑdic tā.

vt hic

Et hec de ligaturis sufficant

Sincopa ē diuisio c̄cūquaq̄ figure ꝑ ꝑtes separatas. q̄ nūando ꝑfcōnes ad īuicez reddu cūt. et pōt fieri ī mō/ tp̄r/ et ꝑlatiōe. Si aut fit ī tp̄r ꝑfcō/ aut ī ꝑfcō. si ꝑfcō tūc ē reꝑire duas breues sꝑatas/ ul' ualorē ꝑ longa ꝑfcā. q̄ nūando ꝑfcōnes ad īuicez reddūcūt. Si in mō ꝑfcō tūc ē reꝑire duas breues sꝑatas. ul' longā pūcto ꝑfectionis pūctatā. cuius tertia ꝑs ad aliq̄ breuē solaz reddūcit sꝑataz

vt hic p3.

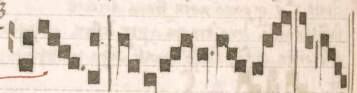

Sincopa si fiat ī tp̄r. aut fit ī tp̄r ꝑfcō/ aut ī ꝑfcō. si ī tp̄r ꝑfcō/ tūc ē reꝑire tres seī breues sꝑatas. ul' ualorē ꝑ breui ꝑfcā/ q̄ ad īuicez nūando ꝑfcōnes reddu

Si i tpr imperfco duas. vl vna breue puncto pfcionis punctataz. cuius tertia ps ad aliquam scibrenez solam redducit separataz.

vt hic

Similiter si i prolatione. aut fit i maiori aut i minori. Si i maiori tunc e reperire tres minas separatas. vl valore pscibrem maioris plationis. q ad inuicem redducunt pfcones. Si i minori duas. vl semibreuem puncto pfcionis punctataz cuius tertia ps ad aliquam minimaz solaz reducit separatam vt hic infra patet.

Et nota. q nunq nota psincopaz dz reduci. ultra pausaz maiorez. sz pot minima ultra pausaz scibrenis vl maiorem. et sic de alijs. lz aliqui dicunt contrariu nescio quo et hec sufficiant de sincopa.

Sequitur de paussa et eius valore.

Paussa dr vocum amissio seu aspiratio mensurata p tot tpra quot fuit spacijs figurata. Cum paussa valz tot tpra qot occupat spatia. sic si tria spatia tenet. 3a tpra valet. si duo tenet spatia valz tpra

duo. si vnū. vnū valet. Et nota maior pausa t'ium
tp̄rz nō ē ponēda. nā alr̄ reduplicari deberet pausa
sedz exigentiā mōi. quere tales dictiōes et ī mensurabi
les. Vlterius nota q̄ pause sēibrevis debēt īcipe alīea
et descendē usq; ad medium spatij. et pausa minīa eq̄o
debet īcipe ī linea et ascēdē ad medium spatij. Et pa
use sēiminimarz fiūt ut pause minimarz ꝯsēicirculo
vt
hic
pz.

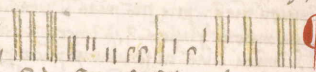

Insuper
notādum
ē. q̄ nō dz poī pausa sēibrevis nz maior n̄ ꝯpleta
plātiōe. nec dz poī pausa brevis nz maior nisi ꝯ
pleto tp̄r. neq; dz poī pausa longa t'ium tp̄rum nisi
ꝯpleto mō. Itez nota q̄ nō possūt pause īpfici nz
alt'ari. et hec de pausis dcā sufficiant.

De diminutione motetorum.

Diminutio motetorz sepe fit ī tenoribus. ēc q̄
notādū est. Pmo q̄ maxīa sepe ī diminutiōe
poīt longa p longa. brevis p brevi. sēibrevis p sēi
brevi. et minima p minīa. Sedo. no. q̄ qn̄ tenor ē
de mō īpfcō. sive fiūt de tp̄r pfcō diminutio ul' īpfcō
fit solum directe p medietatez notarz ul' pausarz. Ter
tio. no. q̄ qn̄ tenor de mō pfcō et tp̄r īpfcō et dimiu
tio fit directe p medietatez sic p longa valēte 3ᵒ breves.
ponūt breves valētes 3ᵒ sēibreves. Quarto. no. ē

Jo. de galladia

q̄ q̄n tenor ē de mō pfcō et tp̄r pfcō diminutio fit
p̄ t'ciū et nō p̄ mediū. naz exempla patēt ī motetis.

Quid sit color in musica.

Color ī musica vocat' similiū figurar̄ vnius
pcessus plures repetita potio ī eodm cantu.
p q̄ nota q̄ nō nulli cantores ponūt dr̄az et talia.
Nam vocant colorē q̄n repetūt eadem voces. Ta
lia vo q̄n repetūt similes figure. et sic fiūt diuisar̄
vocū. q̄ diuisitas lz fuet ī q̄z pluribus tenoribz mote
tor̄. nō tn̄ fuat in ipis motetis. Ex^a patēt ī mote
tis. Et p̄dcā q̄z nis rudia sufficiāt ī arte pratica
mēsurabilis cantus volētibz ī troduci. Gātias deo
refferam' nr̄o. Explicit ars cantus mēsurabilis
sedz magistrū Johanez de muris. quā scripsit dom^s Johes
franc^s potonus papien monachus lz ī digne venera
bil cenobij sci georgij de uenetijs. p̄rante dn̄o nr̄o ỹ
christo qui vivit et regnat in secula seculor.

Ex tractatu magistri Johis de galadia de musica plana.

Pro ītroductione artis musice. Primo videndū
ē q̄d ē ītroductio cetis p̄t'missis. Sedo quot
mōis diuidit. Tertio q̄d ē musica et vn̄ dicā.
de q^a loqm̄. et q̄d sit ars mūe et vnde dr̄. et simile q̄d
sit cant^s. et aq^o deriuā. Quarto q̄t mōis ipa mūca
diuidit. Quinto q̄d sit sbm̄ et p^tm mūe. Sexto q̄t sūt
lr̄e graues. Acute. et supacute. Et q̄t sūt voces in

ad omnem musicam. Et sunt ipsius species. ¶ Septimo quot sunt proprietates
cantus. et quot sunt mutationes vocum. et quomodo dividitur. De introductione.

Introductio est aliorum compendiosa traditio quoque totius artis
intelligentia est necessaria. vel introductio est brevis et aperta
rei demonstratio. dicitur autem introductio ab intro quod est intus
et de duco cis quia deducit intus artem ad ignorantiam et
scientiam. ¶ Musica secundum guidonem dicitur sic. musica est scientia veraciter
canendi et recte modulandi ad omnem perfectionem cantus. via recta
facilis et aperta. ¶ Dicitur autem musica amoys quod est aqua. et ycos
quod est scientia mixta aquas inventa. et loquitur de numero relato ad so
nos. ¶ Musica in tres partes dividitur. s. in musicam planam mensuralem
et instrumentalem. ¶ Musica plana est illa que ad honorem dei et gloriosissime
virginis matris Marie et omnium sanctorum dei a beato Gregorio prima
fuit inventa. et postea a guidone monacho fuit coreta composita
et ordinata. ¶ Musica mensurabilis est illa que proportionabiliter secundum
rectam mensuram mensuratam et mensurabilem modo debito ac proprie obser
vato efficitur. ¶ Musica instrumentalis est que instrumentis mu
sicalibus exercetur. sicut in psalmista David continetur. laudate eum in
sono tube laudate eum in psalterio et cithera laudate eum in timpano
et choro laudate eum in cordis et organo. et sic de aliis. ¶ Ars
cuiuslibet scientie est collectio multorum preceptorum etc. dicitur autem ars ab
hoc verbo arto as quod idem est quod restringo gis quia artat nos
et restringit ne aliter faciamus quam ipsa docet. ¶ Cantus
est dulcis consonantia vocum. quia per proportiones armonias armo
nizat dulciter secundum rectum numerum mensuratum ad sonos relatum

ꝓpõ et ordinat. ¶ Subtꝰ ĩ musica. ẽ aliquaꝝ vocũ seu ꝓpaꝛsationũ giuictio mõ debito ac ꝓpe obſuato. ¶ Pmꝰ ꝓpꝰ mu ẽ ẽ ꝛtꝰ legitꝰ ꝓpꝰ. omnibꝫ ſuꝰ mioꝰ diligenꝫ obſuatꝰ cum parti philoſophie ſupponꝫ ꝛuſmet ce. ¶ Notandũ ẽ q ſic ſt ſeptẽ dies ĩebdomoda. ita ſt ſeptẽ ĩe ĩmuſica. S.

¶ A. b. C. D. E. F. G. quaꝝ ꝑme. dñꝫ graues. Alie acute. et alie ſup acute. ¶ Graues dñꝫ a grauitudine. q ꝑmo ĩferiꝰ ꝓ fundamẽto ponꝫ. et tõ groſiꝫ ſonũ graues et ꝑfunduꝫ hnt. ¶ Acute altiꝫ ſonũ et acutiꝰ ſup graues optinet. ¶ Supacute altiorẽ ſonũ et ſupacutiꝰ hnt idem ſic ſe herent acute ſup graues. et ita ſe hnt ſupacute ſup acutas. ſtli mõ et et ꝛde.

De voce.

¶ Scendiꝫ ẽ q omnꝰ vox humana ſe hꝫ ĩ tplica dꝛa. aut ẽ pectoriꝰ. aut ẽ guturiꝰ. aut capitiꝰ. ¶ Si ſit pectoriꝰ. tũc het ſe ĩ graubꝰ ĩ fundamẽto cantiꝰ dꝫ ordinari. ¶ Si ſit guturiꝰ mediocter. ſe het ad vtraſq. ſ. ad graues et ſupacutꝰ. ¶ Et ſic vox pectoriꝰ tũ mõ ſe het ĩ graubꝫ. ita vox capitiꝰ tũ mõ ſe het ĩ ſupacutiꝰ. ſet ſic ĩ oi cantu voces pectoriꝰ debent ordinari ꝓ ſuo propo. s. ĩ fundamẽto. ¶ Et voces guturiꝰ ſemp ꝛ acutꝰ medũ locũ debent obtinere. Quid ſit vox. q.

¶ Sqꝛat q̃d ſit vox. et vũ dicẽ. Rndiꝫ ẽ ſic. ¶ Vox est aer ꝛmiſſus ĩ ore vberat. rectꝰ nãlibꝰ ĩſtrumẽtis format. et dꝫ ab hoc vbo. voco cas. q ĩ aſſenſu de deſenſu plene et ſemplẽ temerazie ſonũ augꝫ vocam. R.

¶ Instrumenta sunt hec. s. os. lingua, dentes, palatum et supulmo. vnde b.
Instrumenta nouem sunt pulmo lingua, palatum. 4or dentes et duo
labia simul. Sequitur de clauibus ¶ Sciendum est quod octo sunt cla-
ues tantum et in graui ponimus. s. G. quod respondet gama
vt. A. re. ♮. my. C. C. fa. vt. d. d. sol. re. E. E. la mi.
. F. F. fa. vt. G. G. sol re vt. ¶ Iste octo littere que in prin-
cipio istarum ponuntur dicuntur graues. et ratio talis est. ¶ Quare
claues dicuntur quia sicut mediante claui intramus hostium. et per
hostium domum. Ita mediante claui que in principio dictionis apponitur intra-
mus in propriam notitiam atque euidentiam tonorum et semitonorum
simpliciter et composite coniunctim et diuisim. et sic sitis octo
littere in acutis componuntur. propter. b. quod in b. fa. ♮. mi. bis apponitur
. s. b rotundum et ♮. quadrum. ¶ Primum. b. dicitur esse molle et
est signum prime vocis. s. fa. ¶ Secundum dicitur esse durum et est signum
secunde vocis. s. mi. ita quod b. molle et b. rotundum significant
idem. Similiter. ♮. quadrum et durum a se inuicem expolet.
¶ Similiter in superacutis inueniuntur sex claues propter. b. molle
quod simili modo in b. fa. ♮. mi superacuto bis repetitur sicut in
acuto. et sic per totam manum sinistram. que dicitur fundamentum
primum et inicium alphabeti ignorantibus vel ingredientibus
discipulis in arte cantus seu in arte totius musice. tamen
figurantur. 22e. claues seu littere. neque plures pauciores.
Nota bene ¶ Notandum est quod in grauibus situantur. 14. voces.
¶ In acutis. 18. ¶ In superacutis. 10. ¶ Ita quod inter graues
acutas et superacutas assignantur. 42. voces. omnia ista

aparet i ex^is cuilz i tuenti licite, clare et distinte et apertuz ut hic patet

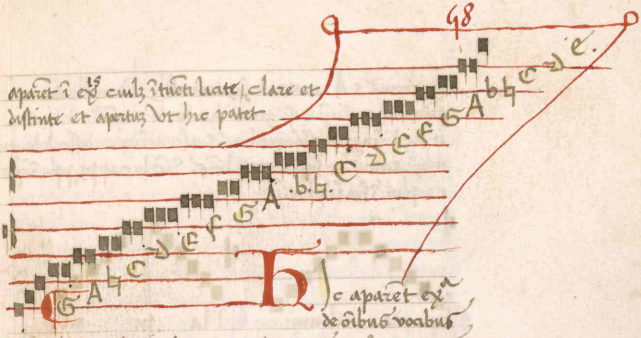

Hic aparet ex^a de oibus vocibus tocius cantus artis. p graues. acutas. et supacutas lcas. unde istis plibatis nobis sufficiat q ad pns.

His visis videnduz e de ppetatibus cantus. Sut i oi cantu tres ppetates cu iste e ad demoratoez et euidentia totius cantus sufficiat. s. ♮. quadru et natura. ul ppius cant^s qd idm st. et. b. molle. Ratio qre ppetates dnr talis e. qr nalit ppe inoti ne canendi tonos et scitonos addendi nos legitime introducant.

Natura dr nalis cant^s. ul et eq^o. qr nalit medium optinet. i. ifra ♮ quadru et b molle het stare. et dr ppius cant^s. qr sine aliq^a variatione tonorz et scito norz cantar. ♮ quadru aut cognoscim qr icipit i. G. s. i Gama ut. ut i G sol re ut. graui ul acuto et tmi nar i E. graui acuto et sup acuto. Natura aut co gnoscim qr semp icip i C. graui acuto et no supacuto.

et t'mina' i A. acuto et supacuto. ¶ b. molle aut co
gnoscim' qz i cip' i f. graui acuto. et t'mia' i d. acuto.
et sic de singlis sbseqntibus i ascendedo et dessendedo. gra
uibz acutis et supacutis lrīs. Sic hic appz ppe i ex
emplis i fra scptis.

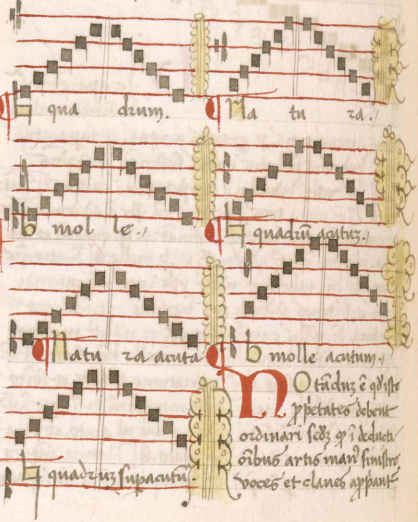

NOtandum ē qd iste
ppetates debent
ordinari sedz q i deducti
oibus artis man' sinistre
voces et claues appant.

Jo. de gallo

49

hoc mo. ¶ Gama vt ī regula. vl' ī linea. hēt vnā clauē
et vnā vocē. G. ē clauis. vt ē vox. cantā p ♮ qua
drū et asemetipso descendit. ¶ A re ī spatio hz vnā cla
uē et vnā vocez. A ē clauis et re ē vox et cantā p ♮
quadrū et dessendit ab vt. de gama vt. ¶ ♮ mi ī linea
hz vnā clauē et vnā vocē. ♮ ē clauis et mi. ē vox.
et cantā p ♮ quadrū. et descēdit ab vt de gama vt.
¶ C. fa vt hz vnā clauē et duas voces. C. ē clauis
fa et vt sr voces due. fa cantā p ♮ quadrū. et descē
dit ab vt de gama vt. vt cantat' p nāz et asmetipso
descēdit. ¶ D sol re ī linea hz vnā clauē et duas vo
ces. d. ē clauis sol re sr voces. sol cantā p ♮ quadrū
et dessēdit ab vt de gama vt. Re cantā p nāz et dessē
dit ab vt de C fa vt. et sic de sīgl'is supranēientibz.
Et ē sciendū q oīs cant' sedz illas tres ꝓpetates
sup̄scptas ꝓcedit ubiqz ī oī mo opandi cantus.
¶ Et ē notādū q vna q̄qz illarū t'uz ꝓpetuz īcipiet sub
hac voce vt. ibi suū fundamētuz faciat. ad t'mīatioēz
suā faciat illa ī graibz acutis et sup̄acutis. et sic
quelz ꝓpetas sex lr̄as et sex voces continz et ꝯphēdit.
et īo ista vox nō ad alias voces. s. re. mi. fa. sol. la.
reducī. sz alie voces. s. re mi fa sol la ad ipāz p̄maz
.s. vt. causa dignitatis referūt. qr adigniori īchoandū
ē. ꝓpt'ea vt phi' dic. qr ī oībz rebus nālibz ītegrali
bus quā et sbicetiuis ꝯstituī fundamētuz. ad qd' omīa

referunt. pp hoc dicim⁹ q a seipo me dessendit et no ab alijs.
sz alie ab ipa sic dcm est. / Seqt de signis. /

Visuz e igr de ppetatibz nunc videndu e de pncipa
libus signis q. s. st duo. vt graue et C. acuto.
F graue hz suu respectu usq ad acutas. et C. acutu
hz suu respectu ibiq i acutis usq ad supacutas. et aliq
tiens i motetis. ul i cantu mensurabili. seu i cantu orga
nico. ppea i cantu ascendente i supacutis uocibus. G.
acutuz figuram⁹. et istud fit ca necetis / et pp deffectu
linearu. qr i cantu plano ul eclesiastico tm. qr lineas
ptrahamus. q st. 7. cordarz q pollet p eqpolentia. et
i cantu mensurabili. quiqz. qr noue cordarz eualent
p equipo. vt si poim⁹ vna lcam et deductioez i linea
et alia i spatio. dicedo sic. Gama vt i linea. A re in
spatio. b mi i linea. C fa vt i spatio. d sol re i linea.
E la mi i spatio. Et sic de alijs grauibz. acutis. et
supacutis, lcis. ascendo et descendo. / Sequitur quid sit deductio. /

¶ Si queratur qd sit deductio. et vn dr. Rndendum e sic.
Deductio e totalis dicto. s. Gama ut. A re. b mi. c.
fa vt. d sol re. E la mi. et de alijs supueientibus p
tota manu sinistra. et dr ab hoc vobo deduco deducis
qr vna et alia sbseqntez deducit pp signu qd i pnci
dictionis appoit. ¶ Oia ista q st scripta supius appa
ret in exemplis pcedentibz. / Sequitur de mutationibz d qbz dcm est. /

Nota q oio mutatio i vt ul i re uti mi.

desines. talis dr ascendes. Similr omis mutatio i fa vl
i so vl i la desines dr descedens. Mutatio aut sedm gui
done sapientissimu diffinit sic Mutatio e dimissio vni vocis
pp aliaz sb eode signo eade voce et et sono. Dr aut
mutatio ab hoc dobo muto tas. qr vna ppetate vl vo
ce vl sb eode sono in alia sequtez mutam. Et e
scdz q quatumqz possum opi cantu p has voces vin
sales ad oez musica. s. vt re mi fa sol la. debemus
mutatoes et vitando et eas pcanedo n qr talr possit
evitari vl pcaneri. Sz du venerit necessitas muta
tioez agendi. tuc debe fieri et no alr. qr ca necetis fuit
inventa mutatio. Et ad mutatioez agendi est necem
q sint due voces no plures nz panciores. vnisono x
repetetes. i. i vno sono pmanetes. et sic i gama vt
i A re. i ꝗ mi. no fit mutatio. ro qr de vna sola voce
no pot fieri mutatio vt supi dcm est. In. C. fa
vt. st due mutatioes. s. fa et vt. fa vt ascendedo in
naz de p saltu ad f. et de vltimo ad A. vt fa. descede
do de na i. ꝗ quadro. et de ulti i. G. sec pz hic ifra.

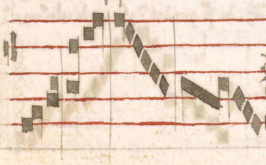

In. D. sol
re fiut due mu
tatioes. s. sol re.
et Re sol. vna
ascededo. et alia

descen^do. sol re ascen^do de ♮ quadro ĩ nãz de p^o saltu ad
F. et de ulti^o ad G. Re sol descen^do de nã ĩ ♮ quadruz
de p^o gradu ad ♮ quadrũ et de ultio ad G. sic pz hic

In E la mi st
due mutatiões. s.
la mi et mi la.
una ascen^do et alia
descen^do. la mi. ascen^do de ♮ quadro ĩ nãz de p^mo saltu
ĩ F. et de ultio ĩ A. mi la descen^do de nã in ♮ quadrũ.
de p^o gradu in ♮ quadruz et de ultimo ad G. sic
pz
hi
c.

In F.
fa ut fiunt
due muta
tiões. s.
fa ut et
ut fa. una ascen^do et alia descen^do. fa ut ascen^do de nã
ĩ b molle. de p^mo saltu ad. b. et ultio ad. d. ut fa
descen^do de b. molli ĩ nãz. de p^o gradu ĩ E. et de ulti^o in C.
sicut patet hic:

In G sol re ut fiunt. 6.
mutatiões. s. sol re. re
sol. sol ut. ut sol. re ut

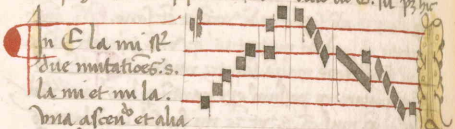

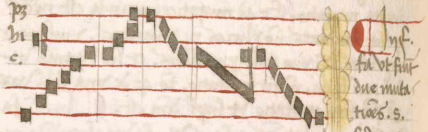

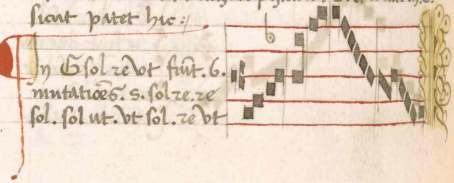

vt re. sol re ascendo de nã i b molle. de pmo saltu i b. et de
ultmo i d. Re sol descendo de b molle i nãz de pmo gradu i E. et
de vltmo i C. Sol vt ascendo de nã i ♮ quadro de pmo saltu
i ♮. et de vltmo i E. vt sol descendo de ♮ quadro i nãz de pmo
gradu ad f. et de vltmo i C. Re vt. vt re. iste due muta
tiones fiunt ascendo tm de b molle i ♮ quadru. et de ♮ quadro
i b molle vt hic patet.

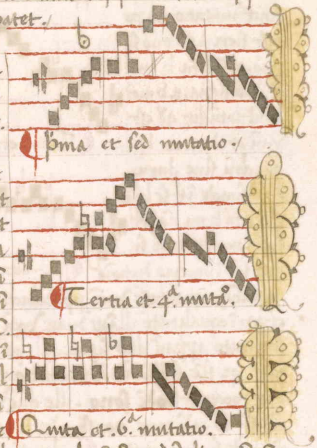

In A la mi re fiunt
sep mutationes. s. la
mi. et mi la. la re.
et re la. Mi re. re
mi. La mi ascendo de
natura i b molle. et
de pmo saltu i b. et
de vltmo i d. Mi la
descendo de b molle i
nãz de pmo gradu i
E. et de ultmo i C.
La re ascendo de nã i
♮ quadro de pmo sal
tu i ♮ et de vltmo i
E. Re la descendo de
♮ quadro i nãz de pmo gradu i f. et de vltmo i C.
Mi re Re mi. iste due mutationes fiunt ascendo tm de b

molle ĩ ♮ quadrũ. et de ♮ quadrũ ĩ b molle sic̃ hic appꝫ.

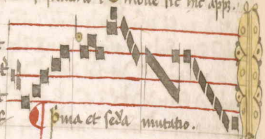

Prima et seda mutatio.

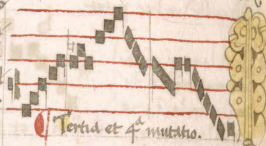

Tertia et 4ª mutatio.

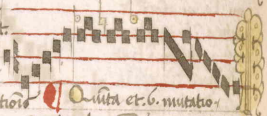

Quinta et 6. mutatio.

In b. fa ♮ mi nõ fit mutatio. talis b̃nit̃ rõ asignat̃. qꝛ sicut dcm̃ est supi̅ ubi dif finit̃ mutatio. nõ po test fieri n̄ sb̃ uno si gno. et ĩ b fa ♮ mi st̃ duo signa. s. b mol le ul̃ rotũdũ qd̃ est unũ et idem. et ♮ quadrũ sine duruz q̃ diuisimode ĩt̃ se hñt. g̃ ĩ b fa ♮ mi nõ pot fieri mutatio. qꝛ si gnũ sõ̅ ĩ p̃ncipio dictiõis appositũ. equalitatẽ vocũ ꝓp̃e deductiõis ĩ qua appõ̃ sig̃fit et pp̃ ĩequalitatẽ illarũ duarũ vocũ de b fa ♮ mi acuto et sup̃acuto appꝛ̃ãt̃ duo signa. Itẽ alia rõ de eodẽ fieri pot. qꝛ sic̃ sup̃ dcm̃ ẽ. mutatio nõ pot fieri nisi sub eadẽ voce et eodẽ sono. ille due voces de b fa ♮ mi. nõ st̃ sb̃ eadẽ voce nec sb̃ eodẽ sono. g̃ in b fa ♮ mi nõ pot fieri mutatio. In C sol fa ut. fiũt sex mutatiões. s. sol fa. et fa sol. iste due mutatiões p̃me

Jo. de gallardo

fiunt descendo tm de b molle i ♮ quadrū. et de ♮ quadro i b molle. ¶ Et ē scidz q sic due ultime mutatiōes de G. grue et acuto. et de A la mi re. acuto. et sup acuto fiunt ascendo tm. sol vt. vt sol. Sol vt ascendo de b molle i nāz de pmo saltu ad E. et de vltio ad A. vt sol descendo de nā i b molle. de pmo gradu i b et de ultio i F. fa vt. vt fa. fa vt ascendo de ♮ quadro i nāz de pmo saltu i F. et de ultio i A. vt fa descendo de nā i ♮ quadro. de pmo gradu i ♮ quadro. et de vltio i G. sic pz hic i exemplis.

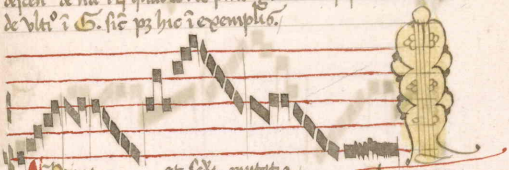

¶ Prima et seda mutatio.

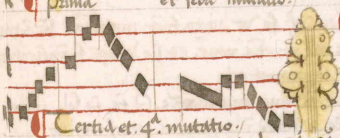

¶ Tertia et 4a. mutatio.

¶ In D. la sol. re. fiunt. 6. mutatiōes. s. la sol. et sol la. la re. re la. sol re. re sol. La sol. sol la. iste due mutatiōes fiunt descendo tm de b molle i ♮ quadrū. et de ♮ quadro i b molle. La re ascendo de b molle i nāz. de pmo saltu i E. et vltio i A. Re la descendo de nā i b molle de pmo gradu i b molle et de vltio i F. Sol re.

ascen^do de ♮ ĩ nãz de p̃mo saltu ĩ F. de vltiõ ĩ A. Re sol. descen^do de nã ĩ ♮ quadro. de p̃mo gradu ĩ b molle et de vltiõ ĩ G. sic patet hic in exemplo.

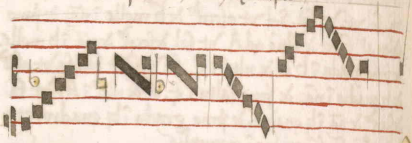

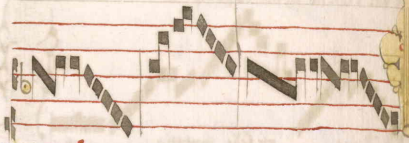

In E la mi. et ĩ F fa vt acuto. fiũt mutatiões sic ĩ gra uibus simili mõ et etiã rone. Et sic de alijs supũcientibꝫ in acutis. et superacutis.

In C. sol fa fiũt due mutatiões. s. sol fa. fa sol. ambe descendẽtes de b molle ĩ ♮ quadrũ. et eq^o vt hic pz.

In D la sol. fiunt due mutatiões. s. sol la. la sol. et ambe fiũt descendeno de b.

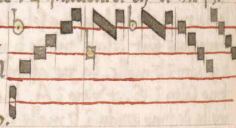

molle i ♮ quadrū. et eo⁹ vt hic p3.

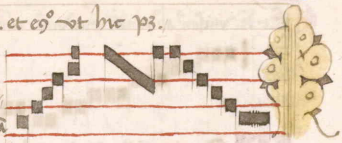

Ad euidētiam totius musice tam mēsurabilis quā nō mesurabil' vl' plane. Primo videndū ē quot sūt eius spes. que p̄amales sūt et necēie sūt ad demorationē et itelligentā omnis cātus. Sūt aūt .13.cm spēs cant⁹. nō plures nz pauciores. qz mō debito rōnez nūj tenēt. Et iste .13. spēs loquūt de nūo relato ad sonos pportionatos. Qz sic dixit Guido sapiētissim⁹ musice. Ita ē de illis que sine rōne cantāt. sic de illis homines litterati dixerūt. Item dixo Guido. q isti cantores vulgares bn̄ iuanuz laborāt. qui vnū tonū a semitonio discernē nō cogn̄ sūt tm̄ ipos cantando. Scz videre de spetiebus

Prima .13. spēz vocat. vnisonus. Seda ton⁹. Tertia semitonus. 4a dictonus. Quinta seidicton⁹. 6a diatesson. 7 diapente. 8 tritonus. 9. seitritoniuz cū dyapēte. diapason. Alie tres sūt ꝯpōite. s. t'tonus ꝯdiapēte. dictonus ꝯdiapēte. Seiditonus cū diapēte. Et sic addictio et ꝯpōitio fit spei. diapēte ita addictio et ꝯpōitio fit spei diapason.

Vnisonus est qnqz plure voces Quid sit vnison⁹. seu note vl' neume i eadē linea vl' spatio colocāt.

Et dr̄ vnisonꝰ ab vnus. vna. vnū. rōne vocis sic pz ī ex̄ in fra scripto.

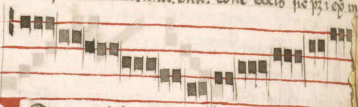

Tonus sedz Guidonē diffi^r sic. Tonus ē spatij magnitudo. plenū et pfectū sonū emittēs. Sedz Boetium diffi^r sic. Tonus ē coherētia duarū vocū. plenā et ītegrā elevatiōez redens sine alico ītervallo. et dr̄ tonus a tonando vl' a sonādo. qz plenarie tonat vl' sonat. vl' dr̄ a tono vl' a sono/ qz ītegre tonat. vl' ītegrū tonū fac vl' sonū ī aīo audiētis. et figurat^r 4^or mōis. s. vt Re. Re mi. fa sol. Sol la. assen^do et descēdendo. et īnēit^r ītex. G. et A. et īt^r A et b. et int^r C. et d. et it^r D. et E. et int^r F. et G. grauibus acutis et supacutis bēis. sic pz hic.

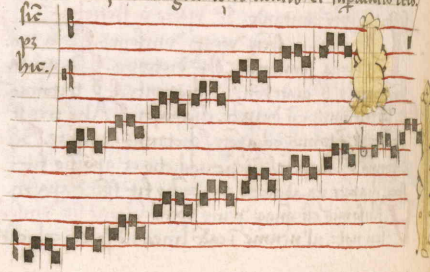

Semitonus est :—

SEmitonus ē ꝯiunctio duarꝝ vocū sēiplenā ele-
uatiōez redens atq; depositiōez. et sēitoniū nō ase-
nus qd ē dimidiū. sed asenus qd ē impfcm. vn aut Boeti.
q semitoniuz st due voces nō plenuz sonū facietes. et
figurat vno mō tm ascendo et descendo. s. mi fa. et fa
mi. Et inuenit int b. et C. et it E. et F. et it A.
et b. granibz acutis et supacutis lrīs sic pz i ex sequti.

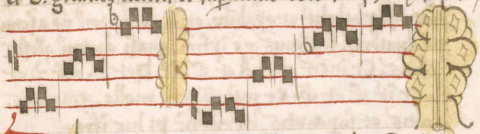

Dictonus ē ꝯiunctio trīuz vocū. et dispositio duorꝝ
tonorꝝ sine alico sēitonio. et dr dicton a dya.
q ē de et tonus quasi duo toni itegri. et figuratur
duobz mōis. ut etiā sēidicton. s. vt mi. fa la. ascendo
et descendo. ꝯpabilr et pbabilr. Et inuenit it. G et b. et
int. C. et E. et it F. et A. granibz Acutis et super
acutis litteris. vt hic mfa patet.

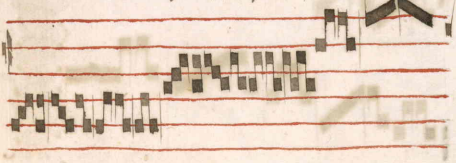

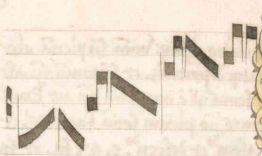

SEmidictonꝰ ē ꝯiunctio trium vocum et dispositio unius toni cum semitonio. et in principio vel in fine semitonium cum tono apponitur. et ideo duobus modis figuratur. s. Re fa. mi sol. ascendendo vel descendendo seriatim et platim. probabiliter et operabiliter. et dicitur semidictonꝰ non asemus quod ē dimidium. sed asemus quod ē imperfectum. quasi dictonꝰ quod est imperfectus. Et inveniuntur inter A et C. inter b et D. inter D et F. et inter E et G. et inter G et b molle. gravibus. Acutis et superacutis literis sicut patet hic infra.

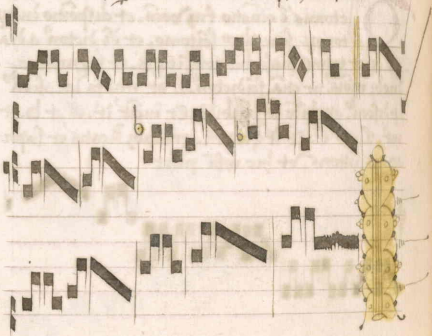

Diateseron ē ꝯiunctio 4or vocū. et dispoito duorum tonorum cū addictiōe vnius semitoni. et fit ī pncio ul' ī medio ul' īfine. et iō diateseron tribus mōis figurat' .s. vt fa. re sol. mi la. ascendo ul' descendo pbabiliter ul' opabiliter. et dr a dia q ē de, et tesseron q ē 4or. qsi de 4. vocibus ꝯstans. et inveit' int' G. et C. et it' A. et D. et it' b. et E. et int' C. et F. et it' D. et G. et it' F. b. grambus acutis et supacutis lrīs. ut hic pz.

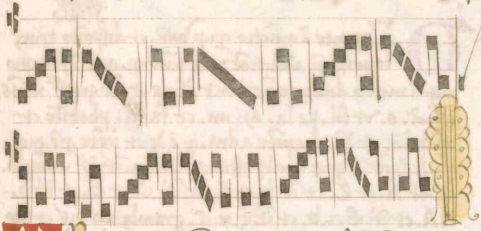

Tritonus ē ꝯiunctio. 4or. vocū. et dispoitio trium tonorum sine alico semitonio. et dr a tris q ē tres. et ton' quasi de tribus tonis ꝯstans. et inveit' int' F. et b. et it' b. et E. grambus acutis et supacutis lrīs. ut hic patet.

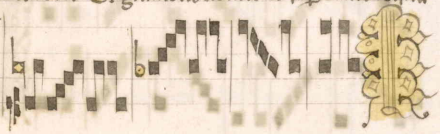

Item tritonus alr pōt figurari. s. p qnq̄ voces. p tono duo semi^a cōputando. et tūc qnq̄ voces quat^or equipollēt. et īneit int b et f. et int E. et b. granibz acutis et supacutis lr̄is. vt hic patet.

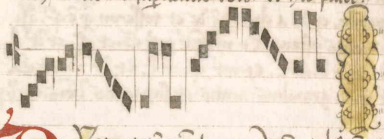

Dyapente ē cōiunctio qnq̄ vocū. et disposito triuz tonorz cū addictiōe vni^9 seitonij. aut ī principio aut ī medio duobz mōis. aut ī fine et sic quat^or mōis efficit. s. vt sol. Re la. Mi mi. et fa fa. pbabilr et opabilr. et dr diapēte a dya. q ē de et pēte q ē qnq̄. quasi spēs de qnq̄ vocibz cōstans. Et īneit īt G. et d. et int A. et E. et īt b. et f. et īt C et G. et īt d. 2. A. et īt E. 2. b. et īt f. 2. C. granibz acutis et sup acutis lr̄is. vt hic infra patet.

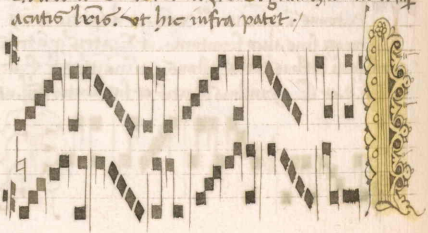

Dyapason ē ꝯiunctio octo vocū, et dispoīto quinq; tonorꝫ ꝯ duobꝫ sēitonijs. q̄ equiuallēt tonū in falibilr. Et dr̄ a dya q̄ ē de. et pason q̄d tonū q̄z ī se ꝯtinet totas alias spēs infra sc̄ptas. et fit de quaꝯq; lr̄a simili ad aliaꝫ lr̄aꝫ simileꝫ ī figura sicut in sequentibus demōrāt exemplis./

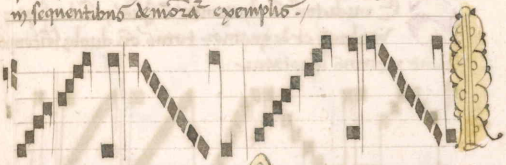

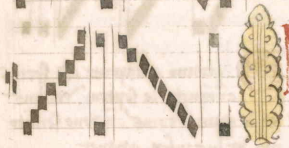

Tonus cuꝫ diapente est speties coniuncta de sex vocibus cuꝫ quator tonis et vno semitonio. vt hic infra patet./

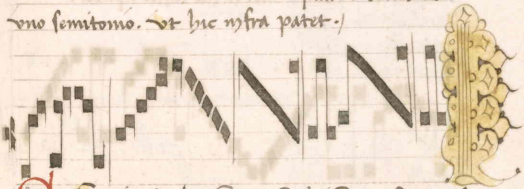

Semitonꝰ ꝯ diapēte ē spēs ꝯiuncta de sex vocibꝫ

et de t'bus tonis. et duobz semitonijs. sic plenius hic elucescit.

Semidictonus cum dyapente, est species coniuncta septem vocibus, et de quatuor tonis cum duobz semitonijs. sicut inferius denotatur.

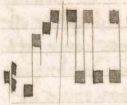

Dictonus cum dyapente est species coniuncta de septem vocibus et de quinque tonis cum uno semitonio. ut hic infra aparet.

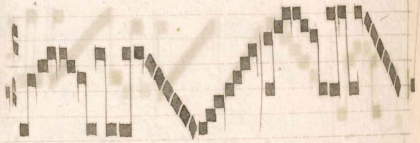

Jo. de galladio

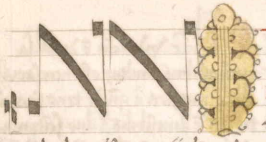

Tonus ꝯdiapason. est speties coniuncta de nouem vocibus et de sex tonis. et duobus semitonijs. vt hic infra patet.

Semidictonus ꝯdyapason. ē spēs ꝯiūcta de 2 decem vocibus et de sex tonis. et tribus sēitonijs sicut hic inferius patebit.

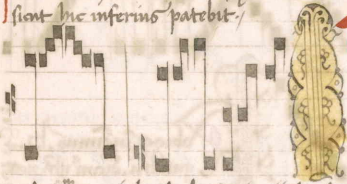

Dytoctrus ꝯdyapason. est speties coniuncta de decē vocibz et de .7m. tonis et duobz semitonijs. vt hic īfra pz.

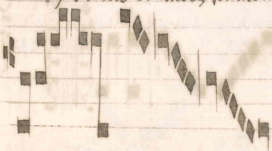

Explicit omēs spēs necēzie cantus et vtiles

oibus mu^cis i troducendis. ¶ Nunc videndu e de falsa musica q i instrumentis musicalibus multuz est necesaria spetialit i organis. ¶ Falsa musica e qn de tono facim semitoniuz. et eo. Ois tonus e diuisibilis i duo seitonia. et p ons signa seitonia designantia i oibz tois post apli

¶ Signuz enim vt dicit. ¶ Sapi eus. Signuz cor.

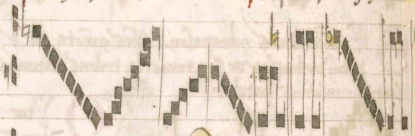

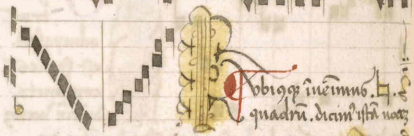

¶ Vbiqq i ueimus. ♮. quadru. dicim ista uocz

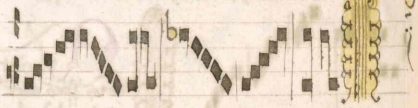

Ubiꝰq; igr̄ inueniuus .b. rotunduz dicimus istā vocez. fa.

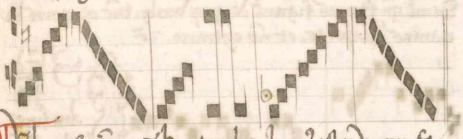

Ubiꝰq; inueniuus .b. rotonduz dicim⁹ istaz vocem. fa.

et sic tonos et semitonia deducendo.

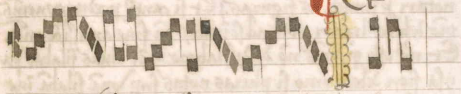

Et

econtrario de necessita te. ꝓpter

discordantiā t'toni et duritiā ꝯuertam⁹. tonos in semi

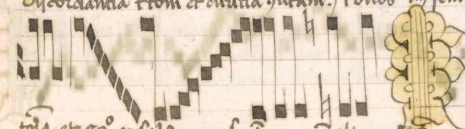

tonia et eꝯ ꝑ falsam musicā. qr̄ qn̄ t'tonus figurat

de 4or uocibus. tunc oportet ut nos faciamus diateseron.

¶ Simi qn tertonus figurat de quinque uocibus. tunc oz q nos faciamus diapente. et no eotrario. etc.

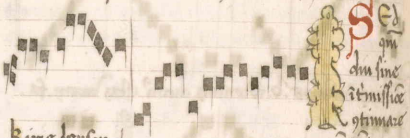

Sed qm diu sine intermissione continuare no pot. ymo

kirie leyson.

aliquoties int duos cantus ipm pausare cogat natura hois debil et infirma. Nunc de pausa cantus plani in pnti sbrevi opendio ul eloqo aliqa utilia videamus. ¶ Sciendum est istud q ois cantus aut e glea aut sine lea. ¶ Si sit cu lea dz notari p simplices figuras. ¶ Et si cantus pcedit ex neuis. tunc debent ligari note ad se inuicem tn sine amissione mori.

¶ Et nota est q docens no dz disilabare n int duas silabas pausa fieri debet. ymo si pluras notas sup una silaba inueniamus ad hoc q no sit ultima silaba dictionis. ymo sit pza ul 2a. ul 3a. ul. 4a. sed q in dictione ostituit silabe. tunc debet fieri in ogrua distractio silabarum. s in penultima nota ul in pcedente penultia debz addi sbseqns silaba. sic pz hic.

Sciendū ē q̄ oīs cant⁹ aut ascendit aut descendit. aut cū neuma aut sine neuā aut ꝯiunctuz aut diuisuz aut simplr aut ꝯposite figurā. Si cant⁹ ascēderit vl' descēderit simplr sine neuma. debūt ordinari figure sedz silabas dictiōis. et si cant⁹ ascēdit vl' descēdit sine lr̄a et cū neumis. tūc opz nos facē pausas sedm ꝯplectionē vocis humane. Ideoq̄ ī cantu descēssiuo ad vltimā descendētez debem⁹ facē pausaz. sic pz ī Kirieley son de scā Maria. et ī similibz alijs locis. ut pz hic./

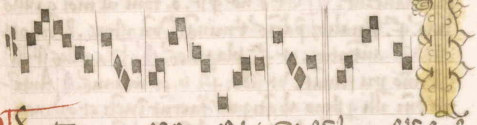

Similr ī cantu ascēssiuo ad vltimā descēdentez solā supi⁹ remanētez debem⁹ facē pausaz p tonū vl' p sēitonuz vl' p semidictonuz vl' p dictonuz. sic pz hic./

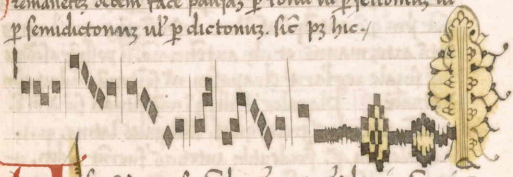

Visuz ē de pausatiōibus cantus plani. nūc videndū ē de lr̄is finalibz ī quibz oīs cant⁹ regularis iubet finiri 2m q̄ moderni cantores magri firmit

dicunt et asserunt / quamvis antiq diversos usus et diversas combinationes et finales in acutis huiusent. ¶ Quatuor finales littere sunt hec. s. D. E. F. G. graves in gravibus constitute. et est ratio talis / quia in gravibus potius ordinantur quam in acutis. quia si fuissent in acutis / non habent tantum plenum ascensum super finales nec humiliasset super finalibus tam naturalem depositionem. quia omne simile requirit suum simile. i. originale fundamentum vult habere suum fundamentum naturale. et propter hoc moderni et correctores musice rationabilius quatuor finales litteras in gravibus ordinaverunt. ¶ Et est notandum quod sunt. 8. toni vel modi qui in illis litteris. quatuor finalibus predictis terminantur. unde istorum. 8. tonorum quatuor. dicuntur autentici. et quatuor plagales. ¶ Plagales sunt illi qui in numero pari situantur. ut sedes. 4. 6. et octavus. ¶ Autentici dicuntur illi qui primo ab antiquis fuerunt inventi et ordinati. et propter maiorem dignitatem atque dominationem dicuntur autentici. quia autenticum nomen habent ab antiquis. Et propter istam auctoritatem potest primus qui est autenticus ascendere / circumspicere / regnare / locareque totam artem manus / et alii autentici non. sed possunt ascendere super finale regulariter dyapason vel semitonium cum dyapason licentiatur. ¶ Plagales sunt illi qui in numero situantur sicut dictum est. et dicuntur plagales grece / quasi subiugales latine. quia. i. plagales illi. quatuor precedentibus auteticis fuerunt additi. et propter hoc non habent tantam magnam auctoritatem vel dignitatem ut autentici. non possunt tantum ascendere super finem. sed quod amittunt superius recuperant inferius. i. quod sub finali possunt descendere

diateseron regl'r ad dyapnte licetiatr. ¶ Et e sci^dz
q semp autetic' et plagalis sb vna lra timiat. s. p'm
et seds fini i. d. graue. 3°. et 4°. i E. qnt' et. 6. i F.
7°. et 8. i G. ¶ Autetici post dici magri ul patres.
et plagales discipuli ul filij. qz sic se ht disipul' ad
magistru. ita se hnt plagales ad autetic'. ul alr.
sic se ht fili' ad pres. ita se hnt plagales ad autetic'.

Plures st alij cant' q ppe no dnr regl'ares n i re-
gulares qmuis regl'r timient. qz dnr ipi mixti.
eo q cu plagali et autntico de vtraq ptm recipiut.
¶ Sed sci^dz e cu maior ps concordat illi' iudicat. qz si
ptes cant' p mouz plagal' ul autetici pcedut. tuc
debnt illi' iudicari. et si cant' medietu vt usq ici-
piat. tuc ppe dr ee mixtus. et no aliter.
¶ Explicit ars cant' plani magri Johis de galadia
qua scipsit dom Johes franciscus de papia monachus
monastiri sci georgij de venecijs. 1465. die sci Syri.

Aliq regl'e vtiles i cantu firmo sine plano.

¶ Nota q qn cant' ascendit ab F. graue ul G. graue ul A
acuto usq ad B. acutu et iteru descedit ad F. graue semp
debem' cantare p b molle vt hic iferi' pz.

Nota q̄ qn̄ cant⁹ ascēdit gradatim ab. f. graue vsq; ad. C. acutū et iterū descendit ad f graue ex pte ante cātare debem⁹ p ♮ quadrū. et ex pte post p b. molle vt hic pz.

Item nota q̄ qn̄ cant⁹ fac̄ saltū ab. f. graue vsq; ad. b. acutū vl' C acutū vl' D. acutū. semp debem⁹ cantare p b molle vt hic pz.

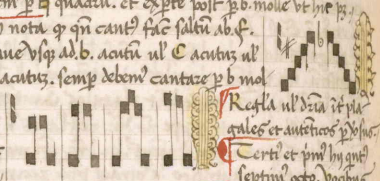

Regla vl' dr̄ia īt plagales et autēticos p̄ vsus.

Certi⁹ et p̄m⁹ hy qnt⁹ septim⁹ octo. vocibus ascēdūt. solam descendē post Sext⁹ et octauus 4. p̄ itq; sedz. vocibus ascendūt qn̄s. totidem q̄ sb̄ibūt. Explicit.

Incipit tractatus diuisar̄ figurar̄ p quas diuisi mōi discantāt nō seq̄ndo ordinez tenoris. i. altius tp̄is secūdū Egidium monachū. Prologus incipit.

Quoniam vt deo placuit sciaz musice ī corda desiderantiū gratiosse plustrare. et lz magri nr̄i antiqui suū ītellectū musicale hūerunt et hoc satis gratiosse mō sic adhuc pz ī mutetis magror̄ ipor̄ antiquor̄ vz ī t'bus q̄ nō aboruit. et ī alys ꝛc. Tam ipi post mōū sb̄tiliorez mōū ꝯsiderātes. p̄mū reliq̄runt et magis sb̄tilr̄ ordiāuerūt p ut pz ī apta caro et ī alys et c̄. Sed nūc successiue veientes accutorez ītellectum hūtes et ītelligentes q̄ p̄mi magri r̄liq̄runt p maiores sb̄tilitates p studiū sūt auctores fc̄i. vt hoc qd̄ p ancessores

Egidius Monachus.

in perfectum relictum fuit / per successores reformet.

De figuris traditis a magistris.

Nunc itaque successive figure a magistris nostris tradite sunt quasi omnibus manifeste. Unum per duplicem longam. ■. per longam. ■. per brevem. ■. per semibrevem. ◆. per minimam. ◆.

De pausationibus Capitulum primum.

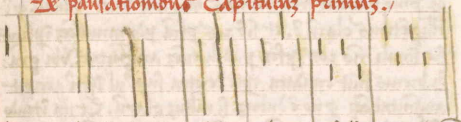

Pausa per duplicem longam per longam per brevem per semibrevem per minimam

Ex istis quedam perfecte et quedam imperfecte. et reperiuntur ubique. i. quasi scripte et licet magistri instruxerunt nos in hiis figuris ac etiam in 4or mensuris precisis. videlicet in tempore perfecto maioris prolationis. et in perfecto maioris prolationis. Intempore perfecto minoris prolationis. et in perfecto ipsius.

Tamen non docuerunt quomodo super imperfectum maioris discantare debemus perfectum minoris et econverso. et sic de singulis temporibus quod clare figurale prout inferius apparebit. Nam esset absurdum quod illud quod potest pronuntiari non posset scribi. et econverso prout clare ostenderet / tractatum hunc parvulum ordinare curavi. ac etiam quod superius dixi ad effectum cum dei adiutorio perducam quod intelligentibus patebit.

De diminutione figurarum et augmentatione simplicium ac compositarum. et primo ostendam figuras ordinatas quibus discantant diversi modi non sequentes ordines tenoris sed alterius temporis quam fuerit tenor. tenera ratio. capitulum secundum.

Q(n) sideret g̃ ꝟnusq; p̃ viã tõnis. q̃ oĩ res plena
atq; pfẽa. si aplitudẽ eĩ euacuaret nõ ẽ dn̄ qn pp
euacuatiõẽ accipiat diminutiõẽ atq; ĩpfẽm. vbi ifra. Sed
brevis pfẽa vt hic. ¶. si eĩ vẽt euacuat fiũt vt hic. q. ac
cip̃ diminutiõẽ atq; ĩpfẽm. et ĩa pdit tertiã ptẽ sue virtutis
q̃ pmo valebat tres minimas. nũc aũt valet ĩ duas. q̃ ĩ
tlligẽtibus clarũ ẽ. et sic res pfẽa pdiminutiõẽ ĩpfiat.
sic simili mõ res ĩpfẽa p ad dictiõẽ augmtat. vbi gra.
Si brevis fuit caudata aptr de ꝟtra supi' ul' iferi' accipit
augmtatiõẽ q̃ nõ ẽ dubiũ. sz mltũ clarũ. Et ita itendo
cũ dei adiutorio p augmtatiõẽ atq; diminutiõẽ procedere. et
sic ons̃ est de scibrene. ita ondẽ p viã euacuatiois dei
duplici longa. de longa. de brene. de scibrene. et de mina.
¶ Duplex longa q̃ fit de mõ pfẽa de cui' ꝓpetate vlg. 9. ipsa.
si euacuet admittit 3. ptẽ sue virtutis q̃ adminor scibrenis
supi' dcã. et tũc fẽa ẽ. 6. tpz. vt hic. ¶. ¶ Ite longa
pfẽa q̃ de sua ꝓpetate vz t̃a tpra. si euacuet admittit 3.
ptẽ sue virtutis et nõ vz ĩ duo tpra. ut hic. ¶. ¶ Item
brevis pfẽa q̃ de sua ꝓpetate vz. 3. scibrenes. si euacuetur
admittit 3. ptẽ sue virtutis. et nõ valet ĩ duas scibrenes
ut hic. ¶ ¶ Ite scibrenis pfẽa q̃ de sua ꝓpetate vz. 3. minas.
sz si euacuat admittit 3. ptẽ sue virtutis. et nõ vz ĩ duas
minas ut hic. ¶. ¶ Minima site si euacuet mõtr et
vz pdẽ 3. ptẽ sue virtutis. sz de eĩ valore iferi' declarabo ꝓ
hac fig̃a ut hic pz. ¶. ¶ Ite puctus pfẽms si euacuat

fuit accip diminutioez p dimidietate et no p 3am pte. qma
nt het sb se. i. nullaz figuraz sic alie figre ia dce. Et sic minima
du e minor / corp diuidz i duas ptes. Est minor platio q
pt fieri. i. i duas seiminimas. qn e in minori ualore. i.
q vz minima sic punctus. qz aliqn valz breue alu seibreuez
et alu minimaz. tuc pt diuidi i duas ptes. i. euacuare
punctuz. tuc vz tm sic vna ps minime diuisse i duas ptes.
i. seiminimaz ut hic. O. et isti duo tuc faciunt minimaz
vt hic. o o. / De augumentatione. Capm. 3m. /

Nunc videduz e de augmtatioe figurarz. et osideo
tn no fore neccte gradatim descedere de augmta
tioe sic de diminutioe. vz de duplici longa ul et longa.
sz tm mo de breui et ifra / qz qdaz dilaceratio ul euasio.
si cantor plus requiesceret se qz sup breuez. / De seiminima.

Et pmo volo dice de seiminima / qz sin ipa fcm
essz. nl in mua. et lz aliq magri dicunt q no e ult
dare minimaz. qd e ego teneo. tn opportet q p signa figu
ra cognoscant qualitates ipaz fiaz. vbi gra. si longa
et breuis ligate sint vt hic ▼ Appodo ppetates efficient
id qd uis. q si ppetas apte sinistra iferiori descedat fient
due breues ut hic. ▼ Oz si apte sinistr supiori as
cendat fient tuc semibreues ut hic ▼ Et sic de
alys. sic et nc minime plene ul vacue aliqn p signu et
alu p ppetate susipiunt diminutioez ul augmtatioez sic
iferi patebit. et hec e q uocat seiminima. ¶. et due istaz

valet unam minimam. Et credo quod minor platio non possit fieri si recte consideras et ista adiuncta aliis figuris dat augmentationem talem quod diuisimode potest discantari. et alio modo quam sit tenor. Item de augmentatione et diminutione figurarum.

Breuis autem que perdidit 3am partem sue virtutis ponunt ex illis tres pro duobus temporibus perfectis maioris vt hic. □□□. potest autem diuidi tempus in duas partes equales vt hic. ◊◊◊◊.

Quia semibreues perfecte atque punctate valent quelibet 4or minimas. et sibi adinuicem valent quelibet semiminimam. Et iste 4or figure perficiunt nouem minimas. Item semibreues imperfecta perficiuntur per punctus vt hic ◊.◊. Item minima caudata superius et inferius vnum tantum quantum semibreues imperfecta. i. duas minimas. et hec satis conuenientur vt hic ◊◊◊ Abstrahe autem aequalem 3am partem i. euacua et inueniens 4or minimas si recte computes. vt hic ◊◊◊ et sic iste tres valent 4or minimas. Sunt autem alie figure minime imperfecte ex quibus ponuntur 4or pro tribus minis et habent maiorem effectum quam semiminime quia sunt plene. et habent minorem effectum quam minime quia habent signum atque proprietatem semiminimarum vt hic. ◊◊◊◊. Possunt autem poni aliquando rubee sicut diuisimode figurate. et quando hoc non haberet cum quo scriberet figuras rubeas tunc est licitum ipsas euacuare. sed hoc est tantum de tempore imperfecto maiori. super tempus perfectum minoris plationis. et econuerso. Item figura superius et inferius caudata. cuius cauda inferius est retorta. 4or ex istis valent. 6. minimas vt hic ◊◊◊◊. quod si adiungitur eis punctus nacuus qui valet tantum quantum semiminima. tunc iste 4or valent. 9. minimas si recte computas vt hic. ◊

Item minima supius semiplena. et inferius semivacua in uno corpore supius et inferius caudata. et inferius retorta valet minimam consemiminima. ut hic. quia supius sunt minime. et inferius semiminime. Item minima evacuata amittit 3am partem sue virtutis sicut supius dixi. et sic tales tres faciunt duas minimas ut hic.

Qualiter ordinabis et discantabis ponendo figuras de uno modo ad alium Capitulum tertium.

Superius dictum est de diminutione atque augmentatione figurarum. nunc ostendam quomodo ipsas ordinabis per tempus. et primo de tempore perfecto maiori. quod si super ipsum discantare volumus ad modum imperfectum temporis minoris appone tales 4or figuras. Item si ad modum temporis imperfecti maioris dividendo tempus in duas partes appone has figuras. Item si vis dividere duo tempora istius temporis perfecti in duas partes equales appone istas figuras. Item si sedem eundem actum iterum temporis imperfecti maioris vis dividere in 4or partes appone tales figuras ut hic. Item si vis discantare ad modum minimarum sedem eundem actum apone tales sex figuras ut hic vel per istum modum ut hic. Item si vis discantare ad modum perfecti minoris sed post poni sex tales figure sicut dictum est de tempore imperfecto maiori. Sed de tempore imperfecto maioris. quod si vis discantare super ipsum ad modum temporis perfecti maioris appone tales figuras. Item si vis discantare desuper ad modum temporis perfecti minoris prolationis per minimas appone sex minimas rubeas ut hic. Item

si vis discantare sedz eundez actu tpis pfci minoris apoe 3 scribenes
vacuas ut hic ◊ ◊ ◊. ul tres rubeas ut hic ♦♦♦ ¶ Item si vis
discantare desup admo tpis pfci apone tales 4or figuras ut h.
◊◊◊◊ ¶ Sē de tpr pfco minori. q si vis sup ipz discantare
admo tpis pfci maioris apoe tales figas ut hic ◊◊◊◊◊◊◊◊◊.
¶ Ite si vis discantare admo tpis ipfci maioris p scribenes di-
uidendo tpus i duas ptes. tunc pone duas scribues puctatas
vt hic. ◊.◊. ¶ Item sedz eundez actuz. ut hic rubee. ♦.♦.♦.
¶ Item si vis discantare admo minoris ♦♦♦♦♦♦ tunc minime de-
bet ee rubee vt hic. ♦♦♦♦♦♦ ¶ Item si vis discantare super
istud tpus admo tpis ipfci minoris apoe 4or tales figuras
ut hic ◊◊◊◊. ¶ Seqr de tpr ipfco minori. q si vis discan-
tare desup ad mo tpis ipfci maioris apoe tales figuras
vt hic ◊◊◊◊◊◊. ¶ Item si vis discantare desup admo tpis
pfci maioris admonz scribenuz appoe tales figas. vt hic.
◊◊◊. ¶ Item si vis discantare admo minarz apoe sepe
tales figuras sic i tpr ipfco maioris ut hic rubee. ♦♦♦♦♦
¶ Item si vis discantare desup admo tpis pdci pfci maioris tunc
accipe admo tpris pfci minoris. qr i equalitate minarz no pt
cantari. et p ons nec scribi si recte osideras. quia no pt diuidi
n i duas ptes. et si 4or ascenderet usqz ad. 8. et nunc sic deficerent.
¶ Sic itaqz ad oplemētm huius opis osecutus suz. Ideo refero gras
deo. Amen. Supi dcm e de augmentatioe atqz diminutioe figarz
nunc dicendum e quale ipas ordinabis ad discantandum diu-
simode sup 4or tpra. et p de tpr pfco maiori. postea de

singlis tpribz sic inferius patebit. De mo discantandi q dr sedz galicos vulgarit trayneu vl trahyn. et e fortior mons qz sincopare. et primo de tpr pfco maioris. et ponit p duobz tpribz noue seibrenes nacue. vt hic de tpr pfco maiori.

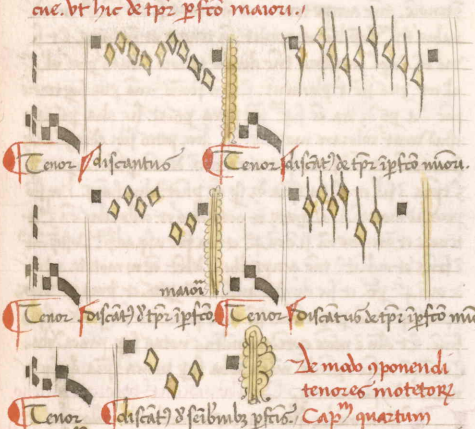

De modo ponendi tenores motetorz

Capm quartum

Primo accipe tenore alicui antiphone vl Rnsorij. vl alti cant de antiphoario. et debet vba ocordare cuz matia de qua vis facere motetuz. et tunc recipe tenore et ordiabis et colorabis sedz q iferi patebit de mo pfco vl

ĩpfcõ. et mõus pfcus est qñ ꝯpant tꝛ tpra ul' sex p nota. et
modus ĩpfcus ẽ qñ ꝯpant duo tpra ul' 4or p nota. et qñ te
nor ẽ bñ ordinat⁹. tũc si vis facẽ motetũ cũ 4or. tũc et ordinabis
et colorabis ꝯtenorẽ sup̃ tenorẽ. et qñ vis potes dividere
ꝯtenorẽ. tũc accipe tenorẽ et ꝯtenorẽ si eis cũ 4or. et ordi
nabis t' p^lm sup̃ bñ vt ꝯcordet cũ tenore et ꝯtenore. Et si
vis eũ supi⁹ ꝯcordare tũc divide tenorẽ ĩ duas ptes ul' 4or
ul' tot ptes sic t' placuerit. Et cũ feceris unã ptẽ sup tenorẽ
tũc illa ps dz ita ẽẽ figta sic pma ps. et sic alia ps. et
istud vocat colorare motetos. ¶ Itẽ potes sibi adiũgẽ aliaꝫ
sbtilitatẽ et h' ẽ si vis potes eũ facẽ de mõ pfcõ. i. ꝯpare sp
3 tpra ĩ sil' et p' tꝛ tpra dz sp ẽẽ punct⁹ divisiõis. Hoc fcõ
pcede ad motetũ. i. ad qntaꝫ et ꝯcordabis et collorabis cũ 3^io et
tenore et ꝯtenore cũ si ẽ cũ 4or. et ita fac usqꝫ ad fcũ. Postq̃ cãt⁹
ẽ fcus et ordinat⁹ tũc accipe ũba q̃ debẽt ẽẽ in motetõ. et divi
de ea ĩ 4or ps. et sic divide cantũ ĩ 4or ptes. et pma ps vbor.
ꝯpõe sup̃ pma ptẽ cãtus sic meli⁹ potes. Et sic pcede usqꝫ ad
finẽ. Et alñ ẽ necẽ extẽdere mltas notas sup pauca vba.
Et alñ ẽ necẽ extẽdẽ mltã vba sup pauca tpra q̃ usqꝫ p
neiat ad ꝯplementũ. Qualr ordinat tenores et ꝯteno

Nunc ondaꝫ qualr tenores ordinabis et collorabis. et
ita ordinabis et collorabis ꝯtenores sic tenores. tũ ꝯ
teor pt alit' collorari q̃ tenor suus. Et pmo de mõ pfcõ
vt ꝯnt' patebit. Et si teor dr plures q̃ semel dz ẽẽ sigt⁹.
Et oĩs tenor q̃ si dr bis qr pma vice nõ ẽ necesse signare.

Quãdo dr̃ bis tũc apõe tale signũ. 2. q̃ si dr̃ t' apõe hoc signũ. 3. si dr̃ q̃t' apone hoc signũ. 4. Et sedz ãtiquos magr̃os figr̃ sic. ii. iii. iiii. 2. 3. 4. 5. ¶ Tenor iste ẽ de mõ pfcõ. et q̃lz nota siue maxĩa ualet sex tpr̃a. et ẽ colloratꝰ. qr oẽs ptes eiꝰ st̃ similes. et vocat tenor ordĩatꝰ. qr nõ ẽ aliq̃a mixtura ĩ eo nisi pausa.

¶ Tenor iste ẽ de mõ pfcõ. et plene ualet ses tpr̃a. et uacua. 4or. tpr̃a. et iste 3es. nacue ualet duas plenas. Et tenor iste uocat tenor mixtꝰ. tñ ẽ colloratꝰ. Et tñ post plures uacue poĩ ĩ tenore si uis. tñ custodi sp̃ collorẽ. et sic de aliis mixturis q̃ ponũt ĩ tenore. vz de longis et de brevibz et de pausis.

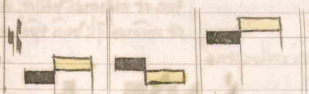

¶ Tenor iste ẽ de mõ pfcõ. et plẽ ualet sex tpr̃a. et vacue ualet duo tpr̃a. et iste tres vacue ualet vnã plenã. Et iste tenor dr̃ mixtus tñ collo ratus.

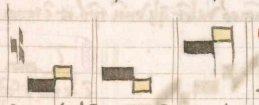

¶ Tenor iste ẽ de mõ pfcõ. et maiores ualet sex tpr̃a. et mĩores ualet vnũ tp̃s. Et hec sex debnt ẽe puctate

an̄ et retro. qr̄ posset ꝯputari cū nota ancedēte vl̄ sbsequēte.
et iste sex minores ꝑficiunt vna maiorē. et ē tenor mixtꝰ tn̄ ē col-
lo
ra
tꝰ.

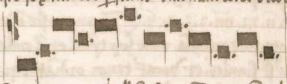

Tenor iste ē de mo ꝑfco. et maiores vallet sex tpra. et minores tria.

Tenor ē de mo ꝑfco. et maiores valet. 6. tpra. et pꝰ maiorē debet esse punctꝰ diuissionis. et ꝑma minor q̄ seqt̄ vallet vnū tpꝰ sed a duo. t̄ tria. 3ª tpra. et ē tenor mixtꝰ tn̄ colloratus.

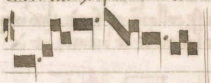

Tenor iste ē de mo ꝑfco. et maiores vallet. 6. tpra. et minores q̄lz vnū tpꝰ. et est tenor mixtꝰ tn̄ colloratus.

Tenor iste ē de mo ꝑfco. et maiores vallet sex tpra. et minores valet q̄lz vnū tpꝰ. et ē tenor mixtꝰ tn̄ col-
loratus.

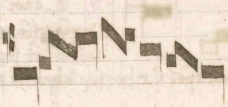

Tenor iste ē de mo ꝑfco. et maiores vallet. 6.

tēpora. et :—

tpra. et minores tria tpra. et debet ee punctate an et retro. qz posset
ꝯputari ꝯ maioribz. et iste tenor e mixtus tn colloratus

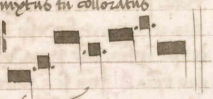

Tenor iste e de mo pfco. et
quelz vallet tria tpra. et est
colloratus et ordinatus. et no mixtus.

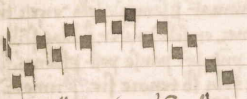

Tenor iste e de mo
pfco. et plene valet tria
tpra. et vacue duo tpra.
et e collor mixtus tn colloratus.

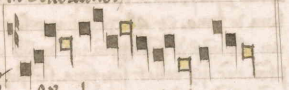

Tenor iste est de
mo pfco. et pma no
ta vallet vnuz tps. et seda duo. et tertia tria.

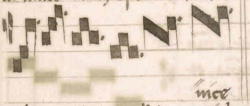

Et tales tenores pnt
diuidi i 4or ptes diuisimode.
Et pma dr sic stat. Se
cunda vice diuidr vl diminuit p dimidiu de pmo. et tunc pa
nota vz vna seibreu. et seda duas et 3a tres. et sic usqz i fi
nez. Itm 3a vice pt dici de tpr i pfco. Et tunc pa nota vz
vnuz tps et seda vnu. et tercia duo. et sic usqz ad finem.
Itm 4a vice diminuit istud tps i pfcm p semi. i. p medm.
tunc pa nota vz vna seibrenez. et seda vna et 3a duas. et sic

usq; ad finem. ¶ Item iste tenor pt alr diuidi i 4or ptes
videlz. pma vice de mo pfco. tuc pma vz vnu tps. et seda
duo. et 3a tia. et sic vsq; i fine. ¶ Item i seda vice pt dici
de tpr i pfco. tuc pma vz vnu tps. et seda vnu. et tia
duo tpra. ¶ Item si 3a vice diminuat p semi de pa vice tuc
pa nota vz vna scibreue. et seda duas. et 3a 3es scibues.
¶ Item si 4a vice tuc diminuat p semi de seda vice. tuc
pa nota vz vna scibrenez. et seda vna et 3a duas scibues
et sic vsq; ad fine. Et pnt poi pause post pfcones. sz
custodi sp collore. et dz scribi sb tenore sic. ¶ Primo dr
de mo pfco. Sedo de tpr i pfco. Tertio zeze siue cese p
semi de pmo. Et 4o zeze siue cese p semi de seda vice. ¶ Te
nor iste qn e de mo i pfco. tuc vz qlz 4or tpra. Et qn e de mo
pfco. tuc qlz vallet sex tpra. sic supi dcm e i tenoribz de
mo pfco. et e tenor ordinatus atq; colloratus.

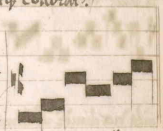

¶ Tenor iste qn vis q sit de mo
i pfco. tuc vz qlz duo tpra. et
qn vis q sit de mo pfco. tuc vz q
libz duo tpra sic supi poit in
tenoribus de mo pfco. et e tenor ordinatus atq; colloratus.

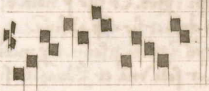

¶ Tenor iste qn e de mo
i pfco. tuc maiores vallet qlz
4or tpra. et minores duo. et

qn̄ ē de mō pfcō. tūc maiores vz. 6. tpra. et mīores tā sic̄ supius pz. ꝛc̄./

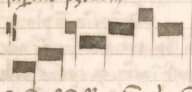

Tenor iste qn̄ ē de mō ī pfcō. tūc maiores vallēt 4or tpra/ et mīores qlz vnū tpō. sz ī mō pfcō sūt mīores pūctate sic̄ supi' patuit. et nō ē necesse eas pūctare ī mō ī pfcō

Tenor iste ē de mō ī pfcō. et maiores valent qlz 4or tpra. et mīores quelz duo tpra./

Tenor iste ē de mō pfcō. Et p̄a nota vz vnuz tpō. seda vnū. 3a. vnū. et 4a. tria tpra. et pausse ꝯputāt pse. et pt dici bis si vis sic̄ stat. ul' pt fieri diuisio ī seda vice psemi de p̄a. et tūc note valēt tres sēibreues. et qlz pausa vz vnā sēibreuez./

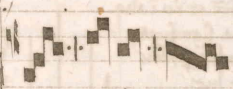

Tenor iste ē de mō ī pfcō et p̄e due note valēt vnū tpō p qlz. et 3a. vz duo tpra/ et pt diuidi psei. et dr̄ bis tūc due p̄me valēt p qlz vnā sēibreū. tcia duas sēibreues et pause prima vice valent duo tempora. et secunda vice nō valent nisi vnuz tempus./ vt hic infra./

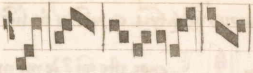

Sciendum est
q̄ p tenores supradictos
pnt inueniri q̄ plures
alij modi et diuersi alij tenores p̄ viā subtilitatis et ideo nō ē nece
oēs tenores cōponere plures eorū q̄ post inueniri. qr̄ existis subtilis
cautio pt facere alios tenores q̄ plures eorū. Et ideo sapienti et
intelligenti panca sufficiunt. Sz q̄ scripta sunt supi ad doctrinam
puulorū scripta sunt. Unde dicendum ē de pausis quatuor ipas
ordinabis in tenoribus. Et p̄ de modo pfectō q̄ pause debent esse puc
tate p̄ se. tunc pone in tenoribus tres vl. 6. vl. 9. pausas de uno
tpr. et debet esse puctate ex utraq̄ pte vt hic. et nō
poni nisi post pfectiones. Item si vis cōponere debet
vl ordinare pausas cōpfectionibus. q̄ si pausa dz ire cū illa que
ē ante se retro vt hic. Item si debet ire cū
pfectōe que ē retro se tunc debet esse puctata
ante vt hic inferius p exemplum pz.

Item potes etiā tales pausas ponere in modo
pfectō et nō in alio.

quia significat quia quot spatia tangunt
modum pfectōis tot tpra valet. Aliqn
vt hic. possunt poni due simul.
vt hic

Item si pausas ponere vis in modo ipfectō.
nō ē necesse eas puctare sed stant
per se. vt hic infra patet.

post
pfectōes
sz caueas
ne frāgas colores.

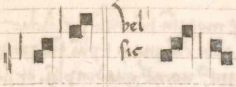

sine p se stāt ip̄fcōnbz
ꝯputant nō debēt esse
puctate. ¶ Itē si vis
ponē pausas de duobz tp̄ribz. tūc appōe vt hic patet in
sequnti exemplo. quia quot spatia tangūt. tot tp̄ra
uallent. ¶ Itm̄ si vis pausas p t̄bus
tp̄ribz ponē simul. tūc ponere debes vnā
de duobus et aliā de vno tp̄r vt hic.

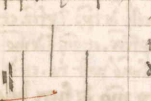

¶ Si maiores sbtilitates cupis hēre
q̄z ī isto volumīe ꝯtinēt / tūc stude
fortit̄ ī musica. et forte deus pre
stabit t̄ p suā grāz maiorē ītellectuz atq̄z sbtilitatem.

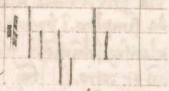

¶ Est alius modus ꝯponēdi motetos q̄z supi dcm̄ est. vz.
q̄ tenor vadat sup̄ motetuz. et sic ordinabis. Accipe
tenorē de antiphonario sic supi dcm̄ ē / quē collorabis et
ordinabis. et stat ī gāma bassa / et tu potes eū mittē
ī gāma alta. et qn̄ ē ordinat⁹ bn̄ / tūc facies discantū
sb tenore sic melius scis et potes ipm̄ colorare et de mō per
fcō facē si vis. hoc facto facias t̄ pluz ꝯcordare sup mo
tetū sic melius scis et potes. et si vis ipm̄ facē cū 4or.
tūc dz ibi ēē ꝯtenor. sz opōtet ꝯtenor sit p⁹. et ꝯcōdet
cū tenore. alr̄ nō possz collorari. ¶ Itm̄ si vis facē mote
tuz cū qnq̄z p hūc modū pt̄ fieri. fac p⁹ tenorē sic dcm̄
ē. et fac discantare subtus tenorē et ꝯcōdare. hoc fcō

fac t'plum discantare sup motetu sic meli' sic. Aduc
potes facere aliu discantum q ibi cuncquaq t'plu fulgendo
ipz t'plum. et iste cant' quint' vocat quadruplu. et sic
erit motet' totalr plenus. et credo q no possent fi
plures cantus i simul. ¶ Item motetu 3^{lum} et 4um posse
semp bn facere de mo pfco. lz cant' esset de tpr i pfco. et
tunc dz ee de nouenaria nl' senaria pfcoe. et qnz e de mo
pfco. et tunc dz semp poi punctus diuisiois post ta. et dz
illa pfco durare usq ad fine. ¶ Isto mo dz fieri bala
da simplex. i primo fac aptum et clausum. et vltimo fac
clausum solumo. ¶ Ite balada duplex ht aptum et clausum
an et retro. ¶ Item simplex ht clausum an aptu.
et clausum retro. ¶ Item duplex ht diuidum ap
tum et clausum retro. ¶ Ite Rondelus ht aptu ante.
qn finit i vt. dz ee decima. ¶ Et qn finit in mi dz esse
octa. Et qn finit i la. dz ee qnta. et retro clausum. deo gras.

Signa neumarum speties et noia p versus.

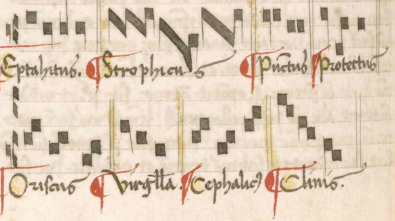

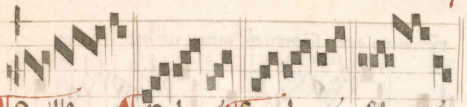

Quilisma Podatus Scandicus et salicus.

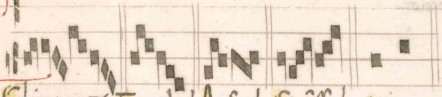

Climacus Torculus. Ariscus. Et pssus Minor

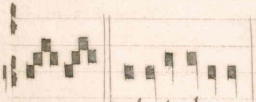

Maior. no pluribus vtor :-

Neumarum sig^is erras q plura refingis. Deo gras Amen.

Explicit tractatus Magistri Egidij mensurabilis cantus quem scripsit dn Johes Franciscus de papia monachus monasterij sci georgij maioris de venetijs. 1465.

Supius dcm̄ ē de augumētatiōe atq; diminutione figurarum. Nūc dicēdum ē qlr ipas ordiābis ad discantādum diuisimode sup quatuor tpra Et pmo de tpre pfco maiori. postea de sigl'is tpribz sicut iferius patebit. De mo discantandi q dr sz gallicos vulgarit trayner uel trayn. Et est fortior modus q̄ sincopare. et pmo de tpre pfco maioris. Et ponūt p duobz

tpribus noues seibreues vacue ut hic. ifra pz.

De tpr p fecto maio | De tpr minor

Tenor

Hec est manus Boetij

Incipit primus tractatus de Arte contrapuncti. Sin venerabilē porem dñz Johem de Anglia. quē ipe direxit ad venerabilē monachū dum Johem frāciscuz de preotonibus de papia. et vt melius ī adiscatur atq; ītelligat ī lingua materna destripsit ac notauit. ponendo tenorē ī nigro colore. et ꝯtenorem in rubeo. Et pmo de primo gradu./

Dico chel ꝯtrapuncto richede auere q̄tro cose. cioe voce consonātia grado e prolatiōe. Et po nota che le uoce musicale originalmēte sono septe. Cioe pari. 2ª. 3ª. 4ª. 5ª. 6ª. e. 7ª. de le quale due ne sono ꝯsonāte e due dissonte e tre discordante. Cosonante sono pare e quinta. Dissonāte sono tertia e 6ª. dicordāti sono 5ª. 4ª. e septima. dalle quale pcedano tute le altre piu acute. Exemplo da la pari. la. 8ª. da la. 2ª. pcede. 9ª. da la. 3ª. pcede la decima. da la. 4ª. pcede la. xj. da la qnta pcede la. 12ª. da la. 6ª. la. 13ª. da la. 7ª. pcede la. 14ª. da la. 8ª. pcede la qntadecima che al suo origine da la pari e cossi pcedeno de octaua ī octaua. Poterebeno eēre le voce īfinite zoe senza nūo, ma distantemēte le voce sono uenti como venti. Poi si torni ī su la mano donde le supra dicte septe

dano lo origene. ¶ Conza sia cosa che le due voce sono fomate di toni e di semitonij. e da uedere che sia tono e quale e semitonio. ¶ Nota ēere tono doue che sara .vt. Re. ouero. Re. vt. ouero. fa. sol. e sol. fa. e cosi ꝑ lo ꝯtrario come ꝑ exemplo vedi qui guza.

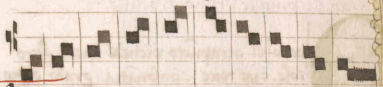

¶ Semitonio se ītende doue che sara. fa. mi e mi. fa. come perbo exemplo uedi qui

Donqua dico ch la ꝯsonātia pari nō e formata di toni alcunj ne de semitoni. pero chel tenore el ꝯtrapūcto ī uno medesimo locco sono e da luno alatro nō e alcuna distantia dalteza ne di basseza. e chiamasi q̄sta cotale cōsonātia vnisono. Ma ogni altra ꝯsonātia e fomata di toni e di semitoni ꝑ distātia ch dal tenore al ꝯtrapūcto. ¶ La cōsonatia di q̄nta e formata di tre toni e de vno semitono como ꝑ exº vederai. facendo le note del tenore nere e quele del cōtrapūcto rosse e alora questa ꝯsonanza ꝛ cusi formata e dita dyapente come qui uedi ꝑ exemplo.

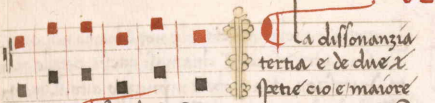

La dissonanzia tertia e de due specie cio e maiore e minore. La dissonãzia tertia maiore e forãta de toni duy e alora e chiamata qsta cotale dissonãzia ditono como p exo tu vederay i queste note dz.

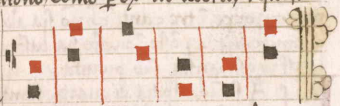

La dissonãza terza minore e de vno tono e vno seitono e alora e chiamata questa dissonãza seiditono come e i qsto exemplo ch sequita doue dice. vt ay ay sol.

La quarta dissonantia se itende de doe specie zoe quarta formata di doi toni et vno seitono Si come sarie dal. C. al F. onero dal D. al. G. o'vo dal E. al A. salendo ma anome di note. La quarta e formata de. vt fa. Re sol. ay. la. C cusi plo cõtrio come qui tu vedi i exemplo.

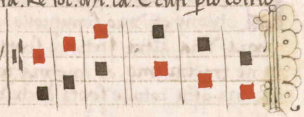

¶ E questa e quela quarta che noy debiamo neli canti che sono a tre vsare / E chiamasi questa cotalle quarta dyateseron. Ma perche e in principio dito al quarta esse discordante e da diffinire per ch sia al pnte missa tra le consonantie. ¶ Dico la quarta esse cōsonāza ī quāto veruna de le altre discordantie si po conporre ī tre canti ch nō sia alo auditore x cnimicheuole / e pq̄sto ī questo sia basteuole a diffinire la esse consonantia sub breuita. /

LA secūda spetia di quarta / se intende quella che formata di tre tony. si come saria dal . E. al . B. molle acuto / o vero da F. al . ♮. quadro di b. fa. ♮. my. o dal b. molle acuto / o da lo. E. acuto. e cusi de le altre acute / e supacute. et questa cotalle quarta si debia chiamare tritono / a differentia de laltra sopradicta q̄rta che e formata di due tuony et di vno semitono / doue questa e forāta di tre tuony come dito e. E pcio nō e fata demōstratiōe differente p sapere pigliare la cordāte da la discordante. / rc̄. /

LA disonātia sexta e formata di quatro x tuony et vno semituono / come che sia anchora vna altra spetie di sexta / de la quale di soto ne tractaremo. et anchora de la quinta prohibita. Ma q̄sta cotalle sexta de che vedi lo exempio q

desoto e quella che simplicemẽte dobiamo usare ne li canti. eccho lo exemplo.

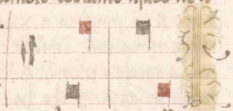

Nota che la quĩta e la sexta come laltre essere di due spetie cio e luna qnta essere consonãte e latra discordante. De la ꝯsonante como e debe essere formata e quale sia de essa dito e disopra. Ma la discordante quinta sintende essere quela che e formata de duy tom e di duy semitom. Si come saria da ♮. mi. ad F. fa vt. O da E. la my. a b. molle. O da ♮ quadro di b fa ♮ my ad. F. fa vt. O. da. E. la my. a b molle supacuto. E questa e q̃lla quĩta che noy dobiamo usare. se gia nõui fosse adiuncto vno segno el quale si chiama dyosis. e significa al salire piu vno mezo semitono. Si ch pogniamodo significha alteza e q̃sta e la sua figura. ✻.

La sexta ꝯsonate e q̃la di che e dito di sopra. La sexta discordante e q̃lla ch formata di tre tony e duy semitony. si come saria da lo. A. al. F. O da ♮ my. a G. sol. re. vt. O dal. D. al b. molle. O dal. E. al C. E q̃sta e quella sexta che noy nõ doniamo usare se gia come ne la quinta nõ vi fosse aguinto el dyosis. ✻.

Come in infinito nũo possono essere le voce p

lo origene de le sopra dicte. vij. Io no segnero demostratione se no p insino a. xx. ¶ Adoncha dico la octaua essere ꝯsonantia i quãto essa ha lorigine da la pari la quale e ꝯsonãtia como dito he. ¶ La decima he dissonãzia / pche ha lorigine da la terza. ¶ La duodecima sie ꝯsonantia. pche ha lorigiẽ da la quinta. ¶ La tertiadecima he dissonãte pche ha lorigene da la sexta. ¶ La. xv. sie ꝯsonante / per che procede da la octaua / e la. viij.ª da la parj. ¶ La. xvij. sie dissonãte / pche pcede da la decima. e la decima da la terza. ¶ La decimanona sie ꝯsonante / pche pcede da la duodecima e la duodecima da la qnta. ¶ La. xx.ª e dissonãtia pche pcede da la. xiij.ª e la. xiij.ª da la. vj. E cossi e possibele vedere e cognoscere di octaua in octaua tute le voce consonãte e dissonãte che sono da. xx. i suxo / pfino a nũo ĩfinito / per lo pncipio e modo e dicto e dato. Et questo basti quãto ale voce et a le consonantie. rc.ᵗ. / Capitulo de li gradi.

Perche veduto e de le voce / e de le consonãtie come nel pncipio fu dito che bisognaua. Da vedere e che cossa sia grado. ¶ Grado se intende qn duy cantano de una medesima chiaue facendo ꝯtrapũcto / ho vero luno cantasse p vna chiaue / e laltro p la

tra / ne luno ne laltro facendo muttatiõe. ¶ Ma pche
sono de piu spetie chiaue / distinctamẽte. sera dimõst-
to qualy e quanti. ¶ Adoncha dico che li gradi
sono quatro. Cio e / grado di pari / grado di quar
ta. grado di qnta. grado di octaua. ¶ Ma con
ciasia cosa che dicto e nel capitulo de le ꝯsona
tie / che la pari da lorigene a la octaua / pote
riasi dire / che cossi dia essere origene grado di
pari a grado di octaua. et nõ e cussi. po che
le qnte di soto nel grado de pari tornano. 4e.
di sopra nel grado di octaua. Et pcio di
ciaschaduno come trouerai dimõstratione.
quene che si faci grado di pari se ĩtende qñ
el tenore cantasse p vna chiaue / et el
contraponto cantasse p quella medesima.
¶ Grado di quarta se ĩtende qñ da vna chia
ue alatra cio e da da la chiaue del tenore
a quela del cõtraponcto / a / quarta / come
sel tenore cantasse p ♮ quadro e el ꝯtra
poncto p natura / ĩ ogni modo che quarta
fesse da vna chiaue alatra. ¶ Grado de
qnta se ĩtende qñ da la chiaue del tenore
a quela del cõtraponcto / come sel tenore
cantasse p natura / e el ꝯtraponcto cãtasse
p ♮ quadro / o ꝯdo ĩ ogni mõ ch qnta auesse

da luna chiaue a latra. ¶ Grado di octaua se
ĩtende qñ da la chiaue del tenore a quela del
ꝯponcto ha octaua / come sel tenore cantasse ꝑ
natura graue / e el cõtraponcto cãtasse ꝑ natura
accuta / ho ĩ ogni mõ ch octaua fosse da luna
chiaue a laltra. / Sequita quante ꝯsonantie et
dissonantie sono ĩ ciaschuno grado et prima per
grado de pari. Primo grado. /

NEl pmo grado cio e grado di pari / sera
posta ciaschuna cõsonantia che fare
se possa dal vt. al. La. Et cusi ĩ ciascuno gra-
do sequira. Et ꝑcio / vt. in grado di pari / ha
due ꝯsonãtie / cio e pari e quinta. et due dis-
sonãtie. cio e terza / he / sexta. ¶ La pari dice
vt. La quinta. sol. La terza. mi. Sexta. La. /
¶ Re. ha due ꝯsonãtie / et vna dissonãtia cio
e / pari. qnta. e / terza. Pari dice. re. terza
fa. e qnta. La. ¶ My. ha vna ꝯsonantia
e / due dissonãtie. cio e / pari. terza di sotto et
terza di sopra. pari ch dice. mi. terza. di soto
vt. e terza di sopra. sol. ¶ Fa ha vna cõ-
sonãtia e due dissonãtie / cio e / pari. terza di
sopra / et terza di soto. Pari che dice. fa. terza
di sotto ch dice. Re. et terza di sopra ch dice
La. ¶ Sol ha due ꝯsonãtie / et vna dissonã-

tia. cio e pari quinta di sotto et terza di sotto. Pari ch dice. sol. quinta di sotto ch dice. vt. et terza di sotto ch dice. mi. ¶ La ha due ꝯsonātie et due dissonātie cio e pari quinta sexta e terzia tute di sotto. pari ch dice. la. quinta di sotto. re. sexta di sotto. vt. e tercia di sotto. fa. come nelo exo figurato qui disotto apare facendo le note del tenore negre e quelle del ꝯtāponcto rosse. &c.

Del secondo grado cio e grado di quarta.

NEL secondo grado cio e grado di quarta. vt. ha due ꝯsonātie et vna dissonantia. cio e quinta octaua et sexta. Quinta dice che Re. octaua. sol. sexta. mi. ¶ Re. ha due ꝯsonātie et due dissonātie. cio e quinta octaua. tercia et sexta. quinta che dice. mi. octaua. La. tercia vt. sexta. fa. et ītendesi. fa. remoto. de la quale diminutione do po la demonstratiōe de gradi ch cio vuole dire. ¶ Mi ha vna ꝯsonātia e due dissonantie cio e quinta terza e sexta. Quinta ch

dice. fa. remoto. tercia. Re. e sexta. sol. remoto.
¶ Fa. ha due cōsonātie et due dissonātie cio e pari qnta terza e sexta. pari che dice. vt. qnta. sol. tercia. mi. Sexta. La. ¶ Sol ha due ꝯsonātie et vna dissonātia. cio e pari qnta e terza. Pari ch̄ dice. re. qnta. la. terza. fa. ¶ La ha vna ꝯsonātia et due dissonātie. cio e pari tza. di sotto et tēza di sopra. pari ch̄ dice. mi. terza di sotto. vt. et terza di sopra. sol. Como per ex q di sotto si monstra. dz.

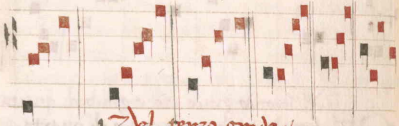

Del terzo grado.

Nel terzo grado zoe grado di qnta. vt. ha due ꝯsonātie et due dissonātie. cio e qnta octaua sexta et decima. Quinta che dice. vt. octaua. fa. sexta. re. decima. La.
¶ Re. ha due ꝯsonātie et vna dissonatia cio e qnta octaua et sexta. Quinta ch̄ dice. re. octaua. sol. sesta. mi. ¶ Mi. ha due ꝯsonātie et due dissonātie. cio e qnta octaua terza et sexta. Quinta che dice. mi. octaua. La. terza

vt. sexta. fa. remoto. ¶ Fa. ha vna gsonatia et due dissonatie. cio e/ quta/ terza/ et sexta./ quta che dice. fa. terza. re. sexta. sol. ¶ Sol. ha due gsonatie et due dissonatie/ cio e/ pari/ quta/ terza et sexta. Pari che dice. vt. quta/ sol. terza. agi. sexta. La. ¶ La. ha due gsonatie/ et vna dissonatia/ cio e/ pari/ quta e terza/ pari che dice. re. quta. La. terza. fa./ como p exemplo qui desotto tu vederay./ Vg./

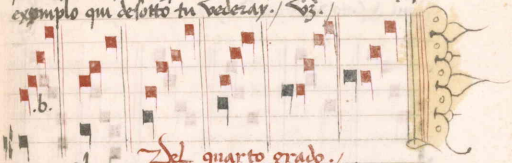

Del quarto grado./

Nel quarto grado/ cio e/ grado di octana/ vt. ha due gsonatie et due dissonatie/ cio e/ octana/ duodecima/ decima/ et tridecima/ Octana che dice. vt. duodecima. sol. decima. agi. et tridecima. La./ ¶ Re. ha due gsonatie et vna dissonatia/ cio e/ octana/ duodecima/ et decima/ Octana che dice. Re. duodecima. La. decima. fa./ ¶ Mi. ha vna gsonatia/ et due dissonatie/ cio e/ octana/ decima/ et sexta. Octana che dice. agi. decima. fa dice. sol. e sexta. vt./

¶ Fa. ha due ꝯsonātie / et due dissonatie. cio e octaua
qnta / sexta / et decima. Octaua che dice. fa. / qnta
vt. sexta. re. decima. La. / ¶ Sol. ha due ꝯsonā-
tie / et vna dissonātia. cio e / octaua / qnta / et
sexta. Octaua ch̄ dice. sol. qnta. re. sexta. mi. /
¶ La. ha due ꝯsonātie / et due dissonātie. cio e octaua /
qnta / terza / et sexta. Octaua che dice. La. qnta /
my. terza. vt. sexta. fa. remoto. / Como ꝑ ex°
qui desotto vederai. / vz. /

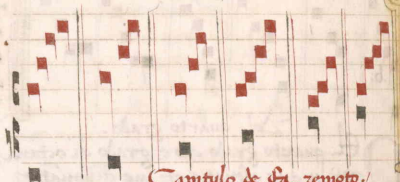

Capitulo de. fa. remoto. /

PEr che di sopra fu ditto. fa. remoto /
nel grado di quarta ꝑ La qnta del
my. E da vedere che cossa sia remotione. / x
Adonqua e / da sapere che di. vj.ª che dicono. vt.
re. my. fa. sol. la. / tre ne sono mobili / et tre
ī mobili. Mobili sono. vt. fa. sol. Inmobili sono
Re. my. la. / Et po. vt. se ītende ī duy modi / cio e
simplice et remoto. / et cusi. fa. et sol. / vt.

simplice se intende qn̄ da luy al re. ay vno tono
pfecto. Vt remoto se intende qn̄ da luy al re. ay
vno semituono: che alora ne vno semituono qn̄
lo vt. e signato col diosis ✱ ¶ Fa. remoto se i-
tende qn̄ da luy al sol. ha vno semituono p segno
de diosis. E fa. simplice sintende qn̄ da luy al
sol ha vno tono pfecto. ¶ Sol simplice sintēde
qn̄ da luy al La ha vno tuono pfecto. Sol remo-
to sintende qn̄ da luy al La ha vno semituono p
segno del dyosis. ¶ Et po qn̄ fu ditto. fa. remoto
fa adintendere che quello cottalle. fa. si debia
pnūciare piu acuto p distantia de vno semitu-
no: po che quella cotalle qnta nō saria gsonā-
tia ma dissonātia. Et po questo basti quanto
ale gsonātie et dissonātie che fare si possono a
li sopradicti quatro gradi.

Capitulo per grado de pari.

Dico il gtraponcto. Contrapūcto e i qsto
luna nota va contra laltra cio e ch
sel tenore sale el gpūcto debba descendere. o
veramēte stare fermo. Et cussi p lo gtrario
se gia nō seguitasse il tenore p dissonātia secōdo
i che grado o i che gsonatia altri fosso. de la qua-
le cossa seguitera lo exemplo de ciaschuna
leuata e chinata ch fare se possa da lo. vt.

al. La. nel grado de pari facendo le note del tenore negre e quelle del ꝯtraponeto rosse ad differentia da Luno al Latro. Et cossi seguitera ꝑ ogni grado nõ facendo nel luno nel Laltro alcuna muttacione. ¶ Et prima ꝑ grado di pari: ꝑ secõde leuate cio e ꝑ. vt. re. de qnta ĩ terza. Sol. fa. ꝑ. re. my. de qnta ĩ terza. La. sol. ꝑ. my fa. de pari ĩ terza desotto. my re. ꝑ fa sol. de terza ĩ qnta di sotto. re. vt. ꝑ. sol. La. di terza ĩ qnta di sotto. my. re. ꝑ La sol. de qnta ĩ terza re. my. ꝑ. sol. fa. de qnta ĩ terza dissotto. vt. re. ꝑ. fa. my. de terza ĩ terza. re. sol. ꝑ my. re. de pari ĩ terza. my fa. ꝑ. re. vt. de terza ĩ qnta. fa. sol. vedi qua lo exemplo. vz.

Item ꝑ grado de terze leuate cio e per vt. my. de qnta ĩ pari. sol. mi. ꝑ. re. fa. de qnta ĩ pari. La. fa. ꝑ. my. sol. de pari ĩ qnta. disotto. mi. vt. ꝑ. fa. La. de pari ĩ qnta dissotto. fa. re. ꝑ. La. fa. de qnta in pari. Re. fa. ꝑ. sol. my. de terza dissoto in teza di sopra. my. sol. ꝑ. fa. re. de pari ĩ qnta. fa La. ꝑ my. vt. de pari ĩ qnta

.| my sol. |

my sol. / Como vedi qua lo exemplo. vz. /

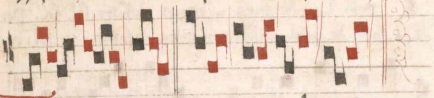

Item p ditto grado p quarte leuate cio / e / per vt fa. de qnta ĩ pari. sol fa. p. re. sol. de qnta ĩ pari. La. sol. per my. La. de tẽza ĩ qnta dessotto. sol. re. per. La / my. de qnta dissoto ĩ pari. re / my. p. sol / re. di terza dissotto ĩ qnta mi La. p fa / vt. di pari ĩ qnta. fa / sol. / exemplo. /

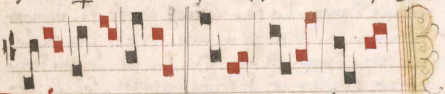

Itẽ per dicto grado de qnte leuate / cio / e / per vt. sol. de qnta ĩ terza dissotto. sol. my. per. Re. La. de qnta ĩ terza dissotto. La. fa. p La / re. de qnta dissoto ĩ terza dssopra. Re. fa. per. sol / vt. di terza dissoto ĩ qnta. mi. sol. / como pare p exemplo qui. vz. /

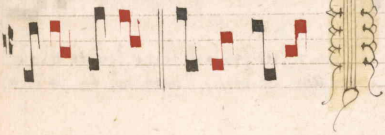

Item p dito grado di sexte leuate cio e per
vt. La. de qnta in terza dissotto. sol fa. Per
La. vt. de qnta dissotto in qnta disopra. re. sol. ex°.

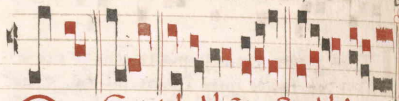

Capitulo del cōtrapūcto del ꝑo grado.

Contrapūcto di secondo grado dal vt al la.
ciascuna leuata et chinata. Et pma p
vt re. di octaua ī qnta. sol my. Per. re my. de
octaua ī qnta. La fa. ītēdesi questo. fa. remoto.
Per. my fa. de terza in pari. mi re. Per. sol La.
de terza ī pari. fa my. Per. La sol. de pari ī terza.
vt re. Per. my re. de sexta ī octaua. sol la. et
ītendesi questo. sol. remoto. Per. Re vt. de qnta
ī octaua. mi sol. como p exemplo vedi qui.

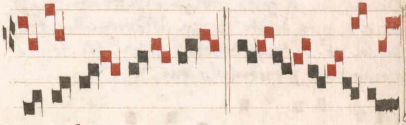

Item p dito grado di terzæ leuate cio e
vt. my. de octaua ī qnta. sol fa. et īten-

desi. fa. remoto. Per. re fa. de octaua ĩ quta. la sol.
Per. mi sol. de terza ĩ pari. Re. Re. Per. fa la. de quta
ĩ pari. sol mi. Per. La fa. de pari in quta. my sol.
Per. sol my. de pari ĩ terza. re re. Per. fa re.
de quta ĩ octaua. sol la. Per. my vt. de quta ĩ oc-
taua. fa. sol. et ĩtendasi questo. fa. remotto.
como ꝑ exemplo poy q̃ vedere./

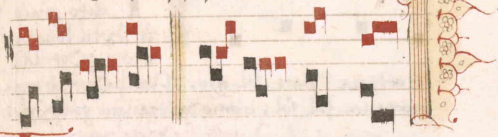

Item dito grado de quarte leuate cio e/ per vt.
sol. de octaua ĩ terza. sol my. Per. Re. sol. de
octaua ĩ terza. La fa. Per. my la. de terza ĩ pari. re
my. Per. la mi. de pari ĩ re. my. Per sol re. de terza
in octaua. fa La. Per. fa vt. de terza ĩ octaua. my sol.
como ꝑ exemplo vedi qui. dissoto./

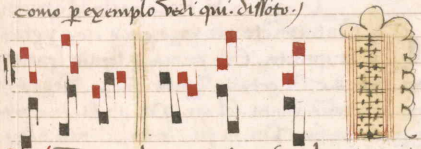

Item ꝑ dito grado de quinta leuata cio e/

p. vt sol. de octaua ĩ terza. sol fa. Per. re la. de octaua ĩ pari. La my. Per. La re. de terza ĩ octaua. sol La. Per. sol vt. de pari ĩ octaua. re sol. como vedi qui nelo exemplo.

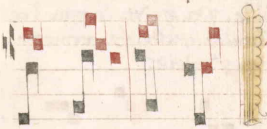

Item per dito grado de sexta lenata cio e p. vt la. de octaua ĩ pari. sol my. Per. La. vt. di terza in octaua. sol sol. como vederai qui giu. exẽplo.

Questo sie vno altro exẽplo.

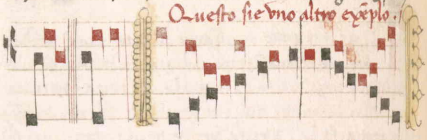

Capitulo del terzo grado del cõpũcto.

Contrapũcto per terzo grado cio e p grado de quinta. Et prima p sconde lenate per. vt Re. di octaua ĩ qnta. fa re. Per. re my. de octaua ĩ qnta. sol my. Per. mi fa. de octaua in qnta. La fa. Per. fa sol. de terza ĩ pari. re vt. Per. sol La. de terza ĩ pari. mi re. Per. la sol.

de pari in terza. re ayr. Per. sol fa. de pari in terza. vt re. Per. fa ayr. de quta i octaua. fa la. Per. ayr re. de quta i octaua. ayr sol. Per re vt. de quta i octaua. re fa. ecco lo exeplo.

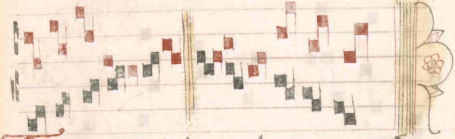

Tem per grado de terze leuate cio e p. vt ayr. de octaua i quta. fa ayr. Per. re fa. de octaua i quta. sol fa. Per. ayr sol. de octaua in quta. la sol. Per. fa la. de quta i pari. sol re. Per. la fa. de pari in quta. re fa. Per. sol ayr. de terza in quta. ayr ayr. Per. fa re. de terza i octaua re sol. Per. ayr vt. de quta i octaua. ayr fa. exeplo.

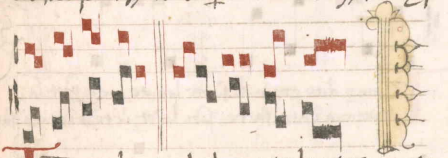

Tem p dito grado de quarte leuate cio e p vt fa. de octaua i terza. fa re. Per. re sol.

de octaua ĩ terza. sol re./ Per. my la. de octaua in pari. la re. Per. la mi. de pari in qnta. re my. Per. sol re. de terza ĩ octaua. mi sol. Per. fa vt. de terza ĩ octaua. re fa. como vedei q̃ ĩ lo exemplo./

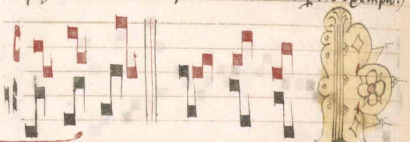

Item per ditto grado p̃ qnte leuate/ cio e/ p̃ vt sol. de octaua in terza. fa my. Per. re la. de octaua ĩ pari. sol re. Per. la re. de terza ĩ octaua. fa sol. Per. sol vt./ de terza ĩ octaua. my. fa./ como vedi qui dessoto ĩ lo exemplo./

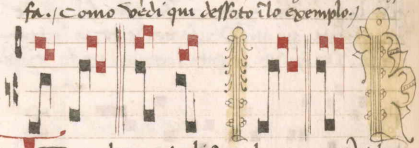

Item p̃ dito grado di sexte leuate/ cio e/ p̃. vt la. de octaua ĩ pari. fa re. Per la vt. de tẽza ĩ octaua. fa fa./

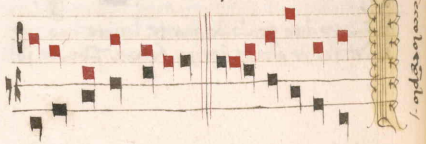

ecco lo exẽplo./

Capitulo del quarto grado del cõpuncto./

Contrapũcto di quarto grado/ cio/ e/ grado di octaua per ciaschuna leuata/ e/ chinata da lo. vt. al. la. Et pma p sda leuata/ cio/ e/ per. vt re. de duodecima ĩ decima. sol fa. Per. Re my. de octaua in sexta. my re. Per. fa sol. de octaua in qnta. fa re./ Per. sol la. de octaua in qnta. sol my. Per. la sol. de qnta ĩ octaua. my sol. Per. sol fa. de qnta ĩ octaua. re fa. Per. fa my. de sexta ĩ octaua. re mi. P. mi re. de sexta ĩ octaua. vt re. Per. re. vt. de decima in duodecima. fa sol. Ecco lo exẽplo q dessotto./

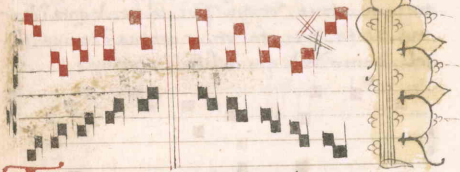

Item per dito grado p terze leuate/ cio/ e/ Per. vt my. de duodecima in octaua. sol mi. P. re fa. de duodecima ĩ qnta. fa vt. Per. mi sol. de octaua ĩ qnta. my re. Per. fa la. de octaua ĩ qnta. fa my. Per. la fa. de qnta ĩ octaua. mi fa. Per. sol my. de qnta ĩ octaua. re/ my. Per. fa re. de qnta ĩ decima. vt fa. Per. mi vt. de octaua in duodecima. my. sol./ come lo exemplo q dessoto te demõstra./

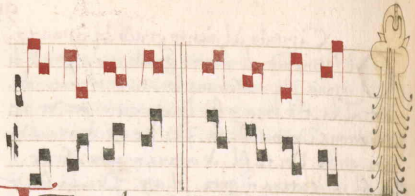

Item p dito grado per quarte leuate cio e
Per. vt fa. de duodecima ĩ octaua. sol fa.
Per. Re sol. de duodecima ĩ octaua. La sol. Per
my La. de decima ĩ qnta. sol my. Per. La my. de
terza in octaua. vt mi. Per. sol re. de qnta ĩ deci
ma. re fa. Per. fa vt. de octaua ĩ decima. fa
sol. como vedi qui dessoto ĩ lo exemplo.

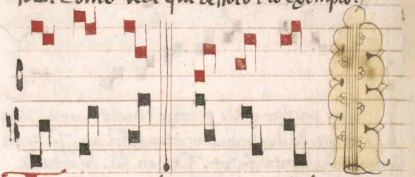

Item p dito grado p qnte leuate cio e
per. vt sol. de duodecima ĩ qnta. sol re. P
Re La. de duodecima in quinta. La my. Per
La re. de quinta ĩ decima. mi fa. Per. sol vt.
de qnta in decima. Re mi. como vedi q dessoto in

lo presente exemplo. dz./

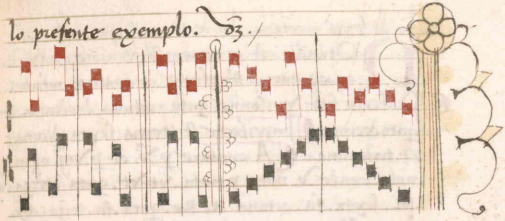

Et questo basti quãto al cõtrapũcto che fare se possa da lo. vt. al. la. nota per nota ꝑ ogni grado: come ꝑ le medesime chiaue et gradi. Altro cõtrapuncto se poteria fare: ma e dato questo per meno difficile. Et nota che qñ se contrapuncta se debba guardare di nõ formare due pari nel tenore, ne altra ꝯsonantia con el tenore: cio e se tu sei con el tenore ĩ octaua, e el tenore discenda, ho salischa terza, o altra scesa, o salita ch̃ nel medesimo modo, nõ si facia. segia, nõ facesse possa comuna luno el laltro./ Ma se tu sey ĩ dissonãtia, scenda e sali abene placito de dissonãtia ĩ dissonantia: Et sempre el tuo ꝯtrapũcto sia ĩ ꝑncipio del canto et in fine ꝑ ꝯsonãtia. Et nota ch̃ dopo la ultima dissonãtia se debe seqre ꝯsonatia. Si decima ĩ duodecima.

ho/ de sexta in octaua/ ho/ de terza i qnta. ꝛc./

Notandu est q nouem sunt ꝯsonātie ꝯtrapuncti. quarū quinq sunt ꝑfecte/ et quatuor ꝑfecte. ¶ Perfecte sunt vnisonus. qnta/ octaua/ duodecima et qntadecima. ¶ Imperfecte sunt/ tertia/ sexta/ decima/ et tridecima. ¶ A cantare ꝑ .v.^a^ et ꝑ .viij.^a^ ogni nota rende .v. nota ꝑ nota. vt vt. qnta. fa. terza. mi. sol. sexta. fa. octaua. Re Re. qnta. fa. terza. mi. sexta. sol. octaua. mi/ mi. qnta. fa. sexta. la. octaua. fa/ fa. qnta. sol. sexta. mi. terza. sol sol. qnta. fa. sexta. vt. vnisonus. la la. qnta. fa. terza. Re. vnisonus. ¶ A cantare per decima ꝑ duodecima/ ogni nota rende octaua nota ꝑ nota. vt vt. octaua. mi. decima. sol. duodecima. Re Re. octaua. fa. decima. La. duodecima. mi/ mi. octaua. sol. decima. vt. sexta. fa fa. octaua. La. decima. Re. sexta. vt. qnta. sol sol. octaua. Re. qnta. mi. sexta. la la. octaua. mi. qnta. fa. sexta./ ꝛc./

Nota q qnq cantū rectuz ascendit: ille qui biscantat debet descendere. et e ꝯuerso/ qn lo canto fermo descende quello che biscanta debe ascendere. Tamen possumus facere duas uel tres consonātias ĩperfectas. s. ascendendo uł descendendo ꝯtenore/ cū sexta uel cū decima. Sed non debemus ascendere uł descendere cū ꝯsonātia ꝑfecta/

faciendo duas octauas nec duas decimas nec vnisonus. Sed bñ possumus facere post duodecimã decimã vel octauaz. Post octauã sextam vl' qntaz. post qntaz/ tertiam vl' vnisonus. et hoc ĩtelligitur qñ cantũ rectũ ascendit. et e ꝯuerso. Quãdo cantũ rectuz descẽdit debemus facere post vnisonus tertiã vl' qntaz. Post qntaz sextã vl' octauã. Post octauã decimaz vl' duodecimaz. hoc dico si cantuz ascendit/ et descendit ordinate. Sed si note sũt distincte/ est ad libitũ cantoris. Tamen debemus semp seruare quantuz possumus hũc ordinem/ faciendo vnã ꝯsonãtiam perfectã/ et aliam imperfectam. / Capl'm de. vt.

Nota q ad omẽ. vt. per qntamdecimaz debemus dicere. fa. ¶ Per tridecimã. Re. vl'. la. Per duodecimã. vt. vl'. sol. ¶ Per decimã. mi. vl'. la. ¶ Per octauã. vt. vl'. fa. ¶ Per sextaz. Re. vl'. la. p qntaz. vt. vl'. sol. ¶ Per tertiã. mi. ¶ Per vnisonus vt.

Capitulum de. Re.

Nota q ad omẽ. Re. p qntamdecimã debemꝰ dicere. sol. ¶ Per tridecimã. my. ¶ p duodecimã. Re. vl'. la. ¶ Per decimaz. fa. ¶ Per octauã/ .Re. vl'. sol. ¶ Per sextã. my. ¶ Per qntaz. re. vl'. la. ¶ Per tertiam. fa. ¶ Per vnisonus. Re. Capl'm de. my.

Nota q ad omẽ. my. p qntamdecimã debemꝰ dicere. la. ¶ Per tridecimã. fa. ¶ p duode-

cimā. mi. ¶ Per decimā. vt. ul'. sol. ¶ Per octauā. mi. ul'. la.
¶ Per sextā. vt. ul'. fa. ¶ Per qntaz. mi. ¶ Per tertiā
. vt. ul'. sol. ¶ Per vnisonus. my. / Capl'm de. F.

Nota q ad om̄e. fa. p qntamdecimā debemus
dicere. fa. ¶ Per tridecimā. sol. ¶ Per duodeci-
maz. sol. ¶ Per decimā. la. ¶ Per octauam. fa. x
¶ Per sextā. sol. ul'. re. ¶ Per qntam vt. uel. fa.
¶ Per terciam. re. ul'. la. ¶ Per vnisonus. fa. / Capl'z de sol.

Nota q ad om̄e. Sol. p qntamdecimaz debemus.
dicere. sol. ¶ Per decimam. mi. ¶ Per octauā
. vt. ul'. sol. ¶ Per sextam. my. ¶ Per qntam. re. ul'. sol.
¶ Per tertiam. mi. ¶ Per vnisonus. sol. / Capl'z de la.

Nota q ad om̄e. la. per duodecimā debem' dicē
. la. ¶ Per decimaz. fa. ¶ Per octauā. re. ul'. la.
¶ Per sextam. fa. ¶ Per qntam. mi. ul'. la. ¶ Per
tertiam. vt. ul'. fa. ¶ Per vnisonus. re. / vnison-
Questa sie la mano del cōtrapūcto. nus. vt

Gama. re. vt. ¶ A. mi. re. ¶ B. fa. mi. vt.
C. sol. fa. re. vt. ¶ M. la. sol. mi. re. ¶ B.
. la. fa. ♮. mi. vt. ¶ C. sol. fa. re. vt. ¶ D. la. sol.
mi. re. vt. ¶ E. la. fa. my. re. ¶ F. sol. fa. mi.
. vt. ¶ E. la. sol. fa. re. vt. ¶ A. la. sol. mi. re.
¶ B. la. fa. ♮. mi. vt. ¶ C. sol. fa. re. vt. ¶ D. la.
sol. mi. re. ¶ E. la. re. mi. / Qui dessotto se
dimōstra quāte voce sono ī la mano del ꝯ pūcto. /

IN Gama. vt. sunt quatuor notis. s. vt. mi. sol. la. ¶ In A re. sunt tres. vz. re. fa. la. ¶ In B. mi. sunt tres. vz. vt. my. sol. ¶ In C. fa. vt. sunt quatuor. s. vt. re. fa. la. ¶ In D. sol. re. sunt tres. vz. re. mi. sol. ¶ In E. la my. sunt quatuor. vz. vt. my. fa. la. ¶ In F. fa. vt. sunt tres. vz. re. fa. sol. ¶ In G. sol. re. vt. sunt quatuor. vz. vt. mi. sol. la. ¶ In A. la. mi. re. sunt tres. vz. re. fa. la. ¶ In B. fa. ♮. mi. sunt tres. vz. vt. mi. sol. ¶ In C. sol. fa. vt. sunt tres. vz. re. fa. la. ¶ In D. la. sol. re. sunt tres. vz. vt. mi. sol. ¶ In E. la. mi. sunt tres. s. re. fa. la. / etc. / Capitulum de. b. molle. /

Nota quod quando cantus ascendit ad A acutum et inde ascendit ad. b. acutum / et postea descendit ad F. graue / per. b. molle cantatur. / ¶ Item nota quod quando cantus ab. F. graui / uel. G. graui. uel / A acuto usque ad. b. acutum. et iterum descendit ad. F. graue / semper per. b. molle. cantare debemus. vt hic infra. /

Capitulo per cuius casone / est stato trouato. b. molle. /

Nota quod. b. molle fuit inuentum tribus de causis. s. causa tritoni / causa essentie / et causa necessitatis. ¶ Causa tritoni est / quando inuenitur / debet fieri per. b. molle. de quo habes supra in speciali regula. ¶ Causa essentie est in quinto et sexto tono / de quibus etiam habes ut supra. ¶ Causa necessitatis est quia cantus dupplicatur ab. F. in. b. et. b. in. F. F. in

C. et C. in F. vt hic. Versus.

S Ex paritas scandit sub fine quatuor ymat.
I Imparitasque nouem sed bassatur in vna.

Alius versus.

I Npares ut plurimum ascendere debent
E T pares numquam sed semper infima petunt.
O Clerice attende et intellige hanc auctoritatem sancti ysidori in libro Ethimoligiarum ysidorus.
N On est minus dedecus nescire canere quam litteras ignorare. ¶ Explicit Ars contrapuncti secundum dominum Johannem de Anglia priorem. quam scripsit don Johannis franciscus preottonus de papia monachus. lz. in digne venerabilis cenobij sancti Saluatoris prestante domino nostro Jesu christo qui viuit et regnat per infinita secula seculorum Amen. Idem.

Qui desoto se principia vno breue compendio in Larte del contrapuncto. Et prima gle pone la mano con le sue voce. demde le consonantie cum li soy exempli per ogni grado.

A. La. my. Re. Re. fa. la. ¶ G. sol. re. vt. vt. my. sol. ¶ F. fa. vt. Re. fa. la. ¶ E. la. my. vt. my. sol. ¶ D. la. sol. re. Re. fa. la. ¶ C. sol. fa. vt. vt. my. sol. la. ¶ B. fa. ♮. mi. re. fa. sol. ¶ A. la. mi. re. vt. mi. fa. la. ¶ G. sol. re. vt. Re. mi. sol. ¶ F. fa. vt. vt. re. fa. la.

E. la. mi. vt. mi. sol. | d. sol. re. re. fa. la.
C. fa. vti. vt. mi. sol. la. | B. mi. re. fa. sol.
A. re. vt. mi. fa. la. | Gama. vt. re. mi. sol.

Notandu est q nouem sut ꝯsonantie ꝯtrapuncti. Quarū qnqꝫ sut perfecte. et quatuor īperfecte. Perfecte sut vnisonus. qnta. octaua. duodecima et qntadecima. Imperfecte sut. Tertia. sexta. decima. et tridecima.

Et est sciendu q consonantie īperfecte ꝑficiūtur per ꝑfectas. s. Tertia perficitur duobꝫ modis. Primo modo ascendendo ꝑ qntam. Secūdo mō descendendo ꝑ vnisonū. Exemplu de ascendendo.

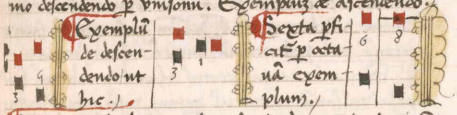

Exemplū de descendendo ut hic.

Sexta ꝑficit ꝑ octauā exemplum.

Decima duobus modis. s. ascendendo per duodecimā et descendēdo ꝑ octauam. Exemplum de ascendendo. tenor re. vt. et ꝯtratenor. fa. sol. ut hic.

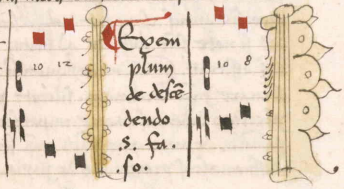

Exemplum de descēdendo. s. fa. so.

¶ Tri-
decima
perfi-
citur p
quintam
decimaz.
Exempluz
hic pz. /

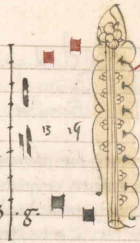

Nota q qn cantus
rectus ascendit
contrapuntus debet descē-
dere. et e cōuerso. ¶ Qn
rectus cantus descendit
ꝯtrapuntus debet ascen-
dere. ¶ Possumus tamē
facere duas vl tres
ꝯsonantias imperfectas
ascendendo vl descendendo cū firmo cantu. sive sit
tertia / sive sexta vel decima. ¶ Sed in ꝯsonantijs
pfectis nō possumus ascendere nec descendere cum
tenore / si sint similes. ut due octaue / vl due duo-
decime / vl due qnte. ¶ Sed bn post quintā facere
octauā / vel post octauā / quintā / vl duodecimam. /
¶ Quando cantus rectus descendit / debemus facē
post vnisonū tertiā / vl qntam. post qntam / sextaz /
vl octauā / post octauā / decimaz / vl duodecimā / hoc
dico si cantus ascendat vel descendat ordinate.
Sed si note sūt distinte ad libitū cantoris ꝯtrapūc-
tus efficiat. ¶ Tamen quantū possumus debemus
seruare hūc ordinem. silicet. post vnā ꝯsonātiaz
pfectam debemus facere imperfectam. / Explicit
sumula de arte ꝯtrapūcti quā scripsit don Johan-
nes Franciscus preottonus de papia ad laudez dei. Amen. /

Incipit breuis sumula de arte mensurabilis cantus./

PRimo et ante oia scire debes q quq sut figure notularz in musicha. Prima vocatur minima. Exemplum ut hic./ ◊./

Secuda vocat semibreuis. exemplu ut hic. ◊./

Tertia vocatur tps vel breuis ut hic. □./

Quarta vocat longa. exemplum ut hic. □./

Quinta vocatur maxima exemplum ut hic. □./

Capitulum secundum de ligaturis./

ET nota q qn ligatura incipit p semibreuez/ tunc prima et secuda st breues/ tertia uero tpus ul longa. Vnde qn ultima descendit p alfam/ tunc est tpus. Sed qn ultima descendit per quadrum tunc e longa. Exemplu de tpre quado descendit p alfam vt hic

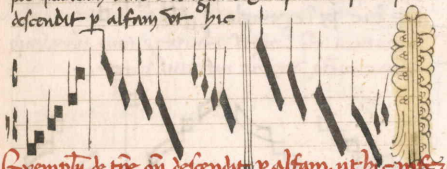

Exemplu de tpe qn descendit p alfam. ut hic inferius./

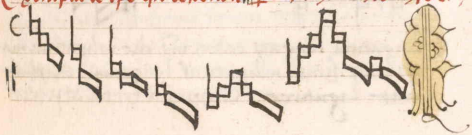

¶ Exemplū de longa qn̄ descē-dit p̄ quadruz ut hic patet

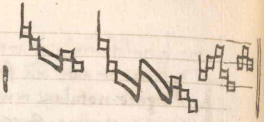

¶ Ligatura temporū tan ascendendo quā descē-dendo. vt hic inferius patet./

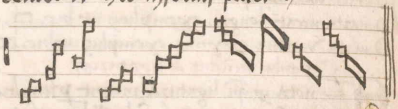

¶ Ligatura temporꝝ cū longis. tan ascē-dendo quaz descendendo vt hic pz ī exemplo.

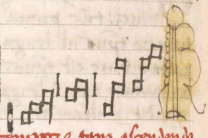

¶ Ligatura cū longis temporꝝ tam ascendendo q̄ ꝯ conuēso vt hic inferius patet./

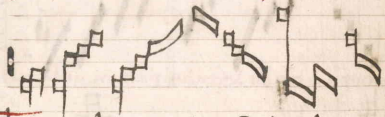

¶ Ligatura longarꝝ eodem mō/ dic in ligatura ma-ximarꝝ sicut in ligaturis longarum. Explica-unt ligature Capitulū tertiū de pausis

Nota q̄ quodlibet corpus notularū supra-
dictarū habet suā pausā. et primo de pa-
usa minime vt hic .l.l.l. seorsum tendit .l. de
pausa semibrevis. vt hic. l.l. ¶ Pausa brevis.
ut hic. l.l. ¶ Pausa longe vt hic. l.l. ¶ Pa-
usa maxime ut hic. ‖.‖. Expliciūt pause./

Capitulū quartū de pontis./

Primo sciendū est q̄ duplex est pontus./
Primus dicitur augumentationis. ¶ Se-
cūdus dicit' diuisionis. ¶ Pontus augumē-
tationis semp̄ valet media partē corporis cui
immediate post ponit' in ordine. Et fit tam i
numero trienario q̄ꝫ binario. Et cognosces
istū pontū qn̄ valet ponis immediate ul' mo-
dicū post cū sequit'. vt hic iferius p̄z p̄ ex^m./

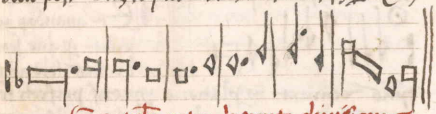

Capitulū q̄ntū de ponto diuisionis./

Pontus diuisionis poitur tātū mō i numero
trienario ad euitandum perfectionē vel
alterationem. vel econuerso vt hic inferi-
us patebit per exemplum./

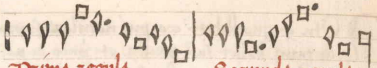

Prima regula. Secunda regula.

Capitulum sextum de alterationibus.

Nota quod alteratio fit tantum modo in numero trienario et est alteratio que perficit imperfectum. ¶ Nota quod non potest fieri ante suum simile corpus. sed semper debet fieri ante suum maius quod sequitur esse immediate in ordine sicut. ♩. alterantis facit ante semibrevem. ante. □. et. □. ante Longam. ▭. longa vero ante maximam. ¶ Nota quod quandoque accidit quod due minime sole ante semibrevem veniunt in platione tam maioris quam minoris perfecti temporis ultima tunc alteratur. i. augumentatur de medietate sui valoris. ut hic inferius patet.

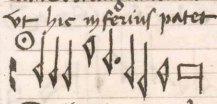

¶ Et quandoque accidit quod due semibreves sole ante tempus veniunt in platione minoris perfecti temporis. ultima tunc alteratur. ut hic inferius patet.

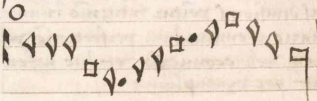

¶ Et iste due alterationes

supradicte. s. de minima et semibreue tantum modo in suprastris prolationibus in minimis triennariis ut supra dixi. alie vero prolationes fiunt in modis. Regula generalis.

Nota regulam generalem quod similis ante similem non potest imperfici. Hoc intellige de temporibus in numero triennario: et in prolatione maioris tam perfecti quam imperfecti de semibrevibus.

Iste notule sunt semiminime. Pontus concordantie seu organi. Explicit ars musice sub breui quam scripsit don iohannes franciscus preottonus de pp. monachus licet indigne monasterii dni Saluatoris. scripsit ad laudem et gloriam omnipotentis dei qui viuit et regnat per infinita secula seculorum. Amen.

Guido monachus composuit

His sex formantur sex motus et variantur.
Ut cum re plene modulatur. mi quoque cum re.
Voce sonat plena. fa cum sol. Sol quoque cum la.
Dantque semi. mi. fa. nec sit plenus tonus infra.
Sic debes cantare quod possis cantum superare
Si vincit cantus tu victus ipse relictus
Qui bene vult canere debet canenda videre
Nam canitur melius lectio visa prius.
G. ♮ quadrum significat. C. naturam. F. quoque. b. molle. Amen.

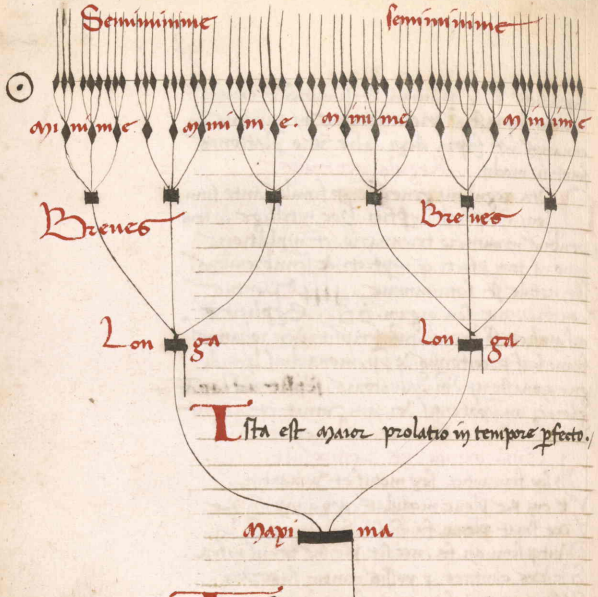

Ista est maior prolatio in tempore perfecto.

Hec superius sunt figure notularum ad cognoscendum plationes musicha et valorem temporum per exempla et diffinitiones.

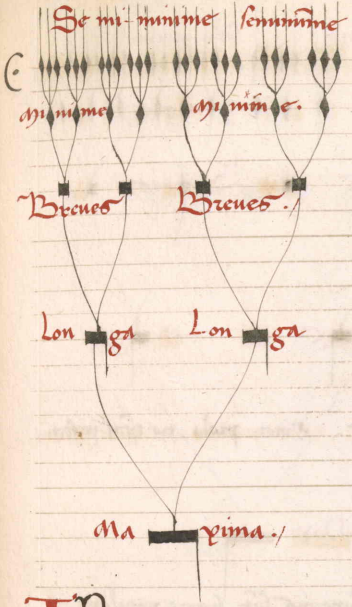

Ista est maior prolatio ~~in~~ temporis imperfecti.

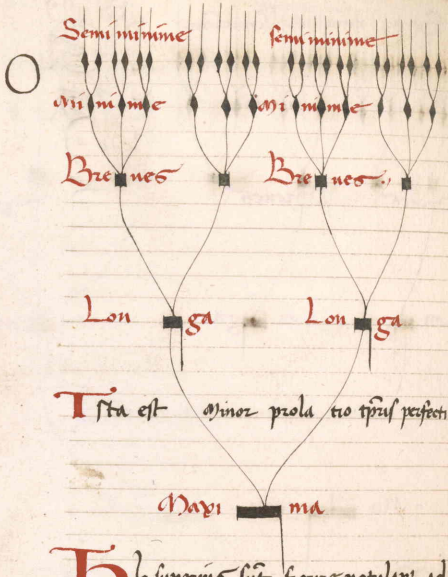

Hec superius sunt figure notularum ad cognoscendum prolationes musicas et valorem temporum per exempla et diffinitiones.

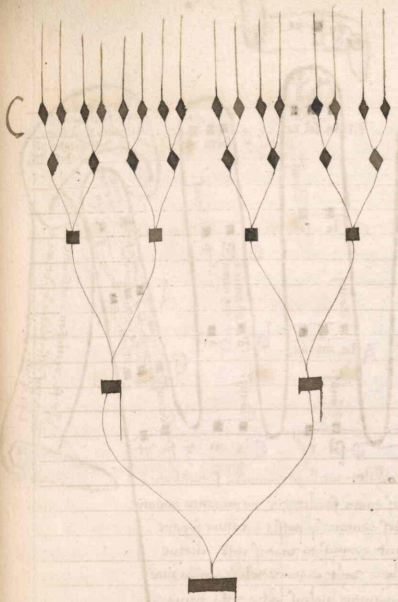

C Ssta est minor prolatio temporis
imperfecti.

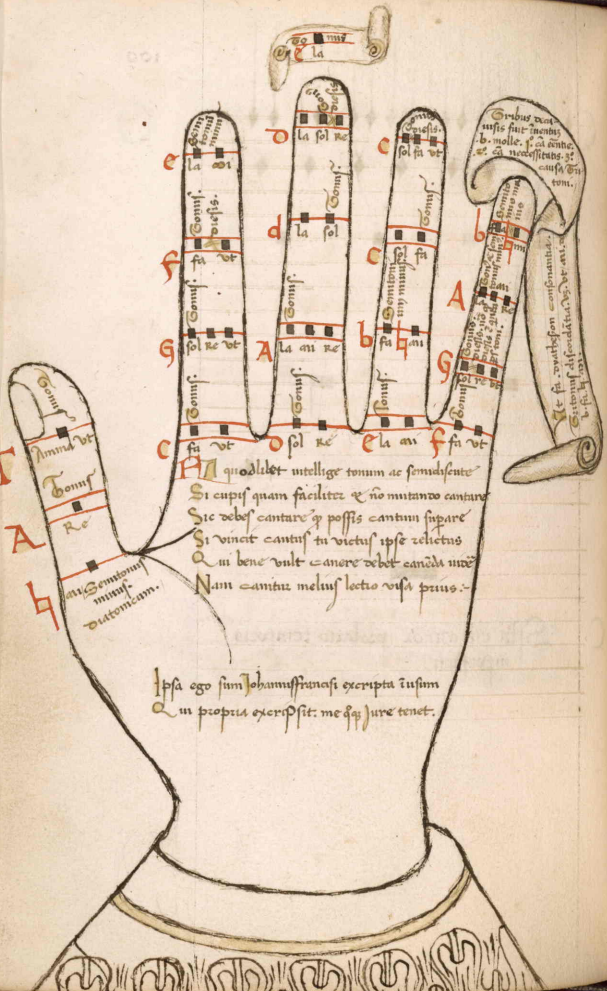
Gribus dictis fiunt inventi b molle. f. col contra et ꝗ necessitatis. gt causa Tintoni.
Et si quibusdam consonantibus Sitinum dissecatur vel ar. b fa
Tonus
Semitonium minus
Semitonium minus diatonicum.
Si quod libet intelligere tonum ac semidisente
Si cupis quam faciliter e no mutando cantare
Sic debes cantare q possis cantum superare
Si vincit cantus tu victus ipse relictus
Qui bene vult canere debet cancdi mere
Nam cantus melius lecto visa prius.
Ipsa ego sum Johannis Franasi excripta in usum
Qui in proprio exercit sit: me ꝗ jure tenet.

Ratio Guidonis monachi.

Nota q. 22e. Littere sunt in manu guidonis et alij dicunt esse. 20. Sed intentio istorum est talis: q isti non considerant loca vbi littere sunt posite. Sed doctor guido considerat proprietatem litterarum et note earum et figurarum. verbi gratia. In. b. fa. ♮. mi. sunt due figure. s. rotunduz et quadruz. Nam rotunduz terminat. b. moll. et quadrum. ♮. quadrum. Sed sine. b. ♮. omnes alie sunt decem et octo. sed. b. fa. ♮. mi. dupplicantur et fiunt quatuor. Et per consequens sunt. 22e. et ista est veritas. Etiam nota q octo sunt littere finales. s. quatuor regulares. et quatuor inregulares. Regulares sunt vz. d. e. f. g. graue. Inregulares sunt. s. A. b. c. d. acutuz. Etiam nota q tres sunt modi canendi. vz. ♮. quadrum. Natura. et. b. molle. vnde versus. C. naturam dat. F. b. molle. g. quoque ♮. duruz. Etiam nota q omne. vt. in g. cantatur per. ♮. quadruz. Et omne. vt. in c. per naturam cantatur. Et omne. vt. in f. per. b. molle cantatur. Et nota quid sit tonus. De tonibus.

Quid est tonus. Tonus est. vt Re. Re mi. fa sol. Sol la. tam ascendendo quam descendendo.

Quid est semitonus. Semitonus est. mi fa. et. fa mi. idest quasi medius tonus.

Quid est dictonus. Dictonus est. vt mi. fa la. et est materia perfecta./
Quid est semidictonus. Semidictonus est .Re fa. mi sol. et est materia imperfecta./
Quid est dyatheseron. Dyatheseron ē. vt fa. .Re sol. mi la. et est quarta./
Quid est dyapenta. Dyapenta est. vt sol. .Re la. et est quinta./
Quid est dyapason. Dyapason est de littera in littera. s. de. ♮. in. ♮. b. in. b. de. C. in. C. de. G. ad. G. et de. F. ad. F. ꝛc./
Nota ꝙ in musica ponitur/ dya/ pro de. sed secūdū rectū vocabulū gramaticalem ponit dia. pro duo. Explicit./

De formationibus tonorum./

Primus tonus continet suam vndecimā aliqn.
Secūdus tonus suam nonam
Tertius continet suā decimaz. Quartus octauā continet. Quintus duodecimam.
Sextus octauam. Septimus vndecimaz./
Octauus nonam./

De meditationibus tonorum./

Septimus et sextus. fa mi. Re mi. quoq
Primus. Quinctus et octauus. fa. sol. fa.
Sicq secūdus. sol. fa. mi. fa. tertius.

V. vt. re. mi. re. q̃ quartus./

Ad cognoscendum naturã tonorũ./

Sex paritas scandit: sub fine quatuor ymat.
Imparisq̃ nouem: fine bassatur ad vnam./

De finibus seculorum./

Sunt m. d. ul. A. primus atq̃ secundus.
Tertius et quartus m. E. m. b. requiescũt.
Et quandoq̃ m. A. quartũ finire videbis.
Quintus m. f. ul'. m. c. nec sextus ab hoc remouet.
Septimus octauus m. g. ul' m. d. locabis./

Ad cognoscendum versus seculorũ./

PRi. re la. Se. re fa. Ter. mi fa. quar. mi la. quin. fa fa./
Sex. fa la. Sept. vt sol. oct. tenet. vt fa./

Nota bene./

VOcem dum cantas per notas compellere noschas.
Tempus etiam obserues bene si canere voles./
Explicit summula manus guidonis monachi/ quã scripsit don johannes franciscus preottonus papien ad laudem et gloriam omnipotentis dei et matris eius virginis marie et omnium sctorũ et sctarũ dei. Deo gratias Amen./ Versus

IMpares ut plurimũ ascendere debent. Et pares nũq̃ sed semp infima petũt./ IMpares sũt quatuor primus. tertius. qntus et septimus./ PAres sũt secũdus quartus. sxtus et octauus./ Impares ascendũt de

licentia usq; ad nouē. et nūq̄ descendūt nisi vna nota a fine. ¶ Pares descendūt a fine suo per duas ꝑ tres per quatuor ul' qnq; notas.

Petri.

Incipit tractatus fratris de scto dionisio. qui ē in duas partes diuisus in theoricham. s. et praticam. Cui nō est iguenienś q̄ndaz theoricaz iplicū. Hoc eiz necīuz ē in oī arte / ut id qd' est sciendū ul' hec per theoricam ad singulare per praticham valet applicari.

Capitulum primuz de diuisiōe rqd sit.

Musica est scientia bn̄ modulandi. Sdm̄ Augustinuz p̄mo musice sue. Musica ē scientia bn̄ modulādi: et bene mouēdi. Bene aūt moueri dici pōt qdqd nuōsitate seruata tpōr atq; iterualoz dimensionibz mouet. Ex q̄bus verbis hīe possumus. q̄ sonus musicus constat in motu et nuō. De motu quidem patet. ¶ Naz sz Augustinū .2°. musice. li°. ¶ In motu ēt est omē qd' sonat. cui' rōnez adsignans Boetius dicit. ¶ Si forte omiuz rerz quies nulla auditū ferret. ¶ De nuō ēt pz. ¶ Cum ēi musica sbalt'net' arismetice ab ea accipit nūz tanq̄ suū materiale. ¶ Sonus vero sibi est tanq̄ suū formale: qz h' addit' supra nūz: et ꝑ ipm̄ nūz distinguit' ab alijs. ¶ Igitur ꝯgruuz est videre de sono tanq̄ de p̄ncipali musice qd

petrus d scto dyonisio

sit. Cū sz ysidorū .3. hethicorum. ¶ Musica constat ex sonis et cantibus. Boetius. ¶ Sonus ē pcussio acris indissoluta .i. irrupta veniens usq ad auditum. Vbaldus. ¶ Sonus est generale nomē qualiūq vocum. Sz sonus canore vocis grece pngos. Sonorū vltongonorū: alius gravis. alius acutus. ¶ Gravis est qui ex tardioribus et rarioribus aggregat. ¶ In acutis ig sonis plures st motus. In gravibus pauciores. ¶ Omnis ei paucitas ad pluralitatem sb quodā numero refert. ¶ Ergo sonū grave ad acutum ꝯparando necessariū ē referri sic numerus motuum vnius ad nūm motuum alterius pportionalr. / De ppositioibz musice capl. 2. /

Quia ig musica ꝯstat ex sonis pportionalibus ad invicem quodāmō sedm nūos motuū ī eis reptos. necessarium reor recurrere pportiones gnali nūorum. ¶ Oīs aut nūs ad alterum ꝯparatus: aut eīz est equalis aut īequalis. ¶ Nam hec ꝯpetūt cuilibet quātitati / si equalis idem st et vnum īquātitate. ¶ Ideo non variat / nec ex sonis equalibus fit cōsonantia. ¶ Si aut īequalis aut maior aut minor. dicit maius alterum altero qnq mōis / ut multiplex et sb pticularis suptitiens. ¶ Multiplex sb particularis. ¶ Multiplex suptitiens / appositaq dictione sb dicit totidem mōis minus / ut sb multiplex sb pticularis sb multplicis lex suptitiens. ¶ Multiplex ē

qn̄ maior numerus ht̄ ī se totū minorē. bis. ul'. ter. ul'. quat'. Cuius st̄ speties sex / pportio dupla ul' tripla / usq; ī īfinitū. ¶ Supparticularis est quādo ꝯtinet maior totū minorē / et aliquā ei' partē. Cuius st̄ speties sex. qui alt'a sex qui tertia. et sic deinceps. ¶ Suppartiens et qī maior nūs ꝯtinet minorē / et aliquas ei' ptes / cuius st̄ spēs supbiptitiēs / suptriptitiens. et sic semp multiples. ¶ Supparticularis est qn̄ maior ht̄ nūz bis ul' ter / ul' aliquā eius ptem. Cui' spēs st̄ duplex sex. qui alt'a duplex sex / qui tertia triplex sex. qui alt'a triplex sex q tertia. et sic expte vtriusq; in īfinitū. ¶ Multiplex suppartiēs est qn̄ maior ꝯtinet nūz. bis. ul' ter. ul' aliquas ei' ptes. Cui' spēs st̄ duplex / supbiptiēs duplex supt'partiēs. et addendo qualz spēm multiplex. cuilibet suppartienti cuiuslibet speī exempla sic in numeris ordinat'. /

M. Vltiplex	tripla	36	72	108	144
	dupla	24	48	72	96

Supparticularis	sex q tertia	16	32	48	64
	sex qui alt'a	18	36	34	72

Suppartiēs	supt'pties	21	42	63	84
	supbipties	20	40	60	80

Multiplex supparticularis	secunda sex q. 2.a	30. 60. 90. 120.
	tertia sex q. 3.a	40. 80. 120. 160.
Multiplex supparties	3.a supbipties	32 / 64 / 96 / 128.
	3.a supripties	45 / 90 / 135 / 180.
	Fundamentum.	12 / 24 / 36 / 48.
		relois

Qualiter Pictagoras adinuenit consonantias. C. 3.

Pictagoras uolens aurium iditio de consonatijs ad adherere quam sonum quilibet circha illud quod suum non decipi non est mirum. Indicat ei auris sonum proportione numme comprehendit in anxietate dum manens qualiter scientiam de consonatijs inueniret. Quadam uice pertransiens offitina fabrorum maleos audiuit quandam consonantiam mirabilem emittentes. Et statim qui atonitus ad eos conuersus est dubitans quod ne ex uiribus hominum melodia prouenire. Iussit permistim maleos transmutari. et idem ut prius sentiens aiaderitit continentiam in maleorum naturam sic dispositam contineri. Numerus maleorum erant quinque. si quintus eiectus est quam dissonabat. Quatuor igitur remanserunt. quorum pondera in proportione dupla sex q altera. sex q tertia. sex q octa. exprimento sensibili sunt reparata. Quam proportionem instrumentis numerum foraminum ventorum aquarum numquam

ĩ istantia reperiens expertus est. ¶ Ex quibus ex-
primentis ad memoriaz concurrentibus accepit unũ
vulgare qd sibi fuit principiũ artis et scie. et
ut clarius appareat qd dictũ est / ppositio maleorũ
ĩ nũis primo ppo cpetit ondat. erant igr pondera
maleorũ. 12. 9. 8. 6. ¶ Igit sex ad. 12. cõpata
dupla pportiõe / dyapason representat. 12. nero
ad. 9. 18. ad. 6. sex q tertia pportione dyathese-
ron maĩfestat. 12. aũt ad. 8. et. 9. ad. 6. sex q
altera pportio / resonãt dyapente. 8. aũt ad. 9.
sex q octa pportiõe tonũ formãt. ¶ Sedm namq
Boetij dicta ĩ pportionibz nũorũ tonus est sex qui
octa ppositio / qñ maior nũs ht ĩ se totũ nũorũ
nũz / et eius nũorũ octa ptem / idez unitatez ut nonẽ
cpata ad octo / ht eiz nonenarius totũ octonariũ
et eius octauã ptem. i. unitatez. ¶ Unde tonus
in musica sm Remigium opagdons vocatur
arismetica rõe. ¶ Nam / opa / supra ogdoas octo ĩ-
terpretat. ¶ Hec igr soles spes multiplices in
cosonãtijs hnt Locuz. ¶ Simplices aũt cosonãtie
ĩ simplicibus pportionibus cpoite in cpositis hnt
fieri. ¶ Unde diapason cũ diapente in tripla q
pueit ex dupla / sex qui altera / ut. 2. 4. 8. /
dyathesceron / dyapente / et dyapason reddunt. /
¶ Perueit eiz ex sex q altera / et sex q altera

ut / 2. 3. 4 ¶ Dyapente ex sex q tertia / et ex sex q octa fit / ut. 6. 8. 9. / ¶ Diatheseron cōstat ex duobus tonis ꝯsemitonio. ¶ Dyapente ex tribus tonis ꝯsemitonio. ¶ Sed hec duo faciūt dyapason. ¶ Aggregata g° dyapason cōstat ex quinq tonis cū duobus semitoniis. Sed illa duo semitonia ad pfectionē toni nō pueīt / ut pbabit̄ ī sequēti caplo. Hec oīa patent in figura. vz. /

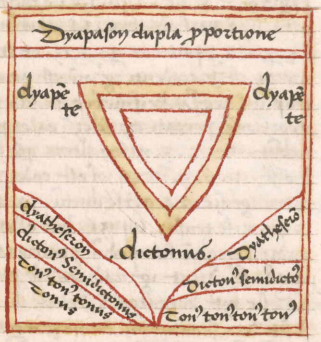

Quia dictū ē q dyapason ꝯstat ex quinq tonis et duobus semitonis / que nō pueīunt usq ad pfectionez sex tonorū. restat ostendere q semitonium secūduz vocez nō vere sit medietas toni.

Quod qdem antiqui existimabant. ¶ Boetius ait. ¶ Omē dimidiuz. cuiscumq fit dimidiuz. si duplicā efficit

totuz et reddit. ¶ Sed semitoniuz duplicatu/ no integre
totu reddit. Quod pz i nuus ordinatis. 2.3.4.2.
.9.6. pportione semitonales reddut. ¶ Naz. 2.9.6.
ad. 292. ꝯpat. sex q tertia pportioe ꝯplet dyathe-
seron a quo dempt duobus tonis remanet semito-
niuz/ dicit ia ig intr. 243. et. 296. est. 13. cui
e. 26. qd additu sup. 243. ¶ Si vero semitoniuz
est/ debet reddere nuz fatiente tonu/ sex q tertia
pportione qd est. 296. sed no facit/ qz si st. 293.
octa suis pars addatur. 14. ibit nus faciens tonuz/
sex q octa pportione q. 273. et tres octae qui
maior est/ precedenti ig no est uere semitonium
amplius regla arismetice/ si duo nuz an aliqua
pportione pcreati ex isdez i eadez pportione ma-
nebut. ut. 2. 3. in sex altera q se hnt pcreati/ ex
his st. 4. 6. 9. iter quos est eadez pportio/ sex qui
alter ig sic. 249. i se ductu. 99.49. pcreat sed
.296. in se tensuz. 64936. Int qd est ductu vnius
radicis in alia fit mediu pportionale est. 864.
.408. ¶ Sicut ig radices est pportio semitona-
lis: sic int pcreatos. ¶ Sed cu ibi sit due octane
si sit ver semitoniuz/ de maximo ad minimuz tonus/
qd tu no est. ¶ Si eiz sup primuz octaz/ sui pas adiunga-
tur tres supabis. ¶ Ergo in primuz et sedz fuit
vere semitoniuz: nec inter sedz et tertiuz/ ideo tonu

ꝯplere nō potuerūt. ¶ Igit̄ sil̄r īter radices. 243. et. 296. nō ꝟa sitonij medietas ymo minus./ ¶ Propterea alit̄ deducit̄. hec ꝯ ꝑ antiq̄s. ¶ Naz ut refert Boetius. p̄mi nūri ꝯtinet̄ tonū. 8. atq̄. 9. et ita nr̄alr̄ ꝯseq̄t̄: ut īt̄ eos medius numerus/ nō sint/ mltiplicati eiz fiūt. 16. et. 18. int̄ hos cadit/ nātalis nūs qui est. 17. g̃. 18. et .16. tonus est: Sed. 18. ad. 17. ꝯpat/ h̄t eū tonū et ei⁹. 17. ꝑtē idem luna/ et uocat̄. 6. qui. 7. ꝑportio/ et in hac quidē ꝑportione poīt̄ semitoniuz minus. qz. 17. ꝑs cōi minor. 16. nātalr̄ .17. nūs/ ꝯpatus/ vero ad. 18. h̄t eū totuz et eius. 16. ꝑtez et vocat̄ apto maior. 6. q tertia ꝑportio. In hac quidē ꝑportione poīt̄ maius/ qz maior est ꝑportio que ꝯtinet̄ sub. 16. et. 17. nūs quā illa que. 17. et. 18. et sic ē ꝑpositum declaratuz. ¶ Et hec theoricha musice suffitiant ꝙ ad p̄ns ꝛ oret̄./

De figuris capitulum quintum.

Duplex notula ligata. s. longa et nō longa. ¶ Notularuz nō ligatarum quatuor st̄ spēs. s. longa ▬ ▬ ▬ brevis ▬ ▬ Semibrevis ▮ ▮ ▮ ¶ Minima ▮ ▮ ▮ ▮ et semiminima. ▮ ▮ ▮ ¶ Longa dividit̄ in triplicez longa: duplicez et simplicē. ¶ Longa triplex

duplex eadem modo formatur sic. Longa triplex
valet novem tempora et cognoscitur sic.
Alia imperfecta et valet quatuor tempora ut
hic. Longa simplex alia perfecta et va-
let tria tempora. et cognoscitur quatuor modis ut hic.
Alia imperfecta et valet duo
tempora. et cognoscitur duobus modis. ut hic.
Notandum quod omnis nota perfecta potest imperfici minori ad
valorem quam figurationem sequentem vel precedentem. ut hic.
Brevis autem
vocatur tempus. sed illud tempus dividitur in tempus perfectum
et imperfectum. Tempus perfectum sive brevis perfecta
quod idem est. valet tres semibreves. ut hic.
Brevis imperfecta valet duas semibreves ut hic.
Nota quod quando due breves reperiuntur inter
duas longas perfectas. ultima causa perfectionis alteratur.
idest duplicat valorem suum. et sic quelibet non
potest alterari. ut hic.
nisi per divisionem modi aliter distagazatur. ut hic.
Semibrevis valet tres minimas.
et vocatur maior prolatio et cognoscitur sic. Alia
valet duas minimas et vocatur minor prolatio ut
hic. Aliqui ponunt quatuor semiminimas
pro tribus minimis diversimode tamen figuratas ut hic
Notularum ligatarum

¶ Alie pme / Alie medie / Alie vltime. ¶ Primarū
q̄dam tendūt ascendere / q̄dam descendere. ¶ Quādocūq;
prima nota ligatē ascendentis caret tractu vl' to-
tuz hēt a pte sinistā descendente: pma ē brevis. ut
h
i
c

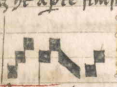

¶ Si tractū hēt
a parte dextra
longa ē. vt hic.

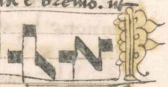

¶ Si vero pma nō ligat̄ reascendēte
tractu careat: longa dicit̄. vt hic.

¶ Nota q̄ qn̄ pma nota ligat̄ tam
ascendentis q̄ descendētis habet tractū a parte si-
nistra ascendente:
due pme dicūtur
semibreues. ut hic.

¶ Omēs medie breues nisi alio modo figurent̄
nō cogno
scerentur
vt hic.

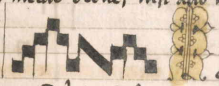

¶ Vltimaruz
quedam sub
quedaz supra pēultimas finiuntur supra. hoc ē
duplex / aut eīz recte stat supra pēultimaz / et
sic est
ligata
vt hic

¶ Aut ab aliquo sicut
est bre-
uis. ut hic

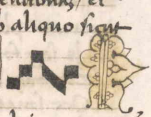

¶ Si sub penultimis: hoc est dup-
plicit̄ / quia vt quadrata sub penultima repit̄.

vt hic ¶ Aut penultima et vltima vno corpore figuratur. et sic est brevis. vt hic.

¶ Nota q̄ brevis ita potest alterari et ĩperfici in notis ligatis q̄ notis per se stantibus. ꝛc.

Sequit' de pausis

De pausis notandu est q̄ quot spatia linea ꝯtinet tot tp̄ra omissa valet. ¶ Et si parua ptem de duobus spatijs ꝯtineat semibrevem pfectam rep̄sentat. ¶ Et si parua ptem vnius spatij ita q̄ tangat lineā et sub linea repat semibrevem ĩperfectam representat. ¶ Si aut sup̄ lineā medium spatiū ꝯtineat minimā rep̄sentat. Ista manifesta patent in hoc exemplo.

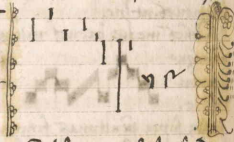

¶ Sciendum est q̄ sex st nōia vocum. s. vt. Re. my. fa. Sol. La.

¶ Item quatr format sex motus ista sex vocum declarat plane p hos versus.

His sex formant sex motus et variant.
Vt. cum Re. plene modulat mi q̄ cū. Re.
Noce sonat plena. fa cū sol. Sol quoq cū. La.
Dantq semi. my. fa. nec sit plen' tonus ĩfra.

petrus de sancto dyonisio

G ♮ quadrū sig'ficat. C. naturā. F. quoq. b. molle.

Omnis nota in cantu mensurato. ul' est longa uel Brevis ul' semibrevis. ¶ Longa formatur cū filo a parte dextra sic. ■. uel sic. ■. ul' sic. ■. ¶ Brevis format' sine filo sic. ■ uel cū filo a pte sinistra vt hic. ■. ul' sic. ■. ¶ Semibrevis formatur sic. ♦♦♦♦. ¶ Partes aut' plationis sūt sex .s. Maxima. ¶ Longa. ¶ Brevis. ¶ Semibrevis. ¶ Minor. ¶ Et minima. ¶ Maxima figuratur quadrilatura dextrorsuz p prietate signata sursum uel deorsuz vt hic. ■ ■. ¶ Longa brevis et semibrevis vt supra signatuz. ¶ Minor figurat' obtusa sursum pprietate signata. sūmitate pp̄etatis p divisione duplx pportionis dextrorsuz īclinata vt hic. ♦♦♦ et p sex q altera pportione figurat' obtusa sursuz pprietate signata sūmitate pp̄etatis sinistrorsuz īclinata vt hic. ♦♦♦♦♦♦

Item de ligaturis.

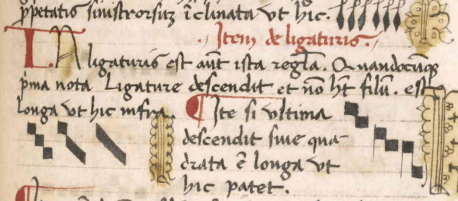

La ligaturis est aut' ista regla. Quandocūq pma nota Ligature descendit et nō ht filū. est longa vt hic infra. ¶ Ite si vltima descendit sive quadrata ē longa vt hic patet.

¶ Item quādocūq filū ascendentis est in pncipio

cuiusq; ligatē semp̄ sūt due sēibre-
ues. vt hic patet.

¶ Itē qn̄q; vltima nota ligature ascendit. si est
versus ad sinistrā omēs alie note de quibus nō
ē longa vt hic. fit mentio hic quarumq; cū
ligaturarū
sūt breues.
vt hic. p3.

¶ Longa ante longā valet t'a tp̄ra
vt hic videlicet.

¶ Itē longa ante duas breues ul' ante tres solas
valet t'a tp̄ra. ut hic. ¶ Item
quandocūq; pūctus ponitur post Longam valet
tria
tp̄ra
vt hic. ¶ Quando aūt longa
nota est ante vnā solam
breuem ul' plures semibreues
tūc longa valet duo tēpora
vt hic patet.

¶ Itē Longa valet semp̄ duo tp̄ra ul' tria n̄ plus nec
minus. ¶ Itē breuis valet vnū tp̄us. s3 qn̄ sūt solū
due sēibreues. tunc
sed'a valet duo tem-
pora vt hic patet.

¶ Semibreues aliqn̄ due aliqn̄ tres aliqn̄ quatuor ponunt̄ p uno tp̄re, et distinguunt̄ p punctos ut hic patet.

¶ Semibreuis sola nūq̄ ponit̄.

Pausa q̄ tenet tria spatia valet t̄a tp̄ra. illa q̄ tenet̄ duo. 2°. tp̄ra valent. q̄ tenent unū. unū valet.

¶ Modi st̄ qnq̄. ¶ Primus modus p̄cedit ex una breui et longa ut hic in exemplo patet. etiā ex omnibus longis ut hic in fra p̄z. ¶ Secundus modus ex breui et longa ut hic patet. ¶ Tertius ex longa et duabus breuibus. ut hic ¶ Quarta ex duabz breuibz et longa ut hic. ¶ Quintus ex breuibus et sc̄ibreuibus ut hic

¶ Iste pēultima nota semp̄ ē longa vl' p longa

¶ Iste nota duplex longa valet sex tp̄ra ut hic Si tn̄ ē de mō p̄fecto. Si aut̄ ē de mō ip̄fecto nō valet nisi quatuor tp̄ra ut hic ¶ Longa aut̄ simplex valet t̄a tp̄ra si ē de modo p̄fecto ut hic

¶ Explicit ars cant⁹ fr̄is petri de sc̄o dionisio quā scripsit don jo franc⁹ p̄ottonus de papia.

Tenor et gratenor.

Ubi karitas et amor. deus ibi est.

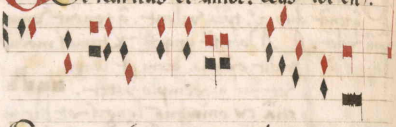

Congregauit nos i unus cheristi amor.

Exultemus et in ipo. iocundemur.

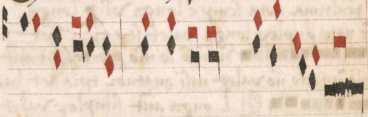

Timeamus et amemus. deus viuum.

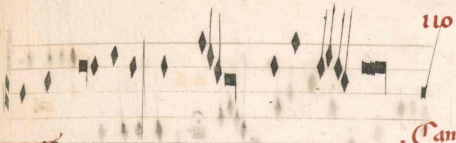

. Cantus .

Ubi karitas et amor. deus ibi est

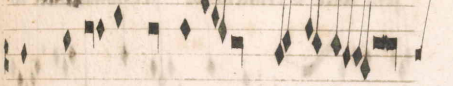

Congregauit nos in unum christi amor

Exultemus et in ipo iocundemur

Timeamus et amemus. deum viuum

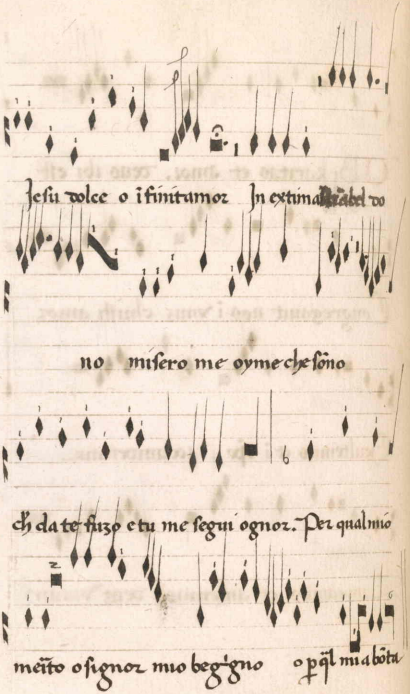

Jesu dolce o ĩfinitamor In extima[illegible]abel do

no misero me oyme che sõno

ch da te fuzo e tu me segui ognor. Per qual mio

meĩto o signor mio begigno o pq̃l mi a bõta

Tractatus Johis de muris de Arte cōtra pūcta

Quilibet affectās scietiaz ꝯpūcti diligēt scribat q̄ secūt. p Johannez de muris sumaria cōpilata. ¶ Primo sciēduz ei est q̄ sup̄ octauā nō est species sed qcq̄d fit sup̄ octauā pōt dici reitā tio ul' replicatio. in quā octauā īclusiue st̄ sex spēs. s. tres pfecte et tres īpfēte. ¶ Prima spēs pfecta ē. s. vnisonus q̄ lz sm̄ quosdaz nō sit ꝯsonātia. est tn̄ sz Boetiū fons et origo omniuz ꝯsonātiarz et requirit post se nālr̄ semidictonū. s. tertiā minorē. est aūt semidictonus. Re fa. mi sol. et eq̄. ¶ Pōt etiā hēre aliaz spēz pfētaz ul' ipfetaz. et hoc cā variatiōis. ¶ Dyapēte spēs pfecta et vocat̄ qnta requirit nālit̄ post se dictonuz. i. tertiā maiorē. ē ei dictonus. vt mi. fa la. et eq̄. pōt eiā hēre aliā spēz pfētaz seu ipfectā pdicta cā. ¶ Dyapason. s. octaua spēs est pfecta. requirit nālit̄ post se diapēte cōtono. s. sextaz. potest etiam hēre aliā spēz pfectā seu īpfectam cā pdicta. ¶ Semidictonus. i. tertia minor spēs ipfetā requirit nālit̄ post se vnisonū. potest etiā hēre aliā spēz ipfectaz seu īpfectā. sz tūc oz tm̄ subtineri q̄ fia dictonus. ¶ Dyctonus. s. 3ª maior spēs īpfecta nālit̄ requirit post se dyapēte. i. qnta. Potest etiā hēre aliaz spēm īpfētaz seu etiā pfectā. sz oz tm̄ subtineri q̄ fiat semidictonus. ¶ Dyapēte ꝯtono. s. sexta speties ipfecta nālit̄ requirit post se diapason. s. octaua.

¶ Potest etiam habere aliam speciem imperfectam ea supradicta. Potest etiam habere quintam et hoc quando tenor ascendit dictonum vel sendictonum et non aliter. ¶ Est etiam sciendum quod quilibet cantus debet incipi et finiri in consonantia perfecta. ¶ Item quod nunquam cantus habet ascendere vel descendere cum tenore in consonantia perfecta nisi per tonum vel sendictonum. ¶ Sciendum est nunquam debent fieri similes due consonantie perfecte similes. sed bene possunt fieri due vel tres vel quatuor consonantie imperfecte similes. ¶ Item est sciendum quod quando tenor ascendit cantus debet descendere. et econtra. Et hoc ad primus de contrapuncto dicta sufficiant.

Cum notum sit omnibus cantoribus mensurabilem artem musice a plana originem sumere ideo de ipsa tamquam de fondamento est notandum. ¶ Cum autem mensurabilis sit levior et alevioribus semper incipiat nec sit alicui dubium quod qui supra planam musicam vult biscantare. cum oportebit multa per manibus habere. ad hoc ut suum biscantum placibiliter possit proferre. ¶ Attendat ergo volens hanc in praticham ponere ne multum se in sua voce extollat. quia non in clamore nec in tumultu cantus fit placibiliter. sed in suavi et dulci melodia. ¶ Motus ergo caritativo intuita aliqua stilo iam incepto qualiter biscantus debet se in suo cantu gerere nunc competenter pertractabo. et primo de con-

trapuncto sit prima constructio. ¶ Quod contrapunctum
non est nisi ad punctum ponere: vel notam contra notam ponere seu
facere vel est fondamentum biscantus. ¶ Et quia sicut quis non
potest supra edificare nisi prius
faciat fondamentum
sic nec aliquis non
potest bene bis-
cantare. nisi
prius adiscat.
et sciat

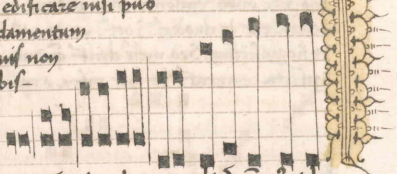

contrapunctum. Unde ad exempla veniemus ut hic.

Quia quatuor istarum sunt perfecte. et tres imperfecte.
Perfecte sunt. unisonus quinta octaua et duo-
decima. ¶ Imperfecte sunt ista. s. tertia. sexta et decima.
sicut superius apparet. ¶ Quod contrapunctus debet suum contrapunctum
accipere perfectam. ¶ Non quia inquit Boetius non
ad imaginatis in consumatisque rerum cepit exordium:
sed ab integris et absolutis ut hic in. Sed post per-
fectam debet sequi imperfectam. ratio quia. ut inquit Boetius.
¶ Omnia autem namque perfecta minus integris priora
esse claruerunt. exemplum ut hic.

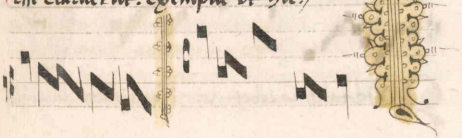

EST sic cantu sun proseq et tuc bne et optime cantabit qn vna pfectu aliaz inpfectu dabit. Q8 i suo ꝯpuncto duas duodecimas nec duas octauas no duas qntas. nec duos vnisonos siml et siml. Sz bene potest descendere de duodeci^a i oct^a. et de oct^a iqnta i visonuz et sic pascessuz. Sed meli dicit qn vna pfecta et alia ipfecta cantat. vt hic infra apparet.

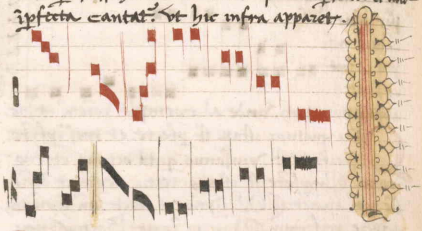

Qvd talis pot i suo cantu. i. i suo ꝯpuncto dare duas vl tres inpfetas adplus. sz postea debe sequi pfeta et alia ipfecta. vt hic ifra apparet

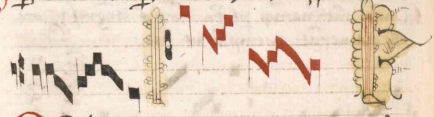

Qvd talis no debet dare i suo ꝯpuncto duas eqles

notas q̄ sūt duoꝝ tp̄oꝝ, etiā si ī ipā sonare q̄ntā et ī
secūda sextā vt hic ratio p̄ot ēē qr tenor biscan-
taret et nō discantat. et hoc ꝓhibet expsse

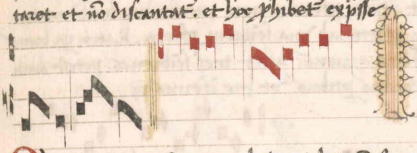

Quod si ī suo ꝯpūcto penultima debet ēē semp in-
fecta. et hoc ratione euphonie vt hic īfra pz./

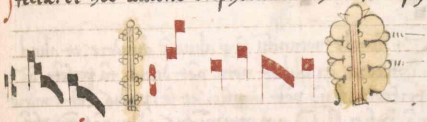

Qꝛ sic īcipit ꝯpūctuz ꝑ perfectā sic debet
finiri. cā et rō pōt ēē qr si finiret cantꝰ ꝑ īper-
fectā remāeret aīus suspensus nec adhuc requie-
seret cū nō audiret ꝑfectuz sonū. nec per eg̊o
iudicat ibi finez ēē cantus. Sed ad hoc euitāduz
dat vltima ꝑfēta. ut apparet ī exemplis oībus.
et hoc vt ꝯpūctuz sufficiāt. et sic debet ꝑuari
ī oībz motetis et alijs./ Seqt de eiꝰ minutiōe ī pluribz. vz./

Est sciendū q̄ ꝯtrapūctus aut fit ī tp̄re ꝑfecto
maiori. aut in tp̄re ꝑfecto minori. Aut fit

in tpre ipfecto maiori: aut itpre ipfecto minori. id
circo sit prima costructio. ¶ Quod si ɔtrapunctus
fit itpre pfecto maiori potest diuidi ab vna bre-
ui pfecta ab vna seibreui pfecta. Ratio qa breuis
pfecta maioris: valet tres seibreues. potest diuidi
in tribus ptibus. vt hic iferius pz.

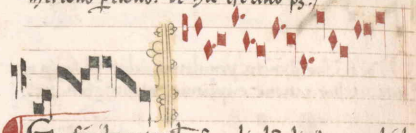

¶ Et simile notandu e q aliud e diuidere. et aliud
e ipficere. qr qlibet nota pot diuidi ta perfeta qz
iperfecta. sz no pot impfici et se ipulus het diuidere
qua ipfici. ¶ Quod ɔtrapunctus adhuc itpre pfecto
maioris pot diuidi i tribz ptibus seibreuibus equalr
pfcis. et pdicta rationez. vt hic ifra habet in ex°.

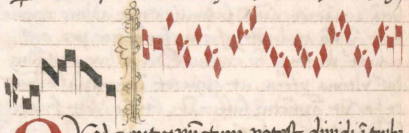

Quod contrapunctum potest diuidi i tribz
semibreuibus et i duabus minimis et que
ad secudas partes vt dictum est. vt hic in

exemplo habetur ./

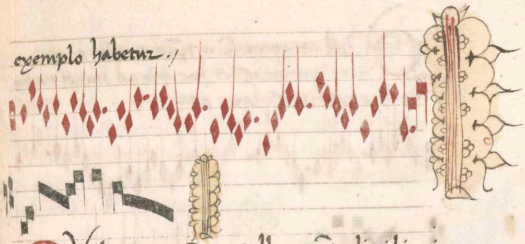

Quod contrapunctus adhuc pot diuidi tribus semibreuibus et tribus minimis. et hoc q̄ ad partes tres ipius vt hic infra patet ./

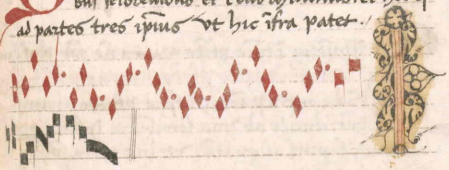

Quod contrapunctus in tpre pot diuidi ab vna semibreui et septē minimis. et hoc q̄ ad duas eius partes vt hic infra patet ./

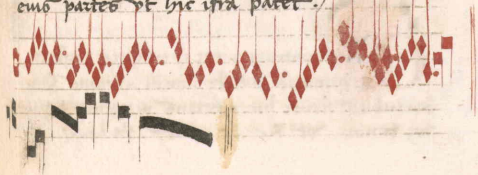

Quod ꝯtrapunctū in tp̄re potest diuidi ī nouem minimas. et hoc quo ad omnes partes vt hic inferius clare aparet.

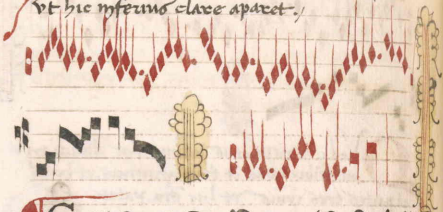

Et ꝯpūctuz ī tp̄re ꝑfecto maiori nō pōt plus diuidi.

Seqt̄ de tp̄re ꝑfecto minoris ꝑ q̄ fit p̄ cū pars ꝯ.

Quod contrapūctuz ī tp̄re ꝑfecto minoris pōt diuidi ab vna semibreui īꝑfecta ꝑꝑt̄ rationez supius asignatā. vt hic infra p̄z.

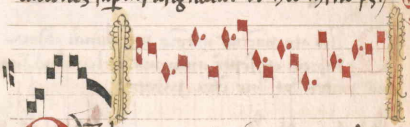

Quod contrapunctuz in tempore perfecto minoris potest diuidi atribus semibreuibus. sicuti hic inferius in exemplo patet. vz tenor. vt Re. et cant. fa la.

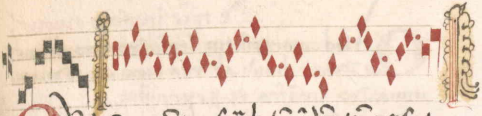

Quod cōtrapūctuz sup̄dictū ī dc̄o tp̄re p̄fecto minoris: pōt diuidi a duabz semibreuibz et a duabus minimis. vt hic īfra stat p̄ exemplū. et hoc quo ad vnā partem. ꝛc.

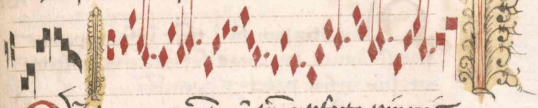

Quod contrapūctuz ī tp̄re p̄fecto minoris diuidi potest ab vna semibreui īp̄fecta et quatuor minimis. vt hic īfra patet.

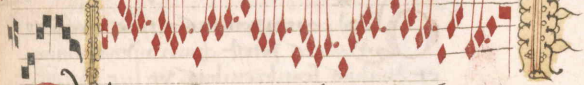

Quod cōtrapūctuz ī tp̄re p̄fecto minoris pōt diuidi a sex minimis. vt hic īfra per exemplū stat. vz.

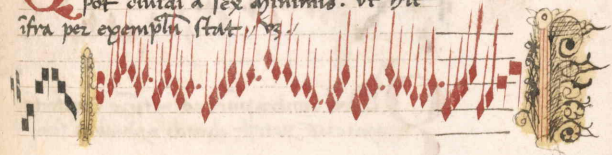

De tpre ĩperfecto maioris.

Quod contrapũctuz ĩ tpre ĩperfecto maioris potest diuidi ab vna breui et ab vna minima. vt hic ĩfra pz ꝑ exemplum.

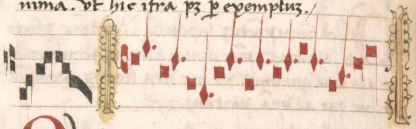

Quod ꝯtrapunctũ ĩ tpre ĩpfecto maioris potest diuidi per duas semibreues perfectas. vt hic infra patet ꝑ exemplũ.

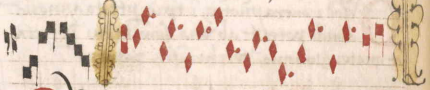

Quod contraponctus in tpre imperfecto maioris potest diuidi in vna minima et duabus semibreuibus. vt hic ĩfra pz.

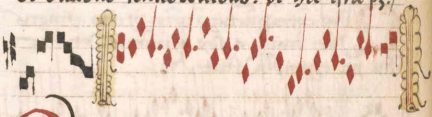

Quod contrapũctus in tpre ĩperfecto maioris potest diuidi in duabus semi-

brevibus et duabus minimis. vt hic infra pz.

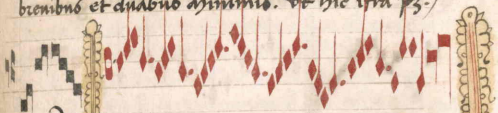

Quod contrapunctus in tpre imperfecto maioris dimidi potest in sex minimas vt hic inferius patet per exemplis.

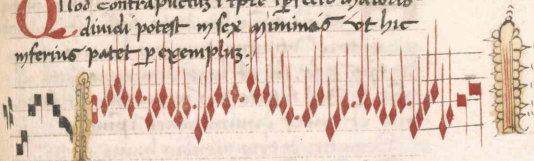

Sequit de tempore imperfecto minoris.

Quod contrapunctus in tpre imperfecto minoris dimidi potest a duabus semibrevibus. vt hic inferius in exemplo patet.

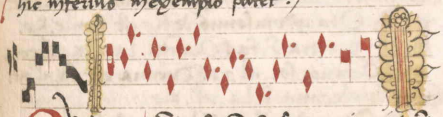

Quod ctrapunctus i tpre ipfecto minoris pot dimidi i quatuor minimas. vt hic infra pz.

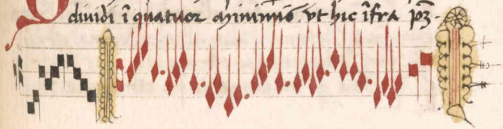

Questo sie vno exemplo extrauagante.

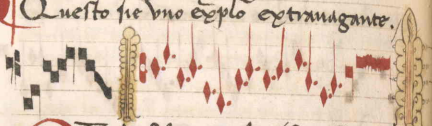

Et de constructionibus contrapuncti quantum ad omnia tempora hec dicta sufficiant. videlicet. quod cantores vtuntur trinario binario non quod sit tempus per se. sed est bene diminutio facta in tempore. Sed si scire vis in quo tempore sit facta vide et quere diminutiones ipsius.

Sequitur de tercio menbro huius Artis.

Nota quod vnisonus de vt est simile. vt. tertia est. mi. Quinta. est. Sol. Sesta est. La. vel. Re. Octaua est. fa. vel. vt. Decima. est. La. vel. mi. Duodecima est. sol. vel. vt.

Nota quod vnisonus de Re est simile. Re. Tertia est. fa. Quinta. la. vel. Re. Sexta mi. Octaua. sol. vel. re. Decima est. fa. vel. vt. Et duodecima est. La. vel. Re.

Nota quod vnisonus de mi est simile. mi. Tertia est. sol. vel. vt. Quinta est. mi. Sexta est. fa. Octaua est. La. vel. mi. Decima est. sol. vel. vt. Duodecima est. mi.

Nota quod vnisonus de fa est simile. fa.

Tertia est. la. vl'. re. Quinta ē. fa. vl'. vt.
Sexta. sol. est vl'. vt. Octaua ē la. vl'. mi. De-
cima est. sol. vl'. vt. Duodecima ē. fa.

Nota q̄ vnisonus de Sol est simile. Sol.
Tertia ē. mi. Quinta ē. sol. vl'. re. Sexta
ē. la. vl'. mi. Octaua est. la. vl'. re. Decima ē
mi. Duodecima est. Sol.

Nota q̄ vnisonus de La est simile. la.
Tertia est. fa. vl'. vt. Quinta est
La. vl'. mi. Sexta est. la. vel. Re. Decima
ē. fa. Duodecima ē. La.

Videamus nūc species ꝯtrapūcti. Spe-
cies ꝯtrapūcti sūt nouez. vz. vnisonus.
Tertia. Quinta. Sexta. Octaua.
Decima. Duodecima. Tridecima. Et
qntadecima. Sed notate q̄ īcipiendū ē p̄mo
ante ꝓgressuz a spē ꝑfecta et post īꝑfecta, et
vltra ꝑfecta. Sane vero si tenor ascendat
cantus semp descendit. vt tres spēs īꝑfecte
possūt Locari ante spēz ꝑfectaz. sicuti ante
octauaz sexta requirit. Post octauā qnta
qn̄ cantus ascendit. Et post qntaz tertia.
et post tertiaz vnisonus sz cantus ꝓgressuz.
Harū vero p̄dictarū nouē specierū: qnq; sūt
ꝑfecte, et quatuor nꝑfecte. Perfecte sūt

Unisonus. Quinta. Octaua. Duodecima.
Et quintadecima. Inperfecte sunt. Tercia.
Sexta. Decima. Et tridecima. Ex-
plicit tractatus magistri Johannis de Muris
quem scripsit don iohannes franciscus prottonus
de papia ad Laudem et gloriam Jesu christi et
domini nostri et beatissime virginis matris marie.
ac sanctissimorum confessorum p. Benedicti Hironimi
Syri atque Antonij. Deo gratias Amen.

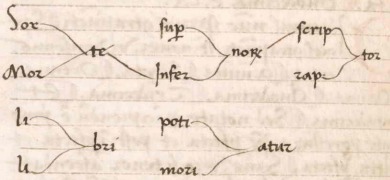

Iste liber est mei fassoni fassati ex dominis cumolij
patria montisferrati in alma ticinensi accade
mia iuribus insudantis sub annis domini 1493
Et in anno domini 1505 in kl augusti assumptus
fui in Thesaurarium ill^mi et Excell^mi d. dni
marchionis montisferrati et 1506 fui orator

pro ill.mo dno p̄ducto apud Cesaream maiestate
existentem in ciuitate uienne in confinibus
pannonie seu ungarie 1507 de mense febrij
questorie dignitati ascitus in ea pertransij
usq ad

SAnc tus. SAnc tus. SAnc tus.

dñs deus sab baoth. Plem st celi et ter-

ra gloria tua O sanna i ex cel

sis Benedictus q ueit i nomie

do mini. O sanna in ex cel

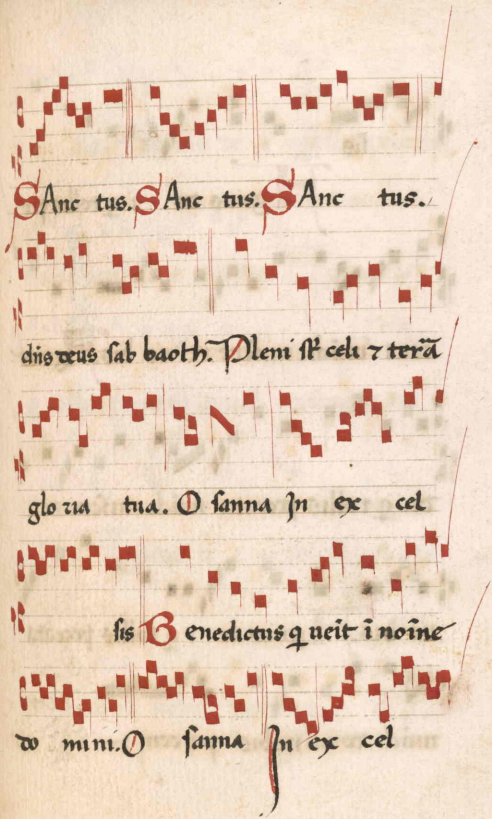
SAnc tus. SAnc tus. SAnc tus.
dñs deus sab baoth. Pleni st celi ⁊ terã
glo ria tua. O sanna In ex cel
sis Benedictus q̄ ueit ĩ noĩne
do mini. O sanna In ex cel

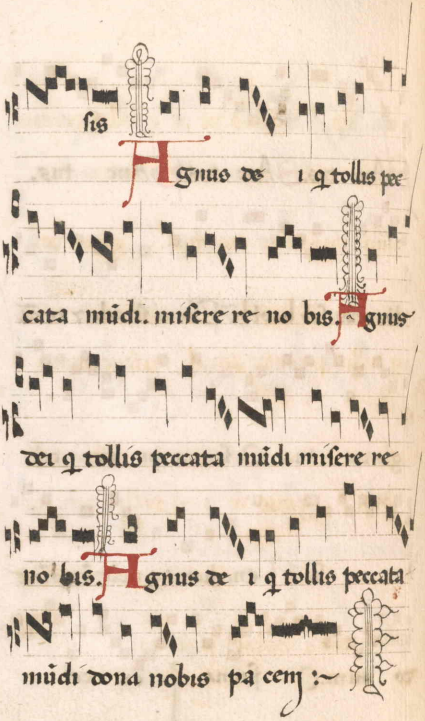
sis
Agnus de i q tollis pe
cata mũdi. misere re no bis. Agnus
dei q tollis peccata mũdi misere re
no bis. Agnus de i q tollis peccata
mũdi dona nobis pa cem :~

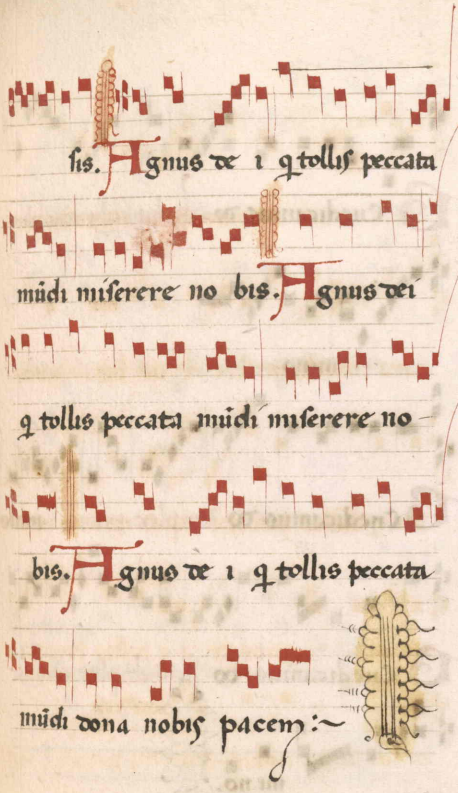
sis. Agnus de i q tollis peccata
mūdi miserere no bis. Agnus dei
q tollis peccata mūdi miserere no
bis. Agnus de i q tollis peccata
mūdi dona nobis pacem:~

Tenor.

Benedicamus do Induplicibz maioribus

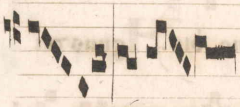

mino

Tenor. Benedicamus do Duplex minus. mino.

Tenor Benedicamus do Semiduplex maius

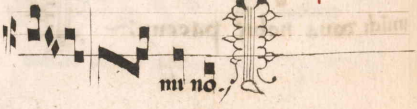

mi no.

Cantus.

Benedicamus do mi-

no. Benedicamus do

Cantus.

mino.

Benedicamus do

mino:

Tenor

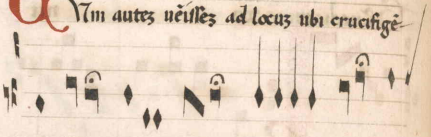

Cum autez uēissez ad locuz ubi crucifigē-

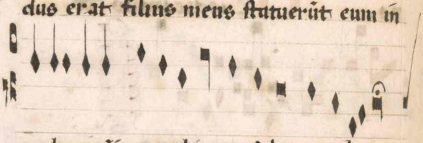

dus erat filius meus statuerūt eum in

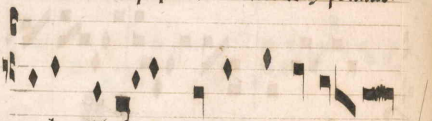

medio omīs populi. et uestibus expoliatis:

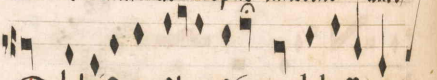

nuduz dimiserūt corpus sanctissi um.

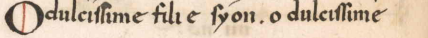

O dulcissime fili e syon. o dulcissime

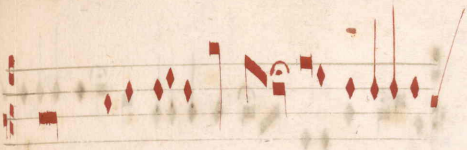

Cant⁹.

Qvm autez ueissez ad locuz ubi crucifigē-

dus erat filius me us. statuerūt cuz i

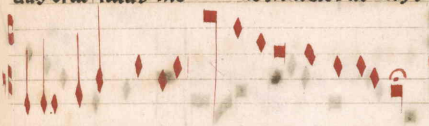

medio omis populi. et uestibz expoliatis:

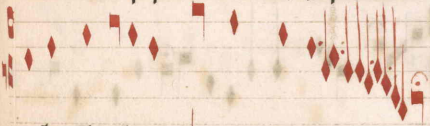

nuduz dimiserut corpus sanctissi um.

O dulcissime filie sy on o dulcissime.

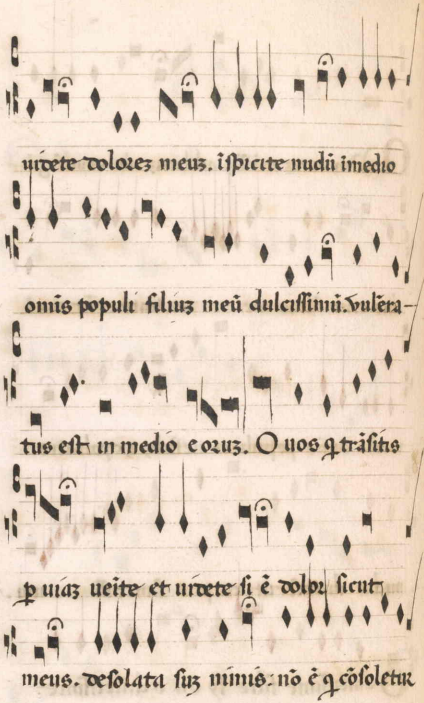
uidete dolorez meuz. ispicite nudū imedio
omis populi filiuz meū dulcissimū. vulera-
tus est in medio eoruz. O uos q trāsitis
p uiaz ueite et uidete si ē dolor sicut
meus. desolata suz nimis: nō ē q cōsoletur

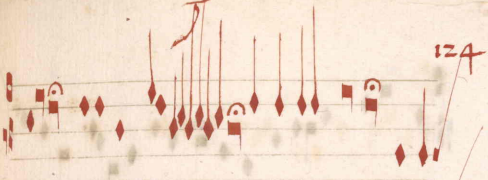

uidete colores me uz. ispicite nudũ ime-

dio omis populi filuz meũ dulcissimũ. vul-

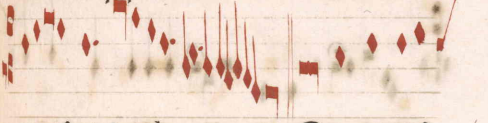

nerat est i medio eo ruz. Quos q trãsi-

ns p uiaz ueite ⁊ uidete si è dolor suũ me-

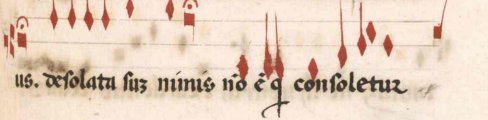

us. desolatu suz nimis nõ è q consoletur

me. salus mea ĩfirmata ẽ. uita occidit̃. et ame

tollitur. O nimis triste spectaculũ. o crude

le supliciũ ĩpensum filio. o felix rex tam ĩ

decẽti morte coronatur. põtifices iniqtatis:

tantuz ne ĩ uestruz exardesitis deum.

me. salus mea ĩfirmata ẽ. uita occidit. ⁊ ame

tol li tur. O nimis triste spectaculuz

o crudele suplicũ ĩ pẽsuz fi li o. o felix

rex. tuz ĩ decẽti morte corõatur. põtifices ini

qtatis tãtuz ne ĩ uestrũ exardesitis

deuz.

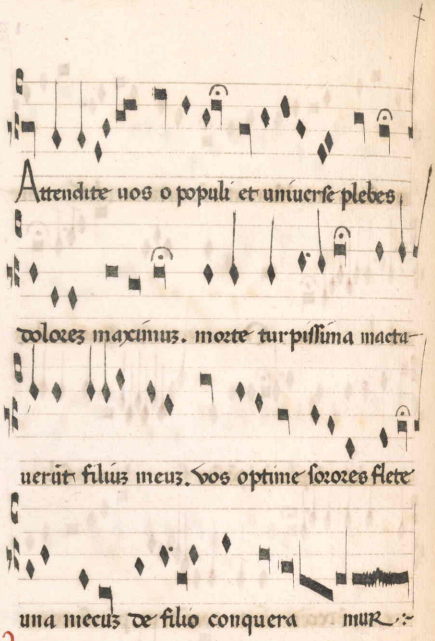
Attendite uos o populi et uniuerse plebes
dolorez maximuz. morte turpissima macta-
uerũt filiuz meuz. vos optime sorores flete
una mecuz de filio conquera mur.

Istud. R. ꝑlixe. canit̃ post põituz corp⁹ dõ ĩ sacristia.

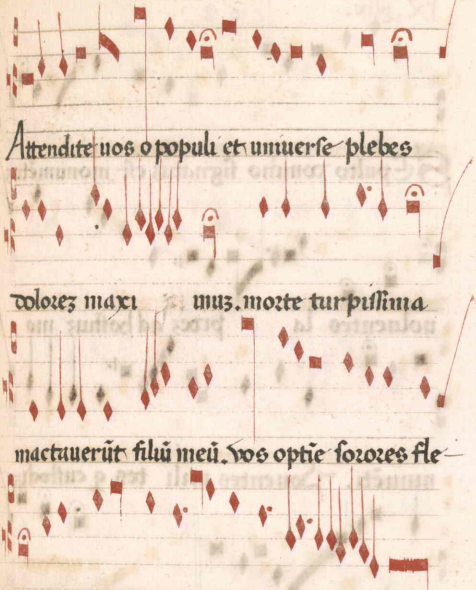
Attendite uos o populi et uniuerse plebes
dolorez maxi muz. morte turpissima
mactauerũt filiũ meũ. vos optĩe sorores fle-
te una mecũ de filio cõquera mur :-

Istud. ℟. prolix canit post poĩtuz corp dõ isacstia.

Rx. ꝑlix.

SEpulto domino signatuz est monumẽtuz

uoluentes la pidez ad hostiuz mo

numẽti. Ponentes mili tes q custodi

rent il luz. Xr. Re forte

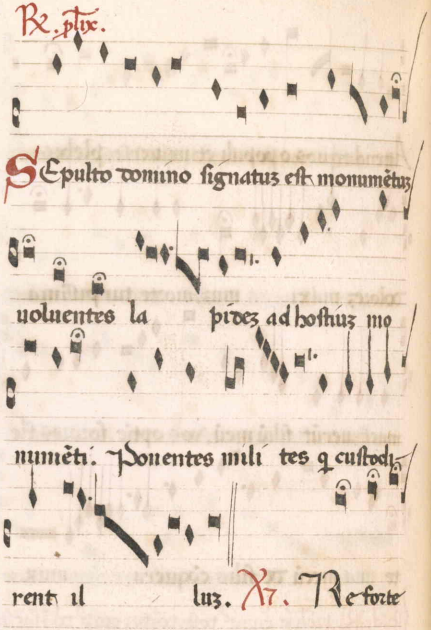

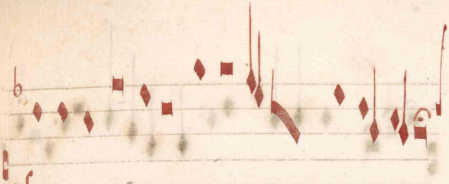

SEpulto domino signatuz est monumētuz

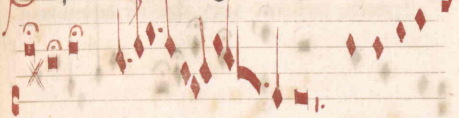

uolucētes la pi dez adhostium

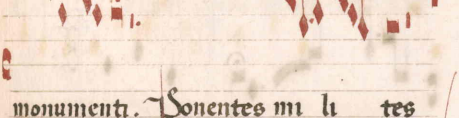

monumenti. Ponentes mi li tes

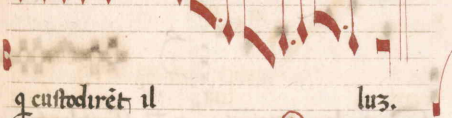

q custodirēt il luz.

℣. Ne forte

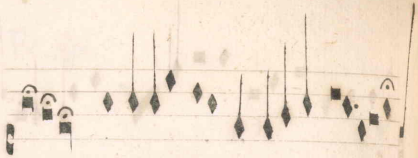

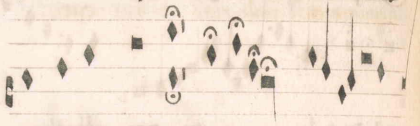

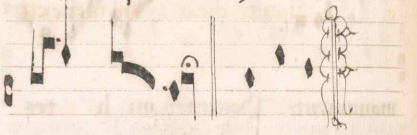

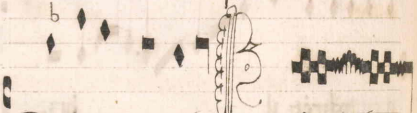

Sepulto domino. ꝛc. Explicit.

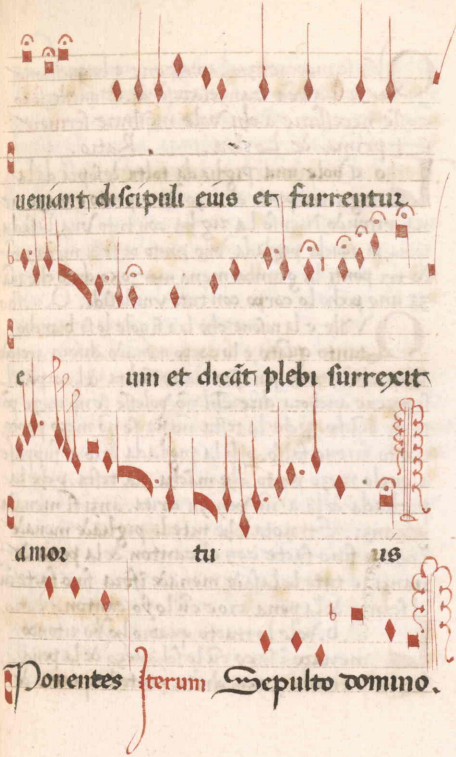
uenient discipuli eius et furrentur
e um et dicãt plebi surrexit
amor tu us
Ponentes iterum Sepulto domino.

Qui comencia la materia de la littera matescha

Qui se incomenza la raxone e le questione de la lr̃a canzelarescha. E queste sono cosse necessarie a chi vole mõstrare scriuere. Et prima de lo .a. . Ratio.

Lo a vole una pigliada tolta de sopra da la riga tri ponti e mezo. vno ponto e mezo mena ritondo ĩuerso la righa con tuto vna lasada. torna su aquela piglada vno ponto de testa mena ritõdo ~~tri ponti~~ la gamba mena ~~mez~~ zoxo drito che auãza uno pocho lo corpo con tuto vna lasada. Questio.

Quale e la rasone che lo a si uole lo so biancho tanto quãto e lo corpo menado difora aretõdo saluo che le tanto piu q̃to e la rotũdita del corpo. el se poreue anchora dire chl nõ volesse se nõ mezo põto de biãcho. ꝑ che la testa nõ ne se nõ mezo ponto. e q̃sto sareue falso. ꝑch la piglada de lo a supplise a quelo mezo ponto che mãcha ala testa. ꝑ che la pigliada de lo a nõ ven zu drita. anzi si menada ĩnanzi. Et nota che tute le pigliade menade ĩnanzi fino facte con el canton de la pena denanzi. e tute le lasade menade ĩfora fino facte cũ el scanzo de la pena cioe cũ lo ꝑo canton. Ratio.

Lo. b. vole lo tracto quadro ho vo ritondo menado ĩ suxo cũ lo schauezo de la pena. lasta menada zoxa drita ꝯtuto lo quadro de

pena. vno ponto e mezo mēna scauezo retondo i uso
la riga cū tuto vna lasada. e oltratāto cio e vno
ponto e mezo apigliado de lasta. e lo corpo mēna
ritōdo ch uegna azonçere neto ī la lasada disoto./

Quale e la raxone chel biācho del. b. sie tāto
quāto e el negro di dentro. e de/ Questio
fora/ mesurandolo in del mezo del corpo. Anchora
nota ch andagādo diminuēdo p li canton di soto
e di sopra da luno cantō e laltro di dentro/ se vole
cēre tri ponti. E lasta vole essere desopra da cor-
po quatro ponti per raxone./ Ratio

Lo. c. vole vna pigliada tolta di sopra da la
righa tri ponti e mezo. vno ponto e mezo dri-
to/ e vno pōto e mezo scauizo mēna ritōdo i uerso la
righa ꝯtuto vna lasada. torna su q̄la pigliada. vno
ponto di testa mēna atrauso a meza pena ch uada
in guale de lo scauizo de soto./ Questio

Quale e la raxone ch la testa del. c. vole cēre
piu mēnada atrauerso a meza pena/ piu
che cū lo quadro. e/ vole uenire iguale cū la lasa-
da desoto la quale he vno pōto/ e/ mezo cū tuto vna
lasada. E la testa nō ne se nō vno pōto. P due
casone el po essere. La p̄ma sie p la rotondita
ch porta el scauizo siando menado i zoxa a retōdo.
Laltra casone sie/ p ch la testa fi menada cuz

el traueso a meza pena. per ch quelo ponto ch menado
a meza pena sie piu longo p lo drito che nõ e quelo ch
e menado cũ lo quadro. Ratio

LO. d. retondo vole vna pigliada tolti disopra
da la riga tri ponti e mezo. vno põto e mezo dri-
to e vno ponto e mezo scauizo mena retondo iuso la
righa cũ tuto vna lasada. torna su quela pigliada lo
tracto quadro hoxo retõdo la asta mena atrauerso
a meza pena el corpo mena ritondo ch vada ila lasa-
da desoto zonto neto. Questio

QVale e la raxone ch la testa del. d. a retõdo
fi menada piu cũ el trauerso a meza pena
ch cũ lo quadro? La raxone sie questa. ipero ch lo
trato quadro fi menado inanze cũ el scanzo de la pẽa
e ipo lo corpo e bisognado fare cũ el quadro. e per lo
fa mestere menare lasta atrauerso a meza pena p
nõ voltare tanto la pena p mane. ipo ch la lẽa vole
essere facta piu breuemente ch se po. E questa asta
menada atrauerso a meza pena nõ de callare se-
nõ el quarto del quadro de la pena. quà vis de se
diga a meza pena. Ratio

LO. d. da maza vole vna pigliada tolti de-
sopra da la riga tri ponti e mezo. vno ponto
e mezo diuto e vno ponto scauizo mena retõdo iuso la
riga gtuto vna lasada. torna su quela pigliada

vno ponto e mezo de testa mena atrauerso retondo ch̄
guarda vno pocho in zoxo / lo tracto quadro ovvo retō
do / lasta mena zoxo drito cū tuto lo quadro de la
pena ch̄ auāza vn pocho el corpo ꝯtuto vna lasada. /

Questio.

QVale e la rasone ch̄l. d. da maza nō vole
ī si vno pōto e mezo scauizo. come uole el
.b. el. c. e el. d. La raxon sie q̄sta / p ch̄ la testa
desopra nō auāza se nō vno pōto denanzi delasta.
e p forza el cōuene ch̄ nō habia se nō vno ponto
scauizo. p ch̄ la gamba nō tochase el schauizo. e che
fesse el piu testa e piu scauizo butareue el biācho
fora demesura. vnde la testa tocharene el scauizo
o chel parireue o e o vno. l. E la raxon p ch̄ si fcō
mezo ponto scauezo a q̄sta asta del. d. da maza / sie
pche voltandolo / elo di essere ala similitudiē de vno
.p. Si ch̄ p lo ꝯtrario aducha lasta del. d. da maza
de hauere mezo ponto schauezo. / Ratio

LO. e. vole vna pigliada tolta disopra da la
righa tri ponti e mezo. vno ponto e mezo
drito e vno ponto e mezo scauizo mena retondo in
vso la riga ꝯtuto vna lasada. Torna su q̄la piglia
da vno ponto de testa mēa a trauerso retondo che
guarda vno pocho ī zoso cū tuto vna fireta apigliada ī
mezo de quelo drito ch̄ vada athochare quela testa ch̄
auanza tanto disopra come alafa desoto. / Questio.

Questio

Quale e la raxone ch lo. e. de hauere vno poto de testa menado cũ lo quadro in zoso/ piu che a meza pena. come e/ la testa de lo. e. La raxone sie q̃sta ch la fileta de lo/ e/ p forza e dibisogno apigliarla in mezo del pōto e mezo drito. e sel ponto fosse a meza pena: la fileta vegnereue a tochare el cãtõe de la testa desoto/ e si nõ tochareue el cãtone disopra. E se tu volesi dire ch tu douesi apigliare La fileta ĩter lo drito e lo scauizo p fare tochare tuti duy li cantoni de quela testa menada a meza pena. Dicho ch q̃lla fileta andareue tãto ĩsuxo ch la sareue tãto drita ch sareue vna ꝯfuxione a uedere. E piu sareue el scandalo ch occorareue/ come sarauе p vna testa de vno. m. ch sequitasse q̃sto. e. E la raxone vole ch questa fileta se ascõda su la cima de la testa de lo. m. si ch andagando si drita el tochareue vno cãtone de la testa/ e lo altro no./

Ratio

Lo. f. vole vno ponto menado quadro/ o vo retõdo apiglia de sopra da q̃lo pōto tri ponti la diminutione mena zoso drita cũ tuto lo quadro de la pena zo e p q̃lo ponto fin ala riga. e da la righa ĩzoso va diminuẽdo a pocho a pocho ꝯtuto lo scauizo de la pena ĩnanze. torna su a quelo ponto e va ĩgrossando a pocho a pocho cũ el canton denanzi de la pena fin ĩcima. duy ponti e mezo de testa menadi vn pocho ĩchini. apiglia

p mezo q̃lo ponto tira fora altertanto atrauerso ameza pena ꝯtuto vna fileta sbtile i zoso./ Questio

Quale e la raxone ch̃ la testa del. f. nõ si i cusi menada cũ el trauerso de la pena come la si cũ el quadro et vn pocho ichina igiu? La raxone e q̃sta chel nõ poreue fare ch̃ nõ se uoltasse la pena p mane e q̃sta testa sarebe tropo curta e sbtille cioe ameza pena. Etiãdio sarene pditione di tpo e fora di raxone in pro chel se dise. Menado la testa cuz el quadro de la pena in zoxa. Dico anchora q̃le e la raxone ch̃ la testa debia hauẽ o xo eẽre piu duy ponti e mezo piu come vno o duy. la raxone e questa chel el trauerso del. f. sie duy ponti si che pforza e stato dibisogna ch̃ la testa sia fata tamagna ch̃ la sia iguale cuz q̃lo trauerso de lo. f. Alia q̃stio./

Como po eẽre q̃sto che la testa sia duy põti e mezo. e el trauerso debia eẽre iguale p mezo la testa de sopra nõ siando el trauerso se nõ duy ponti. e la testa duy e mezo. come po eẽre q̃sto chl trauerso sia iguale cũ la testa di sopra. La raxone e q̃sta ch̃ la testa si menada tanto i zo che la perde mezo ponto per la sua declinatiõe e meno ch̃ duy ponti e mezo. E sapij ch̃ q̃sta testa del. f. nõ se po fare se nõ cũ el quadro de la pena secũdo ch̃ porta la raxone. E nota che le diminutiõe voleno eẽre diminuide tri ponti p raxone./

Ratio

LO. g. da lo. a. vole vna pigliada tolta desopra da la righa tri ponti e mezo. vno ponto e mezo mena redondo ĩuso la riga ꝯtuto vna lasada / apiglia vno pocho desopra da q̃la pigliata / la gamba mena zoso drita fin al corpo / dal corpo ĩzoso desoto da la riga ĩuerso man drita ꝯtuto vna lasada o ꝟo couua sbtile ch̃ vada ĩuso la [illegible] senestra apiglia su q̃la gamba ꝑ mezo la pigliada del corpo e tira fora vno ponto e mezo de testa atrauerso a meza pena ꝯtuto vna fireta sbtile ch̃ guarda ĩzoso

Questio

QNale e la raxone ch̃ lo. g. da lo a. nõ habia cusi mezo ponto di testa come ha lo a.? la raxone e q̃sta ꝑ ch̃ el ven auãzare le altre lr̃e de mezo ponto disopra e anchora ch̃ queli duy põti ch̃ sono apigliadi sula cima del g. lasano auãzare quelo mezo ponto. E nota ch̃ q̃sti duy ponti menadi cũ el trauẽso nõ deno tochare la pigliada del corpo / de g. a differentia del g dal c.

Ratio

LO g. dal c vole vna pigliada tolta desopra da la righa tri ponti e mezo. vno ponto e mezo drito / vno bono põto scauizo mena retondo ĩuso la riga ꝯtuto vna lasada. Torna su q̃la pigliada tri ponti de testa mena atrauso a meza pena ꝯtuto vna fireta sbtile ch̃ guarda vno pocho ĩzoso / vna piglada tolta soto lo mezo de q̃la testa ~~la gamba~~ mena zoso drita fino al scauizo. da lo scauizo ꝟ zoso tri ponti menadi ĩfora ĩuerso mã drita ꝯtuto vna v couua ch̃ vada

:: ĩuerso ::

iuerso man senestra.

Vale e la razone ch el g. dal.c. nõ ha senon
vno ponto scauezo. La razone e questa pche
el nõ ha senõ tri ponti de testa. E la secũda pte fi ap
pigliada in mezo de qla testa et fi menada a meza pe
na izoso e inanzi. e nõ pozene essere a meza se non
fusse menada inanzi. e vole essere sarado streto i fin de qllo
corpo. E ch ge hausse fato piu scauezo la secũda pte
ingnerene essere apigliada cũ la prima. cio e cũ qllo
scauizo. e la razon non el vole.

O. g. da lo o vole vna apigliada tolta di sopra
da la riga tri põti e mezo. vno põto e mezo drito
e vno ponto e mezo scauizo mena zetondo i uerso la riga
gtuto vna lasada. Torna su quela pigliada el corpo
mena zetondo ch uegna ila lasada de soto apigliado
soto qlo scauizo. la gamba mena xoso man ~~drita~~ senestra.
torna su quela cima de qlo corpo tira fora vno ponto e
mezo de testa atrauerso a meza pena gtuto vna lasada
o xo fireta sbtile ch guarda in zoso.

O. h. vole lo tracto quadro o xo zetondo lasta mena
zoso drita gtuto lo quadro de la pena e formada
di soto. vna apigliada i de lasta duy ponti e mezo. e lo
corpo menado ben al zetondo e serado di soto come tu fi
ressi afare el corpo de vno. b. cũ vna lasada menada
o su o izoso o in pte. Nota ch el corpo del b sie vo põto e mezo.

Quale e la raxone chel corpo de la. h. nõ debia fi apiglado se nõ duy ponti e mezo ĩ delasta. cõzosia cossa che la gamba de lo. m. e lõga tri põti. e q̃sta non vignereue a eẽre se nõ duy e mezo. e questo nõ potereue eẽre ĩguale cũ lo. m. Adoncha q̃sto sareue falso. La risponssiõe sie q̃sta chel corpo apigliado ĩ q̃la asta fi alzado e sustegnudo p mõ chel sia proportionato e ĩgnale secũdo che sono le altre lẽe come e lo corpo del .b. E se tu volesi dire ch q̃lo corpo p rotũdita sua de tri ponti deuesse eẽre piu curto ch la p̃ma pte. Et io te respondo e dico. ch p due cosse e posso soluẽ q̃sta q̃stione. Primamẽte pch el corpo e piu grosso ch nõ ne lasta denanzi. si che p q̃sto el ven apigliare mazore a rotondita. La secũda dico ch se po defendere p la lasada del corpo del. h.

Lo. i. se vole vna apigliata mezo ponto di testa. duy ponti de gamba menadi zoso drito cũ lo quadro de la pena. e vno ponto scauizo mena ĩuerso la riga cũ tuto vna lasada.

Quale e la raxone ch lo. i. nõ na tanta testa come scauizo e lo ha mezo poto de testa e vno scauizo. La raxone sie q̃sta. ĩpo ch quelo. i. nõ de tochare nesuã gamba ch p̃ceda denanzi da luy. Anchora a differẽtia de la p̃ma testa del. m. la quale e de le quatro pte. le tre de vno ponto. La raxone gli ha voluto farli differẽtia

p pui ornamento./

LO. k. se vole lo tracto quadro o vero retondo. lasta mena zoso drita ꝯtuto lo quadro de la pena rēte ala riga mezo ponto e ben formada disoto. vna pigliata tolta in de lasta tira fora vno ponto quadro o vero retō do apiglia ꝯtuto vna fireta ch̄ torna ī lasta/ in mezo de q̄la fireta tira fora vno pōto e mezo scauizo o vero retōdo ch̄ vegnia auanzare vno pocho lasta ꝯtuto vna lasada./

QUale e la raxone chel pōto del. k. e pui menado a meza pena. che cū el quadro? La raxone sie q̄sta. p ch̄ la fileta ch̄ va ī fin de lasta nō poreue tho chare tuti duy li cantoni de q̄lo ponto quadro. saluo se nō fosse menado a meza pena. o vero ch̄ la fileta nō poreue andare ī fin de quela asta

Incipit Michrologus idest breuis sermo in Musica editus a domno Vuidone Musico.

Gymnasio Musas placuit reuocare solutas
Vt pateant paruis habite uix actenus altis
Inuidie telum perimat dilectio cecum
Dira quidez pestis tulit oīa cōmoda terris
Ordine me scripsi primo qui carmine finxi.

Incipit epistola ad Theudaldum episcopum.

Diuini timoris totiusq; prudentie fulgore clarissimo dulcissimo patri et reuerendissimo dño Teudaldo sacerdotuz ac p̄suluz dignissimo. Nuido suoꝝ monachoꝝ utinā minimus: qd quid seruus et filius. Duz solitarie vite saltim modicā exsequi cupio quātitatez. vr̄e benignitatis dignatio ad sacri uerbi studiuz meā sibi sociari uoluit paruitatez. nō qd' vr̄e desint excellentie multi et maximi spūales viri. et virtutuz effectibus habundantissime roborati. et sapientie studijs plenissime adornati. q et cōmissaz plebem vna nobiscuz competent' erudiāt. et diuine contēplationi assidue et feruēt' inhereant. Sed ut mee paruitatis et mētis et corporis ībecillitas miserata vr̄e pietatis et pat'nitatis fulciatur munita p̄sidio. Vt si quid michi diuinitus utilitatis

accesserit: nro deus iputet merito. Qua de re cum
de ecclesiasticis utilitatibus ageret. exercitium musice
artis pro quo fauente deo no incassum desudasse memini:
vra iussit auctoritas proferri in publicu. ut sic ecclam
btissimi donati epi et martiris cui deo auctore iure
vicario psidetis mirabili nimium scemate pegistis. ita
eiusdem mistros eccle honestissimo decentissimoqz quodam
priuilegio cunctis pene p orbem clericis spectabiles red-
deretis. Et reuera satis habet miraculi et optioris
cu nre eccle etia pueri imodulanti studio pfectos alioru
usqz quaqz locoru superent senes. Vestriqz honoris ac
meriti p plurimum cumulabit celsitudo: cu post pri-
ores patres tanta at talis eccle p nos studiorum
puenerit claritudo. Itaqz quia nro tam comodo pre-
cepto nec uolui cotra ire nec ualui. offero sollertis-
sime pruitati nre musice artis regulas quato luci-
dius et breuius potui explicatas. philosoforu neqz
eadem via ad plenu neqz eisdem isistendo uestigijs. id
soluz pcurans qd ecclesiastice oportunitati nostrisqz
subueniat paruulis. Ideo enim hoc studium hactenus
Latuit occultatum: qa cu reuera eet arduum non
e a quolibet humiliter explanatu. Quodqz occasione
olim agressus sim qua ue utilitate et itentione ppa-
ncis absoluam. Cum me et naturalis conditio et bo-
noru imitatio comunis utilitatis diligente faceret.

cepi inter alia musicam pueris tradere. Tandem
affuit diuina gratia et quidam eorum imitatione corde
et nostrarum notarum usu exercitati: ante unius mensis
spatium inuisos et inauditos cantus ita primo intuitu
indubitanter cantabant ut maximum plurimis specta
culum preberet. quod tamen qui non potest facere nescio quia
fronte se musicum uel cantorem audeat dicere. Ma
xime itaque dolui de nostris cantoribus. qui et si centum
annis in canendi studio perseuerent: numquam tamen uel
minimam antiphonam per se ualent efferre. semper discen
tes ut ait apostolus et numquam ad scientiam ueritatis perueni
entes. Cupientes itaque tam utile nostrum studium in
communem utilitatem expendere de multis musicis
argumentis que adiutore deo per uaria tempora conquisiui
quedam que cantoribus proficere credidi: quanta potui bre
uitate perstrinxi. Que enim de musica ad canendum
minus prosunt. aut si qua ex his que dicuntur intelligi
ualent. nec memoratu digna iudicaui. non curans
de his si quorundam liuescat inuidia. dum quorundam
proficiat disciplina. Explicit prologus.

Incipiunt capitula primi libri.

Quid faciat qui se ad disciplinam musice parat . 1.
Que uel quales sint note uel quot . 2.
De dispositione earum in monocordo . 3.
Ad sex modis sibi inuicem uoces iungantur . 4.

De diapason et cur septem tantu sint note .4.
Item de diuisiombz et iterptatione earuz .6.
De affinitate uocu per quatuor modlis 7
De alijs affinitatibus et b. et ♮. .8.
Item de similitudie uocu qruz sola diaps pfcta est .9.
Ite de mois et falsi meli agnitioe et correptioe .10.
Que vox et quare i cantu optineat pncipatu. 11.
De diuisioe quatuor modorz .12.
De octo modorz agnitione acumie et grauitate. 13.
Item de tropis et in musice .14
De comoda ul componenda modulatioe .15.
De multiplici uarietate sonorz et neumarz. .16
Quod ad cantu redigit omne qd dicitur .17.
De diaphonia idest organi precepta .18.
Dicte diaphonie p exempla probatio .19.
Quomodo musica ex malleorz sonitu sit inuenta. 20.

Quid faciat qui vult ee musicus Capl'z pmuz

Igitur qui nraz disciplina petit aliquatos cantus nris notis descriptos addiscat. imo nordi usu manuz exerceat. Hasqz regulas sepe meditetur donec vi et natura uocu cognita ita ignotos ut notos cantus suauit canat. Sed qa voces q huius artis pma st fundamenta in monocordo melius intuent quo eas ibidez ars naturam imitata discinerit primitus videamus.

Que ul' quales sint note ul' quot capl'z .2.

NOte aut in monocordo hee sut. In primis ponit' Γ grecuz a modernis adiunctuz. Secunt' septez alphabeti littere graues. Ideoq maioribus litteris insignite hoc modo.

A B C D E F G

POst has heedem septē lr̄e acute repetunt' sed minoribus lr̄is describunt'. In quibz tam īt' A. et b. aliā. b. ponimus quā rotundaz facim'. alteram vero quadram' ita. A. b b. c. d. e. f. g. Addidim' his eisdez lr̄is s̄ narys figuris tetracordiz supacutaruz. in quo b b similit' duplicamus ita. A B b C D. Hee a multis supflue dicunt'. nos aut maluimus habundare quā deficeremus. fiuntq oēs simul. xxi. hoc mō Γ A B C D E F G A b b c d e f g A B b C D Quarz dispositio a doctoribus aut tacita aut nimia obscuritate pplexa ad est etiā pueris breuit' ac plenissime explicata

De diuisione earz in monocordo capl'z .3.

ΓAmma itaq ī primis afixa. ab ea usq ad finez sbiectuz corde spatiū p nouez partire. et ī termino p'me noue partis. A lr̄az pone. in qua oēs antiqui fecere p'ncipiuz. Itē ab A ad finē noua pte

collecta eodem mō. B lrāz iunge. Post hec ad gāmaz
reuertēs. usqz ad finē metire per quatuor. et īprime
partis termīo īuenies. C Eademqz diuisiōe ꝑ quatuor.
Et sicut cū Γ inuentuz est. E Similimō ꝑ ordinem
cuz A inuenies D cuz B inuenies E et cū C īuenies
f et cū d īuenies G et cū e A et cū f b rotundaz.
Que uero secūt̄ similiuz et earundez oēs ꝑordinez
mediate facile colligunt̄. Vt puta a b ad finē īme-
dio spatio pone aliaz b Similit̄qz c signabit aliaz
c Et d signabit aliā d Et e aliā e Et f aliā f
Et G aliaz g Et reliqne eodez mō. Posses īnfinitū
ita ꝓgredi sursuz ul' deorsuz nisi artis p̄ceptuz sua
te auctoritate compesceret.
D E multiplicibus diuisisqz monōe diuisionibus
vnā apposui. ut cū de mltis ad unā ītenderet̄. sine scru-
pulo caperet̄. Presertim cū sit tante vtilitatis. ut
et facile ītelligatur et intellecta uix obliuiscatur.
Alius uō diuidendi modus sequit̄. qui et si memorie
vix adiungat̄. eo tamē monocordus uelociori celeri-
tate componit̄ hoc mō. Cuz p̄mū a Γ ad finē nouez
passus. i. particulas facis. Primus passus terminabit
in A Sed's uacat. Tertius in D Quartus uacat.
Quint⁹ in A Sextus in D Septim⁹ in a Reliqui uacāt.
Itē cuz ab A ad finem nouenis partiris. Primus passus
terminabit in B Sed's uacat. Tertius in E Quart⁹

vacat. Quint⁹ in b Sextus in e Septimus in b Reliqui
vacat. Itē cū a Γ ad finē quat'nis diuidis. Pri passꝰ
terminabit in c. Sed's in G Tertius in g Quātus finit.
A c uero ad finē similit' quatuor passuuz. Prim⁹ passꝰ
t'minabit in f Sed's in c Tertius in e Quart⁹ finit.
Ab f uo quat'norꝝ passuuz. Prim⁹ passus t'minabit
in b rotundaz Sed's in f Et de dispositionibz uocum
hij duo regularꝝ mōi sufficiant. quorꝝ superior qdez
modus ad memorandū facillīus. Hic uero extat ad
faciendū celerimus. Insequentibus uero oēs diuisio
nuz modi inbreui patebunt.

Quod sex modis sibi inuicez voces iungant'. capt̄z. 6.

Dispositis itaqꝫ vocibus iter uocez et vocez. alias
mai⁹ spatiuz cernit'. ut int' Γ et A et inter
A et B Alias minus ut inter b et c et reliqua.
Et maius quidez spatiuz ton⁹ dr̄. minus uero sem.
Semis uidelicet. i. nō plenus tonus. ¶ Itē iter aliquaz
vocē et tertiā a se. tum ditonus est. i. duo toni. vt
a c ad L Tum semiditonus qui habet tātuz tonuz
et semitoniuz ut a d in f et reliq^a. ¶ Diatess ē cuz
int' duas voces q̄cumqꝫ mō duo st' toni et vnū semi
toniuz. vt ab a ad d et ab b in e et rel'. ¶ Diapt
uo vno tono maior ē. cū int'quaslibet duas uoces tres
st' toni et vnū semitoniuz. vt ab a in e et a c in
g et rel'. Habes itaqꝫ sex uocuz consonātias. i. tonuz
semitoniuz. ditonū. semiditonū. diatess et diapt.

.a. p̄sonātijs
.b. apta uocum copulatio

In nullo eī cantu alijs mōis vox uoci ꝯiungit' l' ītendendo l' remittendo. Cuzq; tam paucis clausulis tota Armōia formet'. vtillimū ē alte eas memorie cōmendare. et donec plene sentiāt' in canendo et cognoscant' ab exertitio nūq̄ cessare. vt his uelut clauibus habitis canendi possis peritiā sagaciter ideoq; facilius possidere.

.i. studiose

De diapason et cur septez tantuz sint note. capl̄z. 4.

Diapason autez ē in qua diatesseron et diapt̄ iūgūt'. Cuz eī ab A. in D. sit diatess̄. et ab eadez. D. in A acuta sit diapt̄. ab A in alteraz. A. diāps existit. Cui' iux ē eandez lr̄am ī utroq; habere latere. vt a. B. in b. a. C. in. c. a. D. in. d. et rel'. Sicut eī utraq; vox eadez lr̄az notat'. ita p̄onīa eiusdez qualitatis p̄fectissimeq; similitudinis utraq; habet' et credit'. Nam sicut finitis septem diebus eoftez repetim' ut semp̄ p̄mūz octauuz et eundez diē dicamus. ita octauas semp̄ uoces easdem figuram' et dicim'. q̄a naturali eas concordia cōsonare sentim'. vt. D. et. d. vtraq; eī tono. semitonio. et duobz tonis remittit'. et itez tono semitonio et duobz tonis ītenditur. Vnde ī canendo duo aut tres aut plures cantores p̄ut possibile fuerit. si p̄ hanc speciē differētibz uocibus eandem qualibet antiphonā īcipiant et decantēt. miraberis te easdez uoces diuisis locis s̄z minime diuersas habere. eundezq; cantuz grauez et acutuz et superacutuz. tam̄ vnice resonare hoc modo.

g a g a b c B a g a a
G A G A b c b A G A A
Γ A Γ A B C B A Γ A A

Summi regis archangele Michahel.

Itē si eandez antiphonā partim grauibus ꝑtiz acutis sonis cantaueris. aut quātūlibet ꝑ hanc speciē varia ueris eadez vocū unitas apparebit. Vnde uerissime poeta dixit. septez discrimīa uocuz. quia et si plures fiant. nō ē aliarz adiectio sed earūdez renouatio et repetitio.

¶ Hac nos decausa omēs sonos sedz Boetiuz et antiquos musicos septez litteris figurauim⁹. cū moderni qdaz nimis icante quatuor tantuz signa posuerīt. qntuz et qntū uidelicet sonū eodem ubiqz caractere figurātes. cū idubitāter verū sit qd qdaz soni a suis qntis omnino discordēt. nullusqz sonus cū suo qnto ꝑfecte cōcordet. Nulla ei vox cuz altera ꝑter octauaz ꝑfecte concordat

Itez de diuisionibz et interpretatione earz capz. 6.

Vt aūt de diuisiōe monocordi in paucis multa ꝑstrīgam. semꝑ diaps duobz adfinē passibus currit. Diapt tribus. Diatess quatuor. Tonus uero octo. Que quāto passibz numerosiores. tanto sūt spatio breuiores. Alias uō diuisiones ꝑter has quatuor ineire nō poteris. ¶ Diaps aūt iterꝑtatur de omnibz siue qd oēs habeat voces. siue quia antiquitus cithare octo ꝑ

cum fiebant cordis. In hac specie grauior vox duo habet spatia. acuta vnū. vt. A. et. a. ¶ Diapt dr̄ de quoq; sr̄ eī in eius spatio uoces quoq; vt a. D. in. a. sed grauis eius vox tria habet spatia. acuta duo. ¶ Diatess sonat de quatuor. nā et quatuor habet voces. et grauior eī vox quatuor habet spatia. acuta vo tria. vt a D. in. G.

¶ Has tres species simphonias. i. suaues uocū copulationes memineris ēē uocatas. qa diaps diuerse uoces vnū sonant. ¶ Diapt vo et diatess diaphonie. i. organi iura possident. et voces ut cumq; similes reddunt. ¶ Tonus aūt ab itonādo. i. sonādo nomē accepit. qui maiori uoci nouē. minori uo octo passus constituit. ¶ Semitoniū autē et ditonus et semiditonus et si voces ad canēdū coniūgunt: diuisionē tām nullā recipiūt.

Explicit de diuisionibz vocū incipit de modis. cāpz. 7.

Qvm autē septem sint voces quia alie ut diximus sr̄ heedem septenas sufficit explicare. que diuersorū modorū et diuersarū sr̄ qualitatū. ¶ Primus modus vocū ē cū vox deponit tono. tono et semitonio et duobz tonis intendit. ut A. et. D. ¶ Sedz modus ē. cū vox duobus tonis remissa semitoniū et duobz tonis itenditur. ut. B. et. E. ¶ Tertius ē qui semitoniū et duobus tonis descendit. duobus uero tonis ascendit. ut. C. et. F. ¶ Quartus vo deponit tono. surgit aūt per duos tonos et semitoniū vt. G. et nota q̄ sc p ordiē

primus modus vocū est cū vox tono deponit tonū et duobus tonis itendit

secunt. vt primus in. A. Sed's in. B. Tertius in. C. Itēq; primus in. D. sed's in. E. tertius in. F. quartus in. G. Itemq; nota has nocuz affinitates p diatess et diapt constructas. A. eniz ad. D. et B. ad. E. et C. ad. F. a grauibz diatess. ab acutis uero diapt coniungite hoc mō./

Omnes itaq; modi distinctiones q; modorz his tribus aptantur uocibus. Distinctiones aūt dico eas q̄ aplerisq; differentie vocant. Differētia aūt idcirco dr. eo q̄ discernat seu separet plagas ab autentis. Ceterū abusiue dicunt. Ergo omēs alie uoces cū his aliquā habēt concordiā seu in depositione seu ieleuatiōe. Nulle uero in utroq; se exhibent similes cū alijs nisi diaps. Sed horz similitudo omniuz ī hanc figuraz quā sbicim' q̄squis requisierit repperire poterit./

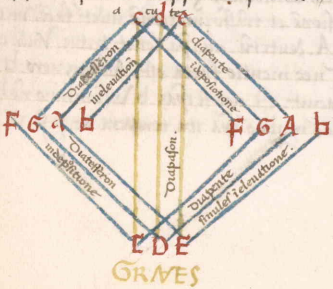

De aliis affinitatibus et b. et ♮. capl̄z octauuz.

Siq̄ alie st̄ affinitates eas quoq̄ simult̄ diatess̄ et diap̄t fecerūt. Nam cū diap̄s in se diatess̄ et diap̄t habeat. et easdez lr̄as latere utroq̄ cōtineat. semp̄ ime dio eius spatio aliq̄a est lr̄a que ad utrūq̄ diap̄as latus ita conuenit. ut cui lr̄e a grauibz diatess̄ reddit. eidez ī acutis p̄ diap̄t cōueniat. ut ī superiori figura notat̄. et cui a grauibz diap̄t cōtulit. eidez a supioribz diatess̄ dabit. ut A. E. A. A enuz et. E. in depositiōe cōcordāt. q̄ in utraq̄ duobz tonis semitonioq̄ cōficit̄. Itēq̄. G. cū ad. C. et. D. p̄ easdem speties resonet. Vnius depositiōis alterī eleuatiōis sumpsit. Nam. C. et. G. duobz parit̄ tonis et semitonio surgūt. et. D. et. G. tono et semit̄ parit̄ inflectunt̄. b. uero rotunduz q̄d minus est regulare quez adiunctuz ul̄ mollem dicūt cū. f. habet concordiaz. Et ideo additus est q̄a. f. cū quarta a se. ♮. tritono differente nequibat habere cōcordiam. Vtraq̄ aūt. b ♮. ī eadem neuma nō iungas. In eodez uero cantu maxime. b. molli vtimur. in q̄bz. f f. amplius continuat̄ grauis ul̄ acuta. Vbi et quādaz confusionē et trāsformationē uidet̄ facē. ut. G. sonet p̄tuz. A. deuterū. cū ip̄a sonet trituz. Vnde eius a multis nec mentio facta est. Alteraz uero. ♮. ī cōmune placuit. Quod si ip̄az. b. vis omnino nō habere. neumas in q̄bus ip̄a ita tempera ut p̄. f. G. A. et

ipa. b. habeas. G. A. b. c. aut si talis est neuma q̄ post
. D. E. F. in eleuat vult duos tonos et semitonium qd
ipa. b. facit. aut post. F. E. D. in depositione vult duos
tonos. p. F. E. D. assume. A. b. c. q̄ eiusdem sunt modi et
p̄dictas dep̄ et eleuat regulariter habent. Nunc mōi
ei eleuat et depositionis inter. D. E. F. et A. b. c. da
re discernes confusione maxime cōtrariā tolles. De
similitudine vocū pauca pstrinximus. quia quātum ī diu
sis rebus similitudo conquirit. tantū ipa diuisitas per
quā mens confusa diutius poterat laborare minuit.
Semper adunata diuisio facilius capiunt. Item de
similitudine vocum quarum diapason pfecta est. capl̄z nonum.

Supradicte voces put similes sunt ut pote alie ī depo
alie ī eleuat alie ī utroq̄ similes faciūt neumas
adeo ut vnius tibi cognitio alteram pandat. In quibus
xo nulla similitudo mōstrata est. ul' que diuersorum mo
dorum sunt. altera alterius neumā cantūq̄ nō recipit. qd
si compellas recipere transformabit. vt pote. Si quis uel
let antiphō cui' pncipium esset in. D. in. E. ul'. F. que
sunt alterius mōi voces incipere. mox pciperet auditu
quāte diuersitatis transformatio fieret. In. D. xo et
A. que vnius sunt mōi. sepissime possum' eundē cantum
īcipere ul' finire. Sepissime aut dixi et nō semper.
quia similitudo nisi in diaps pfecta nō est. Vbi ei di
uersa ē tonorum semitoniorumq̄ positio fiat necesse ē et

neumarꝝ. In predictis namq; vocibus et que vnius mōi dicūt: dissimiles inueniūt. D. cum deponit tono. A. uo ditono. Sic et ī reliquis

Item de modis et falsimeli correptione. Capl'z decimū.

Hi sūt quatuor mōi ul' tropi. quos abusiue tonos nomināt. qui sic sūt ab inuicez naturali diuisitate disiuncti. ut alter alteri ī sua sede locū nō tribuat. Alterq; alterius neumā aut transformet aut nūq̄ recipiat. / De dissonantijs

Dissonantia q̄q; p̄ falsitatez ita ī canendo subripit. cū aut de bene dimensis uocibus paruz q̄d demūt grauantes ul' adiciunt ītendentes. q̄d praue hominuz voces faciunt. aut cuz ad p̄dictaz rationē plus iusto ītendentes ul' remittentes neumā cuiuslibet mōi. aūt in aliuz moduz p̄uertim⁹ aut ī loco qui vocē nō recipit ī choamus. Quod ut exemplo pateat ī cōmunione. Diffusa ē grā. Multi p̄pterea quod erat īcipiendū ī. F. vno tono deponūt. cū ante. F. tonus nō sit. sicq; fit ut finis cōmunionis eiusdez ibidez ueīat ubi nulla vox est. ¶ Cantoris itaq; peritie esse debet quo loco ul' quo modo qualibet neumā incipiat. ut ea ul' si motione opus est ad fines voces inquirat. Hos aūt modos ul' tropos grece nominamus. Proptuz. Deuterum. Tritum. Tetrardum. / Capl'z vndecimū.

Que vox et quare in cantu optineat p̄ncipatuz

Omnium aut quilibet cantus omnibus vocibus et modis
fiat. vox tamen que cantum terminat optinet prin-
cipatum. Ea enim et diutius et morosius sonat. et premis-
se voces quod tantum exercitatis patet ita ad eam aptantur
ut mirum in modum quandam ab ea coloris faciem ducere vi-
deantur. Per supradictas nempe sex consonantias voci
que neumam terminat. relique voces concordare debent.
voci vero que cantum terminat principium eius cunctarumque
distinctionum fines vel etiam principia opus est adherere.
Excipitur cum cantus in E. terminat. sepe in C. que ab ea
diapt et semen distat principium facit. ut antiph. Tertia
dies est. Preterea cum aliquem cantare audimus primam eius
vocem cuius modi sit ignoramus. quia ut toni semunt reli-
que ue species sequantur nescimus. Finito vero cantu
ultime vocis modum ex preteritis aperte cognoscimus. Incep-
to enim cantu quod sequatur ignoramus. Itaque finalis vox
est qua melius intuemur. Deinde si eidem cantui versum
aut psalmum aut aliquid velis subiungere. ad finalem vocem
permaxime opus est coaptare non ad prime vel aliarum ad
eo inspectione redire. Additur quoque et illud quod accurati
cantus in finalem vocem maxime distinctiones mittunt.
Nec mirum regula musicam sumere a finali voce. cum
et in gramatice partibus pene ubique vim sensus in ultimis
literis vel sillabis. per casus. numeros. personas. tempora
discernimus. Igitur quia et omnis laus in fine canitur.

iure dicam⁹ q̄a om̄is cant⁹ eius sit m̄oi sb̄iectus et ab eo m̄o
regulaz sumat quē ultimū sonat. A finali itaq̄ voce ad q̄n-
tam ī quolibet cantu iusta ē depositio. et usq̄ ad octauas
eleuatio. licet contra hanc regulaz sepe fiat cū ad nonā
decimā ne p̄gredimur. Vnde et finales uoces statuerunt.
D. E. F. G. q̄d his p̄mus p̄dictaz eleuationem ul' depositio-
nē Monocordi positio commodarit. Hn̄t ei deorsum
vnū tetracorduz grauiuz sursuz uo duo acutaꝝ.

De diuisione quatuor modoꝝ in octo. Capl̄z duodecimū.

Interea cū cantus vnius modi ut pote p̄ti ad ꝯpa-
rationē finis tum sint graues et plani. tum acuti
et alti. versus et psalmi et si q̄d ut diximus fini aptan-
duz erat vno eodez m̄o platuz diuersis aptari nō poterat.
Quod ei sb̄iungebat⁹ si erat graue cū acutis nō ꝯueni-
ebat. si erat acutuz a grauibus discordabat. Consiliū
itaq̄ fuit vt q̄squis modus partiret ī duos. i. acutuz
et grauez distributisq̄ regulis acuta acutis et grauia
conueirent grauibus. Et acutus quisq̄ modus dicere-
tur Autentus. i. auctoralis et princeps. Grauis aūt
plaga vocaret⁹. i. lateralis et minor. Qui ei dicit⁹
stare ad latus meū minor me est. Ceterū si eēt ma-
ior. ego aptius dicerer stare ad latus ei⁹. Cuz ergo
dicat⁹ Autent⁹ proptus et plagis propti. et similit⁹
de reliq̄s qui naturalit⁹ ī uocibus erant quatuor. ī
cantibus facti st⁹ octo. Abusio aūt tradidit latinis

dicere p autento propto et plagis pti. primus et sedis. pro autento deutero et plagis deuteri tertius et quartus. pro autento trito et plagis triti qntus et sextus. Pro autēto tetrardo et plagis tetrardi septim' et octauus. / . 13.

De octo modorum agnitione acumine et grauitate. capl'z

Igit' octo st' modi ut octo ptes oīonis et octo forme beatitudinis p quos omīs cantilena discurēs octo dissimilibz qualitatibz variat'. Ad quos icantibus discernēdos etiā quedā neume īuente st'. ex quarz aptitudine ita moduz cantiōis agnoscim' sic sepe ex aptitudine corporis q̄ cui' sit tunica reperim'. vt

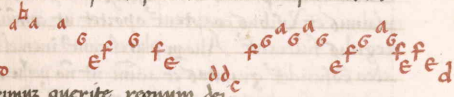

Primuz querite regnum dei.

Mox eī ut cū fine alicui' antiphone hanc neumā bene uiderim' cōuenire qd' anti proti sit nō est opus dubitare. sic et de reliquis. Ad hoc etiā plurimuz valent et versus nocturnaliuz responsoriorz et psalmos officiorz. et omīa q̄ in modorz formulis prescribūt. Quas qui nō nouit mirū ē si quā partē horz q̄ dicūt' intelligit. Ibi eī p̄uidet' quibz in vocibus singulorz modorz cantus rarius sepius ue īcipiant. et īquibz minime id fiat. ut in plagis quidē minime licet ul' p̄ncipia ul' fines distinctionez ad qntas

ītendere. cū ad quartas ꝑ raro soleat eueīre. Memīe-
ris ꝑterea qd̄ sicut usualiuz cantuū at testatiōe ꝑhibet
qd̄ autenti vix a suo fine plus vna uoce descendunt.
Ex qbus autez tritus rarissime id facere ꝓpt̄ sbiec-
taz semitonij īperfectionē uidet. Ascendūt aūt ad oc-
tauā et nonā ul̄ etiā decimā. Plage uo ad qntas
remittūt et ītendunt. Sed ītentioni et sexta auc-
toritate tribuit sic in auti nona et decima. Plage
Xo pti. deuteri. et triti. aliqn in A. b. c. acutas neces-
sario finiunt. Supradicte aūt regule ꝑmaxime
cauēt in antiphonis et respōsoriis. quoꝝ cant⁹ ut
psalmis et Xosibus coaptent oportet ut comūibus
regulis fulciant. Aliogn plures cant⁹ īuenies īqbz
adeo cōfundit grauitas et acūm. ut nō possit aduti
cui magis autento an plage conferant. Preterea
et īignotoꝝ cantuū īquisitiōe ꝑdictaꝝ neumaꝝ et
sbiunctionū appositiōn plurimuz adiuuamur. Cuz
taliuz aptitudine soni cuiusqz ꝓprietatez per vim
tropicaz intuemur. Est autez tropus species cantio-
nis qui et modus dictus est et adhuc de eo dicēduz
est. Itez de tropis et vi musice. Capl̄z. xiiij.

HOꝝ quida tropoꝝ exercitati ita ꝓprietates et
discretas ut ita dicaz facies ex timplo ut au-
dierit recognoscūt. sic perit⁹ gentiuz coram positis
multis habitus eoꝝ solet ītueri et dicere. Hic gre-

cus. Ille ispanus. Hic latinus. ille teutonicus. iste vero gallus. Atq; ita diuersitas troporum diuersitati mentium coaptatur. ut vnus autem deuti fractis saltibus delectet. alius plage triti eligat voluptatem. vni autem tetrardi garrulitas magis placet. Alter eiusdem plage suauitatem probat. et sic de reliquis. Nec mirum si uarietate sonorum delectatur auditus. cum varietate colorum gratulet visus. varietate odorum foueat olphatus. mutatisq; saporibus lingua congaudeat. Sic enim per fenestras corporis abilium rerum suauitas intrat mirabiliter penetralia cordis. Inde est quod sicut quibusdam saporibus et odoribus vel etiam colorum intuitu salus tam cordis quam corporis vel minuitur vel augescit. Ita quindam legitur quidam frenetitus canente asclepiade medico ab insania reuocatus. Et alius quidam sonitu cithare intantam libidinem incitatus ut cubiculum puelle quereret effringere dementatus. Moxq; citharedo mutante modum voluptatis penitentia ductum recessisse confusum. Item et dauid saul demonium cithara mitigabat. et demonicam feritatem huius artis potenti vi ac suauitate frangebat. Que tamen vis solum diuinae sapientie ad plenum patet. nosq; uero in enigmate ab inde percepimus. Sed quia de artis uirtute vix pauca libauimus quibus ad bene modulandum rebus opus sit uideamus.

De commoda vel componenda modulatione. capitulum. xv.

Igitur quē admodū i metris sunt lrē et sillabe. partes
ac pedes ac uersus. ita i armonia sunt ptongi. idest
soni. quorū unus duo uel tres aptātur i sillabas ipeq. s.
sole uel duplicate neumā. i. partē ꝯstituūt cantilene.
et pars una uel plures distinctionē facit. i. ꝯgruū respi
rationis locū. De quibus illud ē notandū qd tota pars
compresse notanda et exprimenda est. Sillaba uero
compressus. Tenor uero. i. mora ultime uocis q in
sillaba quātulus cūq est. amplior i pte. diutissimus
uero in distinctione. signū in his diuisioni existit.
Sicq opus est quasi metricis pedibus cantilena
plaudatur. et alie voces ab aliis morulaz duplo lon
giorē uel duplo breuiorez. aut tremulā habeant
. i. uariū tenorē quē longū aliquotiens apposi
ta virgula lrē plana significat. Ac sūmopere
caueat talis distributio neumarū. ut cū neume tum
eiusdez soni repercusione. tum duorū aut pluriū cone
xione fiant. semper tamē aut i numero vocū. aut
in ratione tenorū neume alterutrū ꝯferant atq
respondeant. nūc eque equis tunc duple uel triple
simplicibus: atq alias collatione sexquialtera uel
sexquitertia. ¶ Proponatq sibi musicus quibus
ex his diuisionibz icedentez faciat cantuz. sicut
metricus quibus pedibus faciat uersuz. nisi q mu
sicus nō se tanta legis necessitate ꝯstringat. quia

i omnibus se hec ars in vocum dispositione rationabili varietate
permittat. Quam rationabilitatem et si sepe non comprendam rationale tamen credit id quo mens in qua est ratio
delectatur. Sed hec et huiusmodi melius cum loquendo quam vis
scribendo monstrat. Item ut more vestrum distinctiones
equales sint et aliquotiens heedem repetite. aut aliqua
vel parva mutatione variate. et cum per pulcre fuerint
duplicate habentes partes non nimis diversas. et quando aliquo-
tiens heedem transformentur per modos. Aut similes inten-
te et remisse inveniantur. Item ut reciprocata neuma ea-
dem via qua venerat redeat ac per eadem vestigia. Item
aliquando una sillaba unam vel plures habeat neumas.
aliquando una neuma plures dividat in sillabas. Variabuntur
hec vel omnes neume cum alias ab eadem voce incipiant. alias
ad issimili sedem laxationis et acuminis varias qualitates. Item ut ad principalem vocem. i. finalem vel si quam
ad finem eius quam pro ipsa elegerint pene omnes di-
stinctiones currant. et eadem finis aliquando sic et vox
neumas omnes aut per plures distinctiones finiat aliquando
et incipiat. Qualia apud ambrosium si curiosus
sis invenire licebit. Sunt vero quasi prosaici cantus
qui hec minus observant. in quibus non est cure si alie
maiores alie minores partes et distinctiones per loca
sine discretione inveniantur more prosarum. Metricos
autem cantus dico quia sepe ita canimus ut quasi versus

i. principalis.

pedibus scandere videamur. sicut fit cū ipa metra cani-
mus. Inquibz cauēdus ē ne supflue continēat neume
dissillabe sine admixtione trissillabarū ac tetra sillabarū.
Sicut em̄ lirici poete nunc hos nūc alios innxere pe-
des. ita et q cantū facit ul' faciūt rōnabilit' discretas
ac diuisas neumas conponāt. Ratiōabilis uero discre-
tio est. si ita sit neumarū et distinctionū moderata va-
rietas. ut tam̄ neume neumis / et distinctiones distinc-
tionibus quadā semp similitudīe sibi cōsonant respōdeāt.
.i. sit similitudo dissimilis more p̄dulcis ambrosij. Non
aūt parua similitudo ē metris et cantibz cū et neume
loco sint pedū: et distinctiōes loco sint versuū. Ut pote
ista neuma datilico: illa vero spondaico alia iambico mo-
re decurrit. et distinctionē nūc tetrametrā. nūc pen-
tametrā. alias quasi exametrā cernas. et multa alia
ad hunc modū. ¶ Itē ut ī vnū terminēt partes et dis-
tinctiōes neumarū atq verborū. ne tenor longus īqui-
busdaz breuibz sillabis. aut breuis ī longis obscenitatē
paret. qd tam̄ raro opus erit curare. ¶ Itē ut rerum
euentus sic cantiōis imitet effectus. vt in tristibus
rebus graues sint neume. In tranquilis / iocūde. In pros-
peris exultantes. et reli. ¶ Itē sepe grauē et acutus
accentū supponimus. qa sepe aut maiori ī pulsu / aut
minori efferimus. Adeo ut eiusdē sepe vocis repetitio /
eleuatio / ul' depositio ēē uideat. ¶ Itē ut ī modū currētis

equi semp ĩfinem distinctionũ rarius voces ad locũ respirationis accedant. vt quasi grani more ad repausandũ lasse pueniat. Spissim aũt et rarent' put oportet note cõposite huius sepe rei poterũt ĩdiciũ dare. Liquescũt vero ĩ multis uoces more lrarũ. ita ut ĩceptus modus unius ad alterã limpide transiens nec finiri videat'. Pro quo liq̃scenti voci punctũ quasi maculando sbponim' hoc modo.

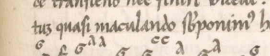

Ad te le uaui a nimas me am. | Si eaz plenius proferre. nõ liquefaciẽs nichil nocet. sepe aũt magis placet. Et que oĩa diximus nec nimis raro nec nimis ꝯtinue facias sed cũ discretione.

De multiplici varietate sonorũ et neumarũ capl3. xvi.

Illud vero nõ debet mirũ uideri cũ tanta copia taz diuisorũ cantuũ tã paucis formata sit ĩuocibus. que voces nõ nisi sex modis ut diximus sibi iungãt' tã per eleuationẽ quã pdepositionẽ. Cuz et de paucis lrãs et si nõ p plures ꝯficiant' sillabe: potest ei colligi numeros sillabarũ. Infinita tãm ptiuz pluralitas cõcreuit ex sillabis. et ĩ metris de paucis pedibus quã plura sũt genera metrorũ. et vnus generis metruz plurimis uarietatibus ĩuenit' diuersuz. vt exametrũ qd quomodo fiat videat gramatici. nos si possum' uideam' quibz modis distantes ab ĩuicez neumas cõstituere valeam'. Igit' motus vocũ q sex modis fieri dict'

ē: fit arsi et thesi. i. elevatiōe et depositiōe. quorū ge-
mino motu. i. arsis et thesis omnis neuma formatur
p̄ter repcussas aut simplices. Deinde arsis et thesis
tum sibimet iungūt. ut arsis arsi / et thesis thesi. tuz
altera alteri: ut arsis thesi. et thesis arsi cōiungit.
Ipsaq; ꝯiunctio: tum fit ex similibus tum ex dissimilibz.
Dissimilitudo aūt erit si ex p̄dictis motibus alius alio pl'-
res pauciores ue habeat voces. aut magis cōiunctas
ul' disiūctas. Dissimilit' d'inde ul' similit' facta ꝯiūc-
tiōe: motus motui. tū erit p̄positus. i. ī superioribus
positus. tū sb̄positus. tuz appositus. i. cū in eadez uocē
vnius finis: eritq; alteri' p̄ncipiū. tū it' posit'. i. qn̄
unus mot' īfra alius positus. et min' ē grauis / min'
q; acutus. tuz cōmixtus. i. p̄tiz it' positus partimq;
sb̄posit' / aut p̄posit' / aūt appositus. Rursusq; hec
positiōes dirimi post' sedz laxatiōis et acuminis augmēti
et detrimēti modorūq; uarias qualitates. Neume qq̄
p eosdez modos poterūt variari et distinctiōes aliqn̄.
de qua re et descriptionē subiecimus quo facilior
per oculos via sit. /

// i. separari ul' diuidi. /

Zonus. /

Musica ē mot' nocū :~

Musica motus est vocum.

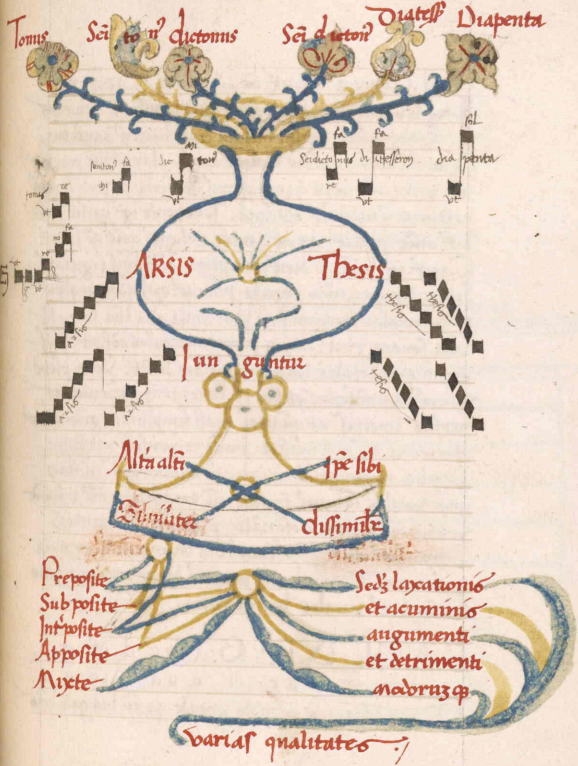

varias qualitates.

Quod ad cantum redigitur omne quod dicitur. Capitulum xvii.

His breuiter intimatis aliud tibi planissimum dabimus argumentum vtillimum visu licet hactenus inauditum. Quo cum omnium omnino melorum causa claruerit. poteris tuo visui adhibere quod probaueris commoda et nichilominus respuere quod uidebuntur obscena. Perpende igitur quia sic scribitur omne quod dicitur. ita ad cantum redigitur omne quod scribitur. Canitur igitur omne quod dicitur scriptura autem litteris figuratur. Sed ne in longum nostra regula producatur. ex his dem quinque litteris tantum vocales sumamus. sine quibus nulla alia littera sed ne sillaba sonare probatur. earumque pmaxime casus conficitur quotiescumque suauis concordia in diuersis partibus inueniatur. Sicut persepe videmus tam consonos et sibi et alterutrum respondentes uersus in metris. ut quandam quasi simphoniam grammatice admireris. Cui si musica simili responsione iungatur dupplici modulatione dupplicitur delecteris. Has itaque quinque vocales sumamus. forsitan cum tantam concordiam tribuunt verbis non minus consonantie prestabunt et neumis. Supponantur itaque per ordinem litteris monocordi. et quia quinque tantum sunt. tandiu repetantur donec vnicuique sono subscribatur vocalis hoc modo.

Γ A B C D E F G a b c d e f g a.
a e i o u a e i o u a e i o u a.

In qua descriptione id modo perpende quia cum his quinque litteris

omis locutio moueat. moueri qq et qnq uoces ad se in
nicez ut dixim no neget. q ita sit sumam mo aliqua
locutione eiusq sillabas illius sonus adhibitus decatem.
quos earudez sillabarz uocales subscripte monstrauerit
hoc modo

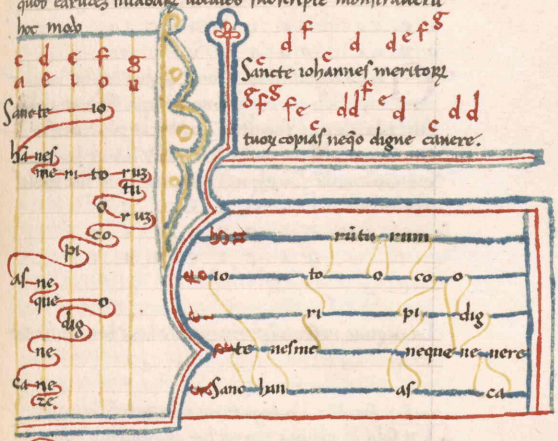

Quod itaq de hac oratione factu e et de oibz posse
fieri nulli dubiuz e. Sed ne grauis tibi im
ponat necessitas qd adhunc moduz cuilibet simpho
nie minus qnq accidut voces. et ipas qnq trans

gredi ad notū sepe nō suppetat. ut paulo superi⁹ liceat euagari aliud/ itez versuz subiūge vocaliuz sed sit diuersuz ut aterdio loco prioris īcipiat hoc modo./

Γ A B C D E F G a b c d e f g a

a e i o u a e i o u a e i o u a

o u a e i o u a e i o u a e i o

Ubi cū tribus ubiqz sb̄sonis in qbus habent⁹ vocales cū videlicet cuiqz sono et vna sb̄sit et altera satis tibi liberior facultas accedit. et pductioris et cōtractioris plibitu motu īcedere. Vnde et hoc nunc videam⁹ qualē simphoniā huic rithimo sue vocales atulerint./ F G a b c d e f.

e i o u a e i o

u a e i o u a e c b c d

a a a a a b a

G G G G

f

Linguaz refrenās tempt ne litis horror īsonet

e d d e d d

c c c a G c c c a G.

visuz fouēdo contegat ne vanitates hauriat

In sola eī ultima parte hoc argumētuz reliquim⁹ vt meluz suo tetrardo cōueniens redderemus. Cuz itaqz suis tantū vocalibus quidā aptā sibi adeo indicent cantilenā. nō est dubiuz quin fiat aptissima si ī multis exertitatus de pluribz potiora tantū sibiqz

aptius respondētia eligas. hiantia suppleas. denuo pressa
reuoluas. producta nimiū cōtrahas. ac nimis ꝯtrac
ta distēdas. ut vnumq; accuratū op⁹ efficias. Illud
p̄terea scire te volo q̄ minorē puri argenti cunct⁹
cant⁹ q̄ magis utit̄ colorat̄. et q̄d modo displicet
p̄usū. quasi lima polit⁹ postea collaudat̄. ac p̄diuer
sitate gentiū ac mentiū quodhuic displicet. ab illo amplec
tit̄. et hunc oblectat nūc cōsona. ille magis probat
diuisa/ iste ꝯtinuationē et mollitiē sed̄z sue mentis la
sciuiaz querit. ille ut pote grauis/ sobrijs cantibz demul
cet̄. Alius vero ut amens īcomposit⁹ anfractis uexa
tionibz pascit̄. Et vnusq̄sq; eius cantū sonorius multo
p̄nuntiat quē sed̄z sue mentis īsitam qualitatē probat.
Que oīa si dictis argumētis assiduo exertitio īheseris.
ignorare nō poteris. Immo et argumētis utēdus est.
donec ex parte cognoscim⁹ ut ad plenitudinē scientie
p̄ueniam⁹. Sed quia hec ī longū presequi p̄posita bre
uitas nō exposcit. p̄ſtim cū ex his p̄ plura ualeant
colligi/ decanendo ista sufficiāt. iam nūc diaphonie
p̄cepta breuit̄ exsequamur./

De diaphonia. idest organi precepta. capl̄z. xviij.

Diaphonia vocū disiunctio sonat. quā nos organū
uocam⁹. Cū disiūcte ab inuicē uoces/ et ꝯcordant
disonāt/ et disonant cōcordant. Quā q̄daz ita utūt
ut canenti semp̄ quarta corda succedat. ut A ad D.

Vbi si organū p acutū A dupplices ut sit A.D.A. reso-
nabit A ad D diatess. ad A diaps d uo ad utraq; A.A. dia-
tess et diapt. A acutū ad grauiores diapt et diaps. Et qa
hec tres species tanta se ad organi societatē ac idē suauitatē
pmiscent. et superi uocū similitudiēs fecisse mōstrate st.
Simphonie. i. apte uocū copulatiōes dicunt. cū simpho-
nia et de oī cantu dicat. Dicte aūt diaphonie hoc
ē exemplum.

diapt c d e c de d c c c b a g c d e d d c
diaps f g a f g a g f f f e d f g a g g f
diatss C D E C D E D C C C B A C C D E D D C

Potes et cantū cū organo et organo quātuz libue-
rit duplicare p daps. Vbicūq; eī eī cōcordia fue-
rit dicta simphoniarū aptatio nō cessabit. Cuz
itaq; iā satis uocū patefacta sit dupplicatio grauem
a canēte. succentuz more quo nos utimur explicemus.
¶ Superior nempe diaphonie modus durus est: noster
uero mollis. Ad quē semitoniuz et diapt nō admit-
timus. Tonuz uo et ditonū et semiditon cū diatess re-
cipimus. sed semiditon īhis īfimatū diatess uero opti-
net pncipatū. His itaq; cantū diaphonia sbseqtur
concordijs. Troporū uo alij apti alij aptiores. alij
aptissimi existunt. Apti st q per solaz diatss quar-
tis a se uocibus organū reddūt. ut deuterus in B et
in E Aptiores q nō soluz quartis: sed tertijs et sedis.

ptonū et semidictōn licet raro respondent. ut ptus
in A et D Aptissimi vo qui sepissime suauiq; id faciūt.
ut tetrardus et tritus in C F et G. Nec eī tono/ditono/
et diatess obsequūt. quorū atrito īquez finis distinctionū
aduenerit. l' qui pximus ipi finalitati sberit: subsecutor
nunq; debet descendere nisi illo īferiores voces admise-
rit cantor. Atrito eī īfimo aut īfimis pxime sbstituto
deponi organū nūq; licet. Cū vo īferiores voces admise
rit/congruo loco et p diatess organū deponat. Moxq;
ut illa distinctiōis grauitas ita īserit ut repeti non
speret. quē prius habuerat locū sbsecutor repetat. ut
finali voce si in se deuenerit cōmaneat. et si sup se eui-
cino decent occurrat. Qui ocursus tono meli' fit.
ditonū nō adeo/ semiditōn nunq;. A diatess vo nix
fiat occurssus. Cuz gratus magis placeat illo loco suc-
cent. Qd tamen īultima simphonie distinctiōe ne eue-
niat ē cauenduz. Sepe aūt cū inferiores trito voces
cantor admiserit. organū suspensuz tenem' itrito.
Tūc uo op' est ut cantor ī inferioribz vocibus distinc-
tiōez nō faciat. sed discurentibus sub celeritate vocibus
pstolanti trito redeundo sbueīat. et suū et illi' laborem
facta īsupioribus distinctiōe repellat. Itē cū ocursus fit
tono: diutius fit tenor finis. ut ei et partiz sbsequat
et partim concinnat. Cuz vo (s. occursus) ditono/ diutior (tenor fit). Vt
sepe p intermissaz vocez duz ul' parua sit sbsecutio: etiā

toni nō desit occursio. Qd qr tūc fit cū armonia finit deutero. Si cantus nō sperat ult ad tritū descendē. utile tūc erit pto uim organi occupare. et sequētibus sbsequi. finiqz p tonū decenter occurrere. Itē cū plus diatess se iungi nō liceat. opus est cū plus se cantor intenderit. sbsecutor ascendat. ut uidelicet. C sequat. f et D G et. E A et rel. Deniqz pter ♮ quadratā singulis uocibus diatess sbest. Vnde iquibz distinctioibz illa fuerit G vim organi possidebit. Qd tūc fit. si aut cantus ad f descendat. aut in G distinctiōez faciat. A d G et A congruis locis. f sbsequt. Si in G vero cantus nō terminet. f cū cantu uiz organi amittit. Cū vo. b. mollis uersat in cantu f organalis erit. Cuz vo tritus adeo diaphonie obtineat pncipatū ut aptissimū sup ceteros optineat locū. uidemus agregorio nō ī merito plus ceteris uocibz adamatuz Ei eiz multa meloꝝ pncipia et plurimas repcussiōes dedit. Vt sepe si de ei cantu tritū. f et C sbtrahas ppe medietatez tulisse uidearis. Diaphonie pcepta donata st. q si exemplis pbes pfecte cognosces.

Dicte diaphonie per exempla probatio. capt. 19.

Igit a trito nō deponim organū. siue ieo siue ī sequētibus finiat hoc modo

f f G G f f d e f e d c f G G a G f G f

Ipi so li serno fi dem. Ecce finis

f cū cantori et sbcantori

f g°

intrito. C. c c d d cc ccccccc dd e d c d c Ecce
alia distinctio i trito. f in quo et quarti uocibus per
diatess subsequimur. et diatess suncent plusquam
occursus placet. Ecce alia f f f e f G f e d d ccccc d c.
f f e f G f eius modi. Deuotione commito
ipsi me tota Ecce alia distinctio in proto. i
c c ccc d c c d
qua et toni occursus patet ad finem. Item. Homo
f f f f f e d e e f f e d e e
erat i hierusalem. Aut ita. hierusalem. Aut ita.
c c c c c c c c c c c c c c c
hierusalez. Ecce alia distinctio i deutero. E in qua
d c
ditoni occursus. ul simplex. ul per intermissas patet.
f f f d d c d d c d d c c c c
Ite. Veni ad docendum nos A uiam prudentie. Ecce distinc
c c A B A f a c c c c c c c d
tio in proto A in hac distinctione inferiores trito. E. q
fini proxime subest. D uoces admisse st. et locus pr fi
nita grauitate repetit est et in hac similiter
f f G G f f d d c f G d G f G f e d f G d G f
Sexta ho ra sedit super pute um.
c c d d c c c c c c d e d c d c c c c
Ecce ut ascendit organum. ne i ultima distinctione
f f f f f
succineret.
c c d c c b c G G G G a
Victor ascendens celos unde descenderat. Ecce ut
f. ad G. et A in finez sbsequit. ide in plagali trito incies
usurpatum. uidelicet. ut ad. C. et. D. ita. b. molis sbseqt

e c d d e d c d d c
sicut F ad G et A hoc mō. Venite ad oremus.
c c c c c c c c c c
¶ Curiosuz itaqz existas et ī usuz exercitando uertas si simphoniā habeas satis tibi hec regule diaphoniam dabūt. ¶ De origine aūt musice artis qz rudē lectorez uidimus ī pmis tacuimus. q iā exercitato magisqz sitienti infinem tribuimus. Capitlz vigesimuz.

Quomodo musica ex malleorz sonitu sit repta.

Erant īcerta antiqtus īstrumēta et canētiū multitudo. sed ceca. Nullus eī hoīnum vocū differentias et simphonie descriptionē poterat aliqua argumētatiōe colligere. neqz posset umqz certuz aliqd de hac arte cognoscere. nisi diuina tādez bonitas q seqt suo nutu disponeret. ¶ Cuz pictagoras quidaz magnus philosophus forte itr ageret. uentū est ad fabrichaz īqua sup vnā īcudez quinqz mallei feriebant. Quorz suauez cōcordiaz miratus philosophus accessit. pmūqz īmanuū varietate sperans vnisoni ac modulationis existere. Mutauit malleos. quo facto queqz sua vix secuta est. Subtracto itaqz vno qui dissonus erat aceteris alios ponderauit. Mirumqz īmoduz diuino nutu. Primus duodeciz. Sedis. nouem. Tertius octo. Quartus sex. nescio qbz ponderibz appendebant. Cognouit itaqz ī nūorz pportione et collatiōe musicaz uersari scientiā. ¶ Erat eī ea ꝯstitutio īquatuor malleis. q est

modo in quatuor lxis. A.d.E.a. Denique si a habeat
duodecim. et D viiij. sint quat'narij p passu. habebit
A in xij. ternarios quatuor. et d in nouē ternarios
tres. Ecce diatess. Rursus cū habeat A duodeciz
si E teneat octo quat'narios passus tres habebit. a.
duos uo E et diapt patet. Sint iterū. xii. in A.
et sex in alteraz a Senarius medietas est duodenarij.
Sicut A acutaz alteri A ad D diatess. ad E diapt.
alt' uo a diaps reddit. D quoq ad E tonū. Adutrūq
A.a. diatess et diapt sonat. et E etiā d tono. Vtriq
a A diapt ul' diatess mādat. A uo acuta: cū a
diaps. cuz d diapt. cū E diatess sonat. Que in
supradictis nūis id idē curiosus pscrutator īueniet.
Nunc eī īcipiens Boetius pandit huius artis multa.
mirāq et difficillimā cū numerorū pportione con
cordiaz. Quid plura: psupdictas species noces or
dinans monocorduz primus ille pictagoras cōpo
suit. In quo qa nō ex lasciuia sed diligent' aperta
artis notitia sapientibus īcōmune placuit atq
usq ī hūc diez ars paulatim crescendo conualuit.
Ipso doctore semp humanas tenebras illustrante:
cuius sūma sapientia pgcta inget in secula Amen. x
Explicit ars musice guidonis: quā scripsit don
Iohanēs franciscus potonus ppy. et monachus
venerabilis cenobij scī Sisti placen. sedo martij.

Incipit antiphonarium dicti dn̄i guidonis

Temporibus nr̄is sup̄ om̄s hom̄ies miseri st̄
cantores. In oī eī arte ualde plura st̄ q̄ nr̄o
sensu cognoscim̄. quā ea que a magistro didicimus.
Perlecto solo eī psalterio. omniuz libroꝝ lectiones
cognoscunt pueruli. et agri culture scientiā. sbito
ītelligūt rustici. Qui eī vnā vineā potare. vnā
arbusculā inserere. vnū asinū onerare cognouerit.
sicut ī vno facit ī oībz similit̄ aut etiā meli⁹ facere
nō dubitabit. Miserabiles aūt cantores can
toꝝq̄ discipuli. etiā si p̄centuz annos cottidie can
tent nūq̄ p̄se sine magistro vnā et saltem parnulā
cantabūt antiphonā. tantū tp̄us in cantando per
dentes. īquātuz et diuinā et sec̄larem scripturam
potuissent plene cognoscere. Et ꝙ sup̄ oīa mala
magis est p̄iculosuz. Multi religiosi ordinis mona
chi et clerici psalmos et sacros lectiones et noc
turnas cū puritate vigilias et religna pietatis
opa p̄ que ad sempit̄naz glām prouocamur ne
gligunt duz cantandi scientiā quā ꝯsequi nūq̄
possūt labore assiduo et stultissimo p̄secuntur.
Illud quoq̄ quis nō defleat ꝙ tam grauis est ī scta
eccl̄a error tamq̄ p̄iculosa discordia. ut quādo
diuinuz celebramus officium: sepe nō deū laudare.
sed int̄ nos certare uideamur. Vix denique vn⁹

concordat alti: nō magistro discipulus: nec discipulo
condiscipulus. Vnde factū ē ut nō iā vnū aut saltez pauca/
sed tan multa sūt antiphonaria/ quā multi sūt p singulas
ecclas magistri. Vulgoq iā dicit antiphonariū nō
Gregorij. sed leonis/ aut alperthi. aut cuiuscumq
alterius. Cuzq vnū discere sit ualde difficile/ de
multis nō est dubiū qn sit īpossibile. Qua inre
cū pro sua ipi uolūptate multa cōmutent. aut
paruz aut nichil michi īdignari debent: si a cō-
muni vsu vix ypaucis abscedo. ut ad cōmunez
artis regulaz vniformit omīs cantilena recurrat.
Qm uero oīa hec mala et multa alia que ab eorū
culpa eueniūt qui antiphonaria faciūt: ualde mo-
neo et contestor: ne aliqs amplius presumat an-
tiphonariū neumare. nisi qui sedz subiectas regl'as
bene potest et sapit ipaz artez perficere. Aloqn
certissime erit magist erroris qcūq nō prius
fuerit discipulus ueritatis. = Taliter et enim
deo auxiliante hoc antiphonariū notare disiposui:
ut per euz leuit aliquis cantū discat. et postq̄ partez
eius bene p magistrū cognouerit. reliquas p se sine
magistro ydubitant agnoscat. De quo si quis me
mentiri putat veniat experiat et uideat qr ta-
les apud nos hoc pueruli faciunt q pro psalmoruz
et vigiliarz lcārz ignorantia seua adhuc flagella

suscipiunt. qui sepe et ipsius antiph quā p se sine magi
stro recte possunt cantare verba et sillabas nesciunt pro
nuntiare. Qd cū dei adiutorio leuiter sensatus et stu
diosus aliquis poterit facere. si cū quāto studio neume
disponātur curet agnoscere. Ita igitur disponuntur voces
ut vnusquisque sonus quātumlibet repetatur in cantu in
vno semp et suo ordine inueniatur. Quos ordines ut
melius possis discernere. spisse ducuntur linee. et
quidā ordines vocū ī ipsis fiunt lineis. quidā vo iter
lineas ī medio īteruallo et spatio linearum. Quāticūque
ergo soni in vna linea vel in vno sit spatio oēs similiter
sonant. Vt aūt et illud intelligas. quāte linee vel spatia
vnū habent sonū. quibusdam lineis vel spatijs q̄dam lr̄e
de monocordo p̄figuntur atque etiā colores supducuntur.
Vnde datur intelligi qa ī toto antiphonario et in omī
cantu quātecūque linee vel spatia vnā eandemque ha
bent lr̄am vel eundem colorem. ita p oīa similiter
sonāt tanquam si omīs ī vna linea fuissent. Quia
sicut linea vnitatē sonorum. ita p oīa lr̄a vel color
vnitatē significat linearum. ac per hoc etiā sonorum.
Quod si sedm ordinem sonorum ab ipa lr̄ata vel colorata
linea vbique īspicias. et illud apte cognosces quia
in oībus sedis ordinibus eadem vocum et neumarum ē vnitas.
Similiter et de tertio et de quarto ordine et reliquis
ītellige. siue supiores siue īferiores ordines cernas.

Igit certissime constat qa oms neume ul soni in
eiusdem lrae ul coloris lineis similit positi ul ab si
milit lrata ul colorata linea parit elongati p
oia similit sonat. In diuersis aut lineis ul spatijs
etia similit facte neume nequaqz similit sonat.
Ideoqz quauis perfecta sit positura neumarz. ceca
omino est et nichil ualet sine adiunctione lrarz
ul colorz. Duos ei colores ponimus crocuz
.s. et rubeuz. Per quos colores ualde tibi utilem
regula trado. p qua aptissime cognosces de omni
neuma et unaquaqz uoce de quali tono sit. et de
quali lra monocordi. Si tam ut ualde e oportu
nuz monocorduz et tonorz formulas ifrequenti
habeas vsu. Septez vo st lre monocordi sicut
postea plenius demostrabo. Vbicuqz ergo uideris
Crocuz ipsa e tcia lra. et ubicuqz uideris mini
uz ipa e lra sexta. sine i lineis siue it lineas
ipi ducant colores. Igit tertio ordine sb croco
prima e lra in qua tonus primus et seds. Super
hanc iuxta lram in qua est ton tertius et quart.
Deinde in ipo croco e uox l lra tertia. i qua tonus
quitus atqz sextus. Vicina sup crocu et tertia sb
minio e lra quarta in qua ton pm l seds. Pro
xima sb minio e qnta in qua tonus terti l quart.
In ipo est minio sexta in qua ton qntus ul sextus.

Iuxta sup̄ minium est septima: in qua tonus septim⁹ et octau⁹. Deinde p̄ma repetit̄. Tertio ordine sup̄ minium. et tertio subter chrocum. in qua ton⁹. i. ul̄. ii. ut dictum est. Postq̄ oīs alie reiterant̄ p̄oribus in nullo dissimiles. Que oīa plenius hec te figura docebit.

.vii.	.i.	.iii.	.v.	.i.	.iii.	.v.	.vii.
Γ	A	B	C	D	E	F	G
	a	b	c	d	e	f	g
.viii.	.ii.	.iiii.	.vi.		.iiii.	.vi.	.viii.

Quamuis aūt duo semp̄ toni ī vna sint lr̄a l' uoce: tamē mlto meli⁹ et frequēti⁹ cōueniunt singl'is neumis ac sonis formule. toni. ii. iiii. vi. viii. Nam formule .i. iii. v. vii. nō cōueniunt nisi cū cāt⁹ ab alto descēdens ī grauē deuenerit finē. Illud tandē cognosce qa si uis ī his notis p̄ficere necesse ē ut aliquātos cant⁹ ita memorit̄ discas ut p̄ singl'as neumas modos ul' sonos oēs q̄ ul' q̄les sint memorit̄ sentias. Qm̄ quidē longe aliud est memoriter sapere q̄ memorit̄ canere cū illud soli habeant sapiētes. Hoc ū fatiant sepe ī prudentes. et simplicibꝫ q̄dez ad cognoscēdas simplicit̄ neumas ista sufficiāt. Quomō aūt liquescāt uoces et an adherent̄ ul' discrete sonēt. q̄ sint morose ul' tremule ul' sbitanee. ul' q̄mō cantilena dicstinctioībꝫ diuidat̄. et an vox sequens ad p̄cedentem grauior ul' acutior l' equisona sit. facili colloquio ī ip̄a neumar̄ figura mōstrat̄. si ut debēt ex industria cōponāt̄. Qui ū monocordū desiderat facē. et qualitates et

quãtitates similitudines et disimilitudiẽs sonoꝝ tonoꝝue discernere paucissimas quas sb̃iecim⁹ regl'as sum̃opere studeat ĩtelligere

Ad ĩueniendũ igr̃ ignotũ cantũ. p̃ma et vulgaris regl'a ẽ si bc̃as quaslibet neuma habuerit ĩ monocordo sonaueris. atq; ab ipso audiẽs tanq̃ ab hoĩe magistro discere poteris. Sed puerilis ẽ ista regula ꝛ bona q̃dez ĩcipiẽtibus pessima aũt ꝑseueratibꝫ. Vidi eĩ multos acutissimos philosophos qui ꝑ studio hui⁹ artis nõ soluꝫ ytalos sed etiã gallos atq; germanos. ipsosq; etiã grechos quesiuere magistros. sed q̃a ĩ hac sola regl'a ꝯfiderũt. nõ dico musici sed neq; cantores umq̃ fieri. ul' nr̃os psalmistas puerulos imitari poterũt. Non ergo debem⁹ semꝑ pro ignoto cantu vocem hoĩs ul' alicui⁹ instrumẽti q̃rere. ut quasi ceci uideamur nusq̃ sine ductore ꝓcedere. Sed singuloꝝ sonoꝝ omĩumq; depositionũ ꝛ eleuationũ diu̇sitates ꝓp̃etatesq; alte memorie cõmendare. Habebis g̊ argumentũ adiueniendũ ĩauditũ cantũ facillimũ et probatissimũ. si sit qui nõ modo scripto. sed potius familiari collocutiõe sedꝫ nr̃uꝫ morez aliq̃ nouerit edocere. Nãq; postq̃ hoc argumẽtuꝫ cepi pueris tradere ante triduuꝫ q̃daꝫ eoꝝ potuerũt ignotos cant⁹ leuit' canere. ꝙ aliis argumẽtis nec multis ebdomatibꝫ poterũt euenire. Si quã g̊ uocem ul' neumã uis ita memorie cõmendare. ut ubicũq; uelis

ĩquocũq; cantu quẽ ul' scias ul' nescias tibi mox possit occurẽ.
quatenꝰ mox illuz et ĩdubitãt' possis enuntiare. debes ipam
vocem ul' neumã ĩcapite alicuiꝰ notissime symphonie notare.
et pro unaquaq; uoce memorie retinenda huiusmodi sym-
phoniaz ĩ promptu habere q̃ ab eadez voce ĩcipit. Vt pote
si sit hec symphonia qua ego docendis pueris inprimis atq;
etiã in vltimis vtor.

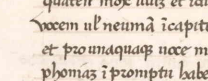

Vt queant laxis Resonare fibris Mi ra
gestorꝝ Famuli tuorꝝ Sol ue polluti Labij reatuz
Sancte Johannes. Vides itaq; ut hec symphonia senis
particulis suis a sex diuersis incipiat vocibus. Si q̃s itaq;
vniꝰ cuiꝰq; particule caput ita exercitatus nouerit. ut ꝯfestiz
quãcũq; particulã uoluerit ĩdubitãt' ĩcipiat. easdez sex uoces
ubicũq; uiderit sedm suas ꝓpetates facile pronũtiare poterit.
Audiens q̃q; aliquã neumaz sine descriptiõe perpende que
harꝝ particularꝝ eiꝰ fini melius aptetur. ita ut finalis vox
neume et ꝑncipalis particule equisone sint. Certusq;
esto quia in eã uocez neuma finita est ĩqua cõueniẽs sibi
particula ĩcipit. Si nũ descriptaz aliquã simphoniã in-
cognitã cantare ceperis multum canẽduz. ut ita ꝓpe
nũq; finias neumã. ut eadẽ mõ finis neume bene
iungat cũ ꝑncipia eius ꝑticule q̃ ab eadẽ ĩcipit

uce in qua neuma finita est. hic finis libri ꝛc

ihs

Calmetta

Ergine dietro a la producta prole
Si como in saldo uetro ognhor si uede
Entrar e uscir senza spezarlo il sole
Suprema potesta supremo herede
De lunuerso a cui lesser seruasti
Cum supprema humilta supprema fede

Incipiunt rithimi don Vuidonis Musici de gretia et primo de plana musica i Monocordo.

Musicorū et cantorū magna ē distantia
Isti dicūt illi sciunt que cōponit musica
Nam qui facit q8 nō sapit diffinit bestia
Ceterū tonantis vocis si laudent acumina
Superabit philomela ul' vocalis asina
Quare eis ēē suum tollit dialetica
Hec decausa rusticorum multitudo plurima
Donec frustra viuit mira laborat īsania.
Cum sine magistro nulla discat antiphona
Notis g° illis spretis vulgus vtitur
Qui sine ductore nusq3 ut cecus pgredit.
Septem istas disce notas septē caracteribus.

Γ A BC D EF G

Nam q alie septene que secuntur postea
Non st alie sed vna replicatur regula
Quia vocū ut dierū eque fit ebdomoda
Quas si sicut audiunt vis uidere oculis
Ore iterim silente manualis operis
Argumētum fiat certis diffinitum numeris
Γ grecum quidā ponūt ante pmam lrām
A quo passibus partit nouē tota linea
Vbi primus passus finit pma erit lrā

Modo simili a p̄ma passus fiant totidem
Et secūde locus patet sup̄dicto ordine
Quā concordiā sonoꝝ tonū dicūt musice
Rūsus totā gamme cordaz diuide ꝑ quatuor
Tertiā cōfestim canet sedē vicinior
Tantillū duobz tonis plus est diatesseron
Semitoniuz vocat ip̄m breue spatium
Tonus vero est quē facit norma nouē partiuz
De quaternis habet diatesseron vocabuluz
Ap̄i tonus si adoat diap̄t oritur
Qd̄ de qnqz nomē grecuz ī latinū vertit
Nam si passus ternos facit qnqz cōstat vocibus
Inde p̄ma dabit quarte quaternis īditium
Et sedā seruit quinte ꝑ eundez numeruz
Tertia conducat sextam neqz mutat calculuz
Causa septime a gamma facto eius mediuz
Tunc a p̄ma sic octaua locū sumit propriuz
Immo p̄ma fit a p̄ma neqz mutat numerum
Sic sedā dat sedāz tertiaqz tertiam
Quarta quartā qnta qntaz queqz suā alteraz
Grauiuz acutam signat per eandem lr̄am
Vocis p̄me ad octauaz ul̄ eandem litteram
Hanc concordiā sonoꝝ diap̄s nominant
Cuius nomē est de cunctis trāslatuz ad lr̄am
Om̄s qa habet voces in quo tota linea

Per duos partit' passus in eandem litteram
Ea bisq; geminata monocorduz terminat
¶ Quinq; habet ipa tonos duo semitonia
Habet in se diapt atq; diatesseron
Maxima simphoniarz et vocuz est vnitas.
¶ Miror quatuor fecisse quosdam signa vocibus
Qua si qnte sint heedez quarz quedã dissonant
Quedaz quãuis sint affines nõ pfecte consonat
¶ Item gãme de nouenis passibus quos diximus
Sic pmã passus pmus sic dat quartaz tertius
Primã qntus quartaz sext' pmaz rursus septim'
¶ Prime queq; passus prim' vt sedaz statuit
Sic et tertius in qnta finem suum terminat
Quint' dat secũdaz sextus qntaz renouat
¶ Primus queq; de quat'nis gãme dictis passibus
Sic tertiaz demonstrat sic secũdus septimam
Tertius eandez signat triplicataz septimam
¶ Tertiam queq; quadrando vt sextaz efficimus
Sic mox in altero passu tertiam rescribimus
Quaz quadrando rursus sextã alteraz pficimus
¶ Sunt qui addunt i acutis iuxta pmaz alteram
Sed gregorio non patri placet hec lasciuia
Et moderni sapientes hanc neq; cõmemorant
¶ Quãuis g° apud quosdaz ipa fiat vocula
Apud multos tam iure dicitur supflua

Altera uo secta semper est autentica
Nota caute omis toni nouez fiunt passibus
Diatesseron quaterius sicut supradiximus
Diapt semper tribus diaps duobus
Isto mo monocorduz facile est fieri
At si cimbala formetur musicorz opere
Hee mensure st cauende maxime inponderе
His mensuris coparant et canora organa
Et quecuqz rite fiunt musicorū vascula
His mensuris deo canit tota nūc eccla.
Omis vox sede sibi iungitur et tertie
Quarte vo atqz qnte non iungent aliter
Nisi diatess sit ibi ul diapente
Tono semitonio sede suor iungitur
Dictonus vo aut semiditonus vocabit
Si qua vox ultra seda intertia adgredit
Diatesseron habetur cū ad quartaz graditur
Diapet nomiatur qnte cū coniungitur
Nisi motibus his senis nulla vox mouebit
Omis ergo cantilena quia his efficitur
Moneo te prudens cantor hos motos pfecte discere
Nam qui hos plene cognoscit nil i cantu dubitat
Ergo quatinus eleuari ul grauari poterūt
Prima tertia et quarta qnta atqz septima
Sexte vo et sede non est hec licentia

¶ Nam secunda ad subquartam minime grauabitur
Atque usque super quintam numquam eleuabitur
Super quarte et subquinte sexta non est iungitur
¶ Semitonia et toni quia dissimiliter
Septem sonis coaptantur septem discrimina
Vt nullius vocis sonus idem sit in altera
¶ Vocibus tamen in septem quedam est concordia
Sepe enim siue semper eadem antiphona
Diuersis cantatur sonis nec mutat armoniam
¶ Nempe quatuor sunt modi in septenis voculis
Magna cura cognoscendi quos gregorii regula
Protum deuterum et tritum ac tetrardum nominat
¶ Protus primus et secundus nominatur deuterus
Tritus tertius vocatur quartus vero tetrardus
Ordinatim disponuntur taliter in vocibus
¶ Namque prima vox et quarta primum modum exhibent
At secundum modum dat secunda atque quinta pariter
Tertia conlata sexte sepe cantat eadem
¶ Quartum his adiungit singularis septima
Que tamen in eleuando sonat sicut tertia
Descendendo sibi quartam perhibet sororculam
¶ Est preterea cum prima ualde quinta similis
Sed in deponendo tantum namque si notaueris
Semitonia et tonos hec ut audis videris
¶ Reliquam iam vero voces valde sibi dissident

Suam queq̄ facit neumaz alteri dissimilez
Neq̄ sue sedis locuz neume dat extranee
¶ Aure tam̄ curiosa valde erit vtile
Si aduertas et cognoscas armonia qualiter
Quatuor canatur modis transformata facie
¶ Quatuor ex quibz modis octo dehinc facimus
Quia grauia et alta cantica discernimus
Dum autentos atq̄ plagas more greco dicimus
¶ Alti cantus sūt autenti graues plagas noīant
Dum quatuor ī tonis hoc vtrūq̄ supputant
Octo formulas modorz ul' tonorz indicant
¶ Protus est autentus primus plagis proti sedis
Deuterus autent⁹ extat tertiuz quez dicimus
Quartus erit plagis eius ordine qui sequitur
¶ Quintus est autent⁹ tritus sextus plagis ipsius
Hinc autentus est tetrardus quez vocam⁹ septimuz
Plagis tetrardi octauus septimuz qui sequitur
¶ Quorz duo vnā vocem tenēt vt prediximus
Quia vocuz in natura quatuor sūt verius
Quos si sapis hac in arte nichil est vtilius.

i	iii v	i	iii v	vii	i
A	BC	D	EF	G	A
ii	iiii vi	ii	iiii vi	viii	ii
a	bc	d	ef	g	a
i	iii v	i	iii v		i

Quamuis om̄s voces cantus atq̄ modos habeat

Eius tam erit modi quez finalem resonat
Nam ab ipso sumit normam qualit' se habeat
Vocem quartaz atq; qntam sextaz atq; septimaz
Finales habeus multi multi sine differentia
Vbicuq; ponunt fines sicut et principia
Quiq; cantus ad octauuas salit regulariter
Et ad qntas a finali poterit descendere submitut l' cponunt
Quando plage et autentis non st differentie
Quod si plaglas ab autentis conueit discernere
Plage saliunt ad qntas nec vadut vlterius
Et ad qntas declinando sibi satisfaciunt
At autenti ad octauas conpetenter saliunt
A finali vno tono neq; cadunt amplius
Fini qq debet esse consonuz principium
Trito ton' cuz non subsit finis est grauissimus
Vnde qntuz a finali non excedat calculum
Plage vero sup quartas non tendat principiuz
Inter alias scda uox iacet ignobilis
Cum contra tertia et sexta frequetat sepius
Cuius rei michi testis scts est gregorius
Principales qq esse quia ipsam noluit
Deuterus autent' sumpsit loco eius tertiaz
Cuius fini quauis sexta sepe ipm inchoat
Multa aut vsurpant nec tenent regula
Quia tpre a multo desuenit musica

Dum inuidia et torpor cuncta tollũt studia
Illud vero late patet q̄ fiant de vocibus
Velut sillabe et partes cola atq̄ comata
Concinuntq̄ sepe versus arte sicut metrica
Solis lr̃is notare optimum probauimus
Quibus ad discendũ cantuz nichil ē facilius
Si assidue vtant̄ saltim tribus mensibus

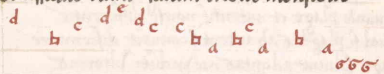

d b c d e d c c b a b c a b a g g g

Sit nomen do mini be ne dictuz in secula.

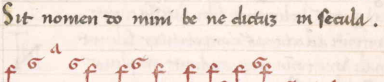

f g a g f f g f f f e f g f e d dd

Adiutoriuz nostrum in nomine domini.
Causa vero breuiandi neume solent fieri
Que si curiose fiant habent̄ pro litteris
Hoc si modo disponant̄ littere cũ lineis

f

Spera in domino et fac bonitatem

f

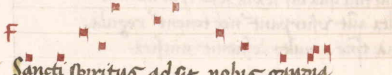

Sancti spiritus adsit nobis gaudia

Quidam ponunt duas voces duas inter lineas
Quidam ternas quidam vero nullas habent lineas
Quibus labor cum sit gravis error est gravissimus
Ut proprietas sonorum discernatur clarius
Quasdam lineas signamus varijs coloribus
Ut quo loco quis sit sonus mox discernat oculus. unusquisque
Litterarum et neumarum usus sit (i. tibi) assiduus
Quisque sonus quo sit loco facile colligitur
Etiam si una tantum littera prefigitur
At si littera non erit in neumatis cantibus
Tale erit quasi funem dum non habet puteus
Nicolores litterarum prebeant inditium
Illud autem quod predixi valde erit utile
Similis figure neumas si cures inspicere
Locis varijs et tonis quam diverse resonent
Aptitudinem neumarum sticile intelliges
Quo in loco quis sit sonus in diversis lineis
Usus tibi sit si frequens in tonorum formulis
Cuius modi simphonus simphonia concinit
Eius modi simphoniam ipsam esse noveris
Quare octo mela cunctis subdimus antiphonis
Argumentum vero simplex quia cito capitur
Sonus tertius et sextus describuntur oculis
Quos frequenter repercussos mox cognoscit animus
Plures voces brevi fiant meta fit ut spatio

Signuz est sequētis neume quo loco ponenda sit
Suo loco ne ponatur cū necesse fuerit
¶ Quānis aūt quisq; cantuz ꝑsonet memoriter
Si non cunctos eius motos ul' sonos memoriter
Qui et quales sint ꝑsentit nil se dicat sapere
¶ Ita sane procuratuz sit antiphonarium
Per apulienses cunctos et vicinos calabros
Quibus tales misit neumas ꝑ pauluz gregorius
¶ At nos miseri canentes frustra tāto tempore
Sacros libros meditari penitus omisimus
Quibus deus sume bonus loquit' hominibus
¶ Hactenus latentes musas in lucem ꝓduximus
Et beniuolis prestantes inuidos offendimus
Ad honorez summi dei ꝑ quez sumus viuimus.

De constitutionibus

Constitutionuz formas breuit' aperiam
Aliquoꝝ sic sonoꝝ nominat' copula
Cuz intentio est sola ul' contra remissio
¶ De duobus erit sonis prima constitutio
At scd'a fit de tribus tertia de quatuor
Quarta ꝟo fit de qnqꝫ vocibus quibuslibet
¶ Duaꝝ prima est at simplex duplicat' altera
Tertia varietates quatuor inclamitat
Quarta octo sonat modis diapt consonis
¶ Vni constitutioni modulis in omnibus

Vox si vna adiungatur modi fiant totidem
Tollas sonos si secūdos rursus fiant totidem
Constitutio sic omīs nascitur ex altera
Illam et prima dat secūdam et scd'a tertiaz
Tertiaq; facit quartam hec vt monstāt pagina.

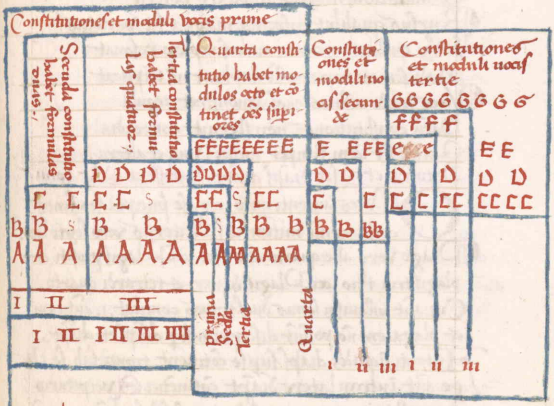

Sonus est inquibuscūq; regule concordia
Constitutionuz formas quaslibet assotiant

Donec spatia formarum diapsis reprimat
¶ Spatiosis namque formis maximeque vacuis
Raro utimur in cantu breviores spatio
Atque minus interruptas frequens usus approbat
¶ Cumque forme sint maiores facte de minoribus
Non est dubium quod si quis minimas cognouerit
De maioribus nequaquam dubitare poterit
¶ Rursus qualibet in forma magna sit varietas
Si vox quelibet in cantu modo simplex resonat
Modo semet repercussa duplicat vel triplicat
¶ Voces deinde affines quas demonstrat regula
Harum constitutiones non spernit concordia
Quum sit idem semper melius in una et altera.

De tonis et quid sit diapsis diapt diatessis et quid sit tonus.

Omnes autenti quinto loco a se principia seu fines distinctionum mittunt. ¶ Deuterus vero sexto loco. ¶ Plage vero alie quarto alie tertio loco. Plagis propti et plagis triti tertio loco. Plagis deuteri et tetrardi quarto. Cum autem unusquisque sonus duos tropos contineat .i. auticum et plagalem non possunt discerni nisi per diapsis et diapt. Autenti siquidem diapsis super se continent. tonum sub se. Plage autem in utroque latere diapt continentur. Excipiturque autentus tritus et autentus deuterus sub se aliquando recipiunt duas aliquando ternas voces interdum quartas. Sed hoc addendum quod autem non tantum unum diapsis intendendo recipiunt

que octo vocibz constat: sed etiã usq ad nonaz decimam ue pgre-
diunt. At propterea et plagis licebit usq ad sextã semet
intendere. Deponẽdo aũt semitoniuz sibi sb̃positũ plage
aut aũti nix aut nũq̃ transcendũt. nisi propti plagis
et tetrardi. Deuterus uero autentus usq ad subpositũ
semitoniuz et tritus deponũtur. Discipulus. Diap̃s q̃d
est. Magister. Diap̃s est quelibet uox grauis cũ acuta
resonans vnice. D. Vnde dicit. M. Diap̃s dr̃ de omĩbus
D Quomodo de omĩbz. M Quia ĩ omĩbz uocibz ualet fieri.
Siue dr̃ q̃ contineat omĩs uoces infra suã pnuntiationez.
C Quomo voces oẽs diap̃as continet. M Quia cuz
septem sint uoces graues et septez acute qua uoce
ex grauibus recipit eandẽ et de acutis et idcirco septẽ
infra ip̃m continent uoces. Verbi grã. Sicut ĩ diebus
p̃mus et octauus similes st̃. ita diap̃s. D Quibus mõis
dissimilibz constat. M Septem. D Quomodo. M Quia
diximus septez dissimiles uoces in quibz omĩbz fieri ualet.
D Diap̃t quid est. M Vox quelibet alicui uoci coniũcta
a se differenti q̃nto loco. D Quot modis fieri ualet. M.
Quatuor dissimilibus. D Primus modus qualis est.
M Cuz fit p̃ continuuz ditonũ sẽm et tonuz. et fit
talis in tertia et octaua voce. C Scd̃s q̃uo. M Cũ extruit
p̃ tonuz sẽm et ditonũ. ut ĩ p̃ma et quarta voce. D Ter-
tius q̃uo. M Cuz fit p̃ sẽm et tres continuos tonos. ut
ẽ in q̃nta voce. D Quartus q̃uo. M Cuz fit tribus

continuus tonis et sem̄. ut in voce sexta. ¶ diatess̄ qd ē.
M Pronuntiatio que constat ex graui et acuto differentibz
a se quarto loco. D Quibus modis dr̄ diatess̄. M Tribus.
¶ Quibus. M Cuz fit ditono et sem̄ ut itertia et sexta
uoce. D Scds. M Cuz fit p tonum sem̄ et tonū. D Tertius.
M Cuz fit p sem̄ et continuū ditonū. D Quid est
ditonus. M Spatiuz qd constat ex duobz tonis. ¶ Quot
modis fit. M Tantuz duobus. D Semiditonus qd est. M
Spatiuz qd sumit legitimā magnitudinē toni et residuuz
equaliuz partiū. ¶ Quibz mōis constat. M duobus.
D Tonus quid est. M Tonus est spatij legitima magni
tudo distans a sono in sonuz. D Vnde dr̄. M Ab intonādo
ul' ab augendo. ¶ Quot mōis fieri ualet. M Tribus.
¶ Quibus. M Cuz a trito ichoans tendit in tetrarduz.
ul' a tetrardo in protuz. seu a pto in deuteruz. D Semitonuz
qd est. M Residuuz q sumit ex equalibus partibus. ¶
Vnde dr̄. M Non sit medius tonus sz q non sit plenus.
D Quot mōis fit. M Tantuz vno. ceptus ideuterus
finit in trito. ¶ Quot species accidūt vnicuiqz motui.
M Due. D Que. M Copulatiua et disiūctiua. D
Que est copulatiua. M Que vna pnūtiatione grauē
et acutaz coniungit voces. D Disiunctiua q̄ est. M Que
nō soluz grauē acutamqz disiungit. sed etiā vnā eandezqz
pncipio et fines distictionuz partium atqz sillabarz.
Aeci regulas apertas et antiphonariuz

Regulariter perfectuz contuli cantoribus
¶ Quale nūq̄ habuerūt reliquis temporibus
Precor vos beati fratres p tantis laboribus
¶ Pro me misero Vuidone meis adiutoribus
Pium deum exorare nobis sit ppitius
¶ Operis quoq̄ scriptorem adiuuate p̄cibus
Pro magistro exorate cuius adiutorio
Auctor indiget et scriptor gloria sit dn̄o. Amen

ARs humanas īstruit loquelas en gr̄amatica
Vulgoq̄ magna loquit̄: que manēt doctis inscia
¶ Inde tonus dr̄ non artis ob penuriam
Qualitatū discrimine: sed et tenorꝝ gr̄a
¶ Dicet̄ qd̄ posterius: cū tropos pstrinxerimus.
Nūc et sonorꝝ ordinuz: radix figat̄ numeri.
¶ Septemsenne uocibus: fit armonie quātitas
Tres tām sūt per ordinez: in p̄mo loco posite
¶ Sed repetunt̄ itidem: terne subscripte hecdem
Loco discrete et facie: iure pollentes eodem
¶ Sicq̄ bis terne posite: ex toto sonāt vnice
Donec addat̄ septima: uocū captans particulas
¶ Hec ideo īuocibus: ulterius inseritur
Vt diāps in om̄ibus: reseruet̄ commodius
¶ Et enīz si sustollitur: ei⁹ loco p̄ma figitur
Tunc perit consonātia: et armonie grauitas

Origo uera nominis: diapas disperiet
Nec locis fiet omnibus: nec umquam erit consona
At uero uox hec septima: mortu non est propria
Cum tertia acuitur: quartaque cum reflectitur
Habetur hec tetrardica: uoculas inter ceteras
Semper octaua ponitur: quarte quinte cum sint altere
Nam quarta sistatuitur: diapas corrumpitur
Tredenos nunc semitonos: nunc duodenos capiens
Error iste in uocibus: fit isto modo maximus
Cum uox eadem fuerit: diuersis prompta modulis
Hic error unde oritur: te bene nosse cupio
Quo imperitos ualeas: potenter redarguere.

Quum primo esset musica: simplex et non multigena
Dapas tantum obtinens: diapt et tessaron
Neruis fiebat quatuor: nec habebat amplius
Troporum quibus nomina: putatur quidam commoda
Bis binis karacteribus: signarunt inde uoculas
Fallentes quintas easdem: quocumque esse genere
In illis quippe uocibus: est ordo talis motuum
Extreme sibi consonant: per diapas specie
Iunguntur tono medie: relate ad se inuicem
Cum extremis uero consonant: preter tessaron specie
.i. semitonium Semitonium non resonant: nec locum tenet ditonus
Longe ab est semiditonus: dum carent proportionibus

A fare orinare quando ño se po

℞ vna balotta de fiacho et stringela
cũ la dito i vno dito de vino bianco
a la sera et poy la matina tu lo
beueray et subito oreneray et pha

ctiones. Huius obseruantiae uti-
tas dilmi in ecclasticis praecipue
est constituta ieiuniis. quae ex doc
rina scis ps. ita per totius anni curricu-
lum distributa sunt. Vt lex abstinen
tiae omnibus sit adscripta temporibus.
quidem ieiunium uernum in quadrage-
sima. aestiuum in pente costen.
autumnale in mense septimo. hiema-
le autem in hoc qui est decimus cele
brem. Intellegentes diuinis nihil
uacuum esse praeceptis. & uerbo dei
ad eruditionem nostram omnia elementa
seruire. Dum per ipsius mundi cardi
nem quasi per quattuor euangelia
incessabili tuba discimus quos &

sitit. quicquid superbia ambit. quic
quid luxuria concupiscit huius
uirtutis soliditate superetur
quis non intellegat. ad quantum nobis
presidia per ieiunia conferantur.
In quibus discitur. ut non solum a cibis. sed
etiam ab omnibus carnalibus desideriis
temperetur. Alioquin superfluum est
suscipere esuriem. & iniquam
non deponere uoluntatem. Reciso
affligi cybo. & a concepti non
silere peccato. Carnale est non
spirituale ieiunium. ubi soli corpori
non parcitur. & his quae omnibus dili-
tiis nocentiora sunt permanet.
Quid prodest animae fori agere domi-

Anno dñi M cccc lxxxxviij die xj nobr. Ill. D. dñs Constantinus Comminat
in castro nouarie detentus fuit per christianissimū regem francorum

perio nr̄ umquā resultet af-
fectu. Qd si hoc qd ille uult
uolum. ab illo sum & infirmitas
nr̄a uirtutē a quo ipsā accepim
uoluntatē. Ds ē enī sicut apls
ait. qoperat in nob. & uelle &
pficere pbona uoluntate. Nec
supbia itaq; homo inflabit. nec
disperatione franget. si boni
diuinitus datis ingl̄am dantis
utat. & ab his desideria suare
uoce. quae sibi nocitura cogno
uit. Abstinens enī ab inuidiae
malignitate. a luxuriae disso-
lutione. a pturbatione iracun
die. a cupiditate uindicte. puri-
ficabit ueri scīficatione ieiunii.
tate pascit. ut pulsu spale. etia

cientia labori. & uo deopere ca
tatis. Quarta igit & sexta sabba
ieiunem. sabbato aut apud bea
tissimū petrū aplm uigiliā celeb
Quo & oratione & ieiunia. & ele
sinā nr̄as pcib; suis dignabit adi
uare. Pdnm nr̄m ihm xpm. qui
cū patre & spūsco uiuit & reg in
sctoꝝ. am. FER. IIII. ANTE NATIDI
LEC SCI EVG SCD LVCAM.

Inillt. Missus ē gabrihel angls ad ō
in ciuitatē galileae cui nomē nazar
ad uirginē desponsatā uiro cui nomē

EOMET LEC EIVS D. VEN BEDAE
EXORDIVM NRAE REDEMP
tionis fr̄s kmi hodierna nobis
sci euuangelii lectio comdat. qui
uirgine. ut nouum [illegible]

tate pascit. Vt per usum spiritualem etiam
terrenas copias in celestem nouerit
transferre substantiam. non sibi
credendo quae acciperit. sed magis
multiplicando quod dederit.

Vnde paternae caritatis affectu dilec
tionem uestram monemus ut ieiunium
mensis decimi. fructuosum uobis
elemosinarum largitate faciatis.
gaudentes quod per uos dominus pauperem
suos pascit et uestit. quibus utique
posset eas quas uobis contulit tribue
re facultatem. nisi per ineffabili
miam suam et illos iustificaret de pa-

uirginem. ut noua [illegible]
tatem filii dei predicaret. Per quam nos
abiecta uetustate noxia renouar
atque inter filios dei computari possimus
Vt ergo ad promissae salutis meream
dona pertingere. primordium eius
intenta curemus aure percipere. Mi
sus est inquit angelus gabriel a deo in ci
uitatem galileae cui nomen nazaret
ad uirginem desponsatam uiro cui
erat ioseph. Aptum profecto huma
nae restaurationis principium. ut
angelus a deo mitteretur ad uirgine
partu consecrandam diuino. quia